

Sprawozdanie
z wykonania ramowego planu pracy
Regionalnej Izby Obrachunkowej w Białymstoku
za 2019 rok

I. ORGANIZACJA, FUNKCJONOWANIE I SPRAWOZDAWCZOŚĆ Z DZIAŁALNOŚCI IZBY

W ramach tej tematyki zostały zrealizowane ustalone w ramowym planie pracy zadania, a mianowicie:

- 1) opracowano, a następnie przyjęto uchwałami Kolegium Izby:
 - ramowy plan pracy na 2020 r., w tym plan kontroli i plan szkoleń na 2020 r.,
 - wnioski do projektu budżetu Izby na 2020 r.,
 - sprawozdanie z wykonania ramowego planu pracy za 2018 r.,
 - sprawozdanie z wykonania budżetu Izby za 2018 r.
- 2) sporządzono - w ramach zadań finansowo-księgowych - i przekazano określonym adresatom sprawozdania kasowe z wykonania budżetu Izby, w tym dotyczące:
 - budżetu: miesięczne, półroczne i roczne,
 - zatrudnienia i wykorzystania funduszu płac: kwartalne,
 - budżetu zadaniowego,
 - inne statystyczne.

II. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI KONTROLNEJ WYDZIAŁU KONTROLI

1. Obsada etatowa

Planowane na 2019 rok zatrudnienie inspektorów ds. kontroli realizujących plan kontroli wynosiło 19 etatów. Faktyczne zatrudnienie tych inspektorów w 2019 r. wyniosło:

- 10 etatów w Białymstoku,
 - 4 etaty w Zespole w Łomży,
 - 5 etatów w Zespole w Suwałkach,
- co łącznie stanowi 19 etatów.

Liczba planowanych etatów nie obejmuje młodszej inspektor kontroli, która miała przebywać cały 2019 r. na urlopie wychowawczym oraz dwóch młodszych inspektorów zatrudnionych w Łomży (od grudnia 2018 r.) i Białymstoku (od grudnia 2019 r.), którzy w związku z trwającym procesem ich szkolenia nie byli objęci realizacją planu.

Znaczna liczba dni przebywania inspektorów kontroli na zwolnieniach lekarskich przełożyła się na niezrealizowanie 2 ujętych w planie kontroli problemowych w jednostkach oświatowych (w zamian przeprowadzono w tych jednostkach kontrole doraźne obejmujące tylko zagadnienia średnich wynagrodzeń nauczycieli). Zwolnienia lekarskie inspektora do spraw podatków i opłat lokalnych zatrudnionego w Zespole w Łomży spowodowały, że planowane badanie tych zagadnień w dwóch gminach (w ramach kontroli kompleksowych) przełożono na 2020 r. do realizacji w formie odrębnych kontroli problemowych. Sytuacja taka wystąpiła mimo zrealizowania przez głównego inspektora kontroli, którego czas pracy nie jest obejmowany planem kontroli, części zagadnień dwóch kontroli kompleksowych, co uwzględniono w poniższej tabeli po stronie wykonania.

Ponadto należy mieć na uwadze sytuacje, w których niezbędne było przedłużenie czasu realizacji danej kontroli z powodu wagi i stopnia skomplikowania stwierdzonych nieprawidłowości – należyte rozpoznanie stanu faktycznego, wyciągnięcie właściwych wniosków oraz ustalenie skutków finansowych nie byłoby możliwe w ramach standardowego czasu na kontrolę bez konieczności pomijania innych istotnych zagadnień.

2. Plan kontroli i jego realizacja

Ramowy plan kontroli na 2019 rok przyjęto uchwałą Nr I/2019 Kolegium RIO w Białymstoku z dnia 11 stycznia 2019 r. Uchwała określa ogólną liczbę planowanych do przeprowadzenia w roku kontroli – 50 (z tego 35 kompleksowych i 15 problemowych), liczbę dni roboczych w roku w przeliczeniu na przewidywaną obsadę etatową – 5.020 tzw. „in-

spektorodni”, w tym planowane zużycie czasu na czynności kontrolne w jednostkach kontrolowanych – 3.309 „inspektorodni” (wskazana wielkość obejmowała rezerwę czasową w wymiarze 225 dni do wykorzystania na kontrole doraźne, ewentualnie sprawdzające). W formie załącznika do uchwały przyjęto też szczegółowy wykaz kontroli planowanych na 2019 rok, zawierający jednostki kontrolowane, rodzaj i zakres tematyczny kontroli.

Plan uwzględniający zmianę liczby kontroli i wykonanie kontroli ogółem, w tym przez poszczególne Zespoły w układzie rodzajowym, oraz zużycie czasu pracy na wykonanie zadań („inspektorodni”) ilustruje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie		Białystok		Łomża		Suwałki		Razem		
		Plan	Wyk.	Plan	Wyk.	Plan	Wyk.	Plan	Wyk.	
Liczba kontroli	1	26	39	12	13	12	13	50	65	
z tego	kompleksowych	2	18	18	9	9	8	8	35	35
	problemowych	3	8	7	3	3	4	3	15	13
	sprawdzających	4	0	0	0	0	0	0	0	0
	doraźnych	5	0	14	0	1	0	2	0	17
Czas nominalny pracy inspektorów prowadzących kontrole	6	2.761	2.819	1.004	1.004	1.255	1.255	5.020	5.078	
Liczba dni pracy na kontrole:	7	1.621	1.757	747	718	941	917	3.309	3.392	
z tego	kompleksowe	8	1.379	1.508	642	642	696	861	2.717	3.011
	problemowe	9	197	179	72	71	98	47	367	297
	doraźne	10	45	70	33	5	147	9	225	84
	sprawdzające	11	0	0	0	0	0	0	0	0
Liczba dni pracy związanych z kontrolą (przygotowanie do kontroli, opracowanie materiałów pokontrolnych, szkolenia, samokształcenie, nadzór nad działalnością)	12	539	397	124	103	156	184	819	684	
Urlopy i zwolnienia lekarskie	13	601	665	133	183	158	154	892	1002	

Z przedstawionego zestawienia liczbowego wynika, że w okresie sprawozdawczym Wydział Kontroli przeprowadził w sumie 65 kontroli (w tabeli wykazano jako wykonane również kontrole w 5 jednostkach, w których czynności kontrolne zostały zakończone w styczniu 2020 r.). Nie wykonano przewidzianych planem 2 kontroli problemowych w zakresie gospodarki finansowej – w I Liceum Ogólnokształcącym w Łapach i Szkole Podstawowej

w Jeleniewie. W jednostkach tych wykonano kontrole o charakterze doraźnym, których zakres obejmował jedynie zagadnienie średnich wynagrodzeń nauczycieli.

W ramach planowanej rezerwy czasowej przeprowadzono 17 kontroli doraźnych. Kontrole doraźne przeprowadzono w: Zespole Szkół i Przedszkola w Tykocinie, Zespole Szkół Ogólnokształcących w Zambrowie, Szkole Podstawowej w Gródku, Szkole Podstawowej w Korycinie, Szkole Podstawowej Nr 4 w Grajewie, Centrum Usług Samorządowych w Piątnicy, Szkole Podstawowej w Poświętnem, Gminnym Biurze Obsługi Szkół w Sidrze, Szkole Podstawowej w Kleszczelach, Zespole Szkół w Brańsku, Szkole Muzycznej I Stopnia w Siemiatyczach, Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Wiźnie, Biurze Obsługi Szkół Samorządowych w Suchowoli, I Liceum Ogólnokształcącym w Łapach, Szkole Podstawowej w Ciechanowcu, Szkole Podstawowej w Przerośli, Szkole Podstawowej w Jeleniewie – w zakresie osiągania przez jednostki samorządu terytorialnego wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli za 2018 r. Kontrolą doraźną w Gminnym Biurze Obsługi Szkół w Sidrze, Szkole Podstawowej w Kleszczelach, Zespole Szkół w Brańsku, Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Wiźnie, I Liceum Ogólnokształcącym w Łapach, Biurze Obsługi Szkół Samorządowych w Suchowoli, Szkole Podstawowej w Jeleniewie objęto dodatkowo kwestie potrącenia wynagrodzeń nauczycieli za czas strajku w 2019 r.

3. Zakres podmiotowy i przedmiotowy kontroli

Kontrole kompleksowe dotyczyły gospodarki finansowej 3 powiatów ziemskich, jednego miasta na prawach powiatu, 33 gmin, z tego: 22 gmin wiejskich, 7 gmin miejsko-wiejskich i 4 gmin miejskich. Kontrole były prowadzone w urzędach jednostek samorządu terytorialnego. W ramach kontroli kompleksowych badano całokształt zagadnień dotyczących sfery gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego, w następujących grupach tematycznych:

- wewnętrzne regulacje prawne dotyczące organizacji i gospodarki finansowej jednostki samorządu terytorialnego i jej jednostek organizacyjnych,
- funkcjonowanie kontroli zarządczej,
- rachunkowość, w tym dokumentacja przyjętych zasad rachunkowości, prawidłowość i terminowość zapisów w ewidencji księgowej, inwentaryzacja, sprawozdawczość budżetowa i finansowa jednostki samorządu terytorialnego i jej jednostek organizacyjnych,
- gospodarka pieniężna i rozrachunki budżetu i urzędu jednostki samorządu terytorialnego,
- prawidłowość uchwalania budżetu i dokonywania jego zmian, w tym realistyczność planowanych dochodów i wydatków, ustalanie planów finansowych jednostek organizacyjnych,
- dochody budżetowe, w tym m.in. wymiar, pobór i egzekucja podatków i opłat lokalnych, dochody z majątku,
- dług publiczny, przychody i rozchody budżetu, w tym m.in. weryfikacja wskaźników spłaty zadłużenia gminy, prawidłowość danych przyjmowanych w wieloletniej prognozie finansowej, prawidłowość pozyskania, ustalenia i ewidencji przychodów oraz prawidłowość rozchodów w świetle ustalonych limitów i zawartych umów,
- wydatki budżetowe, m.in. na wynagrodzenia, w tym z uwzględnieniem zagadnienia osiągania przez jednostki samorządu terytorialnego wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli, o których mowa w Karcie Nauczyciela, diety, podróże służbowe, zakup materiałów i usług, wydatki na obsługę długu publicznego, wydatki majątkowe, dotacje z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, wydatki w ramach funduszu sołeckiego,
- prawidłowość udzielania zamówień publicznych,
- gospodarka mieniem komunalnym, w tym nieruchomościami, ewidencja księgowa i inwentaryzacja składników majątkowych, wyposażenie w majątek jednostek organizacyjnych,
- realizacja zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, a także na podstawie porozumień i w ramach pomocy finansowej oraz rzeczowej między j.s.t.,
- rozliczenia finansowe jednostki samorządu terytorialnego z jej jednostkami organizacyjnymi,
- wykonanie zaleceń pokontrolnych.

Kontrole kompleksowe wykonywano stosownie do układu tematycznego określonego w załączniku do uchwały Nr 2/2011 Krajowej Rady Regionalnych Izb Obrachunkowych z 17 marca 2011 r. w sprawie ramowego zakresu kontroli kompleksowej gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego, ramowej tematyki kontroli gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego, zawierającej również założenia metodyczne kontroli, wchodzącej w skład „Zasad przeprowadzania kontroli przez Regionalną Izbę Obrachunkową w Białymstoku”, a także na podstawie programów kontroli poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego, opracowywanych na bazie ramowej tematyki kontroli. Przy opra-

cowywaniu programów kontroli analizowano m.in. treść sygnalizacji dotyczących gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego przekazywanych przez obywateli, radnych i inne podmioty. Odrębny program, opracowany przez RIO w Zielonej Górze, stosowano przy kontrolach koordynowanych: „Finansowanie kultury fizycznej i sportu przez jednostki samorządu terytorialnego w latach 2017-2018.”

Kontrole problemowe prowadzone były w większości w samorządowych jednostkach budżetowych – 8 kontrole; poza tym przeprowadzono 1 kontrolę problemową w instytucji kultury, 2 kontrole w zakładach budżetowych oraz 2 kontrole w urzędach gmin (w zakresie dochodów z podatków i opłat lokalnych).

Jednostki organizacyjne badano – w oparciu o wskazówki metodyczne zawarte w „Zasadach przeprowadzania kontroli przez Regionalną Izbę Obrachunkową w Białymstoku” – w zakresie: organizacji wewnętrznej dotyczącej prowadzenia gospodarki finansowej i rachunkowości, planów finansowych, gospodarki pieniężnej, rozrachunków, pozyskiwania dochodów (przychodów), ponoszenia wydatków (kosztów), rozliczeń z budżetem, gospodarki środkami rzeczowymi, inwentaryzacji, księgowości i sprawozdawczości, kontroli zarządczej, wyodrębnionego rachunku dochodów jednostek oświatowych oraz zamówień publicznych.

4. Stwierdzone nieprawidłowości

W wyniku przeprowadzonych 65 kontroli stwierdzono łącznie 1.290 różnego rodzaju naruszeń prawa (nieprawidłowości) – liczba ta wynika z układu charakteryzującego i szeregującego zbiorczo nieprawidłowości według kategorii tematycznych dla ogólnych potrzeb sprawozdawczych regionalnych izb obrachunkowych; nie jest ona równoznaczna z liczbą wniosków pokontrolnych, podaną w części sprawozdania poświęconej postępowaniu pokontrolnemu. Do najistotniejszych lub najczęściej występujących nieprawidłowości (w tym układzie) stwierdzonych przez inspektorów Regionalnej Izby Obrachunkowej w Białymstoku w wyniku kontroli przeprowadzonych w okresie sprawozdawczym należy zaliczyć:

1. W zakresie ustaleń ogólnooorganizacyjnych, w szczególności regulacji wewnętrznych, niezbędnych dla prowadzenia rachunkowości i gospodarki finansowej oraz organizacji kontroli zarządczej:

- brak lub nieprawidłowe funkcjonowanie mechanizmów kontroli zarządczej; zwłaszcza nieopracowanie procedur udzielania zamówień, dla których nie ma obowiązku stosowania przepisów Prawa zamówień publicznych, nieokreślanie pracownikom zakresu obowiązków i odpowiedzialności bądź nieobejmowanie tymi zakresami rzeczywiście realizowanych przez pracowników zadań – nieprawidłowości tego rodzaju stwierdzono w 41 jednostkach;
- brak lub nieprawidłowe opracowanie dokumentacji opisującej przyjęte zasady (politykę) rachunkowości; w szczególności poprzez jej nieaktualizowanie oraz niezgodność z faktycznie stosowanymi rozwiązaniami i przepisami prawa – w 39 jednostkach kontrolowanych;
- niewykonanie wniosków pokontrolnych – w 18 jednostkach kontrolowanych;
- nieprawidłowe zorganizowanie wspólnej obsługi finansowo-księgowej jednostek organizacyjnych – w 12 jednostkach kontrolowanych;
- nieprawidłowości organizacyjne dotyczące instytucji kultury, w szczególności nieprawidłowe, nieobejmujące wszystkich wymaganych danych, prowadzenie rejestru instytucji kultury, bezprzedmiotowe udzielenie pełnomocnictw dyrektorom instytucji kultury (samorządowych osób prawnych) – w 4 jednostkach kontrolowanych;
- zaniechanie bądź nieprawidłowe prowadzenie audytu w jednostce do tego zobowiązanej – w 2 jednostkach kontrolowanych;
- nieprawidłowości przy zatrudnianiu pracowników samorządowych, w tym niepowoływanie zastępców wójtów zagrażające ciągłości funkcjonowania gmin podczas przemijającej przeszkody w sprawowaniu funkcji przez wójtów, nieutworzenie stanowiska sekretarza gminy – w 17 jednostkach kontrolowanych;
- niedostosowanie postanowień statutu jednostki do stanu faktycznego lub przepisów prawa - w 17 jednostkach kontrolowanych;
- brak udokumentowania sprawowania nadzoru i kontroli nad gospodarką finansową sp zoz - w 1 jednostce kontrolowanej.

Zakładowe plany kont **Zespół Obsługi Placówek Oświatowych w Małym Płocku** oraz szkół obsługiwanych przez ZOPO wymieniały szereg kont, które nie mogły mieć zastosowania w tych jednostkach, m.in.: 015 „Mienie zlikwidowanych jednostek”, 017 „Sprzęt wojskowy”, 077 „Umorzenie sprzętu wojskowego”, 030 „Długoterminowe aktywa finansowe”, 073 „Odpisy aktualizujące długoterminowe aktywa finansowe”, 131 „Rachunek bieżący samorządowych zakładów budżetowych”, 132 „Rachunek dochodów jednostek budżeto-

wych" (nie utworzono wyodrębnionych rachunków dochodów), 134 „Kredyty bankowe”, 136 „Rachunek państwowych funduszy celowych”, 140 „Krótkoterminowe aktywa finansowe”, 224 „Rozliczenie dotacji budżetowych oraz płatności z budżetu środków europejskich”, 235 „Rozliczenie dochodów budżetowych z tytułu podatków”.

Do Dyrektora zwrócono się o usunięcie z zakładowych planów kont tych kont, które nie mogą mieć zastosowania w ZOPO i obsługiwanych szkołach.

Podczas kontroli stwierdzono przypadki regulowania w dokumentacji opisującej zasady rachunkowości sposobu dokonywania odpisów aktualizujących należności w odniesieniu do okresu zalegania przez dłużnika z płatnością, zamiast w oparciu o przesłanki określone ustawą o rachunkowości i obiektywne trudności w ich egzekwowaniu wynikające z przebiegu postępowania egzekucyjnego. Takie regulacje stwierdzono w **Urzędach Gmin Dobryńsk Duże, Piątnica i Dubicze Cerkiewne** (skutkowało to w tej gminie wykazaniem nieuzasadnionych, zaniżonych odpisów należności od dłużników alimentacyjnych). Z kolei w **Urzędzie Gminy Mały Płock i Starostwie Powiatowym w Zambrowie** przewidziano bezpodstawnie, że odpisów nie dokonuje się w ogóle, zaś w praktyce odpisów dokonywano.

Zwrócono się o usunięcie postanowień odnoszących się do „wiekowania” jako podstawy ustalania wysokości odpisów aktualizujących należności, a także postanowień stwierdzających, że jednostka nie dokonuje odpisów aktualizujących należności.

W **gminie Krasnopol** ten sam pracownik był zatrudniony jako Zastępca Wójta (1/4 etatu; nie wskazano godzin pracy) i referent ds. obsługi informatycznej w Urzędzie Gminy (1/4 etatu w godzinach od 7⁰⁰ do 9⁰⁰) oraz jako główny księgowy w Szkole Podstawowej w Krasnopolu (na pełen etat). Kontrola wykazała, że nie było możliwości uniknięcia sytuacji, którą należałoby określić jako pełnienie dwóch funkcji w Urzędzie w tych samych godzinach pracy z podwójnie pobieranym za ten sam czas wynagrodzeniem. Jak bowiem stanowi regulamin organizacyjny Urzędu, do zadań Zastępcy Wójta należy wykonywanie zadań Wójta podczas jego nieobecności. W każdym przypadku nieobecności Wójta w Urzędzie Gminy pracownik ten – będąc obecnym w siedzibie Urzędu – zobowiązany jest regulaminem organizacyjnym do wykonywania zadań Wójta. Wystąpienie takich sytuacji potwierdzono w trakcie kontroli. Wykonując obowiązki Wójta podczas jego nieobecności, jednocześnie Zastępca pobierał za ten sam czas wynagrodzenie ze stosunku pracy na stanowisku referenta. Ponadto stwierdzono, że Wójt udzielił urlopu wypoczynkowego Zastępcy Wójta w okresie, w którym sam przebywał na urlopie a Sekretarz Gminy na zwolnieniu lekarskim. Stworzyło to sytuację, w której formalnie nie było w Urzędzie Gminy osoby odpowiedzialnej za kierowanie jego pracą.

Do Wójta zwrócono się o określenie zatrudnienia Zastępcy Wójta w sposób, który zapewni wyeliminowanie przypadków dwukrotnego wynagradzania tego pracownika za ten sam czas pracy oraz usunie możliwość wykonywania przez tego pracownika – podczas nieobecności Wójta – funkcji przełożonego osób, wobec których jest podległy służbowo z innych stosunków pracy, a także o wyeliminowanie sytuacji, w której – w wyniku korzystania z urlopów wypoczynkowych – formalnie w Urzędzie Gminy nie ma żadnego pracownika upoważnionego do kierowania jego pracą. W odpowiedzi o sposobie wykonania zaleceń Wójt poinformował, że pracownik, o którym mowa został odwołany ze stanowiska Zastępcy Wójta.

Pracownikiem **Urzędu Gminy Zambrów** jest żona Wójta tej gminy. W jej zakresie czynności postanowiono m.in.: „Podlega bezpośrednio Wójtowi Gminy Zambrów, zaś pod względem merytorycznym podlega Kierownikowi Referatu (...)”. Naruszono w ten sposób art. 26 ustawy o pracownikach samorządowych, ponieważ między małżonkami istniał stosunek bezpośredniej podległości służbowej. W związku ze stwierdzonym stanem Wójt zadeklarował, że w najbliższym czasie dokona zmiany w treści zakresu czynności pracownicy, w ten sposób że będzie ona podlegała pod względem pracowniczym i merytorycznym Zastępcy Wójta.

W **gminie Zambrów** od 2000 r. obowiązywała umowa zlecenia na wykonywanie obowiązków komendanta gminnego OSP. Kontrola wykazała, że w kadencji organów gminy przypadającej na lata 2014-2018 osoba będąca gminnym komendantem OSP na podstawie tej umowy była jednocześnie radnym, pełniąc dodatkowo funkcję przewodniczącego Komisji Rewizyjnej Rady Gminy. Aneksiem z 15 stycznia 2015 r. do umowy z 2000 r. Wójt zwiększył wynagrodzenie miesięczne zleceniobiorcy z 380 zł do 1.000 zł. Naruszono w ten sposób art. 24d ustawy o samorządzie gminnym, zgodnie z którym wójt nie może powie-

rzyć radnemu gminy, w której radny uzyskał mandat, wykonywania pracy na podstawie umowy cywilnoprawnej. W okresie przeprowadzania kontroli wskazana osoba nie pełniła już funkcji radnego.

Z ustaleń poczynionych w **Biurze Obsługi Szkół Samorządowych w Suchowoli** wynika, iż żadnej ze szkół prowadzonych przez gminę Suchowola w 2018 r. nie było zatrudnionego wicedyrektora ani nie był wyznaczony przez Burmistrza nauczyciel zastępujący dyrektora. Dopiero od 1 września 2019 r. obsadzono stanowisko wicedyrektora Szkoły Podstawowej w Suchowoli, która liczy ponad 12 oddziałów. W zakresie pozostałych szkół prowadzonych przez gminę, liczących mniej niż 12 oddziałów, nadal nie został wyznaczony nauczyciel, który zastępowałby dyrektora podczas jego nieobecności.

W wystąpieniu pokontrolnym wystosowanym na podstawie ustaleń kontroli kompleksowej miasta i gminy Suchowola do Burmistrza zwrócono się o wyznaczenie nauczyciela zastępującego dyrektora szkoły w tych szkołach prowadzonych przez gminę Suchowola, w których nie utworzono stanowiska wicedyrektora.

W **Urzędzie Gminy Kołaki Kościelne** Wójt zakresami czynności przypisał zadania obsługi spółki wodnej (wymiar należności oraz ich pobór i egzekwowanie) dwóm pracownikom Urzędu Gminy. Z przepisów prawa nie wynika możliwość wykonywania przez gminę obowiązków spółki wodnej związanych z prowadzeniem przez nią gospodarki finansowej. W związku z tym niemożliwe jest postanowienie przez Wójta o powierzeniu ich pracownikom Urzędu w zakresach czynności podlegających realizacji w ramach stosunku pracy finansowanego z budżetu. Zadania te zostały wykreślone z zakresów czynności podczas kontroli.

W **gminie Przerośl** obsługę finansowo-księgową Szkoły Podstawowej w Pawłówece prowadzi Szkoła Podstawowa w Przerośli. Jako podstawę prowadzenia obsługi okazano jedynie uchwałę Rady Gminy Przerośl z dnia 30 grudnia 1997 r. Do zakończenia kontroli nie została podjęta przez Radę Gminy uchwała na podstawie art. 10b ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym, która jest warunkiem zorganizowania po 1 stycznia 2017 r. wspólnej obsługi finansowo-księgowej szkół. Podobną sytuację stwierdzono w **gminie Wizna**, w której Zespół Szkolno-Przedszkolny w Wiźnie prowadzi obsługę Szkoły Podstawowej w Rutkach, zaś jako podstawę wykonywania obsługi przedstawiono kontrolującemu uchwałę Radę Gminy Wizna z dnia 29 listopada 2011 r.

Wnioskowano o przedłożenie Radom Gmin projektu stosownych uchwał na podstawie art. 10b ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym, w przeciwnym wypadku zapewnienie warunków do zatrudnienia przez dyrektorów szkół głównych księgowych.

Urząd Gminy Wiązajny wykonuje zadania jednostki obsługującej dla szkół, GOPS i instytucji kultury, prowadząc m.in. księgi tych jednostek. Uchwały Rady Gminy w sprawie wspólnej obsługi nie określały szczegółowych obowiązków powierzonych jednostce obsługującej, w tym w ogóle nie odnosiły się do prowadzenia rachunkowości. Przewidziano jedynie, że w ramach obsługi powierza się: „1) obsługę finansową, 2) obsługę administracyjną, 3) obsługę organizacyjną”. Stopień ogólności pojęć użytych w uchwale nie pozwala na dostatecznie precyzyjne określenie obowiązków, których powierzenie Urzędowi Gminy było zamiarem Rady Gminy. Kontrola sposobu wykonywania obsługi jednostek wykazała natomiast, że:

- upoważnionymi do dysponowania rachunkami bankowymi GOPS i instytucji kultury są pracownicy Urzędu Gminy Wiązajny (Wójt, Skarbnik, Zastępca Głównego Księgowego i Sekretarz). W konsekwencji kierownicy obsługiwanych jednostek nie dysponują środkami pieniężnymi określonymi w ich planach finansowych,
- GOPS i instytucje kultury nie posiadają przepisów wewnętrznych regulujących prowadzenie rachunkowości,
- sprawozdania GOPS podpisywane były przez kierownika tej jednostki, zamiast przez Wójta,
- pracownikowi prowadzącemu księgi instytucji kultury obowiązki te nie zostały powierzone pisemnie.

Dysponowanie przez Wójta środkami na rachunkach bankowych jednostek obsługiwanych stwierdzono też w **Urzędzie Gminy Zambrów**, co stanowi naruszenie art. 53 ust. 1 ustawy o finansach publicznych oraz art. 10c ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Nadto, dokumenty księgowe obsługiwanych szkół zatwierdzane były do wypłaty przez dyrektora **Zespołu Obsługi Placówek Oświatowych w Małym Płocku**. Poza tym, Wójt Gminy Zambrów nie wydał przepisów wewnętrznych regulujących prowadzenie rachunko-

wości jednostek obsługiwanych. Nieokreślenie dokumentacji opisującej przyjęte zasady rachunkowości przez Wójta jako kierownika jednostki obsługującej (wprowadzili ją kierownicy jednostek obsługiwanych) stwierdzono natomiast w **Urzędzie Gminy Jasionówka i Urzędzie Gminy Dubicze Cerkiewne**; natomiast polityki rachunkowości Gminnego Ośrodka Kultury w Dubiczach Cerkiewnych w ogóle nie okazano. Dyrektorka **Zespołu Obsługi Placówek Oświatowych w Małym Płocku** dokonała zaś – wbrew art. 10c ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym – sporządzenia i autoryzacji planów finansowych obsługiwanych szkół na 2018 r.

W wystąpieniach pokontrolnych wskazano na obowiązek należytego wykonywania obowiązków w zakresie wykonywania wspólnej obsługi jednostek organizacyjnych; wskazano ponadto szczegółowe rozwiązania zmierzające do wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości.

W zakresie zagadnień organizacyjnych w **Urzędzie Miasta Grajewo** stwierdzono, że:

- Sekretarzowi Miasta nie został nadany zakres czynności w formie pisemnej; był on określony w regulaminie organizacyjnym Urzędu Miasta, jednakże nie uwzględniał wszystkich zadań, którymi zajmuje się Sekretarz,
- zakresy czynności Skarbnika Miasta i głównego księgowego Urzędu Miasta nie wyczerpywały katalogu obowiązków i odpowiedzialności określonych przepisami art. 54 ustawy o finansach publicznych,
- w regulaminie organizacyjnym Urzędu Miasta przyjęto termin sporządzenia sprawozdania z prowadzonego audytu wewnętrznego na 31 marca następnego roku, co jest sprzeczne z postanowieniami m.in. art. 283 ust. 5 ustawy o finansach publicznych określającymi ten termin na koniec stycznia.

Burmistrzowi zalecono pisemne powierzenie Sekretarzowi wszystkich wykonywanych faktycznie obowiązków, nadanie Skarbnikowi właściwego zakresu czynności oraz dostosowanie postanowień regulaminu organizacyjnego do obowiązujących przepisów prawa w zakresie terminu sporządzania sprawozdania z prowadzonego audytu wewnętrznego.

W **Urzędzie Gminy Jasionówka** zastępstwo kasjera – zgodnie z zakresem czynności kasjera – ma pełnić podinspektor ds. księgowości podatkowej. Przy czym w zakresie czynności tego podinspektora brak zapisów w zakresie prowadzenia kasy Urzędu. Nie stwierdzono także podpisania przez tego pracownika oświadczenia o odpowiedzialności materialnej. W złożonym wyjaśnieniu Skarbnik Gminy wskazała, że sama zastępuje w praktyce kasjera. Ze względu na obowiązek sprawowania przez Skarbnika kontroli nad operacjami kasowymi zachodzącymi w jednostce (na co wprost wskazano w instrukcji gospodarki kasowej), łączenie funkcji Skarbnika z funkcją kasjera jest nieprawidłowe z punktu widzenia standardów kontroli zarządczej.

Wójtowi rekomendowano pisemne powierzenie obowiązków w zakresie wykonywania zastępstwa kasjera z zastrzeżeniem, że osobą zastępującą nie może być Skarbnik Gminy.

W statucie **BOSS w Suchowoli** przewidziano, że w czasie nieobecności w pracy kierownika Biura zastępuje go główny księgowy Biura, co może prowadzić do skupienia wszystkich kompetencji decyzyjnych i kontrolnych w ramach uprawnień jednego pracownika.

W wystąpieniu pokontrolnym wystosowanym na podstawie ustaleń kontroli kompleksowej miasta i gminy Suchowola do Burmistrza zwrócono się o opracowanie i przedłożenie Radzie Miejskiej projektu uchwały usuwającej wskazany zapis statutu BOSS.

Trzem pracownikom **Urzędu Miasta Suwałki** (dwóm Zastępcom Prezydenta oraz Sekretarzowi Miasta) Prezydent udzielił jednakowych upoważnień do wykonywania w swoim imieniu czynności związanych z postępowaniami o udzielenie zamówień publicznych, m.in. powoływania komisji przetargowej, akceptacji specyfikacji istotnych warunków zamówienia, akceptacji wszelkiej korespondencji związanej z prowadzonym postępowaniem, zatwierdzania wyboru wykonawcy lub unieważnienia postępowania, zatwierdzania protokołu z postępowania. Stwierdzony stan może istotnie utrudniać ustalenie osób odpowiedzialnych za wykonanie poszczególnych czynności w postępowaniach o udzielenie zamówień publicznych w sytuacji zaniechania wykonania obowiązków przynależnych zamawiającemu na podstawie przepisów Prawa zamówień publicznych.

Prezydentowi rekomendowano jednoznaczne określenie zakresu upoważnienia zastępców oraz Sekretarza Miasta do wykonywania czynności zamawiającego w postępowaniach o udzielenie zamówień publicznych.

Od 1 stycznia 2015 r. w **mieście Siemiatycze** nie był prowadzony audyt wewnętrzny. W latach 2015-2018 corocznie ujęte w uchwale budżetowej miasta Siemiatycze kwoty dochodów i wydatków przekraczały wysokość 40.000.000 zł, co było równoznaczne z obowiązkiem prowadzenia audytu.

Zwrócono się o niezwłoczne rozpoczęcie prowadzenia audytu wewnętrznego.

W **gminie Dobrzyniewo Duże** audyt wewnętrzny prowadzony jest przez usługodawcę. Stwierdzono, że „plan audytu na 2018 r.” nie zawierał elementów wymaganych rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 4 września 2015 r. w sprawie audytu wewnętrznego oraz informacji o pracy i wynikach tego audytu, tj. informacji na temat budżetu czasu komórki audytu w danym roku, wyrażonego w osobodniach, w szczególności na temat czasu planowanego na realizację poszczególnych zadań zapewniających. Ponadto stwierdzono, że w badanym planie audytu przewidziano inny temat zadania zapewniającego, niż wskazany następnie w sprawozdaniu z zadania audytowego przeprowadzonego w Urzędzie Gminy.

Wnioskowano o wzmoczenie nadzoru nad wykonywaniem zadań przez audytora wewnętrznego, m.in. w zakresie zgodności z prawem sporządzanej dokumentacji audytu.

W zakresie kontroli zarządczej w **Urzędzie Gminy Korycin** stwierdzono, że nie były przestrzegane w postanowienia regulaminu kontroli zarządczej oraz zarządzania ryzykiem: komórki organizacyjne oraz osoby na samodzielnych stanowiskach nie opracowały zaplanowanych do realizacji na dany rok celów i zadań oraz rejestrów zidentyfikowanych ryzyk oraz nie był przestrzegany wymóg, aby przynajmniej raz w roku osoby zarządzające oraz pracownicy dokonali samooceny systemu kontroli zarządczej i udokumentowali jej wyniki. Podobna sytuacja wystąpiła w **Urzędzie Gminy Krasnopol** – kontrola wykazała brak dowodów na przeprowadzanie oceny ryzyka oraz corocznej identyfikacji ryzyka na stanowiskach pracy, wbrew wymaganiom przepisów wewnętrznym. Ponadto kontrola w Urzędzie Gminy Krasnopol wykazała szereg zawartych w procedurach wewnętrznych postanowień odnoszących się do organizowania audytu wewnętrznego, które również nie były stosowane w praktyce (gmina Krasnopol nie ma obowiązku prowadzenia audytu). Także w **Urzędzie Miejskim w Tykocinie** nie były przestrzegane w praktyce wprowadzone przez Burmistrza zasady prowadzenia kontroli zarządczej, tj. m.in.:

- kierownicy jednostek organizacyjnych nie opracowali i nie wdrożyli procedur zarządzania ryzykiem,
- nie dokonano w formie pisemnej samooceny w zakresie przestrzegania standardów kontroli zarządczej,
- nie dokonano okresowej oceny adekwatności, skuteczności i efektywności systemu kontroli zarządczej,
- wskazano, że w 2018 r. należy poddać kontroli „zamówienia publiczne w zakresie środowisko wewnętrzne, cele i zarządzanie ryzykiem, mechanizmy kontroli, informacja i komunikacja, monitorowanie i ocena”. Nie stwierdzono dowodów na wykonanie kontroli wymienionych zagadnień.

Nieprzestrzeganie przyjętych procedur stwierdzono też w **Urzędzie Gminy Zawady**, gdzie nie okazano żadnej dokumentacji świadczącej o przeprowadzaniu w 2018 r. kontroli przewidzianych przepisami wewnętrznymi. Wyjaśniano ten fakt *brakiem podejrzeń co do tego, że jakiś pracownik wykonuje zadania wadliwie*, co miało uzasadniać nieprzeprowadzanie kontroli. Kontrola RIO wykazała natomiast liczne i istotne nieprawidłowości w gospodarce finansowej gminy w zakresie większości obszarów funkcjonowania Urzędu Gminy.

Wnioskowano o zapewnienie należytego funkcjonowania kontroli zarządczej wskazując jednocześnie szczegółowe rozwiązania w tym zakresie.

Czynności nadzoru Zarządu **Powiatu Białostockiego** nad SP ZOZ w Łapach nie były prowadzone na zasadach określonych uchwałą Zarządu Powiatu Białostockiego z dnia 4 października 2007 r. w sprawie określenia organizacji sprawowania nadzoru i kontroli Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Łapach. Z postanowień uchwały wynika m.in., że zobowiązano dyrektora SP ZOZ w Łapach do przekazywania comiesięcznych sprawozdań o przychodach, kosztach i wyniku finansowym; w praktyce składane były dane kwartalne. Ponadto w trakcie kontroli nie okazano żadnej dokumentacji wskazującej na dokonywanie analizy danych finansowych Szpitala przez Skarbnika. Nie stwierdzono

również, aby zagadnienia związane z analizą określoną uchwałą były przedmiotem obrad na posiedzeniach Zarządu Powiatu.

Rekomendowano zapewnienie przestrzegania postanowień uchwały.

Analiza statutu **Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Stawiskach** oraz innych uchwał stanowiących podstawę funkcjonowania zakładu wykazała: brak uregulowania przez Radę Miejską w Stawiskach kwestii określonych przepisami art. 16 ust. 2 pkt 5 i 6 ustawy o finansach publicznych; niezgodność postanowień statutu z zakresem zadań faktycznie wykonywanych przez Zakład w zakresie dotyczącym odbioru odpadów komunalnych oraz powoływanie się w treści statutu na nieobowiązujące przepisy prawa. Kierownik ZGKiM wykonywał zadania na zasadzie powierzenia pełnienia obowiązków nieprzerwanie od 2011 r. Z akt osobowych kierownika wynikało, że nie spełnia on wymagań kwalifikacyjnych określonych w obowiązujących przepisach prawa do zajmowania stanowiska kierownika samorządowej jednostki organizacyjnej.

W wystąpieniu pokontrolnym wystosowanym na podstawie ustaleń kontroli kompleksowej miasta i gminy Stawiski do Burmistrza zwrócono się o przedłożenie Radzie Miejskiej projektu uchwały określającej w stosunku do ZGKiM kwestie wymienione w art. 16 ust. 2 pkt 5 ustawy o finansach publicznych oraz uchwały w sprawie zmiany statutu ZGKiM, polegającej na dostosowaniu zakresu działania Zakładu do rzeczywistości oraz wskazaniu aktualnych podstaw prawnych prowadzenia gospodarki finansowej.

Podczas kontroli w jednostkach obsługujących inne jednostki organizacyjne gminy (**Zespole Obsługi Placówek Oświatowych w Małym Płocku i Zespole Obsługi Szkół w Turośli**) stwierdzono przyjęcie w statutach rozwiązań organizacyjnych, które w ocenie Izby naruszają obowiązki kierowników tych jednostek jako odrębnych jednostek sektora finansów publicznych, ponieważ przewidują, że:

- kierownika w razie jego nieobecności zastępuje inny pracownik jednostki wyznaczony przez Wójta (Burmistrza), co stanowi tryb przewidziany dla jednostek oświatowych na podstawie art. 68 ust. 9 Prawa oświatowego,
- strukturę jednostki obsługującej określa regulamin organizacyjny ustalony przez dyrektora po uzyskaniu opinii lub zatwierdzenia Wójta lub Burmistrza (ustalenie w tym zakresie poczyniono także w **BOSS w Suchowoli**), co stanowi nieuzasadnioną przepisami prawa ingerencję organu wykonawczego w uprawnienia i obowiązki kierownika jednostki w zakresie kontroli zarządczej.

Do Wójtów zwrócono się o opracowanie i przedłożenie Radom Gmin stosownych projektów uchwał usuwających w statutach wskazanych jednostek błędne zapisy.

W **gminie Zawady** nie był prowadzony elektroniczny rejestr instytucji kultury, jak tego wymagają przepisy rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 stycznia 2012 r. w sprawie sposobu prowadzenia i udostępniania rejestru instytucji kultury.

Wójtowi zalecono prowadzenie elektronicznego rejestru instytucji kultury.

2. W zakresie prowadzenia ksiąg rachunkowych i realizacji obowiązków sprawozdawczych:

- nieprawidłowe prowadzenie ksiąg rachunkowych (w tym dziennika, kont ksiąg pomocniczych, zestawień obrotów i sald) – nieprawidłowości tego rodzaju stwierdzono w 32 jednostkach kontrolowanych;
- nieprowadzenie wszystkich wymaganych ksiąg rachunkowych, w szczególności ksiąg pomocniczych oraz zestawień obrotów i sald – w 13 jednostkach kontrolowanych;
- nierzetelne, nieobrazujące rzeczywistego stanu aktywów i pasywów, prowadzenie ksiąg rachunkowych, prowadzące do zniekształcenia obrazu sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego lub wyniku budżetu kontrolowanej jednostki (nie kierowano zaawizowaniem do prokuratury) – w 36 jednostkach kontrolowanych;
- niesprawdzalne prowadzenie ksiąg rachunkowych – w 8 jednostkach kontrolowanych;
- niebieżące prowadzenie ksiąg rachunkowych – w 1 jednostce kontrolowanej;
- dokonywanie zapisów księgowych na podstawie dowodów księgowych niespełniających wymogów ustawy o rachunkowości – w 8 jednostkach kontrolowanych;
- niezachowywanie zgodności zapisów ewidencji syntetycznej z zapisami ewidencji analitycznej (szczegółowej) – w 17 jednostkach kontrolowanych;
- ewidencjonowanie operacji gospodarczych bez zachowania systematyki zapisów (określonych ustawą o rachunkowości, przepisami dotyczącymi szczególnych zasad rachunkowości

jednostek sektora finansów publicznych lub postanowieniami zakładowych planów kont) – w 41 jednostkach kontrolowanych;

- ewidencjonowanie operacji gospodarczych bez zachowania chronologii zapisów - 2 jednostkach kontrolowanych;
- ewidencjonowanie operacji gospodarczych na kontach nieprzewidzianych w zakładowym planie kont - 4 jednostkach kontrolowanych;
- poprawianie błędów w dowodach lub zapisów w księgach rachunkowych niezgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości - 2 jednostkach kontrolowanych;
- nieprawidłowe stosowanie klasyfikacji budżetowej – w 29 jednostkach kontrolowanych;
- niesporządzanie wszystkich wymaganych sprawozdań oraz nieterminowe przekazanie sprawozdań – odpowiednio w 5 i w 3 jednostkach kontrolowanych;
- nieprawidłowe sporządzanie sprawozdań polegające na niewłaściwym prezentowaniu danych w poszczególnych częściach sprawozdań, w tym bilansach z wykonania budżetu i bilansach jednostek, a także na wykazywaniu w sprawozdaniach budżetowych i finansowych danych niezgodnych z danymi wynikającymi z ksiąg rachunkowych – w 43 jednostkach;
- nieuwjmowanie w księgach rachunkowych wszystkich zobowiązań lub należności jednostki – odpowiednio w 20 i 18 jednostkach;
- nieprawidłowe ewidencjonowanie operacji gotówkowych (niebieżące, nierzetelne, niesprawdzalne prowadzenie raportów kasowych) – w 6 jednostkach kontrolowanych;
- realizowanie zapłaty na podstawie dowodów niespełniających wymogów prawidłowego dowodu księgowego, niesprawdzonych merytorycznie, rachunkowo bądź niezatwierdzonych do wypłaty – w 5 jednostkach kontrolowanych;
- wypłata gotówki osobom nieupoważnionym lub bez pokwitowania – w 2 jednostkach;
- nierozliczanie lub nieprawidłowe rozliczanie kosztów inwestycji, nieprzeniesienie na stan środków trwałych zrealizowanych inwestycji – w 11 jednostkach kontrolowanych;
- nieprzeprowadzenie, nierozliczenie lub nieprawidłowe przeprowadzenie i rozliczenie inwentaryzacji rzeczowych i finansowych składników majątkowych oraz rozrachunków lub udokumentowanie jej wyników – w 21 jednostkach kontrolowanych;
- nieprawidłowa wycena aktywów lub pasywów, w tym nieuprawniona aktualizacja, nieprawidłowe umorzenie - w 20 jednostkach kontrolowanych;
- bezpodstawne zwiększanie lub zmniejszanie wartości majątku trwałego ujętej w księgach – w 1 jednostce;
- ewidencyjne zawyżenie dochodów i wydatków budżetu - w 6 jednostkach kontrolowanych;
- nieuwjęcie w ewidencji jednostek organizacyjnych gruntów lub budynków oddanych w trwałą zarząd – w 4 jednostkach kontrolowanych;
- niewłaściwe udokumentowanie likwidacji środków trwałych – w 2 jednostkach kontrolowanych;
- prowadzenie ewidencji rozliczeń KZP w księgach rachunkowych jednostki budżetowej - w 1 jednostce;

ujmowanie w księgach jednostki organizacyjnej operacji dotyczących rachunku bankowego, którego posiadaczem jest Urząd Gminy - - w 1 jednostce.

W wyniku kontroli kompleksowej w **gminie Zawady** stwierdzono m.in.:

- błędne – wbrew zasadzie kasowego ustalania wyniku budżetu – ujęcie w ewidencji budżetu kwoty 384.103,06 zł (składającej się z kwot: 184.721,80 zł, 173.013,36 zł i 26.367,90 zł), co miało wpływ na nieprawidłowe ustalenie wyniku budżetu za 2018 r. Kwoty 184.721,80 zł i 26.367,90 zł ujęto 2 stycznia 2018 r. na dochody budżetu 2018 r., mimo że wpłynęły na rachunek budżetu 28 i 29 grudnia 2017 r. (dotyczyły zwrotu VAT z US oraz otrzymania dofinansowania projektu), natomiast kwota 173.013,36 zł została ujęta w księgach 2018 r. jako dochód na podstawie dowodu PK z dnia 31 grudnia 2018 r., podczas gdy jej wpływ na rachunek budżetu miał miejsce 16 stycznia 2019 r. (wpłynęły środki na realizację projektu). W efekcie zawyżono wynik budżetu za 2018 r. o 384.103,06 zł oraz zaniżono wynik budżetu za 2017 r. o 211.089,50 zł i za 2019 r. o 173.013,36 zł,
- prowadzenie w ewidencji budżetu kont 221 i 720 nieprzewidzianych zakładowym planem kont (ich prowadzenie nie miało uzasadnienia w świetle przyjętego sposobu ich wykorzystywania),
- nieuwjęcie w księgach zakupionego wyposażenia OSP o wartości 9.740 zł,
- wykazanie na koncie 224-29 „Rozrachunki budżetu - I US Bydgoszcz” w ewidencji budżetu na koniec 2018 r. salda Wn w kwocie 8.276,50 zł, podczas gdy faktycznie należności budżetu gminy Zawady od I US w Bydgoszczy stanowiły 794 zł (taki był faktyczny wpływ środków w styczniu 2019 r.); saldo 8.276,50 zł było wynikiem bezpodstawnego „dopasowywania” sald konta 224 w ewidencji budżetu i 221 w ewidencji

Urzędu, do którego wykorzystywano m.in. konto 962, co przełożyło się na wypaczenie skumulowanego wyniku budżetu,

- nie ujęcie na koncie syntetycznym 221 „Należności z tytułu dochodów budżetowych” odsetek od nieuiszczonych w terminie należności na kwotę 32.824,93 zł, pomimo, iż wynikały one z ewidencji analitycznej. Efektem braku odsetek w ewidencji syntetycznej było pominięcie ich w sprawozdaniu Rb-27S za 2018 r.,

- błędne ujmowanie w księgach naliczenia wynagrodzeń pracowników i pochodnych od wynagrodzeń; w efekcie m.in. konta 229 „Pozostałe rozrachunki publicznoprawne” i 231 „Rozrachunki z tytułu wynagrodzeń” na koniec poszczególnych miesięcy wykazywały nierealne salda zobowiązań, które wyeliminowano dopiero na koniec roku – np. konto 229 na dzień 30 września 2018 r. wykazywało saldo Ma w kwocie 36.434,02 zł, podczas gdy nie powinno wykazywać żadnego salda; na koniec października powinno wykazywać saldo w kwocie 19.253,28 zł, a wykazywało 69.673,49 zł; na dzień 30 listopada 2018 r. saldo po stronie Ma wynosiło natomiast 64.007,70 zł, podczas gdy faktyczne zobowiązanie stanowiło 10.701,61 zł. Z kolei konto 231 na dzień 30 września wykazywało saldo Ma w kwocie 50.994,12 zł, przy faktycznym braku zobowiązań; podobnie na dzień 30 listopada 2018 r. w całości nierealne było saldo Ma w wysokości 69.247,24 zł. W sprawozdaniu Rb-28S za wrzesień 2018 r., pomimo występowania w ewidencji zobowiązań na łączną sumę 87.905,15 zł (w większości nierealnych), nie wykazano żadnych kwot zobowiązań w podziałkach klasyfikacyjnych dotyczących wynagrodzeń,

- utrzymywanie w ramach konta 860 „Wynik finansowy” powstałych w latach 2013, 2014 i 2017 sald subkont przeniesionych z rejestrów księgowych projektów, które corocznie uwzględniano w prezentowanym w sprawozdawczości wyniku finansowym Urzędu, zamiast zapewnić ich przeniesienie na funduszu w roku powstania. W efekcie sumy strat powinny być zmniejszyć wyniki prezentowane w sprawozdaniach finansowych: w 2013 r. o 88.676,25 zł, w 2014 r. o 120.979,54 zł i w 2017 r. o 161.743,21 zł; następnie należało je przenieść z subkont na konto 800 odpowiednio: w 2014, 2015 i 2018 r. Nie uczyniono tego, stąd przedmiotowe straty bezpodstawnie wpływały co roku na wyniki prezentowane w sprawozdawczości finansowej Urzędu.

Wójtowi zalecono zobowiązanie Skarbnika Gminy do należytego wykonywania obowiązków w zakresie prowadzenia ksiąg rachunkowych; wskazano ponadto szczegółowe rozwiązania zmierzające do wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości.

W wyniku kontroli ksiąg rachunkowych w **gminie Jasionówka** stwierdzono m.in. następujące nieprawidłowości:

- szereg zapisów księgowych było niezgodnych z dekreacją zawartą na dowodach,

- ewidencjonowane wyciągi bankowe nie miały numerów nadanych im przez bank; pracownicy Urzędu sami numerowali wyciągi, nie zachowując przy tym ciągłości numeracji, co nie daje zapewnienia ich kompletności,

1. - w księgach budżetu wystąpiło szereg nierealnych sald w ramach konta 224 „Rozrachunki budżetu”; na stronie Wn tego konta powinny być wykazane na koniec 2018 r. należności w kwocie 33.096,34 zł (wykazano 40.634,15 zł), natomiast na stronie Ma zobowiązania w kwocie 9.965 zł (wykazano 7.198,78 zł); m.in. błędnie księgowano zwroty dotacji, bezpodstawnie ujmowano na tym koncie rozliczenia z tytułu VAT z nabywcami oraz z bankiem z tytułu korekty kwot spłaconego kapitału i odsetek; ponadto bezpodstawnie dostosowywano konto 224 do danych konta 221 w ewidencji Urzędu w zakresie zaległości w podatkach pobieranych na rzecz gminy przez inne organy,

- na koncie 240/1 „Pozostałe rozrachunki” w ewidencji budżetu wykazano nierealną „należność” w kwocie 5.691,60 zł od Zespołu Szkół w Jasionówce z tytułu zakupu przez Urząd oleju opałowego do szkoły; o kwotę tę zaniżono wydatki budżetu za 2018 r.,

- na koncie 222 „Rozliczenie dochodów budżetowych” wykazywano nierealne salda należności (656 zł na początek i 441 zł na koniec 2018 r.) od szkoły, wypaczając wynik budżetu, bowiem kwoty te odpowiadały należnościom z tytułu dochodów wykazywanym przez szkołę w kol. 9 sprawozdania Rb-27S,

- nie przestrzegano podstawowych zasad powielania w ewidencji Urzędu operacji w zakresie dochodów i wydatków realizowanych za pośrednictwem rachunku budżetu. Na koncie 130 „Rachunek bieżący jednostki” powielano z rachunku budżetu m.in. operacje dotyczące funduszu alimentacyjnego, podatku VAT oraz mylne wpłaty (tj. niestanowiące dochodów ani wydatków), a ponadto operacje utworzenia lokat ze środków depozytowych (z konta 139). Z kolei na koncie 139 w ewidencji Urzędu dublowano bezzasadnie operacje utworzenia lokat ze środków budżetu (z konta 133),

- na koncie 221 w ewidencji Urzędu jako należność z tytułu dochodów budżetu wykazano kwotę 32.394 zł, która odpowiadała udziałom w PIT zaliczonym już do dochodów,

- w ewidencji syntetycznej Urzędu nie ujęto pozostałych środków trwałych o wartości 16.339,33 zł, natomiast dla wartości niematerialnych i prawnych w ogóle nie prowadzono ewidencji analitycznej.

Do Wójta zwrócono się o podjęcie zdecydowanych działań dyscyplinujących wobec Skarbnika Gminy celem należytego wykonywania przez niego obowiązków, wskazując szereg szczegółowych rozwiązań w tym zakresie.

W zakresie prowadzenia ksiąg w **gminie Sidra** stwierdzono m.in., że:

- w dalszym ciągu nie była prowadzona w sposób prawidłowy ewidencja analityczna gruntów do konta 011 „Środki trwałe”; okazana w trakcie kontroli księga inwentarzowa środków trwałych w grupie „0” zawierała zaledwie kilka pozycji, z czego większość ujęto zbiorczo jedną kwotą jako „działki gminne” (długopisem jako 341.868 zł, zaś ołówkiem 319.049,76 zł); wartość pozostałych gruntów według księgi wynosiła łącznie 31.441,24 zł. Wskazane sumy nie odpowiadały danym ewidencji syntetycznej, zgodnie z którą wartość gruntów na koniec 2018 r. wynosiła 380.833,11 zł. Dodatkowo, fakt sprzedaży w 2018 r. 2 działek odnotowano jedynie w ewidencji syntetycznej,
- na koniec września 2018 r. nie ujęto w księgach i sprawozdaniu Rb-28S zobowiązań w wysokości 20.466 zł,
- w wyniku błędnych zapisów stan środków pieniężnych na rachunkach bankowych budżetu (konta 133-1, 133-17 i 133-18) na koniec 2018 r. był niezgodny z bankowym potwierdzeniem sald: konto 133-1 wykazywało saldo Wn w kwocie 3.910.074,73 zł, podczas gdy faktyczny stan środków pieniężnych na rachunku budżetu wynosił 4.075.173,73 zł (różnica 165.099 zł); konto 133-18 wykazywało saldo Wn w kwocie 118.981,81 zł, podczas gdy faktyczny stan środków pieniężnych wynosił 1.032,81 zł (różnica 117.949 zł); konto 133-17 wykazywało saldo Wn w kwocie 47.250 zł, mimo że nie ma odzwierciedlenia w rachunku bankowym. Świadczy to o nierzetelnie przeprowadzonej inwentaryzacji aktywów zgromadzonych na rachunkach bankowych,
- ewidencję projektu finansowanego ze środków zewnętrznych bezpodstawnie założono w formie wskazującej na zamiar prowadzenia odrębnych ksiąg rachunkowych (w tym dziennik, zestawienie obrotów i sald; nie było możliwe wygenerowanie wspólnego zestawienia obrotów i sald łącznie z ewidencją projektu). Kontrola wykazała, że ewidencja projektu obarczona była szeregiem błędów, które dyskwalifikują ją jako podlegającą uznaniu za księgi rachunkowe. Według „zestawienia obrotów i sald” wykazywała ona szereg nierealnych i niezlikwidowanych sald. Na okazanym wydruku zestawienia obrotów i sald znajdowały się odręcznie sporządzone (ołówkiem) „szubienice”, za pomocą których dokonywano „zamknięcia” kont w tej ewidencji. Na podstawie tej ewidencji sporządzono też odrębne od Urzędu i budżetu sprawozdania finansowe i budżetowe,
- w ewidencji księgowej na koncie 013 „Pozostałe środki trwałe” nie ujęto 24 laptopów o wartości jednostkowej 1.850 zł zakupionych w 2018 r. o wartości 44.400 zł. W trakcie kontroli ujęto laptopy na koncie 013, a następnie przekazano je szkole podstawowej,
- saldo konta 226 „Długoterminowe należności budżetowe” wynoszące 17.874,40 zł dotyczyło zabezpieczonych hipotecznie zaległości podatkowych, a zatem należności krótkoterminowych.

2. Zwrócono się o zobowiązanie Skarbnika Gminy do wyeliminowania nieprawidłowości w zakresie prowadzenia ksiąg rachunkowych wskazując szczegółowe rozwiązania w tym zakresie.

Kontrola zapisów w księgach rachunkowych **Urzędu Gminy Korycin** wykazała m.in., że:

- na koncie 290 „Odpisy aktualizujące należności” pod datą 31 grudnia 2018 r. zaksięgowano kwotę 196.998,84 zł będącą różnicą między ustalonym na ten dzień saldem należności wynikającym z konta 221 „Należności z tytułu dochodów budżetowych” a kwotą należności wpłaconych do 31 marca 2019 r.; taki sposób ustalania odpisów aktualizujących nie ma uzasadnienia w przepisach ustawy o rachunkowości,
- na koniec 2018 r. zapisem Wn 011 – Ma 800 ujęto kwotę 478.186 zł stanowiącą „zaktualizowaną wartość gruntów gminnych będących w użytkowaniu wieczystym”. Ustalono, że działki objęte „aktualizacją” posiadały już wcześniej ustaloną wartość ewidencyjną, zatem ujęcie na koncie 011 dodatkowej wartości tych gruntów było bezpodstawne. Kwota 478.186 zł została wyksięgowana w trakcie kontroli,
- nie prowadzono ewidencji szczegółowej gruntów do konta 011; grunty ujęto w 4 pozycjach: jedna kwota zbiorcza (663.892,95 zł) i 3 kwoty dotyczące pojedynczych obiektów. Oprócz tego w grupie 0 znajdowała się również wartość nakładów inwestycyjnych na rewitalizację rynku w Korycinie w łącznej kwocie 2.506.906,80 zł.

3. Zwrócono się o zobowiązanie Skarbnika Gminy do wyeliminowania nieprawidłowości w zakresie prowadzenia ksiąg rachunkowych wskazując szczegółowe rozwiązania w tym zakresie.

W zakresie ewidencji **powiatu białostockiego** stwierdzono m.in., że:

- wbrew zasadzie memoriału nie ujęto do kosztów i zobowiązań 2018 r. diet radnych za grudzień w wysokości 39.277,86 zł;
- na koncie 221 „Należności z tytułu dochodów budżetowych” wykazano na koniec roku nierealną należność od gminy Gródek w wysokości 18.530,52 zł, mimo iż gmina zwróciła tę kwotę 31 grudnia na rachunek Starostwa;
- w latach 2015-2019 łączną kwotę 91.967,09 zł zaliczono do dochodów i wydatków budżetu, mimo że stanowiła ona kary umowne potrącone z wynagrodzeń wykonawców (rozliczone z wykonawcami bezkasowo).

Wnioskowano m.in. o ewidencjonowanie operacji gospodarczych w sposób zgodny z ich rzeczywistym przebiegiem oraz zapewniający ustalenie w księgach prawidłowych danych.

W **Urzędzie Miejskim w Ciechanowcu** na koncie 080 „Środki trwałe w budowie (inwestycje)” ujęte były koszty 10 zadań o łącznej wartości 643.762,72 zł, które zrealizowano w latach wcześniejszych oraz zaniechano ich przeniesienia na stan środków trwałych oraz koszty samych dokumentacji zadań zakończonych i przeniesionych już na konto 011. Analogicznie, w **Urzędzie Gminy Mały Płock** jako inwestycje rozpoczęte na koncie 080 widniały koszty na sumę 117.201,64 zł dotyczące budowy odcinków chodników zakończonych w 2018 r. i w latach wcześniejszych, które bezpodstawnie nie zostały przeniesione na stan środków trwałych. Podobnie w **Urzędzie Gminy Sidra**, nakłady w kwocie 12.990 zł dotyczące budowy oświetlenia – zadanie zostało odebrane 19 grudnia 2018 r. i przekazane do eksploatacji - nie zostały do dnia kontroli przeniesione na stan środków trwałych. Nadto, w **Urzędzie Gminy Sidra** na podstawie dowodu PK wyksięgowano na zmniejszenie funduszu jednostki – w celu urealnienia salda konta 080 – koszty 6 zadań inwestycyjnych (w łącznej wysokości 48.515 zł) jako koszty poniesione bez efektu gospodarczego (dotyczyły one wykonania dokumentacji projektowej). Dowód PK opatrzony był jedynie podpisem Skarbnika Gminy. Nie stwierdzono żadnej dokumentacji świadczącej o tym, że to Wójt zdecydował o usunięciu nakładów z ewidencji.

Wnioskowano m.in. o zapewnienie rzetelnych danych o stanie inwestycji rozpoczętych na koncie 080 oraz o stanie środków trwałych na koncie 011; w tym celu wyksięgowanie na konto 011 nakładów dotyczących zadań zakończonych i oddanych do użytkowania.

W **Urzędzie Miejskim w Ciechanowcu** nie prowadzono konta 290 „Odpisy aktualizujące należności”, mimo że wykazano istnienie należności posiadających cechy uzasadniające dokonanie odpisu, m.in. na kwotę 44.739,88 zł od dłużnika w upadłości. Analogicznie, w **Urzędzie Miasta Brańsk** nie prowadzono konta 290, podczas gdy z ustaleń kontroli wynika, że wśród zaległości z tytułu dochodów znajdowały się należności kwalifikujące się do dokonania odpisu z czynszów za najem lokali mieszkalnych w wysokości 72.859,08 zł.

Rekomendowano prowadzenie konta 290 i ewidencjonowanie na nim odpisów aktualizujących należności posiadające cechy wypełniające przesłanki określone przepisami art. 35b ust. 1 ustawy o rachunkowości.

W **Urzędzie Miasta Grajewo** stwierdzono nieprawidłowe dokonywanie odpisów aktualizujących należności; zawyżono odpisy o kwotę 478.140 zł, którą wyksięgowano w trakcie kontroli. Podobnie, w **Urzędzie Gminy Krasnopol** stwierdzono zawyżenie odpisów aktualizujących należności o kwotę 79.558,03 zł, którą również wyksięgowano w trakcie kontroli.

Zwrócono się o zobowiązanie Skarbników Gmin do prawidłowego księgowania odpisów aktualizujących należności.

W **Urzędzie Gminy Kołaki Kościelne** oraz **Urzędzie Gminy Jeleniewo** w dalszym ciągu ewidencjonowano przypisy należności od dłużników alimentacyjnych w części jako rzekome zobowiązanie wobec budżetu państwa. W efekcie w księgach rachunkowych na koniec 2018 r. wykazane były nierealne zobowiązania gmin wobec budżetu państwa odpowiednio na kwotę 264.010,81 zł i 341.610,15 zł. Ponadto, stwierdzono, że saldo stroiny Ma konta 290 „Odpisy aktualizujące należności” w ewidencji **Urzędu Gminy Kołaki Kościelne** wynosiło na koniec 2018 r. 296.839,73 zł i składało się głównie z odpisu aktua-

lizującego należności od dłużników alimentacyjnych. Świadczy to o tym, że odpisem były obejmowane należności od tych dłużników tylko w części stanowiącej dochody budżetu gminy, z pominięciem części dotyczącej dochodów budżetu państwa.

Zwrócono się m.in. o wyksięgowanie wykazywanych w księgach zobowiązań z kontami zespołu 7, a następnie objęcie należności z nimi związanych odpisem aktualizującym.

W **Urzędzie Miasta Sejny** w księdze środków trwałych wartość gruntów została ujęta zbiorczo pod jedną pozycją „grunty” (wartość 3.963.410,16 zł), bez wskazania daty jej wprowadzenia oraz bez wskazania gruntów, których dotyczy. Podobnie, w prowadzonej przez **Urząd Gminy Jeleniewo** ręcznie księdze środków trwałych figurowała wartość gruntów wynosząca 604.015 zł ujęta zbiorczo na dzień 31 grudnia 1999 r. pod jedną pozycją. Skutkiem nieprowadzenia ewidencji analitycznej gruntów, było m.in. niedokonywanie zapisów na koncie 011 w związku ze sprzedażą nieruchomości. Brak prowadzenia ewidencji analitycznej gruntów stwierdzono ponadto w **gminie Kleszczele**; ujęta zbiorczo wartość gruntów na koniec 2018 r. wyniosła 2.037.456,62 zł.

Zwrócono się o zobowiązanie Skarbników Gmin do założenia ewidencji analitycznej gruntów obrazującej wszystkie działki będące własnością gminy jako odrębne środki trwałe, z podaniem ich wartości uzgodnionej z ewidencją syntetyczną.

Wartość środków trwałych w księgach **Gminnego Ośrodka Kultury w Goniądzu** uwzględniała wartość budynku GOK wraz z Ośrodkiem Integracji Europejskiej i Promocji Podlasia (łącznie wartość nieruchomości w ewidencji wynosiła 3.658.716,63 zł). Z kolei działka gruntu, na której jest położony budynek, ujęta była w ewidencji Urzędu Miejskiego w Goniądzu. Według decyzji komunalizacyjnej i danych ksiąg wieczystych nieruchomość zabudowana stanowi własność gminy Goniądz, natomiast została oddana GOK tylko w nieodpłatne użyczenie na czas nieoznaczony. Zatem prawidłowo wartość budynku powinna znajdować się w księgach Urzędu Miejskiego w Goniądzu, a nie GOK.

Dyrektorowi zalecono przekazanie Urzędowi Miejskiemu w Goniądzu wartości budynku posadowionego na działce stanowiącej własność gminy.

Budynek przekazany w użyczenie przez **miasto Sejny** Ośrodkowi Kultury w Sejnach bezpodstawnie został wyksięgowany z ksiąg Urzędu, mimo że miasto nadal jest jego właścicielem,

Do Burmistrza zwrócono się o ujęcie w księgach rachunkowych Urzędu Miasta wartości budynku przekazanego Ośrodkowi Kultury w Sejnach w użyczenie.

W **Urzędzie Gminy Zambrów** nabyte w 2017 r. nieruchomości o wartości 184.845,24 zł ujęto w księgach dopiero w 2018 r., czym naruszono m.in. zasadę rzetelności ksiąg. Ponadto na podstawie pliku dowodów „OT” niezawierających bliższych wskazań odnośnie przebiegu operacji przyjęto na stan w 2018 r. nieruchomości o wartości 747.961,90 zł i zdjęto ze stanu nieruchomości o wartości 127.333,37 zł. Nie było możliwości jednoznacznego stwierdzenia rzetelności ewidencji i podstaw dokonywanych zapisów. W związku ze zmianą na stanowisku Skarbnika nie odebrano wyjaśnień co do stwierdzonych operacji.

Wnioskowano o bieżące ujmowanie w księgach rachunkowych operacji przychodu i rozchodu składników majątkowych oraz podjęcie wnikliwych działań wyjaśniających odnośnie podstaw wystąpienia zapisów polegających na zwiększeniu i zmniejszeniu wartości nieruchomości na koncie 011 wraz z kompleksowym zweryfikowaniem z odpowiednią dokumentacją ewidencyjnego stanu nieruchomości gminy.

Podczas kontroli **powiatu bielskiego** stwierdzono nieprawidłowe księgowanie przeniesienia nieruchomości z ksiąg Zespołu Szkół Nr 4 do ksiąg Starostwa, polegające na wyksięgowaniu w szkole całej wartości z kontem 800 „Fundusz jednostki”, zamiast wyksięgowania wartości umorzonej budynków i budowli wynoszącej 1.732.380,82 zł z kontem 071 „Umorzenie środków trwałych”. Ponadto stwierdzono m.in. nieujęcie na koncie 810 równowartości wydatków inwestycyjnych w wysokości 1.292.715,81 zł oraz nieusunięcie z ksiąg 2018 r. przypisanej w tym roku należności z kar umownych w wysokości 627.815,37 zł, mimo że niezasadność naliczenia kar stwierdzono przed sporządzeniem sprawozdania finansowego za 2018 r.

Wnioskowano o zobowiązanie Skarbnika Gminy do wyeliminowania nieprawidłowości w zakresie prowadzenia ksiąg rachunkowych wskazując szczegółowe rozwiązania w tym zakresie.

W **Urzędzie Gminy Przerośl** na koncie 020 „Wartości niematerialne i prawne” ujęto m.in.: studium opracowania kierunków zagospodarowania przestrzennego, strategię rozwoju gminy 2000-2015, koncepcję docelowego zwodociągowania, plan gospodarki odpadami, plan zagospodarowania przestrzennego. Łączna wartość tych dokumentów przyjęta na koncie 020 to 119.842,37 zł. Zakwalifikowanie wymienionych dokumentów do wartości niematerialnych i prawnych nie znajduje uzasadnienia, ponieważ nie stanowią one praw majątkowych. W trakcie kontroli wartość tych dokumentów została wyksięgowana.

W **Urzędzie Miasta Brańsk** na koncie 226 „Długoterminowe należności budżetowe” zaksięgowano m.in. kwotę 268.122,36 zł stanowiącą rzekome należności miasta z tytułu opłat, które będą należne w latach przyszłych za umieszczenie w pasie drogowym urzędzeń na podstawie zezwoleń o charakterze wieloletnim, a zatem należności jeszcze nieistniejące.

Zwrócono się o zaprzestanie ujmowania w ewidencji bilansowej kwot niepowstałych jeszcze należności.

W ewidencji budżetu **miasta Suwałk** niewłaściwie zaksięgowano wpływ transzy kredytu pomniejszonej o prowizję banku. Zastosowano zapisy: Wn 133-1 „Rachunek podstawowy budżetu” – Ma 134-19 „Kredyt długoterminowy PKO BP” dla wpływu z banku raty pomniejszonej o prowizję oraz taki sam zapis dla kwoty potrąconej prowizji, której równowartość przelano z rachunku wydatków Urzędu na rachunek budżetu zaliczając do wydatków w par. 4300 „Zakup usług pozostałych”, mimo że przyjęty sposób rozliczenia z bankiem nie przewidywał takiej operacji. Potrącona przez bank prowizja od zaciągnięcia kredytu była operacją niekasową i powinna być zaksięgowana na koncie 962 „Wynik na pozostałych operacjach”, zamiast na koncie 133. W konsekwencji wydatki budżetu 2018 r. zostały zawyżone o kwotę 176.488,38 zł, mimo braku przelewu do banku.

Rekomendowano ustalanie kwot dochodów i wydatków budżetu w prawidłowej wysokości.

W księgach **Szkoły Podstawowej Nr 1 w Siemiatyczach** bezpodstawnie ujmowano rozliczenia kasy zapomogowo-pożyczkowej. Na koniec roku na stronie Ma konta 234 widniała kwota 15.783,63 zł stanowiąca różnicę między kwotą nagromadzonych wkładów KZP (39.683,63 zł) oraz niespłaconych pożyczek z KZP (23.900 zł). Kwota 15.783,63 zł została wykazana w bilansie w poz. II.5 jako pozostałe zobowiązania, natomiast po stronie aktywów w poz. III.2 „środki pieniężne na rachunkach bankowych. W księgach tej Szkoły nie ujmowano natomiast odpisów za posiłki dokonanych w grudniu 2018 r., pozostających do rozliczenia w styczniu 2019 r. Kwota odpisu za żywienie w grudniu 2018 r. wynosiła 1.145 zł i powinna wynikać ze strony Ma konta 221.

Wskazano na konieczność zaprzestania ujmowania w księgach Szkoły operacji gospodarczych dotyczących rozliczeń KZP, a także ujmowania na koncie 221 co najmniej na koniec każdego kwartału oraz wykazywania w sprawozdawczości nadpłat, a także ewentualnych zaległości, dotyczących opłat za żywienie.

W **mieście w Czyżew** zaniżono dochody budżetu za 2018 r. o 37.897 zł na skutek nieprzekazania na rachunek budżetu wadiów wniesionych przez nabywców nieruchomości.

Wnioskowano o zapewnienie przekazywania wadiów na dochody budżetu najpóźniej w dniu dokonania zbycia, mając na uwadze w szczególności prawidłowe ustalenie wyniku budżetu.

W szeregu kontrolowanych jednostek stwierdzono nieprawidłowości związane z ewidencją centralnego rozliczenia podatku VAT:

- w **gminie Juchnowiec Kościelny** wykazano – oprócz prawidłowego salda należności gminy z tytułu podlegającego zwrotowi przez US podatku VAT wynikającego z deklaracji VAT-7 w wysokości 1.220.895,32 zł – zdublowane saldo tych należności w księgach budżetu, nierealne zobowiązania budżetu wobec Urzędu Gminy z tytułu rzekomych rozliczeń VAT w kwocie 928.582,18 zł, a w księgach Urzędu nierealne zobowiązania Urzędu na koncie 240 w kwocie 373.431,97 zł. Ponadto należność w kwocie 1.220.895,32 zł nie została wykazana w sprawozdaniu Rb-27S, mimo że nastąpił jej zwrot na początku 2019 r. i zaliczenie do dochodów;

- w **gminie Zawady** ewidencję centralnego rozliczenia VAT prowadzono w sposób skutkujący dokonywaniem na koncie 133 „Rachunek budżetu” zapisów niewynikających z wyciągów bankowych; nie wykazano w ogóle na koniec 2018 r. zobowiązania gminy wobec US w wysokości 2.095 zł, zaniżono dochody i wydatki budżetu za 2018 r. o 7.361 zł;

- w **gminie Krasnopol** wykazano na koniec 2018 r. nierealne saldo Ma konta 240 „Rozrachunki z tytułu VAT” w wysokości 9.545 zł w ewidencji Urzędu Gminy, sugerujące bezpodstawnie istnienie zobowiązania gminy. Kwota ta stanowiła należność od urzędu skarbowego wykazaną prawidłowo na koncie Wn 225/14 „Centralizacja Gmina – rozliczenia z US”, zatem nie mogła jednocześnie być zobowiązaniem gminy;
- w **gminie Turośl** dochody budżetu realizowane przez szkoły były przekazywane do budżetu gminy w kwotach zawierających VAT. Poza przekazaniem VAT należnego w kwocie dochodów ze sprzedaży, szkoły przelewały na rachunek budżetu kolejne środki pieniężne odpowiadające różnicy pomiędzy VAT należnym i VAT naliczonym, zaliczając ten przelew do wydatków w par. 4530 „Podatek od towarów i usług (VAT)” (w budżecie wpływ ten zaliczano do dochodów). Dochody i wydatki budżetu 2018 r. zawyżono w ten sposób o 11.232,47 zł. Należności od US na koniec 2018 r. wynikające z deklaracji VAT-7 za grudzień 2018 r. w wysokości 39.710 zł odzwierciedlono w ewidencji Urzędu. Jednakże oprócz tego na koncie 240 wykazane zostało na koniec 2018 r. całkowicie nierealne saldo po stronie Ma w wysokości 59.551,45 zł, sugerujące istnienie zobowiązań;
- w **mieście Grajewo** konto 225 „Rozrachunki z budżetami” w ewidencji Urzędu Miasta na koniec 2018 r. wykazywało saldo Wn w wysokości 8.524,91 zł, które oznaczało rzekomą należność z tytułu podatku VAT za grudzień 2018 r. W praktyce saldo to wynikało z deklaracji cząstkowej Urzędu Miasta, podczas gdy deklaracja VAT-7 miasta za grudzień 2018 r. wykazywała zobowiązanie wobec US z tytułu VAT podlegającego wpłacie w wysokości 5.234 zł. Saldo rzekomych należności bezpodstawnie zawyżyło dane sprawozdawcze o należnościach wykazane w sprawozdaniach Rb-27S i Rb-N;
- w **powiecie zambrowskim**, mimo posiadania na koniec grudnia 2018 r. zobowiązania wobec urzędu skarbowego z tytułu centralnego rozliczenia VAT w wysokości 9.848 zł wykazano szereg nierealnych sald: w ewidencji budżetu na koncie 240-5 wykazano zobowiązanie w wysokości 10.766,90 zł, zaś w ewidencji Starostwa na koncie 225-2 należność w wysokości 6.529,20 zł, a na koncie 225-6 „VAT dla Powiatu” zobowiązanie w wysokości 17.940,45 zł,

- w **gminie Ciechanowiec** z deklaracji VAT-7 za grudzień 2018 r. wynikało zobowiązanie na kwotę 7.366 zł wobec urzędu skarbowego; w zakresie rozrachunków z VAT zaprezentowano zaś w księgach jedynie rzekome zobowiązanie w kwocie 242,75 zł na koncie 224 „Rozrachunki budżetu”;
- w **mieście Suwałki** z deklaracji VAT-7 za grudzień 2018 r. wynikało, że miasto posiadało zobowiązanie w wysokości 41.943,16 zł. Tymczasem z ewidencji Urzędu Miejskiego na koniec 2018 r. w zakresie rozliczeń związanych z centralnym rozliczeniem podatku VAT wynikały należności w kwocie 66.417,04 zł oraz zobowiązania w kwocie 89.803,99 zł (per saldo zobowiązania na 23.386,94 zł);
- w **gminie Miastkowo** w ewidencji budżetu na koniec 2018 r. wykazano co prawda saldo zobowiązań w kwocie 12.457,71 zł odpowiadające podatkowi VAT podlegającemu odprowadzeniu do US z deklaracji VAT-7 za grudzień 2018 r., jednakże oprócz tego, m.in. na koncie 240 wykazano rzekome należności od Szkoły Podstawowej w Miastkowie (112,20 zł) oraz od Urzędu Gminy (3.215,21 zł), stanowiące w istocie należności od kontrahentów z tytułu podatku VAT ujętego w nieopłaconych przez nich do końca 2018 r. fakturach, a także nierealne zobowiązanie w wysokości 5.986 zł – bez treści ekonomicznej, powstałe wskutek błędnych księgowania związanych z korektą deklaracji VAT-7 dokonaną w styczniu 2018 r. za 2017 r. w związku z odliczeniami według przewspółczynnika. Dodatkowo w ewidencji Urzędu bezpodstawnie „unettowano” wydatki, pomijając VAT naliczony podlegający odliczeniu w wydatkach budżetu, które w efekcie zaniżono o 14.017,58 zł i wygenerowano nierealne salda na koncie 223, ponieważ wydatki pomniejszono w ewidencji analitycznej, zaś w syntetycznej już nie;
- w **gminie Jeleniewo** w ewidencji budżetu wystąpiły na koniec 2018 r. – oprócz zobowiązania w wysokości 79.259 zł odpowiadającego kwocie z deklaracji VAT-7 gminy za grudzień 2018 r. – także nierealne zobowiązanie w kwocie 3.221,91 zł wobec zakładu budżetowego oraz w wysokości 20.257,61 mające dotyczyć podatku VAT związanego z refundacją poniesionych kosztów na kolektory słoneczne; oba salda wpłynęły na wypaczenie stanu wolnych środków wykazywanych przez gminę w 2019 r.;
- w księgach **Urzędu Miejskiego w Zabłudowie** konto 225 „Rozrachunki z budżetami” wykazywało na koniec 2018 r. saldo Wn w kwocie 93.830,77 zł, mające oznaczać należności gminy z tytułu podatku VAT. Dane wynikające z ksiąg nie odzwierciedlały rzeczywistego stanu rozliczeń gminy Zabłudów z urzędem skarbowym z tytułu VAT, wynikającego z: grudniowej deklaracji VAT-7 (zobowiązanie z tytułu VAT podlegającego wpłacie w wysokości 16.883 zł) i listopadowej deklaracji VAT-7 (należność z tytułu zwrotu

nadwyżki VAT naliczonego nad należnym 72.676 zł, której nie wykazano w sprawozdaniu Rb-27S według stanu na koniec 2018 r., mimo że jej realizacja w 2019 r. stanowiła dochód budżetu; należność tę wykazano natomiast w sprawozdaniu Rb-N);

- z ksiąg rachunkowych **miasta Siemiatycze** nie wynikał stan rozliczeń jako podatnika VAT z urzędem skarbowym; na koniec 2018 r. miasto posiadało zobowiązanie wobec US w wysokości 4.559 zł, wynikające z deklaracji VAT-7 za grudzień 2018 r. W księgach brak takiego zobowiązania. W związku z tym, że opłacenie tego zobowiązania w styczniu 2019 r. stanowiło wydatek budżetu miasta w par. 4530, powinno ono być uwzględnione w sprawozdaniu Rb-28S jako zobowiązanie z tytułu wydatków. Z kolei rachunek podzielonej płatności podatku VAT (split payment), otwarty przez bank do rachunku budżetu miasta, nie został objęty ewidencją księgową. Z bankowego potwierdzenia salda wynikało, że na koniec 2018 r. znajdowała się na nim kwota 952,23 zł;

- **gmina Gródek** posiadała na koniec 2018 r. należność od US z tytułu zwrotu VAT w kwocie 163.336 zł. Nie wykazano jej w sprawozdaniu Rb-27S mimo, że wpłata środków w 2019 r. stanowiła dochód budżetu; oprócz salda należności w tej kwocie, wykazanego w księgach budżetu (błędnie), istniały też na koniec 2018 r. nierealne salda związane z rozliczeniem VAT: należności w Urzędzie Gminy na kwotę 142.006,67 zł i zobowiązania w ewidencji budżetu na 119.706,86 zł. Ponadto zaniżono w 2018 r. wydatki budżetu o 65.719,36 zł z powodu pomniejszenia ich o VAT należny rozliczony z naliczonym, który powinien być zaliczony do dochodów. Błędne salda w zakresie rozrachunków z VAT spowodowały też wypaczenie danych wykazywanych w sprawozdaniach Rb-NDS w zakresie wolnych środków – zaniżono je w zakresie 2018 r. o 6.771,85 zł a w zakresie 2019 r. 45.837,26 zł.

Wnioskowano przede wszystkim o prowadzenie ewidencji operacji związanych z centralnym rozliczeniem podatku VAT w sposób zapewniający odzwierciedlenie w księgach – co najmniej na koniec roku – rzeczywistego stanu rozrachunków gminy z urzędem skarbowym, wynikającego z deklaracji VAT-7 gminy.

W wyniku kontroli sprawozdawczości w **Urzędzie Gminy Wiązajny** stwierdzono m.in., że:

- występowały niezgodności między sprawozdaniem jednostkowym Rb-28S a zbiorczym za 2018 r. – w zakresie wydatków wykonanych na kwotę 96,09 zł, a w zakresie zobowiązań na kwotę 33.724,83 zł – nie wykazano ich w sprawozdaniu jednostkowym Rb-28S Urzędu, natomiast wykazano w sprawozdaniu zbiorczym; niezgodność dotyczyła też wymagalnych zobowiązań w kwocie 100.000 zł z tytułu dotacji dla powiatu suwalskiego, których nie wykazano w sprawozdaniu jednostkowym na dzień 30 września 2018 r., natomiast wykazano w sprawozdaniu zbiorczym, jednakże jedynie jako zobowiązania niewymagalne. Zobowiązanie w kwocie 100.000 zł nie zostało też wykazane jako wymagalne w sprawozdaniu Rb-Z według stanu na koniec III kwartału 2018 r.;

- w sprawozdaniu Rb-28S za 2018 r. wykazano zobowiązanie w kwocie 922,50 zł, które zostało już spłacone w dniu 28 grudnia 2018 r.;

- nie sporządzano w 2018 r. sprawozdań jednostkowych Rb-27S w części obejmującej dochody realizowane na rachunku budżetu (oprócz rocznego), zaś od 2019 r. oprócz dotyczących miesięcy kończących kwartał;

- suma należności pozostałych do zapłaty, zaległości netto oraz nadpłat wykazanych w jednostkowych Rb-27S nie była zgodna z ewidencją lub kwotami wykazanymi w zbiorczym sprawozdaniu Rb-27S, w tym m.in.: w sprawozdaniu jednostkowym Urzędu bezpodstawnie wstawiono zaległości z tytułu odsetek podatkowych w kwocie 23.722,31 zł. Z ewidencji księgowej wynikało natomiast saldo tych należności w kwocie 12.213 zł odpowiadające kwocie należnych odsetek w ewidencji analitycznej. W sprawozdaniu zbiorczym w kol. 9 wykazano należności w wysokości zgodnej z ewidencją analityczną podatków;

- Skarbnik Gminy nie podpisywała sprawozdań jednostkowych Urzędu, mimo że pełni funkcję głównego księgowego Urzędu jako jednostki budżetowej. Sprawozdania jednostkowe Urzędu podpisywane były przez zastępcę głównego księgowego, mimo iż Skarbnik Gminy była w tym czasie obecna w pracy;

- w rocznym sprawozdaniu Rb-27S za 2018 r. w kol. 8 „dochody otrzymane” wykazano kwotę 11.049.638,66 zł, podczas gdy prawidłowo należało wykazać kwotę 11.094.226,51 zł (tj. o 44.587,85 zł wyższą);

- w sprawozdaniu Rb-Z na koniec IV kwartału 2018 r. wykazano kwotę zadłużenia ogółem zawyżoną o 270 zł, co wynikało z tzw. czeskiego błędu;

- w sprawozdaniu Rb-ST w rubryce „Środki niewykorzystanych dotacji w roku budżetowym”, wykazano sumę 38.991,44 zł, tj. o 5.239,48 zł mniejszą od faktycznej kwoty niewykorzystanych dotacji wynoszącej 44.230,92 zł;

- w sprawozdaniu Rb-N za IV kwartał 2018 r. w wierszu N3. „gotówka i depozyty” wykazano kwotę 31.406,65 zł, podczas gdy prawidłowo należało wykazać kwotę 14.128,57 zł (tj. mniejszą o 17.278,08 zł). Przyczyną różnicy było głównie bezpodstawne uwzględnienie środków zgromadzonych na rachunku sum depozytowych.

Do Wójta zwrócono się o zapewnienie rzetelności sporządzanej sprawozdawczości.

Analiza prawidłowości sporządzania sprawozdawczości w **gminie Zawady** wykazała, że:

- w sprawozdaniu Rb-27S za okres 2018 r. jako należności pozostałe do zapłaty bezpodstawnie wykazano kwotę 16.538 zł składającą się na saldo Wn konta 224-2 w ewidencji budżetu, mimo że była ona już zaliczona do dochodów wykonanych 2018 r. na podstawie danych wynikających z informacji Ministerstwa Finansów;
- dane wiersza N3. „gotówka i depozyty” sprawozdania Rb-N za okres 2018 r. wskazywały sumę 40.073,51 zł. Przy założeniu poprawności danych wynikających z ksiąg, w tej pozycji powinna być wykazana kwota 19.217,51 zł (niższa o 20.856 zł). Z kolei przy prawidłowo prowadzonej ewidencji i rzetelnych saldach, dane w tej pozycji powinno skutkować wynikiem w postaci kwoty ujemnej (-) 133.156,49 zł;
- w poz. N5. „pozostałe należności” wskazanego sprawozdania Rb-N wykazano kwotę 24.922,53 zł, z czego 24.814,50 zł stanowiły należności składające się na salda kont 224-2 (udziały w PIT) i 224-29 (US Bydgoszcz) w ewidencji budżetu, które już raz zostały uwzględnione w tym sprawozdaniu, tj. przy wyliczeniu poz. N3. „gotówka i depozyty”;
- w sprawozdaniu Rb-NDS za okres 2018 r. w poz. D.16 „Przychody ogółem - inne źródła” wykazano błędnie sumę 152.374 zł odpowiadającą racie części oświatowej subwencji ogólnej na styczeń 2019 r., która wpłynęła w grudniu 2018 r.;
- w rachunku zysków i strat Urzędu Gminy za 2018 r. wykazano kwoty odpowiadające obrotom strony Wn kont zespołu 4, zamiast sumom kosztów faktycznie przeniesionych z kont zespołu 4 na wynik finansowy (tj. saldom). Łączna suma zawyżenia tych kosztów w rachunku zysków i strat wyniosła 168.923,21 zł;
- w poz. L „Zysk (strata) netto” wskazanego rachunku zysków i strat (na skutek błędów w ewidencji na koncie 860) wykazano zysk w kwocie 8.707.840,82 zł, która nie była zgodna i z ewidencją do konta 860 i z danymi bilansu Urzędu za 2018 r. (była wyższa od zysku wykazanego w bilansie o 202.469,71 zł), a także ze stanem faktycznym – realnym zyskiem za 2018 r. ustalonym przez kontrolującego, który powinien być od niej niższy o 7.186,08 zł.

Wnioskowano o zapewnienie rzetelności sporządzanej sprawozdawczości budżetowej; w tym celu wskazano szczegółowe rozwiązania zmierzające do wyeliminowania nieprawidłowości.

W zakresie sprawozdawczości **gminy Jasionówka** stwierdzono m.in.:

- Wójt nie podpisywał sprawozdań jednostek obsługiwanych przez Urząd Gminy;
- sprawozdanie zbiorcze Rb-27S za okres 2018 r. nie było zgodne z sumą sprawozdań jednostkowych w zakresie należności, ponieważ sprawozdanie jednostkowe zawierało należności z odsetek podatkowych zawyżone o 99.488 zł (niezgodne z ewidencją), które następnie pominięto w sprawozdaniu zbiorczym bez korekty jednostkowego;
- po stronie nadpłat we wskazanym sprawozdaniu Rb-27S bezpodstawnie ujęto kwotę 146.080 zł, stanowiącą otrzymaną w grudniu 2018 r. ratę części oświatowej subwencji ogólnej na styczeń 2019 r., którą błędnie zaksięgowano w ewidencji Urzędu, natomiast sprawozdanie sporządzano poprzez automatyczne wydrukowanie z programu;
- w sprawozdaniu tym w kol. 8 „Dochody otrzymane” wykazano kwotę o 120.014,60 zł wyższą niż wynika z prawidłowych obliczeń;
- w wierszu „Środki niewykorzystanych dotacji w roku budżetowym” sprawozdania Rb-ST za 2018 r. nie wykazano kwoty 7.198,78 zł wynikającej z ewidencji (rzetelnie kwota ta powinna wynosić w księgach 9.965 zł);
- w sprawozdaniu Rb-N za okres 2018 r. w pozycji „gotówka i depozyty” wykazano 397.111,02 zł; przy rzetelnych danych kwota ta powinna wynosić 274.162,36 zł, metoda stosowana przez jednostkę polegała na przepisaniu do tej pozycji salda rachunku budżetu;
- w sprawozdaniach Rb-NDS sporządzanych za kwartały 2019 r. gmina wykazywała wolne środki w kwocie 290.600,18 zł. Przy uwzględnieniu realnych danych ewidencji budżetu ustalonych podczas kontroli gmina w rzeczywistości dysponowała w 2019 r. wolnymi środkami w kwocie 274.163,55 zł (różnica 16.436,63 zł).

Zwrócono się o zapewnienie prawidłowego sporządzania sprawozdawczości.

W wyniku kontroli sprawozdawczości **gminy Kleszczele** za 2018 r. stwierdzono:

- różnicę między zobowiązaniami wykazanymi w sprawozdaniu zbiorczym Rb-28S a sprawozdaniami jednostkowymi Rb-28S, a także wykazanie w sprawozdaniu Rb-28S ujemnych kwot zobowiązań;
- pominięcie w sprawozdawczości zobowiązań wymagalnych na kwotę 658,73 zł;
- nieobjęcie jednostkowym sprawozdaniem Rb-27S dochodów realizowanych bezpośrednio na rachunku budżetu w kwocie 7.256.172,30 zł, które wykazano tylko w sprawozdaniu zbiorczym;
- nieobjęcie jednostkowymi sprawozdaniami Rb-N i Rb-Z danych podlegających wykazaniu w sprawozdaniu własnym na podstawie ewidencji budżetu;
- pominięcie w sprawozdaniu Rb-N w wierszu N.2 „pożyczki i kredyty” należności gminy z tytułu sprzedaży nieruchomości na raty w kwocie 15.081,49 zł;
- okazanie miesięcznych jednostkowych sprawozdań Rb-27S i Rb-28S Urzędu za okres styczeń-grudzień 2018 r. bez podpisów Skarbnika i Burmistrza;
- sporządzenie po terminie zbiorczych sprawozdań Rb-27S i Rb-28S za listopad 2018 r. i za marzec 2019 r. oraz sprawozdania Rb-NDS za I kwartał 2019 r.;
- sporządzenie po terminie bilansu z wykonania budżetu gminy za 2018 r. (z datą 14 czerwca 2019 r.).

Wnioskowano o zapewnienie rzetelności i terminowości sporządzanej sprawozdawczości budżetowej.

Kontrola sprawozdawczości **gminy Dobrzyniewo Duże** wykazała m.in., że:

- okazane sprawozdanie Rb-ST jako „Stan środków na rachunku budżetu” na koniec 2018 r. wykazywało – niezgodnie z danymi ksiąg rachunkowych, w wyniku błędu – kwotę 5.769.493.180 zł, zamiast kwoty 5.769.493,18 zł. Różnica wynosiła 5.763.723.686,82 zł. W trakcie kontroli sporządzona została korekta sprawozdania;
- w sprawozdaniu Rb-N na koniec IV kwartału 2018 r. w pozycji N.3.2 „depozyty” wykazano błędną kwotę 4.738.002,49 zł, podczas gdy należało wykazać kwotę 5.081.904,53 zł, tj. więcej o 343.902,04 zł; ponadto w sprawozdaniu tym wykazano bezpodstawnie w należnościach wymagalnych należność sporną w kwocie 54.896,92 zł z tytułu kary umownej;
- w sprawozdaniu Rb-27S za 2018 r. należności pozostałe do zapłaty zawyżono o kwotę 51.832,19 zł, co wynikało z błędnego ujęcia w sprawozdaniu należności długoterminowych.

Zwrócono się o wykazywanie w sprawozdaniach danych zgodnie z obowiązującymi zasadami.

W zakresie sprawozdawczości w **Urzędzie Miejskim w Tykocinie** stwierdzono m.in., że:

- w sprawozdaniu jednostkowym Rb-27ZZ MGOPS nie została wypełniona kolumna 8 „Dochody przekazane” przy zrealizowanej kwocie dochodów z zadań zleconych w łącznej wysokości 74.226,17 zł;
- w sprawozdaniu Rb-N za IV kwartał 2018 r. wiersz N.5 „Pozostałe należności” zaniżono o 20.704 zł;
- okazane sprawozdanie Rb-NDS na IV kwartał 2018 r. nie zawierało żadnej kwoty rozchodów po stronie wykonania; w trakcie kontroli sporządzono korektę sprawozdania wykazując jako rozchody kwotę 750.000 zł;
- w sprawozdaniu Rb-28S Urzędu Gminy za 2018 r. nie wykazano zobowiązań wobec US z tytułu podatku VAT podlegającego zapłaceniu w styczniu 2019 r. w części zaliczanej do wydatków budżetu, tj. 9.603,12 zł.

Burmistrza zobowiązano do zapewnienia rzetelności sporządzanej sprawozdawczości.

W obszarze sporządzania sprawozdawczości przez **gminę Miastkowo** stwierdzono, że”

- nie były sporządzane w 2018 r.: miesięczne sprawozdania Rb-27S dla szkół podstawowych obsługiwanych przez Urząd Gminy, jednostkowe sprawozdania Rb-27S na podstawie ewidencji Urzędu Gminy i budżetu oraz jednostkowe sprawozdania Rb-27S OPS (samodzielnie prowadzącego księgi). W trakcie kontroli okazano tylko zbiorcze sprawozdania Rb-27S przekazane do RIO. Brak jednostkowych sprawozdań Rb-27S szkół i OPS wiąże się z zaniechaniem księgowania rozliczeń z tymi jednostkami z tytułu dochodów budżetowych poprzez konto 222;
- w zbiorczym sprawozdaniu Rb-27S za 2018 r. w kol. 8 „Dochody otrzymane” wykazano kwotę 21.100.686,77 zł, podczas gdy należało wykazać kwotę o 355.652,23 zł wyższą;
- w sprawozdaniu Rb-N w wierszu N.3 „gotówka i depozyty” wykazano kwotę 2.404.843,80 zł, podczas gdy należało wykazać kwotę wyższą o 37.048,36 zł.

Zwrócono się o zapewnienie prawidłowego sporządzania sprawozdawczości.

W obrębie sporządzania sprawozdawczości przez **powiat zambrowski** za 2018 r. stwierdzono, że:

- w sprawozdaniu jednostkowym Rb-27S bezpodstawnie wykazano jako należności pozostałe do zapłaty – pomijając następnie w sprawozdaniu zbiorczym – kwotę 197.494,67 zł, składającą się ze środków stanowiących należne powiatowi udziały w PIT i CIT, które zostały już zaliczone do dochodów wykonanych 2018 r.;
- w sprawozdaniu Rb-27ZZ Starostwa nie wykazano kwoty 43.652,48 zł, którą następnie wykazano w sprawozdaniu zbiorczym. W zbiorczym sprawozdaniu ujmowano bezpośrednio wpłaty za korzystanie z nieruchomości państwowych dokonywane na rachunek budżetu powiatu przez instytucję gospodarki budżetowej;
- kwotę dotacji na rachunku budżetu w sprawozdaniu Rb-ST zaniżono o 8.124,81 zł, zaś dochodów otrzymanych w sprawozdaniu Rb-27S o 5.779,55 zł;
- w sprawozdaniu Rb-NDS bezpodstawnie wykazano w kolumnie „Wykonanie” wiersza rozchodów D.23. „Inne cele” kwotę 2.755.085,42 zł, która odpowiadała środkom budżetu znajdującym się na lokacie nocnej.

Starostę zobowiązano do zapewnienia rzetelności sporządzanej sprawozdawczości.

W wyniku kontroli sprawozdawczości **w mieście Sejny** stwierdzono, że:

- w sprawozdaniu Rb-27S sporządzonym przez MOPS w Sejnach należności pozostałe do zapłaty w wysokości 829.503,66 zł wykazano jedynie w kol. 9 sprawozdania, podczas gdy stanowiły one zaległości i powinny zostać wykazane również w kol. 10 „zaległości netto”. W sprawozdaniu zbiorczym wykazano je prawidłowo;
- nie były sporządzane przez Burmistrza sprawozdania jednostkowe Rb-27ZZ dla Urzędu Miasta;
- w sprawozdaniu Rb-28S za 2018 r. zaniżono zobowiązania o 970.521,74 zł, ponieważ pominięto zobowiązanie wobec fundacji wynikające z zawartej ugody.

Wnioskowano o zapewnienie rzetelności sporządzanej sprawozdawczości budżetowej.

W zakresie sporządzania sprawozdania Rb-N nieprawidłowości stwierdzono ponadto m.in. w:

- **mieście Ciechanowiec** - w wierszu „gotówka i depozyty” wykazano błędnie kwotę 1.211.442,65 zł, podczas gdy prawidłowo należało wykazać kwotę 786.425,61 zł;
- **mieście Siemiatycze** - w wierszu „gotówka i depozyty” wykazano 0 zł, podczas gdy wykazaniu w tej pozycji podlegała kwota 1.540.284,80 zł;
- **gminie Zambrów** - dane w wierszu „gotówka i depozyty” zaniżono o 138.118,23 zł;
- **Gminnym Ośrodku Kultury w Goniądzu** - w sprawozdaniach według stanu na koniec I, II i III kwartału 2018 r. w wierszu „pozostałe należności” nie wykazano żadnych kwot, mimo występowania należności w kwotach odpowiednio: 1.950,14 zł na koniec I kwartału, 1.880,14 zł na koniec II i 2.388,64 zł na koniec III;
- **Zakładzie Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Stawiskach** - wiersz „pozostałe należności” zawyżono o bezpodstawnie wykazane odsetki od zaległości w kwocie 1.771,58 zł;
- **powiecie zambrowskim** - w wierszu N.3 „gotówka i depozyty” zawyżono wykazaną kwotę o 1.611.278,67 zł;
- **powiecie białostockim** - należności długoterminowe z tytułu sprzedaży nieruchomości na raty w kwocie 412.359,05 zł wykazano w wierszu „pozostałe należności”, zamiast w wierszu „pożyczki”.

Kierownikom rekomendowano prawidłowe sporządzanie sprawozdania Rb-N.

Nieprawidłowe sporządzenie sprawozdania Rb-27S w zakresie kol. „dochody otrzymane” stwierdzono dodatkowo m.in. w:

- **mieście Sejny** - zawyżono wykazaną kwotę o 145.279,24 zł;
- **powiecie białostockim** - zaniżono wykazaną kwotę o 49.755,21 zł;
- **mieście Goniądz** - zaniżono wykazaną kwotę o 626.577,98 zł;
- **mieście Siemiatycze** - zaniżono wykazaną kwotę o 110.067,36 zł;

- **gminie Piątница** - zaniżono wykazaną kwotę o 94.613,54 zł;
- **gminie Jeleniewo** - w zbiorczym sprawozdaniu Rb-27S za okres 2018 r. wykazano kwotę 18.086.666,93 zł, która była niższa o 235.772 zł od danych sprawozdań jednostkowych oraz niższa o 222.216,36 zł od prawidłowego obliczenia;
- **gminie Gródek** - zawyżono wykazaną kwotę o 45.277,87 zł;
- **powiecie bielskim** - zaniżono wykazaną kwotę o 1.491.038 zł;
- **gminie Przerośl** - zawyżono wykazaną kwotę o 31.400,48 zł.

Kierownikom rekomendowano wypełnianie kolumny „dochody otrzymane” w sprawozdaniu Rb-27S zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Stwierdzono nierzetelne prezentowanie w sprawozdaniach Rb-27S i Rb-PDP skutków obniżenia górnych stawek podatków i opłat lokalnych, zastosowania zwolnień wynikających z uchwał organów stanowiących poprzez ich zaniżenie w gminach oraz ulg w spłacie należności podatkowych na podstawie przepisów Ordynacji podatkowej, poprzez ich:

- zaniżenie w gminach: **Wizna** (66.330,83 zł), **Gródek** (7.252,48 zł), **Kleszczele** (7.225,04 zł);
- zawyżenie w gminach: **Dobrzyniewo Duże** (441.538 zł), **Dubicze Cerkiewne** (54.907 zł), **Gródek** (13.153,80 zł).

Zalecono sporządzenie korekt sprawozdań.

W **Urzędzie Miejskim w Zabłudowie** stwierdzono bezpodstawne wliczenie do wolnych środków wykazywanych w sprawozdaniu Rb-NDS oraz w kwocie gotówki i depozytów w sprawozdaniu Rb-N kwoty 10.000 zł oznaczającej środki zdeponowane przez gminę w Urzędzie Marszałkowskim tytułem zabezpieczenia roszczeń związanych z zamknięciem składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. Gmina może bowiem wystąpić o zwrot zabezpieczenia roszczeń dopiero po upływie 30 lat od dnia zakończenia fazy poeksploatacyjnej liczonej od dnia zakończenia procesu rekultywacji. Analogiczny błąd w zakresie obliczania wolnych środków stwierdzono w **Urzędzie Miejskim w Kleszczelach**, gdzie z tego powodu zawyżano je o 3.000 zł.

Zwrócono się o zaniechanie doliczania kwoty złożonego w Urzędzie Marszałkowskim depozytu do stanu wolnych środków budżetu prezentowanych w sprawozdaniu Rb-NDS oraz danych wykazywanych w pozycji „gotówka i depozyty” sprawozdania Rb-N oraz wykazywanie tej kwoty w sprawozdaniach Rb-N w pozycji „pozostałe należności”.

W sprawozdaniu Rb-ST sporządzonym przez Wójta **gminy Przerośl** w pozycji „środki niewykorzystanych dotacji w roku budżetowym” nie została wykazana żadna kwota, podczas gdy z ksiąg wynikało, że należało wykazać kwotę 9.722,05 zł. W trakcie kontroli sporządzono korektę sprawozdania. Z kolei w sprawozdaniu Rb-ST na koniec 2018 r. sporządzonym przez Burmistrza **miasta Ciechanowiec** jako „Stan środków na rachunku budżetu” wykazano kwotę 1.784.897,85 zł, zamiast 1.136.897,85 zł. Bezpodstawnie ujęto kwotę 648.000 zł oznaczającą środki na rachunku bieżącym Szkoły Podstawowej w Ciechanowcu.

Wnioskowano o wykazywanie rzetelnych danych w sprawozdaniu Rb-ST.

W **Urzędzie Miasta Brańsk** w sprawozdaniu Rb-27S jako należność wykazano niewynikającą z ewidencji kwotę 20.070,54 zł odpowiadającą wykazanym w tym sprawozdaniu nadpłatom, natomiast nie wykazano w ogóle części należności z tytułu dochodów budżetowych ujętych na koncie 201, zaniżając tym samym wykazane należności o kwotę 3.623,51 zł. W **gminie Gródek** zawyżono należności wykazane w sprawozdaniu Rb-27S za 2018 r. o należności długoterminowe wynoszące 40.570 zł. Z kolei w **Urzędzie Miejskim w Czyżewie** zaległości w sprawozdaniu Rb-27S zaniżono na koniec 2018 r. o 63.562,83 zł (wykazano tę kwotę tylko jako należności pozostałe do zapłaty); o kwotę tę zaniżono też należności wymagalne w sprawozdaniu Rb-N. Ponadto, w sprawozdaniach Rb-27S i Rb-N **I Liceum Ogólnokształcącego w Bielsku Podlaskim** na koniec 2018 r. nie wykazano należności w kwocie 13.640,18 zł, wynikających z nieopłaconych faktur wystawionych przez Liceum w listopadzie i grudniu 2018 r. na rzecz wykonawcy zamówienia za udostępnienie mediów.

Zwrócono się o prawidłowe wykazywanie danych w sprawozdaniu Rb-27S w zakresie należności pozostałych do zapłaty.

W zbiorczym sprawozdaniu Rb-28S **gminy Mały Płock** za 2018 r. wykazano m.in. zobowiązania Urzędu Gminy w wysokości 229.021,19 zł, podczas gdy w sprawozdaniu jednostkowym Urzędu wykazano zobowiązania w wysokości 259.670,50 zł – różnica wynosząca

ca 30.649,31 zł to nierealne saldo strony Ma na koncie 240 „Pozostałe rozrachunki” wynikające z błędnego zaksięgowania w latach ubiegłych należności z tytułu zaliczki alimentacyjnej od dłużników alimentacyjnych.

Wnioskowano o prawidłowe wykazywanie zobowiązań w sprawozdaniu Rb-28S, zgodnie z danymi ksiąg rachunkowych obrazującymi stan zobowiązań z tytułu wydatków budżetowych.

Zobowiązanie z tytułu dotacji wobec gminy Juchnowiec Kościelny w kwocie 685.571,77 zł nie zostało wykazane w sprawozdawczości Rb-Z i Rb-28S **powiatu Białostockiego** jako zobowiązanie wymagalne, mimo upływu terminu płatności. Z kolei w sprawozdaniu Rb-Z **gminy Sidra** zobowiązania w kwocie 2.200.000 zł z tytułu wyemitowanych przez gminę obligacji, dla których nie istnieje płynny rynek wtórny, błędnie prezentowano jako papiery wartościowe (poz. E1), podczas gdy mieszczą się one w kategorii kredytów i pożyczek.

Zwrócono się o wykazywanie danych w sprawozdaniu Rb-Z zgodnie z zasadami określonymi instrukcją sporządzania tego sprawozdania.

Podczas kontroli **gminy Poświętne** stwierdzono, że w bilansie GOPS za 2017 i 2018 r. należności od dłużników alimentacyjnych, wynoszące odpowiednio 608.261,35 zł na koniec 2017 r. i 637.168,46 zł na koniec 2018 r. zostały wykazane jako pozostałe należności krótkoterminowe, bez pomniejszenia o odpisy aktualizujące należności utworzone na pełne kwoty tych zaległości. Równowartość odpisów wykazano w pasywach bilansów jako krótkoterminowe zobowiązania wobec budżetów. Prawidłowo należności od dłużników alimentacyjnych należało wykazać w wartości 0 zł, podobnie jak zerową wartość zobowiązań z tego tytułu. Z kolei w zestawieniu zmian funduszu Urzędu Gminy Poświętne zwiększenia funduszu z tytułu zrealizowanych wydatków budżetowych na koniec 2017 i 2018 r. były niższe odpowiednio o 517.686,31 zł i o 91.571 zł od kwot wydatków wykazanych w sprawozdaniach Rb-28S Urzędu Gminy. Różnice odpowiadały wydatkom poniesionym ze środków europejskich, które zostały niewłaściwie wykazane w poz. I.1.3 „Zrealizowane płatności ze środków europejskich”. Analogiczny błąd wystąpił także w zestawieniu zmian w funduszu Szkoły Podstawowej w Poświętnem za 2018 r., w którym w poz. I.1.3. wykazano kwotę 21.507,89 zł.

Wójta zobowiązano do wskazania kierownikowi GOPS na prawidłowe wykazywanie w bilansie należności od dłużników alimentacyjnych objętych odpisem aktualizującym oraz wskazano na zaniechanie prezentowania w zestawieniu zmian w funduszu Urzędu danych w poz. I.1.3. „Zrealizowane płatności ze środków europejskich” wraz z zapewnieniem przestrzegania tej zasady również przez dyrektora Szkoły Podstawowej w Poświętnem.

W zakresie gospodarki kasowej **Szkoły Podstawowej w Kołakach Kościelnych** stwierdzono, że wypłaty z kasy nie były ewidencjonowane pod rzeczywistą datą dokonania operacji, a ponadto: brak podpisu osoby odbierającej gotówkę i daty odbioru gotówki z kasy na niektórych rozchodowych dowodach kasowych, dowody kasowe nie były oznaczane numerem i pozycją raportu kasowego, na koncie 101 „Kasa” ujęto pod datą 28 czerwca 2018 r. wpływ kwoty 104,14 zł jako „opłata składki PZU (...)” i w tym samym dniu odprowadzenie jej z kasy na rachunek bieżący jednostki (Wn 130 – Ma 101). Operacje zaksięgowane na koncie 101 nie zostały ujęte w raporcie kasowym. Ustalono również, że kasjerowi udzielona została zaliczka o charakterze stałym w wysokości 500 zł (na realizowanie wypłat bieżących). Stwierdzono, że po pobraniu tej kwoty z banku czekiem kasjer zaprzychodował ją do kasy a następnie sam sobie wypłacił, co świadczy o zbędności tej operacji. Kwota 500 zł stanowiąca rzekomą zaliczkę dla kasjera, miała w rzeczywistości charakter pogotowia kasowego, ponieważ finansowano z tych środków operacje wynikające z dokumentów załączanych do raportu kasowego. Raport kasowy z 21 grudnia 2018 r. (nie zawierający podpisu sporządzającego) obrazował przyjęcie gotówki czekiem w wysokości 3.456,89 zł i rozdysponowanie jej w tej samej wysokości. Z załączonych do niego poleceń wyjazdu służbowego wynikało, że odbiór gotówki miał miejsce 27 grudnia 2018 r., a zatem dowody te zaewidencjonowano jako opłacone z kasy (ujęto je w raporcie, mimo dokonania wypłaty w innej dacie), podczas gdy faktycznie zostały opłacone z „zaliczki” kasjera, gdyż w dacie odbioru gotówki stan kasy wykazywał 0 zł. Z przepisów wewnętrznych Szkoły wynikało, że zaliczki mogą być udzielane w celu sfinansowania konkretnego zadania, a nie jako zaliczki o charakterze stałym (zaliczkę stałą w kwocie 2.000 zł otrzymał również in-tendent). Wskazaniem pracownikom udzielono zaliczek bez dokumentu „Wniosek o zaliczkę”.

Rekomendowano wzmożenie nadzoru nad sposobem ewidencjonowania operacji gotówkowych w kasie oraz zaniechanie traktowania jako zaliczki stałej wypłacanej kasjerowi kwoty 500 zł, mając na uwadze, że zgodnie z instrukcją kasową oraz faktycznym sposobem wykorzystywania tych środków przez kasjera, kwota ta posiada charakter pogotowia kasowego i powinna być w trakcie roku uwidoczona w raporcie kasowym oraz po stronie Wn konta 101.

Kontrola realizacji obowiązków inwentaryzacyjnych w **Urzędzie Gminy Jasionówka** wykazała m.in., że:

- nieprawidłowo wyceniono zinwentaryzowany zapasu oleju opałowego;
- nie przeprowadzono inwentaryzacji paliwa w samochodach służbowych;
- na arkuszach spisu z natury środków trwałych ujmowano m.in. grunty, drogi, wodociągi oraz wartości niematerialne i prawne, które winny być zinwentaryzowane drogą weryfikacji;
- wystąpiły liczne rozbieżności arkuszy spisowych względem zapisów ewidencji analitycznej środków trwałych oraz ujmowanie na arkuszach środków trwałych już zlikwidowanych, co świadczy o nierzetelności spisu;
- nie dokonano wyceny niektórych spisanych składników;
- wystąpiła niezgodność sumy pozostałych środków trwałych wynikającej z wyceny spisu dokonanej przez Skarbnika (jako zgodnej z ewidencją) z sumą poszczególnych spisanych pozycji ustaloną w wyniku przeliczenia dokonanego przez kontrolującego, które wykazało wartość większą o 9.156,76 zł;
- nie powołano komisji inwentaryzacyjnej w rozumieniu instrukcji inwentaryzacyjnej, która powinna m.in.: powołać dwuosobowe grupy spisowe;
- nie sporządzono protokołów na zakończenie inwentaryzacji, w których rozliczono by ewentualne różnice;
- okazano jako inwentaryzację rozrachunków w drodze weryfikacji sald wydrukowane zestawienia obrotów i sald do kont rozrachunkowych. Brak protokołu weryfikacji, który posiadał wzór ustalony instrukcją inwentaryzacyjną.

Wnioskowano o należyte wykonywanie obowiązków inwentaryzacyjnych wskazując szczegółowe rozwiązania w tym zakresie.

W **Urzędzie Gminy Jeleniewo** nieprawidłowo rozliczono inwentaryzację środków trwałych. Do zbiorczego zestawienia spisów z natury w poz. 3.1. „środki trwałe - arkusz nr 3-4” wpisano kwotę 10.684.491,62 zł, podczas gdy z arkuszy spisu z natury wynikała kwota 10.968.491,62 zł. Według wyjaśnień różnica w wysokości 284.000 zł dotyczyła środków trwałych jednostek OSP będących ich majątkiem i nie ujętych w ewidencji Urzędu Gminy. Kontrolujący ustalił, że pozycje wskazane w wyjaśnieniu dotyczące majątku odrębnego OSP stanowiły kwotę 282.118,55 zł. W trakcie kontroli nie została wyjaśniona kwota 1.881,45 zł, która stanowiła nadwyżkę inwentaryzacyjną (spis był większy niż to wynikało z ewidencji księgowej).

Do Wójta zwrócono się o dokonywanie rzetelnego rozliczenia inwentaryzacji poprzez porównanie danych wynikających z ewidencji księgowej z wartościami wynikającymi z wyceny, a w przypadku wystąpienia różnic między stanem rzeczywistym a stanem wykazanym w księgach rachunkowych wyjaśnienie i rozliczenie ich w księgach rachunkowych tego roku obrotowego, na który przypadał termin inwentaryzacji.

W **Przedszkolu Nr 4 w Suwałkach** ostatnia inwentaryzacja środków trwałych została przeprowadzona w 2016 r. Z zestawienia różnic inwentaryzacyjnych wynikało, że stan ustalony w drodze spisu z natury wykazał nadwyżkę księgozbioru na kwotę 127,70 zł oraz niedobór pozostałych środków trwałych na kwotę 3.309,03 zł. Okazana dokumentacja nie pozwalała na ustalenie, jakich pozostałych środków trwałych dotyczył stwierdzony niedobór. Świadczy to o nieodpowiednim udokumentowaniu przeprowadzenia i rozliczenia wyników inwentaryzacji oraz powiązania ich z zapisami ksiąg rachunkowych. Stwierdzono również, że w związku z przeprowadzaną inwentaryzacją dyrektor zarządziła „przeszacowania rzeczowych składników majątkowych” (pozostałych środków trwałych i wyposażenia), które utraciły swą wartość rynkową m.in. ze względu na znaczny stopień zużycia czy przestarzałość techniczną. Stwierdzono, że zdjęta z ewidencji kwota 20.437,35 zł dotyczyła „wyzerowania” wartości pozostałych środków trwałych podlegających „przeszacowaniu”. Dokonane „przeszacowanie” nie miało uzasadnienia w świetle przepisów prawa, w tym zasad wyceny i aktualizacji wartości środków trwałych, które nie przewidują podejmowania przez kierownika jednostki decyzji o „wyzeroowaniu” początkowej wartości historycznej środków trwałych.

tych znajdujących się w używaniu i dalszego pozostawiania ich mimo tego w ewidencji ilościowo-wartościowej.

Wskazano na konieczność zapewnienia sporządzania odpowiedniej dokumentacji pozwalającej na ustalenie składników mienia będących przedmiotem niedoboru lub nadwyżki – w przypadku stwierdzenia w wyniku inwentaryzacji różnic między stanem ewidencyjnym a stanem rzeczywistym.

W **Urzędzie Gminy Kołaki Kościelne** na koniec 2018 r. nie przeprowadzono inwentaryzacji paliwa w pojazdach i sprzęcie, którego wartość ewidencyjna wynosiła 4.517,79 zł, wbrew wymaganiom ustawy o rachunkowości i przepisów wewnętrznych. Z kolei w **Urzędzie Gminy Korycin** nie występowało o potwierdzenia sald należności, które nie stanowiły należności publicznoprawnych i pochodziły od podmiotów prowadzących księgi rachunkowe (wartość tych uwidoczniła w księgach wynosiła 18.469,81 zł).

Zwrócono się o przeprowadzenie na koniec roku inwentaryzacji paliwa odpisywanego w koszty w momencie zakupu oraz występowanie do kontrahentów o potwierdzenie występujących w księgach na koniec roku sald należności.

W **Urzędzie Gminy Sidra** nie przestrzegano wewnętrznych procedur kontroli wydatków. Wymagają one, aby osoba dokonująca kontroli merytorycznej zamieszczała na dowodzie krótki opis operacji gospodarczej ze wskazaniem przeznaczenia realizowanych dostaw, usług lub robót budowlanych oraz stwierdzeniem, że zostały faktycznie wykonane zgodnie z umową. Wśród dowodów księgowych objętych próbą kontrolną brak odpowiedniej adnotacji dotyczył wydatków na łączną kwotę 12.617,37 zł. Ponadto, w przypadku zakupu paliwa nie dopełniono obowiązku zamieszczenia na fakturach zakupu numeru karty drogowej, w której fakturę ujęto.

Wnioskowano o zapewnienie przestrzegania ustalonych procedur określających obowiązki w zakresie zamieszczania na dowodach księgowych danych.

3. W zakresie ogólnych zagadnień planowania i wykonywania budżetu oraz opracowywania planów finansowych jednostek organizacyjnych:

- niesporządzanie lub nieprawidłowe sporządzanie planów finansowych jednostek organizacyjnych, a także nieaktualizowanie tych planów – nieprawidłowości tego rodzaju stwierdzono w 17 jednostkach kontrolowanych;
- nieprzekazywanie jednostkom organizacyjnym informacji niezbędnych do opracowania planów finansowych i ich projektów oraz informacji o zmianach planu dochodów i wydatków w toku wykonywania budżetu – w 2 jednostkach kontrolowanych;
- dokonanie zmian w planie finansowym bez upoważnienia albo z przekroczeniem zakresu upoważnienia - w 1 jednostce kontrolowanej;
- niedozwolone finansowanie budżetu danego roku poprzez podejmowanie nielegalnych działań celem zachowania płynności finansowej budżetu (np. ratą części oświatowej subwencji na rok następny, środkami zfsś, depozytowymi) – w 1 jednostce;
- pokrywanie wydatków jednostki budżetowej bezpośrednio z uzyskanych dochodów – w 1 jednostce;
- nieterminowe regulowanie zobowiązań – w 7 jednostkach kontrolowanych;
- naruszenie zasady kasowego ustalania dochodów i wydatków budżetu – w 15 jednostkach;
- nieprawidłowe planowanie dochodów i wydatków, w tym wynikające z nierzetelnego monitorowania stanu realizacji budżetu – w 5 gminach;
- nieobjęcie planem finansowym dochodów z opłat za gospodarowanie odpadami uzyskanych i niewydatkowanych w latach poprzednich - w 2 gminach;
- nieprawidłowości w zakresie ustalenia i realizacji planu wydatków niewygasających – w 2 gminach;
- zaliczanie wydatków bieżących do wydatków majątkowych – w 1 jednostce;
- ujmowanie wpływów z tytułu zwrotów za media zużyte przez najemców jako dochodów, zamiast jako zwrotów wydatków – w 2 jednostkach kontrolowanych;
- realizowanie dochodów i wydatków dotyczących żywienia w jednostkach oświatowych poza planowaniem finansowym i ewidencją – w 2 jednostkach kontrolowanych;
- nieuzasadnione przelewy środków między jednostkami organizacyjnymi a budżetem odpowiadających różnicy między VAT należnym i VAT naliczonym, zawyżającym dochody i wydatki - w 3 jednostkach kontrolowanych;
- zaniżenie wydatków budżetu o VAT należny rozliczony z VAT naliczonym, który powinien być zaliczony do dochodów - w 1 gminie.

Dyrektor **Szkoły Podstawowej w Kołakach Kościelnych** nie sporządził formalnie planu finansowego na 2018 r. Wójt Gminy Kołaki Kościelne pismem z dnia 12 stycznia 2018 r. przekazał informację o ostatecznych kwotach dochodów i wydatków Szkoły, niezbędną do sporządzenia planu finansowego. Ustalono, że dochody i wydatki Szkoły na 2018 r. po uchwaleniu uchwały budżetowej nie zostały zmienione w stosunku do projektu. Ponadto w tej szkole stwierdzono, że jako planowany dochód został wprowadzony par. 2030 „Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych)” w rozdziale 80104 „Przedszkola” w kwocie 49.680 zł, zaś po stronie wydatków par. 2360 „Dotacje celowe z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, udzielone w trybie art. 221 ustawy o finansach publicznych na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego” w rozdz. 80195 „Pozostała działalność” w kwocie 6.000 zł (dotacja dla Lokalnej Grupy Działania „Brama na Bagna”). Dane te wynikały z przekazanej przez Wójta w informacji z 22 listopada 2017 r., stanowiącej podstawę opracowania projektu planu finansowego, zaś wydatek w par. 2360 – jak wynika z wyjaśnienia głównej księgowej – został „narzucony” jednostce przez organ prowadzący do wprowadzenia na podstawie uchwały z dnia 20 grudnia 2018 r. w sprawie zmian w budżecie gminy. W obu wskazanych paragrafach klasyfikacji budżetowej Szkoła nie wykazała realizacji żadnej kwoty. Ustalenia kontroli wskazały na nieprawidłowe działania Wójta, w wyniku których w planie finansowym Szkoły znalazły się podziałki właściwego dotacjom stanowiącym dochody i wydatki budżetu gminy. Nieprawidłowość tę potwierdzono podczas kontroli kompleksowej przeprowadzonej w **Urzędzie Gminy Kołaki Kościelne**. Wykonanie planu w tych podziałkach, wykazywanych w sprawozdaniach nieprawidłowo w planie finansowym SP w Kołakach Kościelnych, zostało wykazane w sprawozdawczości Urzędu Gminy w Kołakach Kościelnych. W sprawozdawczości Urzędu wykazano również plan dotyczący wskazanych kwot. W efekcie niemożliwe stało się sporządzenie sprawozdawczości zbiorczej zgodnie z danymi sprawozdań jednostkowych, ponieważ skutkowałoby to wykazaniem podwojonego planu w tych podziałkach klasyfikacyjnych.

Do Wójta zwrócono się o zaprzestanie ujmowania w informacjach przekazywanych Szkole podziałek klasyfikacyjnych dochodów i wydatków, które nie są lub nie mogą być realizowane przez Szkołę, zaś Dyrektora Szkoły zobowiązano do formalnego sporządzania planu finansowego.

W **gminach: Kołaki Kościelne, Zawady i Kleszczele** stwierdzono brak formalnych planów finansowych Urzędu jako jednostki budżetowej, wymaganych na gruncie przepisów art. 11 ust. 3 oraz art. 249 ust. 3 i 4 ustawy o finansach publicznych.

Wnioskowano o opracowywanie planu finansowego Urzędu jako jednostki budżetowej.

W **gminie Zawady** stwierdzono, że Wójt przekazując pismami kierownikom jednostek budżetowych dane do projektów planów finansowych, poinformował ich, że w przypadku niezłożenia projektów planów finansowych za takowe uznaje się pierwotnie złożone projekty na etapie przygotowania projektu uchwały budżetowej w październiku. Procedura taka nie ma uzasadnienia w obowiązujących przepisach regulujących opracowywanie planów finansowych. W efekcie jednostki nie przedłożyły projektów planów finansowych.

Wójtowi rekomendowano egzekwowanie obowiązku sporządzania i przekazywania przez jednostki budżetowe projektów planów finansowych w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia otrzymania informacji niezbędnych do ich sporządzenia, z zachowaniem trybu wynikającego z obowiązujących przepisów prawnych oraz zaprzestanie sugerowania kierownikom tych jednostek w pismach możliwości odstąpienia od prawem określonej procedury sporządzenia i przedłożenia projektu planu.

Kontrola planowania finansowego na 2018 r., w kontekście danych wykazanych jako plan wydatków w rocznym sprawozdaniu Rb-28S **Szkoły Podstawowej w Zawadach** wykazała, że kwota planowanych wydatków wykazana w tym sprawozdaniu została zaniżona o 5.500 zł względem danych wynikających z dokumentacji dotyczącej opracowania planu finansowego i jego zmian. Jak ustalono, kwota 5.500 zł związana z dowozem dzieci do szkoły została nieformalnie przeniesiona do planu finansowego Urzędu – z pominięciem procedury przewidzianej przepisami prawa, została zatem bezpodstawnie pominięta w sprawozdaniu Rb-28S Szkoły.

Do Dyrektora Szkoły zwrócono się o wykazywanie w kolumnie „Plan (po zmianach)” sprawozdania Rb-28S kwot zgodnych z dokumentacją obrazującą zmiany planu finansowego wydatków Szkoły.

W **gminie Jasionówka** stwierdzono brak planów finansowych instytucji kultury na 2018 r. Kontrolującym okazano jedynie „Wyliczenie do budżetu” z dnia 30 września 2017 r. podpisane przez dyrektora GOKSiT oraz „Wyliczenie do budżetu” z dnia 29 września 2017 r. podpisane przez kierownika Biblioteki. Z kolei nieprawidłowe sporządzanie planów finansowych instytucji kultury w świetle przepisów art. 31 ustawy o finansach publicznych stwierdzono w **gminach Dobrzyniewo Duże, Korycin** (sporządzony został jedynie „plan wydatków” według podziałek klasyfikacji budżetowej), **Wizna, Tykocin, Kleszczele, Zawady** oraz w **mieście Brańsk**.

Wnioskowano o prawidłowe wypełnianie obowiązków dotyczących sporządzania planów finansowych instytucji kultury.

W zakresie planu wyodrębnionego rachunku dochodów i wydatków **Szkoły Podstawowej Nr 1 w Siemiatyczach** stwierdzono, że Dyrektor w piśmie do Burmistrza z dnia 28 grudnia 2018 r. prosił m.in. o zwiększenie i zmniejszenie wydatków w poszczególnych paragrafach (razem zwiększenie i zmniejszenie wydatków o 10.350 zł). Formalnej odpowiedzi Burmistrza nie okazano. W innym piśmie do Burmistrza datowanym na dzień 28 grudnia 2018 r. Dyrektor prosił o zwiększenie planu dochodów i wydatków o 3.700 zł. W uwagach do zbiorczego sprawozdania Rb-34S wskazano, że plan dochodów i wydatków Szkoły nie został zmieniony uchwałą Rady Miasta z 28 grudnia 2018 r. „ze względu na przeoczenie Dyrekcji Szkoły”. Mimo tego część proponowanych w pismach Dyrektora zmian uwzględniono w sprawozdaniu Rb-34S jako rzekomo formalnie wprowadzone po stronie planu. Ostatecznie wykazane w tym sprawozdaniu na koniec 2018 r. wykonanie planu wydatków „po zmianie” wykazywało jego przekroczenie o 3.625,23 zł, przy czym względem pierwotnej, formalnie ustalonej wersji planu przekroczenia wynosiły łącznie 15.651,32 zł. **Ustalenia kontroli w mieście Siemiatycze wykazały zaś, że Rada Miasta Siemiatycze w uchwale budżetowej na 2018 r. (podobnie jak na 2019 r.)** upoważniła Burmistrza m.in. do przekazania dyrektorom szkół uprawnień w zakresie dokonywania przeniesień w planie dochodów i wydatków wyodrębnionego rachunku. Kontrolującemu nie okazało jednakże formalnego upoważnienia Burmistrza skierowanego do dyrektora Szkoły, co jest równoznaczne z brakiem upoważnienia do dokonywania jakichkolwiek zmian w planie finansowym wyodrębnionego rachunku.

Do Dyrektora Szkoły zwrócono się o dokonywanie zmian w planie wyodrębnionego rachunku dochodów i wydatków nimi finansowanych tylko w przypadku posiadania stosownego upoważnienia, zaś do Burmistrza o zapewnienie wyeliminowania rozbieżności między postanowieniami zawieranymi w uchwałach budżetowych miasta a zasadami dokonywania zmian w planach finansowych wyodrębnionego rachunku dochodów w zakresie sposobu upoważniania kierowników jednostek budżetowych do dokonywania zmian w planie.

Planowany deficyt budżetu **gminy Sidra** na 2018 r. wynosił 5.114.573 zł i miał być pokryty obligacjami (2.200.000 zł), pożyczką na wyprzedzające finansowanie (2.554.195 zł) oraz nadwyżką z lat ubiegłych (360.378 zł) zł. Faktycznie osiągnięty deficyt za 2018 r. wyniósł 3.254.576,64 zł (o 1.859.996,36 zł mniej od planowanego). Wpływ na to miało głównie wykonanie wydatków bieżących – niższe od planu o 1.670.174,70 zł. W trakcie kontroli zaobserwowano wysokie kwoty zwrotów środków na wydatki od jednostek budżetowych, wynikające z niewykonania planu – na łączną kwotę 971.870,50 zł. Także w 2017 r. wykonanie wydatków bieżących było znacząco niższe od planu – o 1.105.434,42 zł (91,86% w stosunku do planu). Przeprowadzona podczas kontroli analiza wykazała brak uzasadnienia dla planowania wydatków bieżących na 2018 r. na przyjętym poziomie w kontekście wykonania za 2017 r. W szczególności zaplanowane na 2018 r. wzrosty planu wydatków na zadania oświatowe nie pokrywały się z faktycznymi potrzebami. Doszło zatem do ujęcia po stronie planu założeń niemających uzasadnienia w świetle realnych podstaw planowania wydatków bieżących, a przekładających się na konieczność formalnego zapewnienia ich finansowania.

Wnioskowano o dołożenie większej staranności w zakresie planowania wydatków budżetu (głównie bieżących) oraz monitorowania faktycznej realizacji budżetu gminy pod kątem realności przyjętych założeń dotyczących wysokości planowanych wydatków i wynikającego stąd wyniku budżetu, wiążącego się z koniecznością zapewnienia jego finansowania.

W **gminie Kołaki Kościelne** jako plan dochodów ze sprzedaży majątku ujęto w budżecie na 2018 r. kwotę 568.953 zł, podczas gdy wykonanie dochodów z tego tytułu wyniosło jedynie 32.369 zł. Jako podstawę przyjęcia planu na takim poziomie przedstawi-

no operaty szacunkowe dwóch działek (łącznie 350.000 zł) i 3 lokali (łącznie 218.953 zł) z lat 2012-2017. Spośród tych nieruchomości w 2018 r. procedurę zbycia wszczęto tylko wobec 1 działki oszacowanej na 50.000 zł. Gmina nie miała podstaw do utrzymywania w 2018 r. planu dochodów ze sprzedaży majątku na przedstawionym poziomie. Nieprawidłowość ta była skutkiem nierealizowania wcześniej wydanych wniosków pokontrolnych.

Wójtowi rekomendowano planowanie dochodów ze sprzedaży nieruchomości na realnym poziomie, mającym uzasadnienie w działaniach podejmowanych w trakcie roku w celu ich zbycia wraz z urealnianiem planu dochodów z tego źródła przed końcem III kwartału roku budżetowego.

Analiza wykonania budżetu **miasta Siemiatycze** na 2018 r. wykazała nieprawidłowości w zakresie planowania dochodów ujętych ze sprzedaży nieruchomości względem ich realizacji. Planowane na 2018 r. dochody ze sprzedaży nieruchomości zrealizowano na poziomie jedynie 9,7% planu (222.542,34 zł na plan 2.300.000 zł). Z ustaleń kontroli wynika m.in., że wartość szacunkowa nieruchomości zbywanych w 2018 r. (w tym na podstawie procedur wszczętych w 2017 r.) stanowiła kwotę 3.086.279 zł. Wynikiem negatywnym zakończyły się m.in. przetargi na łączną kwotę wynikającą z operatów szacunkowych: 192.967 zł w dniu 28 lutego 2018 r. i 1.752.677 zł w dniu 21 marca 2018 r. W złożonym wyjaśnieniu Skarbnik Miasta wskazała, iż plan przyjęto na podstawie informacji uzyskanej z Referatu Gospodarki Komunalnej.

Wójtowi rekomendowano planowanie dochodów ze sprzedaży nieruchomości na realnym poziomie, mającym uzasadnienie w działaniach podejmowanych w trakcie roku w celu ich zbycia wraz z urealnianiem planu dochodów z tego źródła przed końcem III kwartału roku budżetowego.

Jako plan dochodów ze sprzedaży majątku **gminy Zawady** ujęta była w budżecie kwota 547.059 zł, podczas gdy wykonanie dochodów z tego tytułu wyniosło jedynie 12.140,50 zł (2,22% planu). W pierwotnej wersji budżetu na 2018 r. dochody te przyjęto w wysokości 1.200.000 zł; we wrześniu zwiększono do kwoty 1.247.140 zł; następnie w listopadzie zmniejszono o 667.931 zł (do kwoty 579.209 zł). W grudniu dokonano ponownego zmniejszenia do kwoty 547.059 zł. Jako podstawę przyjęcia tego planu dochodów przedstawiono operat szacunkowy z 2018 r. który wyceniał wartość nieruchomości zabudowanej Ośrodkiem Edukacji Ekologicznej na 1.891.000 zł. W 2018 r. przeprowadzono dwa negatywnie zakończone przetargi na zbycie tej nieruchomości. W październiku 2018 r. ogłoszono III przetarg z ceną obniżoną do 950.000 zł – jego termin wyznaczono na 2 stycznia 2019 r., czyli w następnym roku budżetowym. Począwszy od 29 października 2018 r. było zatem wiadomo, iż realizacja założonych dochodów majątkowych jest niemożliwa do osiągnięcia. Utrzymywanie tego planu na pierwotnym poziomie nie miało należytych podstaw już w lipcu 2018 r., po drugim nieskutecznym przetargu. Tymczasem we wrześniu 2018 r. po raz kolejny zwiększono plan. Dokonane zaś w listopadzie i grudniu 2018 r. zmniejszenia planu objęły tylko część kwoty planowanej pierwotnie z tytułu sprzedaży i nie miały należytych podstaw w przebiegu procedury zbywania nieruchomości. Kwotę dokonanych zmian należy utożsamiać z zamiarem pozostawienia planu dochodów mającego stwarzać pozory zapewnienia finansowania limitów wydatków i rozchodów budżetu, mimo że nie było już szans na zrealizowanie tego planu w 2018 r. Pozostawianie w planie nierealnych kwot dochodów jest jedną z okoliczności mogących prowadzić do zaciągania zobowiązań niemających pokrycia w środkach pieniężnych budżetu danego roku na ich realizację (ale mieszczących się w planie wydatków), co w konsekwencji wywołuje powtarzającą się permanentnie w gminie Zawady okoliczność nielegalnego finansowania budżetu, tj. środkami mającymi stanowić dochody następnego roku. Sfinansowania wydatków zaplanowanych w budżecie na 2018 r. w kwocie 133.156,49 zł dokonano środkami raty części oświatowej subwencji ogólnej, podlegającymi zaliczeniu do dochodów budżetu 2019 r. Dodatkowo, w budżecie gminy Zawady na 2019 r. ujęto dochody ze sprzedaży mienia na kwotę 1.230.000 zł. Przetarg na zbycie Ośrodka Edukacji Ekologicznej 2 stycznia 2019 r. zakończył się wynikiem negatywnym. W 2019 r. zorganizowano jeszcze trzy kolejne przetargi, które także zakończyły się negatywnymi. W wyjaśnieniach złożonych w październiku 2019 r. Wójt wskazał, że „zbycie przedmiotowej nieruchomości zostało odroczone w czasie do końca przyszłego roku.”, ponieważ pojawiła się możliwość jej wydzierżawienia. Mimo tego plan dochodów ze sprzedaży na 2019 r. został pozostawiony na nierealnym poziomie.

Wnioskowano o bieżące monitorowanie realności wykonania planu dochodów ze sprzedaży nieruchomości oraz jego niezwłoczne aktualizowanie, mając na względzie zapewnienie rzetelnych danych do wyliczenia wskaźnika spłaty zadłużenia gminy oraz rzeczywistej podstawy zaciągania zobowiązań na podstawie planu wydatków, którego pokrycie

ma być zagwarantowane planowanymi dochodami oraz zaprzestanie wykorzystywania w celu finansowania budżetu danego roku środków niestanowiących dochodów lub przychodów danego roku budżetowego.

W **mieście Sejny** do wykazu wydatków niewygasających z końcem 2018 r. ujęto kwotę 142.306 zł na realizację zadania, mimo że na dzień podjęcia przez Radę Miasta uchwały w sprawie ustalenia wykazu wydatków niewygasających gmina nie miała podpisanej umowy z wykonawcą ani wyłonionego wykonawcy w wyniku zakończonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego. Ostatecznie jednostka podpisała umowę na realizację tego zadania w dniu 10 kwietnia 2019 r. za wynagrodzeniem w wysokości 125.609,56 zł. W wyniku bezpodstawnego ustalenia planu wydatków niewygasających zawyżono wydatki budżetu za 2018 r. o 142.306 zł, zaniżając tym samym wynik budżetu za 2018 r.

Zalecono obejmowanie planem wydatków niewygasających jedynie wydatków mających oparcie w zawartych umowach lub rozstrzygniętych postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego na wykonanie zadań objętych wykazem wydatków niewygasających.

W **Urzędzie Miejskim w Kleszczelach** stwierdzono przeznaczanie zrealizowanych dochodów bezpośrednio na wydatki. Według stanu na 30 grudnia 2018 r. dane ewidencyjne obrazowały sfinansowanie wydatków bezpośrednio z dochodów na kwotę 63.033,29 zł. Sytuację stwierdzono również za sierpień i październik 2018 r. W celu ukrycia niezgodności obrotów kont 222 i 223 z faktycznymi kwotami zrealizowanych przez Urząd Miejski dochodów i wydatków dokonano 31 grudnia 2018 r. zapisów niezgodnych z danymi wyciągów bankowych do rachunków budżetu i Urzędu, ponieważ przelew z rachunku Urzędu na rachunek budżetu kwoty 41.927,54 zł zaksięgowano w ewidencji budżetu jako rzekomy wpływ dochodów na kwotę 104.960,93 zł oraz rzekome przekazanie środków na wydatki na kwotę 63.033,29 zł.

Do Burmistrza zwrócono się o zobowiązanie Skarbnika Gminy do prowadzenia bieżącej, rzetelnej analizy stanu środków na wydatki znajdujących się na rachunku Urzędu Miejskiego jako jednostki budżetowej, w celu wyeliminowania przypadków pokrywania wydatków Urzędu bezpośrednio ze zrealizowanych przez Urząd dochodów.

W **powiecie zambrowskim** realizowano na podstawie jednej umowy analogicznie określone przebudowy dwóch dróg, z czego wydatki na jedną sklasyfikowano w par. 6050 „Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych” (adekwatnie do ogólnego określenia zakresu robót i szczegółowego ich opisu), zaś na drugą do par. 4270 „Zakup usług remontowych”. W wyniku przeprowadzonych robót drogi poprawiły swoje parametry użytkowe i techniczne m.in. szerokość czy nośność nawierzchni, zatem oba zadania należało zaliczyć do zadań inwestycyjnych i sklasyfikować wydatki w par. 6050. Wydatki majątkowe zaniżono o 996.709,57 zł.

Rekomendowano odpowiednie klasyfikowanie dochodów i wydatków do bieżących i majątkowych, wywierające wpływ na właściwe ustalenie nadwyżki bieżącej budżetu oraz kształtowanie się wskaźnika spłaty zadłużenia powiatu.

Analiza stosunku dochodów zrealizowanych przez **gminę Dobrzyniewo Duże** w par. 0490 „Wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jst...” rozdz. 90002 „Gospodarka odpadami” do wydatków poniesionych przez gminę w rozdz. 90002 na koszty funkcjonowania systemu gospodarki odpadami, przeprowadzona za lata 2015-2017, wykazała coroczną nadwyżkę dochodów nad wydatkami, wynoszącą w 2015 r. – 140.729,83 zł, w 2016 r. – 151.054,95 zł i w 2017 r. – 87.468,99 zł. Nie stwierdzono, aby niewydatkowane w 2015 i 2016 r. środki pochodzące z opłat zostały uwzględnione przez gminę przy planowaniu wydatków na funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami w latach następnych, tj. odpowiednio w 2016 i 2017 r. Dopiero plan wydatków na 2018 r. przewidywał nadwyżkę wydatków nad dochodami w kwocie 179.082 zł. Różnica między dochodami z opłat a wydatkami na funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami w wykonaniu budżetu za 2018 r. wyniosła (-) 143.352,83 zł. Nadal występowała zatem nadwyżka uzyskanych dochodów nad wykonanymi wydatkami. Za lata 2015-2017 wyniosła ona łącznie 379.253,77 zł, a po uwzględnieniu deficytu za 2018 r. stanowiła 235.900,94 zł. Nie stwierdzono, aby środki te przewidziano w planie wydatków budżetu na 2019 r., który był równy w rozdz. 90002 planowi dochodów z opłat. Również w **gminie Przerośl** stwierdzono uzyskiwanie dochodów z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na poziomie wyższym od wydatków w par. 90002. W latach 2016-2018 wykazano wpływy większe od wydatków o łączną kwotę 28.081,22 zł. W trakcie kontroli plan wydatków na 2019 r. w rozdziale 90002 został

zwiększony o kwotę zawierającą w sobie dochody z opłat nieprzeznaczone na koszty funkcjonowania systemu w latach 2016-2018. Analiza wydatków zakwalifikowanych do rozdz. 90002 wykazała ponadto, że w 2018 r. ujęto w nim wydatki w wysokości 15.180 zł, odpowiadające wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami, jaką powinna ponieść gmina za wywóz odpadów zgodnie ze złożoną przez Urząd Gminy deklaracją. Zobowiązanie gminy do poniesienia kosztów opłaty zgodnie z przyjętymi na terenie gminy zasadami nie stanowi kosztu funkcjonowania systemu gospodarki odpadami. W efekcie zaniżono wykazane w ewidencji i sprawozdawczości nadwyżki dochodów nad wydatkami w zakresie gospodarki odpadami z tego powodu na łączną kwotę 42.369 zł za lata 2016-2018.

Zwrócono się o zapewnienie przeznaczania całości środków z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na wydatki w rozdz. 90002 dotyczące kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami oraz uwzględnianie w tym celu przy planowaniu budżetu kwot dochodów z opłat uzyskanych w latach poprzedzających, które nie zostały przeznaczone na koszty funkcjonowania systemu.

W **gminie Jasionówka** w zakresie danych prezentowanych w rozdz. 90002 „Gospodarka odpadami stwierdzono, że nie przewidziano na 2018 r. w tym rozdziale żadnych wydatków na wynagrodzenia i pochodne pracowników obsługujących system, natomiast na 2019 r. ujęto plan tylko w par. 4010 „Wynagrodzenia osobowe pracowników” (bez paragrafów dotyczących pochodnych od wynagrodzeń) i jedynie kwotę 7.290 zł; wykonanie wydatków w tej podziałce na dzień 30 września 2019 r. wynosiło 0 zł według sprawozdania Rb-28S,

Zalecono klasyfikowanie w rozdziale 90002 wszystkich wydatków stanowiących koszty administracyjnej obsługi systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym wydatków na wynagrodzenia pracowników.

Według statutu **Szkoły Podstawowej w Zawadach** zapewnienie żywienia uczniów w szkole następowało w formie usługi cateringowej. Firmę cateringową wyłaniał OPS na okres roku szkolnego. Płatności za posiłki dzieci nieobjętych rządowym programem dożywiania dokonywane były przez rodziców uczniów bezpośrednio na rzecz firmy cateringowej. W konsekwencji operacje związane z żywieniem uczniów finansujących zakup posiłków odbywały się z pominięciem planowania finansowego w rozumieniu ustawy o finansach publicznych oraz poza ewidencją księgową kontrolowanej jednostki, mimo, że w świetle statutu Szkoły, zapewnia ona żywienie. Wysokość opłat wnoszonych przez uczniów za obiady obejmowała koszt produktów oraz koszt przygotowania i dowozu posiłku (czyli pełną odpłatność ponoszoną na rzecz dostawcy), wbrew art. 106 ust. 4 Prawa oświatowego. Podobnie, poza planowaniem finansowym i księgami rachunkowymi znajdowały się operacje dotyczące żywienia uczniów w formie nabywania usług gastronomicznych (catering) w szkołach prowadzonych przez **gminę Sidra**, co było efektem niewłaściwego wykonania zaleceń wystosowanych po poprzedniej kontroli kompleksowej. W zawieranych umowach wskazywano co prawda, że wykonawca oferuje wykonanie przedmiotu zamówienia za cenę obejmującą wsad do kotła, jednakże było to postanowieniem fikcyjnym, ponieważ jednocześnie podano, iż przedmiotem zamówienia jest przygotowanie, dostarczenie i wydanie posiłków.

Zalecono m.in. zapewnienie udzielania zamówienia publicznego na dostawę posiłków dla uczniów przy określeniu warunków zamówienia w taki sposób, aby możliwe było ustalenie kosztu artykułów żywnościowych zużywanych na przygotowanie posiłku („wsadu do kotła”) oraz pozostałych kosztów składających się na oferowaną cenę posiłku, a także pobieranie tych opłat i finansowanie żywienia w tym zakresie za pośrednictwem planów finansowych i ksiąg rachunkowych szkół.

4. W zakresie pozyskiwania dochodów i przychodów:

- niezachowywanie zasady powszechności opodatkowania podatkiem od nieruchomości, podatkiem rolnym, podatkiem leśnym i podatkiem od środków transportowych – odpowiednio w 16, 4, 6 i 5 gminach;
- nieweryfikowanie lub nierzetelne weryfikowanie deklaracji podatkowych składanych przez podatników w zakresie poszczególnych podatków lokalnych: podatku od nieruchomości (w 19 gminach), podatku rolnego (w 10 gminach), podatku leśnego (w 7 gminach), podatku od środków transportowych (w 11 gminach);
- ustalanie lub określanie wysokości zobowiązania podatkowego w poszczególnych podatkach lokalnych niezgodnie z obowiązującymi przepisami lub uchwałami rady gminy: w podatku od nieruchomości (w 19 gminach), podatku rolnym (w 19 gminach), podatku leśnym (w 11 gminach) i w podatku od środków transportowych (w 1 gminie);

- nieprowadzenie postępowania podatkowego w przypadku niezłożenia deklaracji w podatku od środków transportowych - w 1 gminie;
- nieprawidłowe udzielanie ulg i zwolnień w podatku od nieruchomości, w podatku rolnym i w podatku leśnym - odpowiednio w 4, 11 i 3 gminach;
- nieprzestrzeganie przepisów Ordynacji podatkowej przy udzielaniu ulg w zapłacie poszczególnych podatków lokalnych (w szczególności obowiązku podejmowania wszelkich niezbędnych działań w celu dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego, w tym zebrania i rozpatrzenia w sposób wyczerpujący całego materiału dowodowego): podatku od nieruchomości (w 12 gminach), podatku rolnego (w 5 gminach), podatku leśnego (w 5 gminach);
- niewłaściwe podejmowanie lub zaniechanie czynności zmierzających do zastosowania środków egzekucyjnych wobec zalegających z zapłatą podatków i opłat lokalnych - w 20 gminach;
- nieprawidłowości przy rozliczaniu nadpłat (Ordynacja podatkowa) - w 4 kontrolowanych gminach;
- niepobieranie lub pobieranie w nieprawidłowej wysokości odsetek od nieterminowych wpłat należności budżetowych, w tym nieprzerachowywanie dokonanych wpłat zaległości podatkowych na należność główną i odsetki za zwłokę - w 20 jednostkach kontrolowanych;
- nieprawidłowości przy pobieraniu opłaty za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz niewydawanie decyzji o wygaśnięciu zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w przypadkach ustawowych - odpowiednio w 4 i 1 gminie;
- nieustalenie albo ustalanie lub pobieranie dochodów z majątku w sposób niezgodny z przepisami prawa bądź zawartymi umowami - w 26 jednostkach kontrolowanych;
- niepodejmowanie czynności zmierzających do wyegzekwowania dochodów niepodatkowych - w 9 jednostkach;
- nieprawidłowe umarzanie, odraczanie i rozkładanie na raty niepodatkowych należności budżetowych - w 4 gminach;
- dopuszczenie do przedawnienia podatkowych i niepodatkowych należności budżetowych - odpowiednio w 5 i 3 jednostkach kontrolowanych;
- nieprawidłowe wykazywanie w sprawozdaniach Rb-PDP skutków obniżenia górnych stawek podatkowych oraz udzielonych ulg, odroczeń, umorzeń i zwolnień, w tym mogące skutkować nieprawidłowym ustaleniem kwoty podstawowej części wyrównawczej subwencji ogólnej gmin - w 17 gminach;
- nieprawidłowości przy pobieraniu innych dochodów, w tym opłat lokalnych, opłaty skarbowej oraz innych opłat (np. renty planistycznej, opłaty adiacenckiej) lub ich niepobieranie - odpowiednio w 14, 4 i 9 jednostkach kontrolowanych;
- nieprawidłowości dotyczące dochodów gromadzonych przez jednostki oświatowe na wydzielonym rachunku dochodów - w 3 jednostkach kontrolowanych;
- nieprawidłowe ustalanie cen za usługi użyteczności publicznej (dostawa wody, ciepła, odbiór odpadów komunalnych) - w 7 jednostkach kontrolowanych;
- nieprawidłowości w zakresie kar umownych - w 4 kontrolowanych jednostkach;
- nieprawidłowości w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi - w 2 gminach;
- zaniechanie umorzenia należności w przypadku braku możliwości jej wyegzekwowania i wystąpieniu przesłanek umorzenia - w 3 kontrolowanych jednostkach;
- brak uchwały regulującej zasady umarzania, odraczania i rozkładania na raty należności cywilnoprawnych, o której mowa w art. 59 ust. 2 u.f.p. lub jej niedostosowanie do obowiązujących przepisów - w 7 gminach;
- nieprawidłowe ustalanie odpłatności za żywienie w stołówce szkolnej - w 6 kontrolowanych jednostkach;
- brak uzgodnienia przez dyrektora szkoły z organem prowadzącym warunków korzystania ze stołówki szkolnej, w tym wysokości opłat za posiłki - w 4 kontrolowanych jednostkach;
- ponoszenie przez uczniów opłat za żywienie na rzecz wyłonionego dostawcy posiłków zawierających koszty przygotowania i dowozu posiłków wbrew przepisowi art. 106 ust. 4 ustawy Prawo oświatowe - w 2 kontrolowanych jednostkach;
- nieprawidłowości przy zawieraniu ugody, o której mowa w art. 54a ust. 1 u.f.p. - w 1 gminie;
- nieprawidłowości przy realizacji dochodów z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami - w 2 kontrolowanych gminach.

Kontrola realizacji dochodów z tytułu podatków lokalnych w szeregu gmin wykazała nieprawidłowości polegające m.in. na niewykazaniu przez podatników do opodatkowania wszystkich przedmiotów opodatkowania, w tym m.in. budowli związanych z działalnością gospodarczą, a także innego rodzaju niezgodnościami między danymi zawartymi w dekla-

racjach i informacjach podatkowych a ewidencją geodezyjną. Kontrolujący posiłkowali się m.in. danymi z witryn internetowych „geoportal2” i „mapsgoogle.pl”. Ogółem działania kontrolne doprowadziły – według informacji o sposobie wykonania zaleceń – do przypisania podatku od nieruchomości m.in. w następujących gminach:

- **Miastkowo** w łącznej kwocie 147.449 zł,
- **Juchnowiec Kościelny** w łącznej kwocie 95.158 zł,
- **Nowe Piekuty** w łącznej kwocie 47.742 zł,
- **Ciechanowiec** w łącznej kwocie 45.228 zł,
- **Zabłudów** w łącznej kwocie 33.096 zł,
- **Gródek** w łącznej kwocie 13.614,48 zł,
- **Krasnopol** w łącznej kwocie 6.234 zł,
- **Dobrzyniewo Duże** w łącznej kwocie 5.504 zł.

Z kolei w wyniku kontroli w **gminie Zabłudów** dokonano odpisania podatków lokalnych na kwotę 4.381 zł.

W **gminie Tykocin** w wyniku czynności kontrolnych stwierdzono okoliczności wskazujące na zaniżenie należności podatkowych o 51.959 zł i ich zawyżenie o 4.520 zł. W odpowiedzi o sposobie wykonania zaleceń Burmistrz poinformował o zrealizowaniu części uwag oraz o niezakończonych realizacjach pozostałych, przy czym nie odniósł się do konkretnych kwot. Z kolei w przypadku **gminy Gródek** z ustaleń kontroli wynika zaniżenie należności podatkowych o kwotę 37.256,48 zł (do czasu sporządzenia sprawozdania nie wpłynęła odpowiedź o skutkach wynikających z realizacji zaleceń).

Odrębnym obszarem poddanym kontroli, w którym stwierdzono nieprawidłowości, była rzetelność sporządzenia deklaracji na podatek od nieruchomości przez organy wykonawcze gmin w zakresie posiadanych przez nie przedmiotów opodatkowania. Największe efekty finansowe kontroli w tym zakresie dotyczyły następujących gmin:

- **Dobrzyniewo Duże** – zaniżono podatek za lata 2014-2018 o 2.553.364,80 zł; według odpowiedzi o sposobie wykonania zaleceń zadeklarowano należności podatkowe na łączną kwotę 473.168 zł (za drogi wewnętrzne),
- **Kleszczele** – zaniżono należności o 201.519,87 zł,
- **Korycin** – zaniżono należności na łączną kwotę 108.736 zł,
- **Goniądz** – zaniżono należności na łączną kwotę 99.589 zł.

W toku kontroli dochodów z tytułu podatków i opłat lokalnych ocenie poddano kompletność ich realizacji w kontekście działań windykacyjnych oraz sposobu prowadzenia działań upominawczych. Stwierdzono przypadki naruszenia przepisów określających obowiązki związane z egzekucją należności podatkowych skutkujące niedochodzeniem zaległości podatkowych, wśród których najistotniejsze nieprawidłowości dotyczyły gmin:

- w zakresie nieobjęcia zaległości tytułami wykonawczymi: **Nowy Dwór** (107.109 zł), **Krasnopol** (43.869,20 zł), **Ciechanowiec** (30.519 zł), **Miastkowo** (24.834 zł), **Korycin** (24.305,45 zł),
- w zakresie dopuszczenia do przedawnienia należności podatkowych: **Jasionówka** (59.301 zł), **Nowy Dwór** (21.829,60 zł), **Gródek** (6.844,89 zł).

W **gminie Wizna** stwierdzono okoliczności wskazujące na zawyżenie przyznanej ulgi w podatku rolnym z tytułu inwestycji o kwotę 82.068,25 zł. Wynikały one z nieuwzględnienia statusu czynnego podatnika podatku VAT posiadanego przez wnioskodawców. W odpowiedzi Wójt zadeklarował ponowne rozpatrzenie sprawy.

Wadliwie prowadzono postępowanie podatkowe w sprawach zakończonych udzieleniem ulg w spłacie zobowiązań podatkowych w **gminie Juchnowiec Kościelny** w zakresie kwoty 58.958 zł i w **gminie Nowe Piekuty** w zakresie kwoty 9.677 zł.

W **gminie Nowy Dwór** nie podjęto działań w trybie art. 76 Ordynacji podatkowej w stosunku do nadpłaty w wysokości 22.948,40 zł.

W jednostkach oświatowych (a także podczas wybranych kontroli w jednostkach obsługujących) kontrolą obejmowano zagadnienia dotyczące przeznaczania opłat za posiłki wnoszone przez uczniów, w celu stwierdzenia czy są one przeznaczane wyłącznie na zakup artykułów żywnościowych zużytych do przygotowania posiłków, jak tego wymaga art. 106 ust. 4 Prawa oświatowego. W części badanych jednostek stwierdzono naruszenie tego

przepisu przejawiające się w powstawaniu znaczących nadwyżek dochodów z opłat za żywienie pobranych od uczniów w stosunku do wydatków na zakup artykułów żywnościowych, co świadczy o tym, że część pobranych opłat została przeznaczona na inne cele. Ustalenia takie poczyniono w:

- **Przedszkolu Nr 4 w Suwałkach** gdzie nadwyżka dochodów za żywienie dzieci nad wydatkami na zakup artykułów żywnościowych za 2018 r. została ustalona na 14.500 zł;
- **Szkole Podstawowej Nr 1 w Siemiatyczach** gdzie nadwyżka ta wyniosła za 2018 r. 14.376,34 zł (za śniadania 3.666,60 zł i za obiady 10.788,64 zł);
- **Szkole Podstawowej w Kołakach Kościelnych** gdzie nadwyżka ogółem za 2018 r. wyniosła 24.830,44 zł (podczas tej kontroli nie ustalono, ile z tej nadwyżki przypada na posiłki opłacone przez uczniów, a ile na opłacone przez OPS, nauczycieli i pracowników);
- **Szkole Podstawowej w Małym Płocku** – co stwierdzono podczas kontroli **Zespołu Obsługi Placówek Oświatowych w Małym Płocku** – na cele inne niż zakup artykułów żywnościowych wydano w 2018 r. kwotę 14.976,47 zł (podczas tej kontroli także nie ustalono, ile z tej nadwyżki przypada na posiłki opłacone przez uczniów, a ile na opłacone przez OPS, nauczycieli i pracowników);
- **Przedszkolu w Brańsku**, co stwierdzono podczas kontroli przeprowadzonej w **Urzędzie Miasta Brańsk** – w latach 2016-2018 Przedszkole pobrało od rodziców tytułem opłat za żywienie kwotę większą o ponad 58.000 zł od wydatków poniesionych na zakup artykułów spożywczych zużywanych do ich przygotowania.

Dyrektorom jednostek oświatowych rekomendowano przeznaczanie całości opłat pobranych za żywienie uczniów wyłącznie na zakup artykułów żywnościowych oraz rozliczenie z rodzicami dzieci kwot pobranych od nich tytułem odpłatności za posiłki, które nie zostały przeznaczone na zakup artykułów żywnościowych.

W **Urzędzie Gminy Dobrzyniewo Duże** w przepisach wewnętrznych wprowadzonych przez Wójta przewidziano możliwość nie wysyłania upomnień i nie podejmowania czynności egzekucyjnych w stosunku do zaległych należności, których wysokość nie przewyższa kosztów upomnienia – co miało obejmować wszystkie należności, w tym cywilnoprawne. Zapis taki narusza art. 42 ust. 5 ustawy o finansach publicznych oraz kompetencję Rady Gminy z art. 59a ustawy o finansach publicznych do postanowienia o niedochodzeniu należności o charakterze cywilnoprawnym przypadających gminie lub jej jednostkom organizacyjnym, których kwota wraz z odsetkami nie przekracza 100 zł.

Wnioskowano o usunięcie wskazanych postanowień, mając na uwadze kompetencję Rady Gminy do zezwalania na niedochodzenie należności cywilnoprawnych w wysokości nieprzekraczającej 100 zł oraz ogólny nakaz podejmowania wobec dłużników czynności zmierzających do wykonania zobowiązania.

Gmina Wiżajny zawarła nieodpłatną „umowę użyczenia” lokalu mieszkalnego o pow. 66,31 m² na czas oznaczony, tj. na czas świadczenia usług lekarza podstawowej opieki zdrowotnej mieszkańcom gminy. Ustawa o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy... nie przewiduje nieodpłatnego udostępniania lokali mieszkalnych, których właścicielem jest gmina. Od czasu zawarcia umowy do zakończenia kontroli Wójt zaniechał ustalenia odpłatności w łącznej wysokości 3.978,60 zł, obliczonej według zasad obowiązujących przy najmie lokali z zasobu mieszkaniowego gminy Wiżajny. Z kolei zaniechanie w latach 2018-2019 waloryzacji czynszu najmu budynku z przeznaczeniem na ustawienie centrali telefonicznej skutkowało zaniżeniem dochodów gminy Wiżajny na łączną kwotę 424,20 zł. W odpowiedzi poinformowano o sporządzeniu umowy najmu ustalającej wysokość i zasady zapłaty czynszu, a także o dokonaniu waloryzacji.

W wyniku niestosowania przez **miasto Sejny** postanowień umów najmu lokali użytkowych przewidujących waloryzację czynszu zaniżono czynsz za okres od 2013 r. do 2018 r. o łączną kwotę 8.958,40 zł. Z kolei od podmiotu, któremu miasto wydzierżawiło w drodze bezprzetargowej nieruchomości na okres 30 lat pobierano przez 2 lata – do czasu rozwiązania umowy – czynsz w wysokości 1.587,60 zł netto rocznie mimo, że nieruchomość nie została w ogóle wydana dzierżawcy. W wyniku kontroli zwrócono dzierżawcy pobrane czynsz.

Zalecono coroczne waloryzowanie czynszu za najem lokali użytkowych i dzierżawę gruntów.

Kontrola ustalania i pobierania przez **Zespół Obsługi Szkół w Turośli** dochodów z czynszu za najem lokali mieszkalnych, którymi administruje ZOS, wykazała przypadki błędnego naliczania czynszu. Wobec jednego z najemców roczne zawyżenie pobranego

czynszu na poziomie wynosiło 312,60 zł, wobec innego zaniżenie rocznego czynszu wynosiło 182,33 zł. W odpowiedzi zadeklarowano, iż nadpłacona i niedopłacona kwota czynszu zostanie rozliczona z najemcami. Ponadto nie przestrzegano postanowień wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy, ponieważ zaniechano obowiązku pobierania od najemców kaucji zabezpieczającej pokrycie należności z tytułu najmu lokalu w dniu jego opróżnienia. Analiza 4 zawartych przez kierownika ZOS od 2016 r. umów najmu lokali mieszkalnych wykazała niepobranie stosownej kaucji. Nieprawidłowości w zakresie niepobierania kaucji stwierdzono również podczas kontroli kompleksowej w **Urzędzie Gminy Turośl**.

Wnioskowano o przestrzeganie obowiązku pobierania kaucji zabezpieczającej.

Nieprawidłowe ustalenie stawek czynszu najmu za lokale mieszkalne i socjalne stwierdzono także w:

- **gminie Krasnopol** – całkowita wartość dochodów gminy ustalonych z tytułu najmu lokali od stycznia 2017 r. do 31 października 2019 r. była zawyżona o 1.353,54 zł; w odpowiedzi zadeklarowano, że nadpłacony czynsz zostanie rozliczony z najemcami;
- **gminie Przeróśl** - czynsz z jednej umowy zawyżono ogółem o 1.643,40 zł; w odpowiedzi poinformowano, że najemca nie żyje, zaś nadpłacona kwota zostanie rozliczona, gdy wystąpią o to spadkobiercy;
- **gminie Sidra** - czynsz od najemcy lokalu mieszkalnego zaniżono za okres 3 lat o kwotę 569,16 zł; w odpowiedzi poinformowano o ustaleniu czynszu w prawidłowej wysokości;
- **gminie Piątnica** - nieprawidłowo dokonano zmiany wysokości czynszu za najem lokali mieszkalnych; aneksami do umów najmu sporządzonymi w dniu 1 lutego 2017 r. podwyższono stawkę czynszu z dniem zawarcia tych aneksów. Zgodnie z ustawą termin wypowiedzenia wysokości czynszu wynosi 3 miesiące. Do Wójta wnioskowano o podnoszenie wysokości czynszu za najem lokali mieszkalnych po formalnej zmianie stawki bazowej z jednoczesnym zachowaniem 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia dotychczasowych stawek;
- **gminie Dubicze Cerkiewne** - corocznie waloryzowano czynsz za lokale mieszkalne bez zmiany stawki bazowej obowiązującej na terenie gminy na podstawie zarządzenia Wójta. Stawki pobierane na podstawie umów nie miały zatem umocowania w stawce bazowej obowiązującej formalnie na terenie gminy. W ten sposób od marca 2015 r. do sierpnia 2019 r. od najemców 4 sprawdzonych lokali pobrano dodatkowo kwotę 1.309,45 zł. W odpowiedzi poinformowano, że kwota ta zostanie zwrócona najemcom.

W **gminie Wizna** stwierdzono, że:

- do ustalania czynszu za najem lokali socjalnych stosowano czynniki podwyższające i obniżające, co jest sprzeczne z wieloletnim programem gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy; w efekcie zawyżono należności od dwóch najemców na łączną kwotę 686,67 zł;
- w umowie najmu lokalu mieszkalnego nieprawidłowo przyjęto stawkę czynszu – zaniżono dochody gminy o 353,44 zł;
- mimo ustalenia przez byłego Wójta w 2013 r. minimalnej stawki czynszu za 1 m² powierzchni najmu lokalu użytkowego na działalność handlową w wysokości 3 zł, do kolejnych umów zawieranych z przedsiębiorcą, już po ustaleniu stawki minimalnej, nadal stosowano ryczałtowy czynsz w wysokości 100 zł. Przy przestrzeganiu postanowień zarządzenia należności gminy za najem tego lokalu od 2014 r. byłyby wyższe o 2.696,75 zł netto;
- czynsz za najem lokalu użytkowego nie był waloryzowany, mimo zawartej w umowie klauzuli waloryzacyjnej. Przy waloryzacji dochody gminę z tej umowy od początku jej trwania byłyby wyższe o 4.901,04 zł. Brak waloryzacji stwierdzono też w przypadku 4 umów dzierżawy – zaniżono dochody łącznie o 941,16 zł.

W odpowiedzi o sposobie wykonania zaleceń podano, iż rozliczenie wskazanych kwot z najemcami nastąpi do 31 marca 2020 r.

W zakresie najmu lokali mieszkalnych w **gminie Zawady** stwierdzono w szczególności, że:

- na poczet czynszu bezpodstawnie zaliczono najemcy koszty w kwocie 4.295,07 zł poniesione na takie cele jak np. umywalka, bateria, zlew czy okap, które w świetle ustawy o ochronie praw lokatorów... powinny obciążać najemcę. Z wyjaśnień Wójta wynika, że w momencie wydania lokalu elementy te były uszkodzone. Zatem zgodnie z art. 6e ust. 1 ustawy o ochronie praw lokatorów... poprzedni najemca powinien odnowić lokal i dokonać w nim obciążających go napraw, a także zwrócić wynajmującemu równowartość zużytych elementów wyposażenia technicznego, które znajdowały się w lokalu w chwili wydania go

najemcy. W stwierdzonym stanie faktycznym poniesienie ekonomicznego kosztu wymiany tych urządzeń nie mogło obciążać gminy;

- w wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy na lata 2019-2023 przyjęto nowe czynniki podwyższające i obniżające czynsz za najem 1m² lokalu mieszkalnego. Zasady te nie zostały jednak do czasu kontroli, czyli do listopada 2019 r., zastosowane do najemców lokali (nie dokonano zmian czynszu);

- nie okazano żadnych dokumentów wskazujących sposób ustalenia pobieranych od najemców lokali mieszkalnych zryczałtowanych stawek opłat za zimną wodę oraz wywóz nieczystości płynnych, które pobierano w ryczałtowych kwotach od wielu lat, mimo zmian cen wody obowiązujących na obszarze gminy;

- z najemcami lokali mieszkalnych nie były rozliczane faktyczne koszty ogrzewania lokali, co nie pozwala na potwierdzenie zgodności pobieranych opłat z dyspozycją art. 9 ust. 2 ustawy o ochronie praw lokatorów...

Do Wójta zwrócono się m.in. o: obciążenie najemcy kwotą 4.295,07 zł z tytułu wykonania remontu, którego koszty nie mogą obciążać gminy, ustalenie czynszu najemcom zgodnie z obowiązującą stawką bazową oraz aktualnymi czynnikami podwyższającymi i obniżającymi uchwalonymi przez Radę Gminy, zamontowanie w wynajmowanych lokalach mieszkalnych urządzeń pomiarowych dokumentujących zużycie wody oraz okresowe rozliczanie faktycznych kosztów ogrzewania lokali mieszkalnych z wpłatami wniesionymi przez najemców.

W **gminie Mały Płock** do czynszu za dzierżawę gruntów przeznaczonych na cele rolnicze doliczano bezpodstawnie podatek VAT. W 2018 r. obciążono dzierżawców nienależnym podatkiem VAT na sumę 117,63 zł. Poinformowano o zaniechaniu doliczania podatku VAT i rozliczeniu z dzierżawcami kwoty 117,63 zł.

Badając dochody **miasta Suwałki** z dzierżawy gruntów stwierdzono, że w 2018 r. zaniechano waloryzacji stawki czynszu dzierżawnego wynikającego z umowy ze spółką miejską. Na skutek zaniechania waloryzacji czynszu w okresie od stycznia 2018 r. do kwietnia 2019 r. miasto nie ustaliło dochodów na łączną kwotę 1.926,40 zł. W wyniku kontroli dokonano waloryzacji. Podobnie, w **Starostwie Powiatowym w Zambrowie** zaniechano waloryzowania czynszu najmu lokali od banku i Urzędu Gminy Zambrów, wbrew uchwale Rady wprowadzającej obowiązek waloryzacji. W wyniku kontroli zwaloryzowano m.in. czynsz od UG Zambrów, w wyniku czego wzrósł on od 2020 r. o 319,97 netto miesięcznie. Także, w **gminie Czyżew** nie przestrzegano postanowień umowy dzierżawy w zakresie waloryzacji czynszu. Skutki finansowe zaniechania waloryzacji za cały okres od 2004 do 2018 r. odpowiadały zaniżeniu dochodów o 5.652,44 zł. W czasie kontroli obciążono kontrahenta wartością waloryzacji czynszu za lata 2017-2019, wynoszącą łącznie 225,92 zł.

Opłaty pobierane przez **miasto Brańsk** od najemców lokali mieszkalnych znajdujących się we wspólnotach mieszkaniowych były nieprawidłowo ustalone. Najemcom przypisywano co miesiąc należność, w skład której wchodziły: fundusz remontowy, zarządzanie i administrowanie, ubezpieczenie nieruchomości, konserwacje i naprawy, przeglądy techniczne, energia elektryczna wspólna i woda wspólna, a także wywóz śmieci. Najemców nie obciążano zatem czynszem za najem lokalu, o którym mowa w ustawie o ochronie praw lokatorów..., lecz równowartością kosztów spoczywających na mieście jako właścicieli nieruchomości, które to koszty miasto było zobowiązane ponieść na rzecz wspólnoty mieszkaniowej. Ustalenie odpłatności za najem lokalu odbywało się zatem bez uwzględnienia przepisów ustawy o ochronie praw lokatorów... Po skompensowaniu nienależnie pobranych od najemców opłat z czynszem za najem lokali, który powinien być od nich pobrany zgodnie z zasadami obowiązującymi na terenie miasta, ustalono, że łącznie kwota nienależnie pobrana od najemców lokali mieszkalnych znajdujących się we wspólnotach stanowi 24.558,87 zł. W wyjaśnieniu w tej sprawie Burmistrz oświadczył jedynie „Brak znajomości przepisów prawa”. W odpowiedzi na zalecenia pokontrolne Burmistrz poinformował, że nadwyżka opłat za lokale mieszkalne została zarachowana na poczet czynszów. Analogiczną nieprawidłowość stwierdzono w zakresie dwóch wynajmowanych lokali mieszkalnych **gminy Zambrów**, pozostających we wspólnocie mieszkaniowej. Zamiast czynszem określonym na podstawie ustawy o ochronie praw lokatorów... obciążano najemców kosztami gminy jako członka wspólnoty (m.in. funduszem remontowym). Łącznie od 2017 r. zawyżono pobrane od najemców opłaty o 4.125,77 zł. W odpowiedzi na zlecenie dokonania zwrotu (rozliczenia) wskazanej sumy najemcom lokali Wójt poinformował, że aneksowano umowy najmu, gdzie rozliczono nadwyżki środków (nadpłat z lat ubiegłych).

Wskazano na konieczność obciążania najemców lokali mieszkalnych stanowiących własność miasta i znajdujących się we wspólnotach mieszkaniowych czynszem ustalonym na podstawie przepisów ustawy o ochronie praw lokatorów... oraz zaprzestanie obciążania najemców tych lokali równowartością kosztów ponoszonych przez miasto za dany lokal na rzecz wspólnoty.

Kontrola prawidłowości przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości oraz ustalenia i pobierania należności z tego tytułu w przypadku rozłożenia opłat na raty w **Starostwie Powiatowym w Białymstoku** wykazała, że w przypadku jednego nabywcy w latach 2015-2019 pobierano oprocentowanie ustalone według stopy redyskonta weksli stosowanej przez NBP w wysokości nieprawidłowo obliczonej. Obliczenia oprocentowania do przypisu na 2015 r. dokonano na podstawie kwoty zadłużenia z końca 2015 r., zamiast z końca 2014 r. Po wyeliminowaniu tego błędu wyliczone przez kontrolujących oprocentowanie za lata 2015-2033 wynosi 157.882,71 zł, a ustalone według metody badanej jednostki – 146.986,85 zł. Stwierdzony podczas kontroli błąd skutkowałby zapłaceniem przez nabywcę oprocentowania w kwocie mniejszej od należnej o 10.895,86 zł.

Do Starosty zwrócono się o zobowiązanie odpowiedzialnych pracowników do dołożenia większej staranności w zakresie obliczania oprocentowania niespłaconej, rozłożonej na raty należności za przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności oraz zapewnienie skorygowania sporządzonego przez pracowników Starostwa wskazanego wyżej wyliczenia.

Kontrola ustalania opłat za użytkowanie wieczyste w świetle art. 77 ust. 2a ustawy o gospodarce nieruchomościami w **gminie Korycin** wykazała w 8 przypadkach (na 10) błędne ustalenie wysokości opłaty po aktualizacji dokonanej z mocą obowiązującą od 2017 r. Należności gminy z opłat za 2018 r. zostały w efekcie zawyżone łącznie o 4.094,74 zł, zaś za 2019 r. o 1.877,30 zł względem prawidłowej kwoty obliczonej zgodnie z przywołanym przepisem. W odpowiedzi na zalecenia pokontrolne Wójt poinformował, że nie dokona zwrotu nienależnie pobranych od użytkowników środków. Analogiczną nieprawidłowość stwierdzono w **gminie Ciechanowiec** - opłaty roczne po aktualizacji zawyżono o 2.698,77 zł (poinformowano, że zalecenie o rozliczeniu z użytkownikami wieczystymi opłat zostanie wdrożone w życie) i w **gminie Mały Płock** - opłaty roczne zawyżono o 951,82 zł (poinformowano o rozliczeniu).

Gmina Zawady pobierała od firmy mleczarskiej opłaty roczne za użytkowanie wieczyste dwóch nieruchomości gruntowych nieaktualizowane od czasu ich ustalenia w 1997 i 1999 r.

Zalecono przeprowadzenie aktualizacji opłaty rocznej.

Brak należytych działań windykacyjnych skutkujących upływem terminu przedawnienia należności cywilnoprawnych stwierdzono:

- w **gminie Kleszczele** dopuszczono do przedawnienia zaległości na kwotę 3.779,26 zł za najem lokalu mieszkalnego i odsetek w wysokości 1.652,75 zł, a następnie je wyksięgowano z ewidencji;

- w **gminie Suchowola** dopuszczono (na dzień przeprowadzania kontroli) do upływu okresu przedawnienia należności czynszowych w łącznej kwocie 384 zł. W stosunku do pozostałych należności od tego dłużnika, w wysokości 2.247,77 zł sukcesywnie upływał będzie termin przedawnienia, jeżeli nie zostaną podjęte prawem przepisane czynności egzekucyjne. Ponadto w księgach tej jednostki ujęta była należność wymagalna w wysokości 3.568,37 zł za przyłącze kanalizacyjne wynikająca z umowy z dnia 1 lipca 2011 r. podlegająca 10-letniemu terminowi przedawnienia. W dniu 6 grudnia 2019 r. (w trakcie kontroli) komornik dokonał zajęcia nieruchomości dłużnika.

Wnioskowano o bieżące podejmowanie działań zmierzających do wyegzekwowania należności.

Należność **miasta Siemiatycze** z opłat za użytkowanie wieczyste wykazała zasądzenie miastu zaległych kwot wyrokiem Sądu z dnia 5 października 2011 r. i nadanie mu klauzuli wykonalności w dniu 24 lipca 2012 r. (należność główna 25.553,87 zł z lat 2008-2011 i odsetki 8.154,71 zł). Postanowieniem komornika z 2013 r. umorzono postępowanie egzekucyjne wobec stwierdzenia jego bezskuteczności. Nie stwierdzono, aby miasto Siemiatycze samodzielnie dochodziło należności przypadających za lata 2012-2018. Wezwano jedynie dłużnika pismem z 21 października 2016 r. do zapłaty zaległości za lata

2012-2016 w kwocie 39.132,70 zł. Wniosek o licytację majątku dłużnika złożyła Asekuracja sp. z o.o. z Sopotu (która dochodziła należności m.in. w imieniu banków udzielających kredytów dłużnikowi), a miasto Siemiatycze złożyło na wniosek komornika wykaz zaległości z tytułu użytkowania wieczystego. Z pisma z 23 lutego 2017 r. do komornika wynika, iż łączne zaległości z lat 2008-2016 wyniosły 64.686,57 zł, a odsetki na dzień 28 lutego 2017 r. - 29.651,46 zł (razem 94.338,03 zł). Wynika stąd, że część zaległości objętych tym pismem (dotyczących lat 2012-2013) mogła być w momencie składania wykazu przedawniona. W odpowiedzi Burmistrz poinformował, iż zostaną podjęte działania w kierunku umorzenia należności, zaś w stosunku do lat, dla których nie upłynął termin przedawnienia wystąpi do kancelarii prawnej o przygotowanie pozwów sądowych. Ponadto, nie stwierdzono podjęcia przez miasto Siemiatycze prawem przewidzianych czynności egzekucyjnych w stosunku do firmy zalegającej z opłatą za zajęcie pasa drogowego, ustaloną 7 decyzjami z okresu od 24 lutego 2016 r. do 10 czerwca 2018 r. na łączną kwotę 11.806 zł + 773,43 zł odsetek.

Wnioskowano o podjęcie czynności egzekucyjnych wobec podmiotu zalegającego z opłatami za zajęcie pasa drogowego.

Miasto Brańsk stosowało nieprawidłowy sposób obliczania odsetek redyskontowych z tytułu spłaty rat za przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności. Łącznie w przyjętej do badania próbie w 2018 r. pobrano oprocentowania za dużo o 339,87 zł, a w 2019 r. o 147,97 zł. Poinformowano o ich rozliczeniu z kontrahentami.

Nieokreślenie przez radę gminy stawek opłaty adiacenckiej z tytułu wzrostu wartości nieruchomości spowodowanego jej podziałem lub wybudowaniem urządzeń infrastruktury technicznej (albo obu tych stawek) stwierdzono w gminach: **Korycin, Mały Płock, Piątnica, Poświętne, Turośl, Wizna, Miastkowo, Zawady oraz miście Brańsk**. Należy podkreślić, że w każdej z tych gmin wydawane były już w latach poprzednich zalecenia wskazujące na obowiązek podjęcia stosownych uchwał.

Zwrócono się o ponowne przedłożenie radom gmin uchwał w sprawie określenia stawek opłaty adiacenckiej, ze wskazaniem na obligatoryjność ich podjęcia.

W **gminie Kleszczele** stwierdzono brak dochodów z opłaty adiacenckiej od wzrostu wartości nieruchomości spowodowanego jej podziałem (w gminie stawka wynosi 20% różnicy między wartością nieruchomości przed podziałem i po podziale). Analiza decyzji podziałowych wykazała m.in. decyzję z dnia 15 marca 2018 r., którą dokonano podziału działki o pow. 1,4098 ha, objętej planem terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, na 20 działek (w tym jedną jako wewnętrzną drogą dojazdową). Na czas kontroli (grudzień 2019 r.) nie były podjęte żadne działania w celu ustalenia opłaty.

Zalecono wszczęcie postępowania w sprawie ustalenia opłaty.

Urząd Miasta Brańsk sprzedawał ciepło wspólnotom mieszkaniowym. Skalkulowany koszt ogrzewania z jednej kotłowni wyniósł 5,27 zł brutto za 1 m². Wspólnoty wystawiały natomiast miesięcznie faktury, którymi obciążały miasto Brańsk kosztami wynikającymi z faktu posiadania własności lokali mieszkalnych i użytkowych we wspólnocie. W konsekwencji inne stawki za ogrzewanie wynikały z faktur wystawionych przez miasto Brańsk wspólnotom, zaś inne (wyższe) z faktur wystawionych przez wspólnoty miastu, a jeszcze inne wynikały z rozliczenia faktycznych kosztów ogrzewania za 2018 r. Wspólnoty mieszkaniowe obciążały zatem miasto za c.o. w cenie wyższej niż płaćły miastu za wytworzenie tego ciepła. W przypadku lokali użytkowych za 2018 r. różnica wyliczona w protokole kontroli wyniosła kwotę 8.566,82 zł. Od sezonu grzewczego 2019/2020 miasto nie świadczyło już usługi sprzedaży ciepła.

W **gminie Zabłudów** od najemców lokali mieszkalnych położonych w 3 budynkach pobierano opłaty za centralne ogrzewanie mające charakter ryczałtowy, nie rozliczane z faktycznymi kosztami. Wysokość opłat za wytwarzane ciepło została ustalona przez Burmistrza w 2013 r., tymczasem kotłownie, których dotyczyły te opłaty nie funkcjonują od 2016 r. Obecnie nieruchomości ogrzewane są za pomocą pieców gazowych. Z analizy wnoszonych przez najemców opłat względem ponoszonych przez gminę kosztów dostarczenia ciepła wynikało, że łącznie pobrano za dostarczenie ciepła od mieszkańców 2 budynków o

33.137,77 zł za dużo, natomiast od mieszkańców 1 budynku o 4.965,55 zł za mało. Według odpowiedzi zostały podjęte działania w celu rozliczenia poszczególnych najemców poprzez zwrot lub obciążenie we właściwej wysokości.

Porównanie faktycznych kosztów ogrzewania z pobranymi przez **miasto Brańsk** od najemców lokali mieszkalnych zaliczkami wykazało, że najemcy powinni być dodatkowo obciążeni kwotą 1.192,90 zł brutto. Burmistrz poinformował o obciążeniu najemców powstałą niedopłatą.

W **gminie Mały Płock** najemców obciążano kosztami mediów według stawek ryczałtowych, a nie odpowiadających kosztom ponoszonym przez gminę. Według zestawień sporządzonych w trakcie kontroli w 2018 r. koszty tych usług poniesione z budżetu wyniosły ogółem 8.111,67 zł, zaś od najemców pobrano opłaty na sumę 3.863,68 zł – różnicą w wysokości 4.247,99 zł powinni zostać obciążeni najemcy. Wójt poinformował o dokonaniu stosownego rozliczenia. Z kolei w **gminie Dubicze Cerkiewne** od części najemców lokali użytkowych w budynku pobierano opłat za c.o. na poziomie 3,60 zł/m² (co nie zapewniało pokrycia kosztów wytworzenia ciepła przez gminę; łączny brak pokrycia kosztów wyniósł 301,59 zł - poinformowano o ich dopłacie na skutek wydanych zaleceń) a od innego najemcy w tym samym budynku – 5,38 zł/m². Najemcy lokalu mieszkalnego w tym budynku nie rozliczano z wpłat względem faktycznych kosztów.

Brak uchwały regulującej zasady umarzania, odraczania i rozkładania na raty należności cywilnoprawnych, o której mowa w art. 59 ust. 2 ustawy o finansach publicznych lub jej niedostosowanie do obowiązujących przepisów (głównie nie objęcie jej regulacjami instytucji kultury) stwierdzono w: **gminie Mały Płock, gminie Wiżajny, mieście Sejny, mieście Ciechanowiec, gminie Przerośl, gminie Miastkowo i gminie Zambrów.**

Wnioskowano o przedłożenie organowi stanowiącemu projektu uchwały określającej zasady umarzania, odraczania i rozkładania na raty należności pieniężnych mających charakter cywilnoprawny lub zmieniającej obowiązującą uchwałę.

W **gminie Czyżew** w zakresie realizacji dochodów stwierdzono:

- umorzenie przez Burmistrza dłużnikowi w dniu 21 grudnia 2018 r. czynszu z odsetkami w kwocie 588,41 zł za okres od czerwca 2016 r. (od zawarcia umowy) do marca 2018 r. za dzierżawę nieruchomości, którą ten dłużnik nabył następnie od gminy w dniu 19 kwietnia 2018 r. za kwotę 17.133,90 zł, Jako podstawę umorzenia powołano przesłankę zagrożenia ważnych interesów dłużnika, a w szczególności jego egzystencji;
- podpisanie z powołaniem się na art. 54a ust. 1 ustawy o finansach publicznych ugody z wykonawcą zadania”, któremu naliczono karę umowną w wysokości 33.344,52 zł. Wykonawca zwrócił się z prośbą o umorzenie naliczonych kar, natomiast w wyniku „ugody” ustalono, że wykonawca wpłaci gminie 6.000 zł, zaś w zamian wierzyciel zrzeknie się dalszych roszczeń z tytułu kar umownych. Analiza dokumentacji sprawy prowadzi do wniosku o braku dostatecznych przesłanek, które wskazywałyby na sporny charakter należności, stanowiący według ustawy podstawę ugody w myśl przywołanego przepisu ustawy – wykonawca nie kwestionował jej naliczenia, prosząc jedynie o jej umorzenie. W związku z tym jedynym trybem zmniejszenia należności było dokonanie umorzenia całości lub części należności po udokumentowaniu przesłanek określonych uchwałą Rady Miejskiej, którego to trybu nie zastosowano.

Rekomendowano zapewnienie wiarygodnego udokumentowania przesłanki, iż spłata długu zagraża egzystencji dłużnika, mając na uwadze, że w sytuacji nabycia przez dłużnika wcześniej dzierżawionej nieruchomości umorzenie mu w tym samym roku, z powołaniem się na taką przesłankę, zaległego czynszu z tytułu dzierżawy wynoszącego ok. 3% ceny nabycia może mieć uzasadnienie tylko w wyjątkowych sytuacjach oraz stosowanie instytucji ugody regulowanej przepisami art. 54a ustawy o finansach publicznych wyłącznie w odniesieniu do należności gminy, wobec których dostatecznie udokumentowany został ich sporny charakter.

Był Wójt **Gminy Piątnica** zawarł z dłużnikiem umowę o rozłożenie na 67 rat zaległości cywilnoprawnych na kwotę 2.985,09 zł, z jednoczesnym umorzeniem pełnej kwoty należnych odsetek w wysokości 1.095,18 zł, uchylając zasadom uchwalonym przez Radę Gminy, zgodnie z którym okres spłaty należności rozłożonej na raty nie może być dłuższy niż 24 miesiące.

Zalecono rozkładanie na raty spłaty należności cywilnoprawnych na okres nie dłuższy niż 24 miesiące, tj. zgodnie z zasadami określonymi przez Radę Gminy.

Wójt **Gminy Turośl** dokonał umorzenia najemcy lokalu mieszkalnego czynszu w kwocie 6.497,83 zł, powołując się na przesłankę braku możliwości ustalenia dłużnika. Bezpodstawnie uznano, iż zaniechanie odbioru korespondencji przez dłużnika wypełnia przesłankę niemożności ustalenia dłużnika. W wyniku czynności kontrolnych sporządzono pozew przeciwko dłużnikowi o zapłatę. Kontrola tego zagadnienia ujawniła ponadto, że zaniżono naliczenie w księgach i sprawozdawczości odsetek od tej zaległości na koniec 2018 r. o 1.058,85 zł.

Wnioskowano o umarzanie należności cywilnoprawnych wyłącznie po zaistnieniu przesłanek określonych uchwałą Rady Gminy.

Analiza dochodów uzyskanych w 2018 r. z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przez **gminę Przerośl** wykazała m.in., że do końca stycznia 2018 r. jeden z przedsiębiorców (prowadzący sklep oraz ogródek piwny) nie złożył oświadczenia o wartości sprzedaży napojów alkoholowych za 2017 r. w ogródku piwnym. Nie stwierdzono podjęcia przez byłego Wójta działań w celu stwierdzenia wygaśnięcia zezwolenia na podstawie art. 18 ust. 12a ustawy o wychowaniu w trzeźwości... Również w **gminie Suchowola** stwierdzono, że wniesienie przez przedsiębiorcę po terminie jednej z rat za zezwolenie na sprzedaż alkoholu nie wiązało się żadnymi sankcjami wobec przedsiębiorcy, w tym nie pobrano opłaty dodatkowej w wysokości 1.831,71 zł. Według wyjaśnień Burmistrza zezwolenia nie cofnięto, ponieważ brak wpływu opłaty w terminie był uzasadniony problemami w funkcjonowaniu banku, natomiast odpowiedzialny za te zagadnienia pracownik Urzędu nie poinformował, że należy pobrać w tej sytuacji dodatkową opłatę.

Rekomendowano stosowanie sankcji wobec przedsiębiorców w przypadkach przewidzianych ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Gmina Kołaki Kościelne wykonała w 2017 r. przyłącze wodociągowe do domu jednego z mieszkańców o wartości 8.192,97 zł. Roboty sfinansowano w całości ze środków budżetu gminy. Nakłady, które powinny obciążać mieszkańca – w świetle przepisów art. 15 w zw. z art. 2 pkt 6 i 7 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę... – ustalono w trakcie kontroli na 2.780,02 zł. Kwota została wpłacona przez mieszkańca w trakcie kontroli.

Nieprawidłowości o znacznym wymiarze finansowym stwierdzono w zakresie opłat za zajęcie pasa drogowego w **gminie Turośl**. Przyczyną nieprawidłowości było niestosowanie się do zasad ustalania stawek określonych uchwałą Rady Gminy Turośl. Zaniżenie dochodów gminy za okres od wydania badanych decyzji do 2019 r. stanowi według ustaleń kontroli 14.191,84 zł. W każdym kolejnym roku uszczuplenie dochodów wynosiłoby po 3.170,68 zł. W wyniku kontroli, dokonano sprostowania nieprawidłowo wyliczonych w decyzjach opłat, kierując je do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego, którym Wójt zwrócił się o uregulowanie powstałej niedopłaty (według pisma zaniżona należność wynosi 14.216,79 zł).

Kontrola ustalania i pobierania opłat za zajęcie pasa drogowego w **gminie Mały Płock** wykazała, że nie przestrzegano postanowień uchwały Rady Gminy przewidujących różnicowane stawki opłat w zależności od położenia drogi (poza obszarem zabudowanym lub w obszarze zabudowanym) oraz przewidujących, że stawki opłat za umieszczenie urządzenia lub obiektu ulegną podwyższeniu o 100% w przypadku umieszczenia urządzenia w jezdni. W związku z tym, w szeregu decyzji opłaty ustalano zarówno w zaniżonej, jak i zawyżonej wysokości. W konsekwencji w okresie od wydania wszystkich decyzji do 2019 r. (włącznie) dochody budżetu z części decyzji zawyżono o 34.133,41 zł, a z części decyzji zaniżono o 2.285,27 zł. Roczne zawyżenie opłat z powodu ich błędnego ustalenia to 6.428,26 zł, zaś roczne zaniżenie 926,27 zł. Burmistrz poinformował, że kwoty do zwrotu w wysokości 34.133,41 zł zostaną zwrócone po dokonaniu zmian w budżecie na najbliższej sesji.

Stwierdzono ponadto liczne przypadki nieprawidłowego pobierania opłat za zajęcie pasa drogowego, polegającego na przyjmowaniu do naliczenia opłaty powierzchni faktycznie zajmowanej przez urządzenie w sytuacji, gdy powierzchnia ta była mniejsza niż 1 m². Zgodnie z art. 40 ust. 10 ustawy o drogach publicznych zajęcie pasa drogowego o powierzchni mniejszej niż 1 m² jest traktowane jako zajęcie 1 m² pasa drogowego. Między

innymi: w **gminie Zambrów** zaniżono dochody o 3.385,38 zł za lata 2014-2019 (kwota 2.251,26 zł została wpłacona w trakcie kontroli), w **gminie Suchowola** zaniżono dochody o 294,19 zł za lata 2014-2019, w **gminie Krasnopol** zaniżono dochody o 220,66 zł za lata 2015-2019, w **gminie Kołaki Kościelne** zaniżono dochody o 183,50 zł za lata 2016-2018. Mimo stosunkowo nieznacznych kwot zaniżeń należy zwrócić uwagę, że podlegałyby one stałej kumulacji przez bliżej nieokreślony czas. Natomiast w wyniku kontroli co do zasady doprowadzono do zmiany decyzji ustalających opłaty za umieszczenie urządzeń w pasie drogowym.

W **gminie Wizna** opłatę za zajęcie pasa drogowego w celu wykonania robót ustalono w wysokości 1.740 zł. Zgodnie z postanowieniami uchwały Rady Gminy Wizna opłata za zajęcie chodnika powinna wynosić 2.334 zł, zaś opłata za zajęcie pobocza 184 zł. Zaniżono dochody gminy o 778 zł. Wójt poinformował, iż zmiana decyzji zawierających błędnie naliczone opłaty wraz z podjęciem działań w celu wyegzekwowania kwot należnych gminie nastąpi do 31 marca 2020 r.

W **gminie Miastkowo** uchwałą z dnia 22 marca 2018 r. Rada Gminy ustaliła wysokość stawek opłat za zajęcie pasa drogowego, na mocy której ustalono niższe, niż dotychczasowe, stawki opłat za umieszczenie infrastruktury telekomunikacyjnej. Zgodnie z obowiązującym wówczas art. 40f ustawy o drogach publicznych należało wydać nowe decyzje ustalające roczną opłatę za umieszczenie w pasie drogowym urządzeń infrastruktury telekomunikacyjnej. Zaniechanie wydania nowych decyzji skutkowało tym, iż opłaty pobrane za 2019 r. były wyższe łącznie o 3.975,31 zł od opłat, które obowiązywałyby po aktualizacji decyzji.

Analiza realizacji planu wyodrębnionego rachunku dochodów i wydatków, o którym mowa w art. 223 ustawy o finansach publicznych, w **I Liceum Ogólnokształcącym w Bielsku Podlaskim** wykazała wpływ na ten rachunek w dniu 22 czerwca 2018 r. kwoty 5.000 zł oraz w dniu 28 grudnia 2018 r. kwoty 4.400 zł określonych jako „wpłata na dofinansowanie działalności” oraz „wsparcie finansowe na udział drużyny w XIV Ogólnopolskiej Olimpiadzie Kreatywności (...)”. Kwoty te nie zostały objęte planem i sprawozdawczością wyodrębnionego rachunku dochodów i wydatków, lecz zostały przelane na rachunek bankowy Rady Rodziców. Na mocy uchwały Rady Powiatu w Bielsku Podlaskim wyodrębniony rachunek dochodów służy m.in. do gromadzenia dochodów uzyskiwanych ze spadków, zapisów, darowizn w postaci pieniężnej na rzecz jednostki. Stwierdzony sposób udokumentowania wpłat nie wskazuje, aby odbiorcą środków miał być fundusz Rady Rodziców. Należy zatem uznać, iż opisywane wpłaty należało potraktować jako darowizny na rzecz szkoły, które stanowiły źródło dochodów wyodrębnionego rachunku.

Wnioskowano o zapewnienie należytego udokumentowania otrzymanych na rachunek szkoły wpłat mających charakter darowizn, aby wyłączyć możliwość dowolnego ich traktowania – albo jako dochodów publicznych, których zgromadzenie i wydatkowanie musi być odzwierciedlone w planowaniu finansowym i sprawozdawczości, albo jako omyłkowo otrzymanych środków Rady Rodziców, niestanowiących środków publicznych.

5. W zakresie zaciągania zobowiązań i realizacji wydatków:

- przekroczenie upoważnienia do dokonywania wydatków budżetowych – w 10 jednostkach;
- przekroczenie upoważnienia do zaciągania zobowiązań - w 2 jednostkach kontrolowanych;
- niezgodne z obowiązującymi przepisami ustalanie (w tym w regulacjach wewnętrznych) i wypłacanie wynagrodzeń dla pracowników, powodujące zarówno ich zawyżenie, jak i zaniżenie – w 35 jednostkach kontrolowanych;
- wypłacanie diet radnym niezgodnie z obowiązującymi przepisami – w 6 jednostkach;
- nieopracowanie programu rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii lub dokonywanie wydatków na zadania nieobjęte programem profilaktyki – w 9 gminach;
- nieprawidłowe zlecenie i rozliczanie kosztów podróży służbowych – w 18 jednostkach;
- nieprawidłowe naliczanie odpisów na fundusz świadczeń socjalnych lub nieterminowe odprowadzanie środków finansowych na rachunek bankowy funduszu – w 11 jednostkach;
- wykorzystanie środków ZFŚS niezgodnie z przepisami ustawy lub regulaminem – w 1 jednostce objętej kontrolą;
- brak kontrasygnowania przez skarbników umów powodujących powstanie zobowiązań pieniężnych – w 4 jednostkach;

- nieprawidłowości w zakresie ustalania i wypłaty jednorazowych dodatków uzupełniających dla nauczycieli oraz nieprawidłowe sporządzenie sprawozdania z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli, w tym mające wpływ na ustalenie wysokości kwoty podlegającej wypłacie tytułem jednorazowych dodatków uzupełniających nauczycieli – w 28 jednostkach;
- nieprawidłowości związane z funduszem sołeckim – w 9 kontrolowanych gminach;
- nieprawidłowe (zawyżone) przydzielenie godzin ponadwymiarowych nauczycielowi zajmującemu stanowisko kierownicze – w 7 kontrolowanych jednostkach;
- zaniechanie wypłaty wynagrodzenia należnego za zrealizowane przez nauczyciela zajmującego kierownicze stanowisko godziny ponad obowiązujący go wymiar godzin zajęć – w 2 jednostkach kontrolowanych;
- wypłacenie nienależnego wynagrodzenia za realizację godzin ponadwymiarowych przez nauczyciela zajmującego kierownicze stanowisko, które powinny zostać zrealizowane w ramach obowiązującego tych nauczycieli tygodniowego wymiaru godzin zajęć- w 3 jednostkach kontrolowanych;
- realizacja pensum przez nauczyciela zajmującego kierownicze stanowisko poniżej obowiązującego wymiaru godzin zajęć uchwalonego przez organ stanowiący - w 4 jednostkach kontrolowanych;
- realizowanie wydatków budżetowych bez udokumentowania zachowania podstawowej zasady gospodarki finansowej jednostek sektora finansów publicznych, iż wydatki publiczne powinny być ponoszone w sposób celowy i oszczędny, z uzyskaniem najlepszych efektów z danych nakładów – w 16 jednostkach kontrolowanych;
- niezgodne z prawem prowadzenie wspólnej działalności socjalnej - w 2 jednostkach kontrolowanych;
- niewykorzystanie urlopu wypoczynkowego wbrew obowiązkowi wynikającemu z k.p. skutkujące wypłatą ekwiwalentu pieniężnego za urlop - w 9 jednostkach kontrolowanych;
- zlecanie wykonawstwa usług, dostaw lub robót bez precyzyjnego określenia przedmiotu zamówienia, w tym m.in. zakresu rzeczowego, terminu wykonania czy wynagrodzenia - w 2 kontrolowanych gminach;
- posiadanie udziałów w banku spółdzielczym przy braku związku z realizacją zadań gminy - w 1 gminie;
- zaniechanie zawiadomienia organu stanowiącego oraz RIO, jak tego wymaga art. 54 ust. 6 u.f.p., o przypadku realizacji wydatku na pisemne polecenie kierownika jednostki - w 1 gminie;
- nierealizowanie zadań z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii na poziomie adekwatnym do środków pozyskiwanych z tytułu wydawanych zezwoleń na sprzedaż alkoholu - w 1 gminie;
- wykonywanie przez radnego na rzecz gminy pracy na podstawie umowy cywilnoprawnej - w 1 kontrolowanej gminie.

W szeregu kontrolowanych jednostek stwierdzono ponoszenie wydatków z przekroczeniem obowiązujących limitów wynikających z planu finansowego, wbrew przepisom art. 44 ust. 1 pkt 3, art. 52 ust. 1 pkt 2 i 254 pkt 3 ustawy finansach publicznych. Badaniem obejmowano z reguły stan realizacji wydatków względem planu na dzień poprzedzający ostatnią zmianę budżetu (planu finansowego) w grudniu 2018 r., w wyniku której plan dopasowywany był niejednokrotnie do wykonania. Praktykę taką stwierdzono w szczególności w podanych niżej kontrolowanych jednostkach, co skutkowało dokonaniem wydatków z przekroczeniem planu obowiązującego na dzień ich realizacji na następujące kwoty (w przyjętej do badania próbie):

- **Urządzie Miasta Brańsk** na kwotę 81.440,44 zł,
- **Urządzie Gminy Korycin** na kwotę 51.855,40 zł,
- **Urządzie Gminy Jasionówka** na kwotę 26.986,04 zł,
- **Urządzie Gminy Dobrzyniewo Duże** na kwotę 22.069,05 zł,
- **Urządzie Miejskim w Tykocinie** – 8.065,91 zł.

Wnioskowano o dokonywanie wydatków do wysokości limitów określonych w wersji planu finansowego aktualnej na dzień poniesienia wydatku.

W **mieście Sejny** stwierdzono podpisanie przez Burmistrza dwóch umów na wykonanie dokumentacji konkretnych inwestycji, mimo braku odpowiednich limitów w planie finansowym wydatków majątkowych: na kwoty 22.140 zł oraz 10.460 zł.

Do Burmistrza zwrócono się o zaciąganie zobowiązań do wysokości limitów ustalonych w uchwale budżetowej na sfinansowanie danego rodzaju wydatków, zgodnie z zasadami klasyfikacji budżetowej.

Kontrola prawidłowość zawarcia przez **gminę Zambrów** umowy na przebudowę drogi w m. Szeligi-Leśnica, podpisanej w dniu 2 października 2017 r. za wynagrodzeniem w wysokości 1.992.920,75 zł wykazała, że w dacie zawarcia umowy kwota zabezpieczająca sfinansowanie zamówienia w 2018 r. ujęta w wieloletniej prognozie finansowej według wersji uchwalonej 31 sierpnia 2017 r., przewidywała limit finansowania na 2018 r. w wysokości 1.850.000 zł oraz limit zobowiązań w tej samej wysokości. Podpisanie tej umowy 2 października 2017 r. przekraczało zatem limit zobowiązań przyjęty w WPF na podstawie art. 226 ust. 3 pkt 5 ustawy o finansach publicznych. Zwiększenia limitu zobowiązań na to przedsięwzięcie dokonano dopiero w dniu 30 października 2017 r. uchwałą w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej.

Wójtowi zalecono zaciąganie zobowiązań na przedsięwzięcia wieloletnie do wysokości limitu zobowiązań określonego w wieloletniej prognozie finansowej.

W zakresie zgodności zaciąganych zobowiązań z limitami określonymi w uchwale budżetowej w **gminie Jasionówka** stwierdzono, iż na dzień podpisania umowy z wykonawcą przebudowy drogi gminnej we wsi Krasne Stare zaplanowana była kwota 673.112 zł. Z „Limitu wydatków na zadania inwestycyjne w 2018 r.” wynikało, że oprócz wymienionej inwestycji, kwota ta miała również zapewniać finansowanie zadania „Modernizacja drogi Nr 104004B Krasne Folwarczne” za kwotę 150.000 zł. Zobowiązanie wynikające z podpisanej 14 maja 2018 r. umowy opiewało zaś na kwotę 695.887,28 zł – większą o 22.775,28 zł od limitu wynikającego z planu wydatków budżetu (bez uwzględnienia wydatków już wykonanych na ten dzień w wysokości 24.221,40 zł). Zmiana budżetu wprowadzająca limit niezbędny na sfinansowanie wydatków wynikających z tej umowy została dokonana uchwałą Rady Gminy Jasionówka z dnia 27 czerwca 2018 r.

Rekomendowano zaciąganie zobowiązań do wysokości środków zabezpieczonych na ich realizację w planie wydatków budżetu.

W wyniku badania wynagrodzeń w **Gminnym Ośrodku Kultury w Goniądzu** stwierdzono, że w 2018 r. dyrektor GOK otrzymała dwie nagrody pieniężne przyznane odpowiednio w dniu 8 czerwca 2018 r. (4.000 zł) i 14 listopada 2018 r. (700 zł) przez byłego Burmistrza za „sumienne i rzetelne wykonywanie powierzonych obowiązków służbowych”. Jako podstawę przyznania nagród wskazano przepisy ustawy o samorządzie gminnym oraz ustawy o pracownikach samorządowych, podczas gdy podstawę przyznania nagrody rocznej dla dyrektora instytucji kultury mogą stanowić jedynie przepisy ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi, na podstawie których dyrektor może otrzymywać wyłącznie nagrodę roczną.

Do Burmistrza Goniądza zwrócono się o zaniechanie przyznawania dyrektorowi instytucji kultury innych nagród niż nagrody roczne.

W **Urzędzie Gminy Sidra** zatrudnionych było 11 pracowników, którym zgodnie z regulaminem należała się premia regulaminowa. Wpłaty premii tym pracownikom nie stwierdzono. Głębsza analiza zagadnienia wykazała, że w Urzędzie Gminy Sidra od 2009 r. nie ustalano i nie wypłacano żadnemu z uprawnionych pracowników premii regulaminowej przewidzianej jego treścią regulaminu. W protokole kontroli obliczono wysokość premii, do których prawo – według regulaminu – nabyli pracownicy pomocniczy i obsługi zatrudnieni w 2018 r. W odpowiedzi o sposobie wykonania zaleceń Wójt poinformował, że wypłacono premie w wysokości 35.381 zł oraz składki ZUS w części obciążającej pracodawcę w wysokości 6.227,14 zł.

Dodatek funkcyjny Zastępcy Wójta **Gminy Jeleniewo** zatrudnionego na 1/10 etatu został przyznany bez uwzględnienia wymiaru zatrudnienia (wynagrodzenie zasadnicze zostało zaś ustalone proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy określonego w umowie). Uwzględniając 1/10 maksymalnej dopuszczonej prawem wysokości dodatku funkcyjnego, za okres od 1 sierpnia 2015 r. do 31 grudnia 2019 r. dodatek funkcyjny Zastępcy Wójta został ustalony i wypłacony w kwocie wyższej łącznie o 71.739 zł względem maksymalnego poziomu wynikającego dla tego stanowiska z obowiązujących przepisów, z uwzględnieniem wymiaru czasu pracy. W odpowiedzi Wójt poinformował, iż wystąpił do Zastępcy Wójta o dobrowolny zwrot nadpłaconej kwoty dodatku funkcyjnego.

W **Urzędzie Gminy Krasnopol** dodatek funkcyjny dla Zastępcy Wójta został ustalony w zawyżonej wysokości, wbrew przepisom powszechnie obowiązującym. Dodatek został zawyżony o 260 zł miesięcznie. Łącznie za okres od 1 czerwca 2016 r. do 30 czerwca

2018 r. dodatek funkcyjny wypłacony w kwocie zawyżonej łącznie o 6.500 zł względem poziomu dopuszczalnego przepisami prawa powszechnie obowiązującego. Poinformowano o wpłacie wskazanej kwoty przez Zastępcę Wójta w dniu 3 stycznia 2020 r.

W **Urzędzie Gminy Dubicze Cerkiewne** stwierdzono nieprawidłowe ustalenie dodatku funkcyjnego i dodatku stażowego pracownikowi zatrudnionemu w wymiarze $\frac{3}{4}$ etatu na stanowisku podinspektora oraz $\frac{1}{4}$ etatu na stanowisku Zastępcy Kierownika USC. Za okres od 1 października 2017 r. do 31 grudnia 2019 r. pracownik powinien otrzymać wynagrodzenie z tytułu dodatku funkcyjnego wyższe o 5.889,60 zł, natomiast dodatek stażowy zawyżono za ten okres o 1.029,60 zł. Poinformowano, iż wskutek wydanych zaleceń pracownikowi wypłacono w dniu 30 grudnia 2019 r. kwotę 4.860 zł, pomniejszoną o kwotę 1.029,60 zł.

Kontrola wydatków związanych z wypłacaniem premii pracownikom **Urzędu Miasta Grajewo** wykazała przypadki zatwierdzania wniosków premiowych przez kierownika Referatu Gospodarczego (trzy wnioski), tj. osobę sporządzającą wnioski premiowe, oraz przez naczelnika Wydziału Organizacyjnego. Osoby te nie były upoważnione do zatwierdzania wniosków, ponieważ zgodnie z regulaminem zatwierdza je kierownik Urzędu bądź Sekretarz Miasta. Analiza wniosków premiowych wykazała też, że były one sporządzane przed upływem miesiąca, za który premia była wypłacana (od 15 do 18 dnia miesiąca). Wystawianie wniosku w połowie miesiąca za pracę w danym miesiącu należy ocenić jako przedwczesne, ponieważ w tym czasie nie można rzetelnie zweryfikować spełnienia wymogu z regulaminu premiowania, zgodnie z którym podstawą ustalenia wysokości premii za dany miesiąc jest jakość świadczonej pracy według kryteriów określonych regulaminem.

Zwrócono się o wypłacanie premii dla pracowników wyłącznie na podstawie wniosków zatwierdzonych przez osoby do tego upoważnione oraz zapewnienie sporządzania tych wniosków w terminie umożliwiającym stwierdzenie zaistnienia przesłanek stanowiących podstawę przyznania premii.

W **I Liceum Ogólnokształcącym w Bielsku Podlaskim** pracownikowi administracyjnemu wypłacono nagrodę w kwocie 1.000 zł przyznaną przez Starostę Bielskiego, który nie posiada uprawnień do przyznawania tego typu nagród.

Do Dyrektora zawrócono się o wypłacanie nagród pracownikom administracji i obsługi na podstawie pism w sprawie przyznania nagród wystosowanych przez Dyrektora jako pracodawcę.

Badanie prawidłowości naliczania dodatkowego wynagrodzenia rocznego wykazało przypadki naliczania „trzynastek” z uwzględnieniem dodatków specjalnych przyznanych pracownikom na okres 1 oraz 2 miesięcy, tj. niemających charakteru świadczeń okresowych bądź przyznawanych za określone zadanie. Spowodowało to zawyżenie wypłaty dodatkowego wynagrodzenia rocznego m.in. w: **Urzędzie Miejskim w Goniądzu** o 1.652 zł, **Urzędzie Gminy Piątница** o 1.317,50 zł, **Urzędzie Gminy Jeleniewo** o 308,55 zł, **Przedszkolu Nr 4 w Suwałkach** o 73,55 zł, **Urzędzie Gminy Dobrzyniewo Duże** o 41,61 zł.

Wnioskowano o zaniechanie uwzględniania przy ustalaniu podstawy naliczenia tego wynagrodzenia nieperiodycznych wypłat za spełnienie określonego zadania bądź za określone osiągnięcie wraz z wystąpieniem do pracowników o dobrowolny zwrot tych kwot dodatkowego wynagrodzenia rocznego za 2018 r.

Wójt **Gminy Juchnowiec Kościelny** przyznał Zastępcy Wójta dodatek specjalny z tytułu zwiększenia obowiązków służbowych wynikających z kierowania Referatem Planowania Przestrzennego, Ochrony Środowiska i Rolnictwa. Zakresem czynności z 3 grudnia 2012 r. Zastępcy Wójta powierzono kierowanie tym referatem, natomiast zmianą zakresu czynności z 29 czerwca 2018 r. usunięto to postanowienie z zakresu obowiązków, przyznając jednocześnie dodatek specjalny za dalsze wykonywanie tego zadania. Zastępca wykonywał zatem nadal te same zadania, a rzekome „powierzenie dodatkowych obowiązków” wynikało w tej sytuacji tylko ze zmodyfikowania przez Wójta treści zakresu czynności pracownika.

Wójtowi rekomendowano zaniechanie przyznawania dodatków specjalnych w sytuacji, gdy nie dochodzi w praktyce do powierzenia pracownikowi dodatkowych zadań lub zwiększenia dotychczas realizowanych przez niego obowiązków.

W **Starostwie Powiatowym w Białymstoku** stwierdzono zarządzenie Starosty z dnia 1 sierpnia 2018 r., określone jako podjęte na podstawie art. 39 ust. 2 pkt 2 ustawy o pracownikach samorządowych, wprowadzające dodatek dla Wicestarosty i Skarbnika Powiatu Białostockiego „za charakter i złożoność wykonywanych zadań związanych z odpowiedzialnością finansową, prawną, wykonywanym nadzorem oraz czynnościami kontrolnymi dotyczącymi funkcjonowania powiatu i jego jednostek organizacyjnych” w wysokości nieprzekraczającej 2.900 zł miesięcznie. W świetle ustawy o pracownikach samorządowych „inne dodatki” mogą dotyczyć wyłącznie pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę (a nie wyboru – Wicestarosta, czy powołania – Skarbnik Powiatu).

Obecnemu Staroście rekomendowano uchylenie zarządzenia Nr 41/2018 byłego Starosty Powiatu Białostockiego.

Nieprawidłowości na tle art. 36 ust. 5 ustawy o pracownikach samorządowych, dotyczące okresu przyznawania, sposobu uzasadniania dodatków specjalnych dla pracowników albo przyznawania ich za czynności już objęte zakresem czynności stwierdzono także w: **Urzędzie Gminy Dubicze Cerkiewne, Urzędzie Gminy Jasionówka, Urzędzie Gminy Sidra, Urzędzie Gminy Wizna, Urzędzie Gminy Jeleniewo, Urzędzie Miasta Sejny, Urzędzie Miejskim w Goniądzu, Urzędzie Miejskim w Ciechanowcu, Urzędzie Miejskim w Tykocinie, Urzędzie Gminy Zambrów, Starostwie Powiatowym w Białymstoku, Starostwie Powiatowym w Zambrowie** (gdzie m.in. Wicestarosta przez 16 dni otrzymywał dodatek za wykonywanie zadań, które dopiero później zostały mu skutecznie powierzone).

Zalecono m.in. precyzyjne uzasadnianie merytorycznych podstaw przyznania dodatku specjalnego, mając na uwadze konieczność wskazania dodatkowych zadań lub zwiększonych obowiązków (w stosunku do obowiązującego zakresu czynności pracownika).

Analizą podczas kontroli objęto prawidłowość wykorzystywania urlopów oraz wysokość ekwiwalentów wypłacanych w związku z zakończeniem kadencji organów j.s.t. Stwierdzono przypadki naruszania art. 168 Kodeksu pracy, zgodnie z którym urlopu niewykorzystanego w terminie ustalonym zgodnie z art. 163 należy pracownikowi udzielić najpóźniej do dnia 30 września następnego roku kalendarzowego, co skutkowało koniecznością wypłacania znaczących kwot ekwiwalentów za niewykorzystany urlop. Najwyższe liczby dni niewykorzystanego urlopu, świadczące o niewykorzystaniu w terminie urlopu za 2017 r. (a nawet lata wcześniejsze), tj. wyższe od 24 dni, dotyczyły w szczególności:

- Wójta **Gminy Poświętne** – 90 dni, za które wypłacono ekwiwalent w wysokości 52.056 zł,
- Burmistrza **Siemiatycz** – 86 dni, za które wypłacono ekwiwalent w wysokości 49.226,40 zł
- byłego Wójta **Gminy Dobrzyniewo Duże** – 49 dni, za które wypłacono ekwiwalent w wysokości 21.279,23 zł,
- Wójta **Gminy Krasnopol** – 46 dni, przy czym ekwiwalent wypłacono jedynie za 22 dni urlopu zaległego z 2017 r. w wysokości 9.697,60 zł,
- byłego Burmistrza **Goniądza** – 42 dni, za które wypłacono ekwiwalent w wysokości 16.412,87 zł,
- Burmistrza **Suchowoli** – 40 dni, za które wypłacono 17.209,60 zł (przy czym naliczenie zaniżono o 73,60 zł),
- Wójta **Gminy Miastkowo** – 39 dni (ekwiwalentu nie wypłacono),
- byłego Wójta **Gminy Wizna** – 38 dni, za które wypłacono ekwiwalent w wysokości 18.571,36 zł,

Z kolei w przypadku Burmistrza **Czyżewa** stwierdzono naliczenie ekwiwalentu za 1 dzień za dużo, co skutkowało zawyżeniem wypłaty o 484,76 zł. Kwota ta została zwrócona w trakcie kontroli.

Wnioskowano o przestrzeganie obowiązku wykorzystywania przez wójtów urlopu wypoczynkowego w terminie wynikającym z przepisów Kodeksu pracy.

Kontrola zagadnień związanych z prawidłowością potrącania nauczycielom wynagrodzeń za czas strajku wykazała, że w 2 szkołach podstawowych i przedszkolu prowadzonych przez gminę Suchowola – co stwierdzono podczas kontroli w **Biurowi Obsługi Szkół Samorządowych w Suchowoli** – przedmiotem potrącenia było jedynie wynagrodzenie zasadnicze nauczycieli, natomiast pozostałe składniki wchodzące w skład wynagrodzenia na podstawie art. 30 ust. 1 Karty Nauczyciela zostały wypłacone za czas strajku w całości. Kwota niepotrąconych składników wynagrodzenia nauczycieli za czas strajku wynosiła łącznie 9.198,08 zł.

Do Dyrektorów zwrócono się o wystąpienie do nauczycieli szkół i przedszkola o zwrot składników wynagrodzenia nienależnie wypłaconych za czas strajku.

Również w **Zespole Szkół w Brańsku** przedmiotem potrącenia było jedynie wynagrodzenie zasadnicze nauczycieli – w tej jednostce kwotę potrąconych składników wynagrodzenia zaniżono o 2.568,98 zł. W odpowiedzi poinformowano o stosownym pomniejszeniu wynagrodzeń w październiku 2019 r.

W **Urzędzie Gminy Jasionówka** potrąceniem za czas strajku objęto również dodatek wiejski, który nie jest składnikiem wynagrodzenia nauczyciela w rozumieniu przepisów art. 30 ust. 1 i art. 54 ust. 5 Karty Nauczyciela. Łącznie z wynagrodzeń wypłaconych w maju 2018 r. potrącono bezpodstawnie dodatek wiejski w łącznej wysokości 1.333,59 zł. Poinformowano o wpłaceniu wskazanej sumy w dniu 24 stycznia 2020 r. Różnego rodzaju nieprawidłowości w zakresie potrąceń za czas strajku nauczycieli stwierdzono także w **Urzędzie Gminy Zambrów** – m.in. bezpodstawnie potrącano dodatek wiejski, w ogóle nie potrącano dodatku motywacyjnego, dwukrotnie przemnażano przez wymiar etatu kwotę do potrącenia dla nauczycieli zatrudnionych na niepełnym etacie. W konsekwencji w 6 przypadkach nauczycielom zaniżono potrącenia za czas strajku, czyli zawyżono wypłaty, na łączną kwotę 1.172,13 zł, zaś w 9 przypadkach nauczycielom zawyżono potrącenia za czas strajku, czyli zaniżono wypłaty wynagrodzeń, na łączną kwotę 756,20 zł.

Do Wójta zwrócono się o wskazanie dyrektorom szkół, których nauczyciele brali udział w strajku, na obowiązek wystąpienia do poszczególnych nauczycieli o dobrowolny zwrot zawyżenia wynagrodzenia oraz przygotowanie dokumentacji stanowiącej podstawę wypłacenia poszczególnym nauczycielom kwot, o które zawyżono im potrącenia należnych im świadczeń w związku z udziałem w strajku.

W każdej jednostce samorządu terytorialnego objętej w 2019 r. kontrolą kompleksową badano szczegółowo – podczas kontroli kompleksowej w urzędzie lub problemowej albo doraźnej prowadzonej w szkole albo jednostce prowadzącej obsługę szkół – zagadnienia dotyczące osiągania wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli za 2018 rok. Podczas kontroli stwierdzono m.in. następujące nieprawidłowości mające wpływ na wysokość dodatków uzupełniających:

- w **mieście Siemiatycze** – co stwierdzono podczas kontroli przeprowadzonych w Urzędzie Miasta, **Szkole Podstawowej Nr 1 i Szkole Muzycznej I stopnia** – wystąpiło szereg nieprawidłowości w przeprowadzeniu analizy średnich wynagrodzeń nauczycieli (m.in. nieprawidłowe zaokrąglanie danych; wyszczególnienie w tabeli, sporządzonej do celów przygotowania sprawozdania, danych otrzymanych ze szkół jako dotyczących okresów od 1 stycznia i od 1 września, zamiast od 1 kwietnia; w ten sposób wykazano też w tabeli dane podane przez te szkoły, które prawidłowo przyjęły okres obowiązywania nowej kwoty bazowej od 1 kwietnia; doliczenie w SP Nr 1 do liczby etatów całego etatu nauczyciela dyplomowanego przebywającego na urlopie bezpłatnym). W efekcie za 2018 r. suma dodatków uzupełniających wypłaconych nauczycielom stażystom, kontraktowym i dyplomowanym w szkołach prowadzonych przez miasto została zawyżona o 54.351,27 zł (odpowiednio o 9.053,04 zł, 13.647,07 zł i 31.651,16 zł), zaś nauczycielom mianowanym została zaniżona o 1.246,52 zł. Burmistrz poinformował, iż korekta sprawozdania zostanie sporządzona do 15 listopada 2019 r. i w tym terminie zostaną wystosowane pisma do dyrektorów jednostek oświatowych o wysokości korekt i obowiązkach w zakresie wystąpienia o zwrot nienależnie otrzymanych dodatków, jak i wypłacenie wyrównania dodatków zaniżonych;
- w **Urzędzie Gminy Jasionówka** stwierdzono nieprawidłowości skutkujące tym, że za 2018 r. tytułem jednorazowych dodatków uzupełniających należało wypłacić nauczycielom stażystom kwotę 806,12 zł a nauczycielom dyplomowanym kwotę 13.175,86 zł (według sprawozdania jednostki na tych stopniach awansu dodatki uzupełniające w ogóle się nie należały). Z kolei kwotę do podziału między nauczycieli mianowanych należało zwiększyć o 1.760,40 zł. Łącznie zaniżono wypłatę dodatków uzupełniających za 2018 r. o 15.742,38 zł. Przyczyną nieprawidłowości było przede wszystkim błędne ustalanie liczby etatów, polegające na zmniejszaniu jej również o okresy pobierania przez pracowników świadczeń płatnych z planu finansowego szkoły. Zaniżało to w efekcie iloczyn średniorocznej liczby etatów i średnich wynagrodzeń. Poinformowano o wypłaceniu dodatków w styczniu 2020 r.;
- w **Urzędzie Gminy Wiązajny** - zawyżenie wypłaty jednorazowych dodatków uzupełniających dla nauczycieli dyplomowanych o 4.609,42 zł (kwota została zwrócona w trakcie kontroli);
- w **gminie Dobrzyniewo Duże** stwierdzono zawyżenie o 1.776,80 zł kwoty przeznaczonej na wypłatę dodatków uzupełniających dla nauczycieli mianowanych. Poinformowano o

zobowiązaniu dyrektorów szkół do wystąpienia do nauczycieli o dobrowolny zwrot kwot wypłaconych w zawyżonej wysokości;

- w **Biuurze Obsługi Szkół Samorządowych w Suchowoli** stwierdzono, że w przypadku nauczycieli dyplomowanych kwota przeznaczona na wypłatę dodatków była zawyżona o 1.000 zł, a w przypadku nauczycieli mianowanych o 375,87 zł. Łączne zawyżenie dodatków uzupełniających za 2018 r. wyniosło 1.375,87 zł. Dyrektor BOSS poinformował, iż dokonał stosowanego przeliczenia i przekazał dokumentację w tej sprawie dyrektorom szkół celem wystąpienia o zwrot nadpłaconych kwot;
- w **Szkołe Podstawowej w Gródku** stwierdzono zawyżenie wypłaty jednorazowych dodatków uzupełniających dla nauczycieli mianowanych o 1.350,51 zł. Między nauczycieli mianowanych zatrudnionych w tej szkole podzielono bowiem całą kwotę podlegającą podziałowi na terenie gminy (także zatrudnionym w Przedszkolu w Gródku). W trakcie kontroli skorygowano wypłatę;
- w **Urzędzie Gminy Zambrów** stwierdzono, iż tytułem jednorazowych dodatków uzupełniających za 2018 r. należało podzielić między nauczycieli stażystów kwotę 1.245,87 zł (pierwotnie sprawozdanie nie przewidywało dodatków uzupełniających dla nauczycieli stażystów; przyczyną nieprawidłowości było m.in. ujęcie w kwocie wydatków na wynagrodzenia dodatków uzupełniających wypłaconych w 2018 r. za 2017 r.). Zwrócono się o przygotowanie dokumentacji stanowiącej podstawę wypłacenia jednorazowych dodatków uzupełniających dla nauczycieli stażystów, należnych za 2018 r.;
- w **Centrum Usług Samorządowych w Piątnicy** stwierdzono zaniżenie o 1.072,94 zł kwoty przeznaczonej na wypłatę dodatków uzupełniających dla nauczycieli stażystów. Poinformowano o wypłaceniu nauczycielom zaniżonych kwot dodatków;
- w **Szkołe Podstawowej w Kleszczelach** stwierdzono zaniżenie kwoty na wypłatę dodatków uzupełniających dla nauczycieli kontraktowych o 825,05 zł. Poinformowano o wypłaceniu nauczycielom zaniżonych kwot dodatków;
- w **Szkołe Podstawowej w Kołakach Kościelnych** stwierdzono zawyżenie kwoty na wypłatę dodatków uzupełniających dla nauczycieli dyplomowanych o 508,41 zł. Poinformowano o zwróceniu przez nauczycieli zawyżonych dodatków;
- w **I Liceum Ogólnokształcącym w Łapach** stwierdzono zaniżenie kwoty na wypłatę dodatków uzupełniających dla nauczycieli kontraktowych o 289,73 zł;
- w **Szkołe Podstawowej w Przerośli** stwierdzono zaniżenie kwoty na wypłatę dodatków uzupełniających dla nauczycieli mianowanych o 138,01 zł;
- w **Urzędzie Miejskim w Czyżewie** zawyżono dodatki dla nauczycieli stażystów o 54,74 zł.

W **Urzędzie Gminy Dubicze Cerkiewne** stwierdzono, że kwoty dodatków uzupełniających dla poszczególnych nauczycieli dyplomowanych ustalono w wysokościach nieprawidłowych, mimo właściwie wyliczonej ujemnej różnicy wynoszącej 14.598,10 zł (błędnie podzielono łączną sumę dodatków). Niektórym nauczycielom zaniżono jednorazowy dodatek uzupełniający za 2018 r. (maksymalnie o 54,35 zł), zaś niektórym został on zawyżony (maksymalnie o 517,05 zł). Poinformowano o rozliczeniu z nauczycielami dyplomowanymi kwot nieprawidłowo wypłaconych im dodatków uzupełniających.

Podczas kontroli danych sprawozdania z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli stwierdzono ponadto przypadki występowania błędów, które jednak nie spowodowały obowiązku wypłaty lub zmiany wysokości jednorazowych dodatków uzupełniających, ponieważ dotyczyły dodatniej różnicy między wydatkami poniesionymi na wynagrodzenia nauczycieli a iloczynem średniorocznej liczby etatów i średnich wynagrodzeń. Skutkowały natomiast nierzetelnością danych sprawozdania:

- w **Zespole Obsługi Placówek Oświatowych w Małym Płocku** stwierdzono zawyżenie o 179.007,48 zł dodatniej różnicy w zakresie nauczycieli dyplomowanych,
- w **Urzędzie Gminy Dobrzyniewo Duże** stwierdzono zawyżenie o 12.033,68 zł dodatniej różnicy w zakresie nauczycieli stażystów,
- w **Centrum Usług Samorządowych w Piątnicy** stwierdzono zawyżenie o 9.365,27 zł dodatniej różnicy w zakresie nauczycieli kontraktowych,
- w **Urzędzie Gminy Zambrów** zaniżono dodatnią różnicę w zakresie nauczycieli kontraktowych o 4.422,09 zł oraz zawyżono w przypadku nauczycieli mianowanych i dyplomowanych o odpowiednio 974,14 zł i 349,76 zł,
- w **Szkołe Podstawowej w Krasnopolu** stwierdzono zawyżenie dodatniej różnicy w zakresie nauczycieli dyplomowanych o 3.000 zł,
- w **Szkołe Podstawowej w Poświętnem** stwierdzono zawyżenie dodatniej różnicy w zakresie nauczycieli dyplomowanych o 1.949,48 zł,

- w **Biurze Obsługi Szkół Samorządowych w Suchowoli** stwierdzono zaniżenie dodatkowej różnicy w zakresie nauczycieli kontraktowych o 2.424,22 zł,
- w **Urzędzie Miejskim w Czyżewie** stwierdzono zaniżenie dodatkowej różnicy nauczycieli kontraktowych o 404,46 zł, mianowanych o 647,32 zł oraz dyplomowanych o 8.904,08 zł,
- w **Urzędzie Gminy Miastkowo** stwierdzono zaniżenie dodatkowej różnicy nauczycieli stażystów o 261,02 zł, nauczycieli kontraktowych o 5.215,13 zł i dyplomowanych o 480,28 zł,
- w **I Liceum Ogólnokształcącym w Łapach** stwierdzono zawyżenie dodatkowej różnicy w zakresie nauczycieli dyplomowanych o 1.837,95 zł,
- w **Szkołe Podstawowej Nr 4 w Grajewie** stwierdzono zawyżenie że dodatkowej różnicy w zakresie dotyczącym nauczycieli kontraktowych o 2.457,04 zł,
- w **Urzędzie Miasta Sejny** stwierdzono zawyżenie dodatkowej różnicy dla nauczycieli mianowanych o 1.070,34 zł,
- w **Urzędzie Gminy Wiżajny** stwierdzono zawyżenie że dodatkowej różnicy w zakresie dotyczącym nauczycieli stażystów o 522,04 zł i nauczycieli mianowanych o 591,46 zł.

Podczas kontroli w jednostkach oświatowych, jednostkach utworzonych do obsługi szkół oraz w urzędach j.s.t. prowadzących obsługę szkół analizowano prawidłowość liczby godzin ponadwymiarowych realizowanych przez nauczycieli zatrudnionych na stanowiskach kierowniczych, w świetle przepisów art. 35 ust. 1 oraz art. 42 ust. 6 i 6a Karty Nauczyciela. Nieprawidłowości stwierdzono w:

- szkołach prowadzonych przez gminę Sidra, podczas kontroli przeprowadzonej w **Gminnym Biurze Obsługi Szkół w Sidrze** – dyrektorowi SP w Sidrze przyznano 2 godziny ponadwymiarowe przy przyznanym pensum 2 godziny (niezgodnym dodatkowo z uchwałą Rady Gminy). Oprócz tego w roku szkolnym 2017/2018 dyrektorowi SP w Majewie przyznano 6 godzin ponadwymiarowych przy obowiązującym pensum 10 godzin. Z kolei w roku szkolnym 2018/2019 nieprawidłowość dotyczyła dyrektora SP w Jacowlanach – przyznano 4 godziny ponadwymiarowe przy obowiązującym pensum 5 godzin);
- dyrektorowi Szkoły Podstawowej w Radziszewie Starym – obsługiwanej przez kontrolowaną **Szkołę Podstawową w Ciechanowcu** – w arkuszach organizacyjnych na rok szkolny 2017/2018 i 2018/2019 ustalano po 8 godzin tygodniowego pensum po obniżce oraz, odpowiednio, po 5 i 7 godzin ponadwymiarowych;
- podczas kontroli w **Zespole Obsługi Placówek Oświatowych w Małym Płocku** stwierdzono, że dyrektorom Gimnazjum i Szkoły Podstawowej w Małym Płocku na rok szkolny 2017/2018 przyznano tygodniowy wymiar godzin zajęć wynoszący po 2 godziny tygodniowo, przyznając jednocześnie po 2 godziny ponadwymiarowe. Dwugodzinne pensum tygodniowo tych dyrektorów wynikało z dodatkowego obniżenia go przez Wójta (względem liczby godzin uchwalonej przez Radę), co przy jednoczesnym przyznaniu godzin ponadwymiarowych spowodowało konieczność bezpodstawnego dodatkowego opłacania godzin ponadwymiarowych, które bez dodatkowego zmniejszenia pensum przez Wójta mieściłyby się w liczbie godzin określonej przez Radę Gminy;
- podobną do opisaną wyżej sytuację stwierdzono podczas kompleksowej kontroli **gminy Juchnowiec Kościelny**. Dyrektorowi Szkoły Podstawowej w Kleosinie na rok szkolny 2017/2018 zatwierdzono 2 godziny ponadwymiarowe, pomimo tego, że zwolniony on został przez Wójta dodatkowo całkowicie z obowiązku realizacji godzin zajęć dydaktycznych. Zgodnie z zasadami ogólnymi określonymi przez Radę Gminy powinien realizować 3 godziny obowiązkowego wymiaru. Bezzasadne zwolnienie z realizacji tego obowiązku przy jednoczesnym przyznaniu 2 godzin ponadwymiarowych spowodowało konieczność wypłaty dyrektorowi dodatkowego wynagrodzenia za 83 godziny ponadwymiarowe w łącznej wysokości 3.547,89 zł;
- podczas kontroli w **Zespole Obsługi Szkół w Turośli** stwierdzono, że wicedyrektorowi Szkoły Podstawowej w Turośli przyznano 8 godzin obowiązkowego wymiaru oraz 11 godzin ponadwymiarowych, natomiast dyrektorowi Szkoły Podstawowej w Łasze 8 godzin obowiązkowego wymiaru i 6 godzin ponadwymiarowych;
- w **Urzędzie Gminy Dobrzyniewo Duże** stwierdzono, że w roku szkolnym 2017/2018 dyrektorowi SP w Pogorzałkach przyznano 5 godzin ponadwymiarowych tygodniowo (o 1 więcej niż prawidłowo), kierownikowi administracyjnemu SP w Obrubnikach – 7,5 godziny ponadwymiarowej tygodniowo (o 0,5 więcej niż prawidłowo), zaś w roku szkolnym 2018/2019 dyrektorowi ZSP w Dobrzyniewie Dużym przyznano 4,5 godziny ponadwymiarowej tygodniowo (o 1,5 więcej niż prawidłowo).

Do kierowników jednostek organizacyjnych zwrócono się o sporządzanie arkuszy organizacyjnych przewidujących prawidłową liczbę godzin ponadwymiarowych, zaś do organów wykonawczych gmin o zapewnienie, aby liczba godzin ponadwymiarowych nauczycieli zajmujących stanowiska kierownicze była zgodna z przepisami Karty Nauczyciela w zakre-

się liczby godzin ponadwymiarowych poszczególnych nauczycieli, a także z postanowieniami uchwał Rad Gmin w zakresie tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nauczycieli zatrudnionych na stanowiskach kierowniczych, w treści zatwierdzanych przez nich arkuszy organizacyjnych szkół.

Kontrole wykazały nieprawidłowe przyznawanie tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin nauczycielom zatrudnionym na stanowiskach kierowniczych, niezgodnie z postanowieniami uchwały organu stanowiącego określającego zasady obniżania pensum:

- w **Gminnym Biurze Obsługi Szkół w Sidrze** stwierdzono, że tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin dyrektora i wicedyrektora Szkoły Podstawowej w Sidrze w roku szkolnym 2017/2018 został zaniżony względem postanowień uchwały Rady Gminy o 2 godziny w stosunku do dyrektora i o 6 godzin w stosunku do wicedyrektora. Jednocześnie realizowali oni godziny ponadwymiarowe, które były dodatkowo opłacane. Zgodnie z uchwałą, 2 godziny ponadwymiarowe dyrektora SP w Sidrze powinny być realizowane w ramach obowiązującego go pensum i nie powinny być dodatkowo opłacane. Podobnie 1 godzina ponadwymiarowa realizowana tygodniowo przez wicedyrektora SP w Sidrze. Bezpodstawnie wypłacone wynagrodzenie dyrektora SP w Sidrze – za realizację godzin ponadwymiarowych, które w rzeczywistości powinny stanowić godziny obowiązkowego pensum – wyniosło 3.245 zł a wicedyrektora SP w Sidrze – 1.536,28 zł;

- jeden z wicedyrektorów **Szkoły Podstawowej Nr 4 w Grajewie** w roku szkolnym 2018/2019 powinien zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej realizować tygodniowy wymiar godzin zajęć wynoszący 7 godzin. Według arkusza organizacyjnego Szkoły wymiar ten przyjęto na 9 godzin. W trakcie kontroli wyliczono, że wicedyrektor przepracował bez wynagrodzenia 40 godzin ponad obowiązujące pensum. Podczas kontroli wypłacono wicedyrektorowi 1.465,53 zł tytułem wynagrodzenia za faktycznie przepracowane a nieopłacone godziny zrealizowane ponad obowiązujący wymiar. Ponadto dyrektor Szkoły wystąpił do organu prowadzącego z projektem zmiany arkusza organizacyjnego polegającej na zmniejszeniu obowiązkowego tygodniowego wymiaru godzin zajęć wicedyrektora z 9 na 7 godzin;

- nauczyciel Szkoły Podstawowej w Radziszewie Starym – obsługiwanej przez kontrolowaną **Szkołę Podstawową w Ciechanowcu** – pełniący okresowo, w zastępstwie, obowiązki dyrektora (na czas nieobecności dyrektora szkoły) realizował w praktyce nadal 18-godzinne pensum jako wymiar obowiązkowy + 2 godziny ponadwymiarowe. Stosownie do uchwały Rady Miejskiej w Ciechanowcu wymiar zajęć oznaczający wysokość zmniejszonego pensum dla nauczycieli, którym powierzono stanowiska kierownicze odnosi się również do nauczycieli zajmujących stanowiska kierownicze w zastępstwie tych nauczycieli. Tym samym w okresie zastępstwa godziny realizowane przez tego nauczyciela w ilości przekraczającej 8 godzin tygodniowo (tj. liczbę ustaloną uchwałą Rady dla dyrektora tej Szkoły) należało traktować jako godziny ponadwymiarowe, za realizację których przysługuje dodatkowe wynagrodzenie. Osoba zastępująca dyrektora przepracowała ogółem 130 godzin ponad pensum obowiązujące dyrektora, za co powinno jej zostać ustalone dodatkowe wynagrodzenie w wysokości 5.673,31 zł. Wynagrodzenie w tej kwocie zostało wypłacone;

- dyrektor Szkoły Podstawowej w Pawłówce – obsługiwanej przez kontrolowaną **Szkołę Podstawową w Przerośli** – posiadał tygodniowy wymiar zajęć obniżony przez Radę Gminy do 12 godzin. W latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 wobec dyrektora SP w Pawłówce stosowano zawyżoną liczbę tygodniowego pensum – 15 godzin i 16 godzin. Godziny przekraczające obowiązkowy wymiar godzin dyrektora po obniżce (odpowiednio 3 i 4 godziny tygodniowo) powinny być być traktowane jako godziny ponadwymiarowe, a zatem dodatkowo opłacone. Na podstawie ustaleń kontroli dyrektorowi wypłacono dodatkowe wynagrodzenie w wysokości 7.903,80 zł;

- podczas kompleksowej kontroli **gminy Zabłudów** stwierdzono, że dyrektor jednej ze szkół nie realizował żadnych godzin w ramach pensum (sytuacja taka nie jest przewidziana uchwałą Rady Miejskiej), zaś dyrektorzy 3 szkół realizowali zawyżone pensum; w świetle zasad określonych uchwałą Rady Miejskiej – wynikające z arkuszy organizacyjnych godziny przekraczające obowiązkowy wymiar powinny być być traktowane jako godziny ponadwymiarowe, a zatem dodatkowo opłacone. W wyniku kontroli dyrektorom wypłacono kwoty: 4.312,49 zł, 3.256,10 zł i 1.409,09 zł, natomiast jeden z dyrektorów zgodził się na potrącenia mu kwoty 1.233,69 zł;

- podczas kontroli w **Zespole Obsługi Placówek Oświatowych w Małym Płocku** stwierdzono, że dyrektorom obsługiwanych przez ZOPO szkół podstawowych w Kątach i Chłudniach określono tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin na 9, podczas gdy zgodnie z uchwałą Rady Gminy powinien on wynosić 8. Dyrektorom tych szkół zaniżono wynagrodzenie odpowiednio o 2.998,44 zł i 1.981,44 zł. Poinformowano o wypłaceniu wskazanych kwot;

- dyrektor **Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Wiźnie** i obsługiwanej przez ZSP Szkoły Podstawowej w Rutkach realizowali bezpodstawnie tygodniowy wymiar godzin zajęć na poziomie 8 godzin, zamiast 5 godzin, jak to wynika z uchwały Rady Gminy Wizna. Zaniżono tym nauczycielom należne wynagrodzenie o odpowiednio 1.228,40 zł i 9.631,73 zł. Poinformowano o wypłaceniu wskazanych kwot;
- w **gminie Juchnowiec Kościelny** w roku szkolnym 2017/2018 tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć jednego z wicedyrektorów Szkoły Podstawowej w Kleosinie przekraczał liczbę wynikającą z uchwały Rady Gminy o 2 godziny, a każdego z wicedyrektorów Zespołu Szkół w Juchnowcu Górnym o 1 godzinę tygodniowo. Z kolei w roku szkolnym 2018/2019 tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć ustalony dla: jednego z wicedyrektorów Szkoły Podstawowej w Kleosinie przekraczał liczbę wynikającą z uchwały o 2 godziny tygodniowo, jednego z wicedyrektorów Szkoły Podstawowej w Kleosinie o 1 godzinę tygodniowo, dyrektora Zespołu Szkół w Juchnowcu Górnym o 1 godzinę tygodniowo (włącznie we wrześniu), zaś wicedyrektora Zespołu Szkół w Juchnowcu Górnym o 2 godziny tygodniowo. Godziny te powinny być dodatkowo opłacone jako godziny ponadwymiarowe. Poszczególnym wymienionym nauczycielom należało wypłacić dodatkowo wynagrodzenie w wysokości: 4.953,33 zł, 3.098,40 zł, 1.478,56 zł, 1.255,55 zł i 216,30 zł. Poinformowano o wypłaceniu wskazanych kwot;
- podczas kontroli w **Urzędzie Gminy Dobrzyniewo Duże** stwierdzono, że w roku szkolnym 2018/2019 w ZSP w Fastach oraz w ZSP w Nowym Aleksandrowie powołano wicedyrektorów, którzy realizowali tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć w ilości 14, tj. jak kierownicy administracyjni, które to stanowiska nauczyciele ci zajmowali przez tym rokiem szkolnym. Zgodnie z uchwałą Rady Gminy tygodniowe pensum wicedyrektorów szkół o takiej liczbie oddziałów powinno wynosić 18 godzin. Godziny ponadwymiarowe realizowane w roku szkolnym 2018/2019 przez wicedyrektorów ZSP w Nowym Aleksandrowie i ZSP w Fastach powinny być zatem traktowane jako godziny obowiązkowego wymiaru godzin zajęć wicedyrektorów. W efekcie wicedyrektorom tych szkół ustalono nienależne wynagrodzenie za zrealizowane godziny ponadwymiarowe w łącznej wysokości 2.226,97 zł i 4.249,72 zł. Poinformowano o wystąpieniu o dobrowolny zwrot w zakresie kwoty 4.249,72 zł oraz o uzyskaniu zgodny na potrącenie kwoty 2.226,97 zł z wynagrodzenia wicedyrektora;
- dyrektorzy 3 szkół prowadzonych przez **gminę Miastkowo** realizowali – każdy z nich – o 1 godzinę tygodniowo więcej niż to wynikało z pensum określonego przez Radę Gminy; godziny te nie były dodatkowo wynagradzane jako ponadwymiarowe. Poszczególnym dyrektorom zaniżono wynagrodzenie o: 630 zł, 624 zł i 466,70 zł. Zwrócono się o wypłacenie dyrektorom szkół kwot odpowiadających zaniżeniu wynagrodzeń;
- wicedyrektorowi **Zespołu Szkół w Brańsku** z powodu nieprawidłowego obliczenia obniżki wymiaru etatu ustalonego jako łączony dla różnych tygodniowych wymiarów zaniżono wynagrodzenie na kwotę 510,56 zł. Zadeklarowano wypłacenie wskazanej kwoty w październiku 2019 r.;
- wicedyrektor **Szkoły Podstawowej w Gródku** realizowała tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć w wymiarze 5 godzin, podczas gdy zgodnie z uchwałą Rady Gminy Gródek z dnia 24 sierpnia 2000 r. pensum wicedyrektora powinno wynosić 7 godzin;
- wicedyrektor **Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Zambrowie** realizował w roku szkolnym 2018/2019 tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć w wymiarze 8 godzin, podczas gdy zgodnie z uchwałą Rady Powiatu pensum powinno wynosić 7 godzin, a dodatkowa godzina powinna być traktowana jako ponadwymiarowa. W związku z ustaleniami kontroli wypłacono wicedyrektorowi należne wynagrodzenie w wysokości 808,31 zł. Ponadto w roku szkolnym 2017/2018 wicedyrektor Zespołu realizował 5 godzin ponadwymiarowych przy tygodniowym wymiarze 7 godzin, a zatem na poziomie przekraczającym ½ tygodniowego wymiaru;
- zarówno dyrektor **Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Tykocinie**, jak i dyrektor obsługiwanej przez ZSP Szkoły Podstawowej w Radulach nie realizowali żadnych godzin w ramach tygodniowego obowiązkowego wymiaru. Tymczasem zgodnie z zasadami uchwalonymi przez Radę Miejską w Tykocinie powinni realizować odpowiednio 2 godziny i 5 godzin tygodniowo. Uchwała nie przewidywała całkowitego zwolnienia dyrektorów szkół;
- podczas kontroli **gminy Zambrów** stwierdzono, że na rok szkolny 2018/2019 obowiązkowy wymiar godzin dyrektora Szkoły Podstawowej w Starym Laskowcu ustalono na 10 godzin tygodniowo, podczas gdy zgodnie z ówczesną uchwałą Rady Gminy Zambrów powinien on wynosić 11 godzin.

Wskazano na konieczność zapewnienia zgodności wymiaru pensum w arkuszach organizacyjnych szkół z obowiązującym tych nauczycieli tygodniowym wymiarem godzin zajęć ustalonym po obniżce uchwalonej przez organ stanowiący.

Rażące nieprawidłowości wykazała kontrola zagadnień związanych z wynagrodzeniem nauczycieli w **Urzędzie Gminy Dobrzyniewo Duże** (jednostce obsługującej szkoły). Stwierdzono w szczególności, że:

- wynagrodzenie dyrektora SP w Obrubnikach za realizację godzin ponadwymiarowych i godzin doraźnych zastępstw od października 2017 r. do marca 2019 r. zostało zawyżone względem wynagrodzenia należnego o kwotę 4.020,26 zł z powodu m.in. błędów arytmetycznych, niekonsekwentnego pomniejszania wymiaru godzin za dni nieobecności, wypłaty wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i doraźnych zastępstw niezgodnie z danymi wynikającymi z zestawień sporządzanych przez dyrektora oraz stosowania błędnych stawek. Poinformowano o uzyskaniu zgody dyrektora na potrącenie wskazanej sumy z wynagrodzenia;
- wypłacono nauczycielom szkół prowadzonych przez gminę dodatek motywacyjny za lipiec i sierpień 2018 r., pomimo że dodatki te zostały przyznane na okres luty-czerwiec 2018 r.; łącznie zawyżono wypłacone wynagrodzenie z tytułu dodatku motywacyjnego: nauczycielom stażystom o 400 zł, nauczycielom kontraktowym o 1.186,99 zł, nauczycielom mianowanym o 4.815,44 zł i nauczycielom dyplomowanym o 14.556,25 zł – łącznie o 20.958,68 zł. Poinformowano o posiadaniu zgód na potrącenie nienależnie wypłaconych dodatków wraz ze wskazaniem, iż w większości przypadków nastąpi to we wrześniu 2019 r.;
- nienależnie wypłacono dodatkowe wynagrodzenie roczne nauczycielowi stażyście w kwocie 2.005,59 zł. Poinformowano o wystąpieniu do nauczyciela o dobrowolny zwrot wskazanej kwoty;
- zaniżono wynagrodzenie innego nauczyciela stażysty na łączną kwotę 3.212,04 zł, która została mu zwrócona na skutek wydanych zaleceń pokontrolnych.

Kontrola wynagrodzeń w **Szkole Podstawowej Nr 1 w Siemiatyczach** wykazała, że do podstawy dodatkowego wynagrodzenia rocznego wypłaconego za 2018 r. nie przyjmowano jednorazowego dodatku uzupełniającego nauczycieli otrzymanego przez nich w 2018 r. Dodatkowe wynagrodzenie roczne nauczycieli powinno być w związku z tym wyższe łącznie o 4.509,29 zł brutto. Na skutek wydanych zaleceń pokontrolnych zaniżona kwota została wypłacona nauczycielom.

W **Urzędzie Gmina Zambrów** w zakresie ustalania wynagrodzeń nauczycieli stwierdzono m.in. zawyżenie nagrody jubileuszowej dla nauczyciela o 102 zł, zawyżenie odpraw emerytalnych dla 3 nauczycieli na łączną kwotę 289,41 zł oraz zaniżenie odprawy emerytalnej dla 1 nauczyciela o 555,66 zł.

Wójtowie rekomendowano wskazanie dyrektorom szkół na obowiązek wystąpienia do nauczycieli o dobrowolny zwrot kwot odpowiadających zawyżeniu odpraw emerytalnych oraz przygotowanie dokumentacji stanowiącej podstawę wypłacenia nauczycielowi kwoty odpowiadającej zaniżeniu wypłaconej odprawy emerytalnej.

W **Urzędzie Gminy Dubicze Cerkiewne** pełniącym funkcję jednostki obsługującej szkołę kontrola zagadnień związanych z wynagradzaniem nauczycieli wykazała, że:

- dyrektor SP w Dubiczach Cerkiewnych ustaliła dodatki funkcyjne w wysokościach niezgodnych z regulaminem wynagradzania nauczycieli; stosowano jako podstawę ich wysokości nieobowiązujący już poziom wynagrodzenia zasadniczego stażysty przy poziomie wykształcenia pozostałego, zamiast aktualnie wynikającego z rozporządzenia MEN. Łączne zaniżenie wynagrodzeń nauczycieli z tego tytułu wyniosło 5.263 zł. Poinformowano o ich wypłaceniu nauczycielom w grudniu 2019 r.,
- nie wypłacano dodatku za używanie własnej odzieży roboczej nauczycielowi wychowania fizycznego w kwocie 145,99 zł, co uczyniono na skutek wydanych zaleceń pokontrolnych,
- nie były nauczycielom przyznawane dodatki motywacyjne. Ustalono, że wbrew regulaminowi wynagradzania nauczycieli... nie zabezpieczono w planie wydatków puli środków na dodatki motywacyjne. Poinformowano o zabezpieczeniu w planie finansowym Szkoły Podstawowej w Dubiczach Cerkiewnych na 2020 r. środków na dodatki motywacyjne w wysokości 5% kwoty planowanej na wynagrodzenia zasadnicze nauczycieli.

W zakresie wydatków **Zespołu Obsługi Szkół w Turośli** stwierdzono poniesienie na rzecz Urzędu Gminy w Turośli wydatku na kwotę 3.270,96 zł tytułem „Obciążamy was kosztami uczestnictwa w Balu Karnawałowym w dniu 26 stycznia 2018 r. kwotą 3.270,96 zł (...)”. Ustalono, że kwota stanowiła część faktury, którą opisano jako „Konsumpcja przeznaczona była na choinkę noworoczną dla pracowników UG”, a płatność została zrealizowana przez Urząd Gminy z rachunku ZFSS w dniu 13 lutego 2018 r. Z wyjaśnienia złożo-

nego przez kierownika ZOS wynika, że pomyłkowo opłacono ze środków budżetowych zamiast ze środków ZFŚS. W wyniku kontroli kwota została zrefundowana – wpłacono do budżetu ze środków ZFŚS.

W dniu 22 stycznia 2019 r. Zastępca Wójta **Gminy Zawady** zawarł z kancelarią prawniczą umowę na świadczenie usług doradztwa podatkowego w obszarze podatku VAT w zakresie analizy prawa zamawiającego do korekty zmniejszającej podatek VAT należny zadeklarowany i odprowadzony przez zamawiającego z tytułu zbycia w drodze wyłączenia nieruchomości przeznaczonych pod budowę infrastruktury drogowej. Wynagrodzenie wykonawcy ustalono jako 30% zmniejszenia VAT należnego oraz jednorazowe wynagrodzenie w wysokości 1.000 zł zafakturowane wraz z wystawieniem pierwszej faktury dotyczącej wynagrodzenia za sukces, nie później jednak niż w dniu zakończenia umowy. Kontrola wykazała, iż zawarcie umowy było bezprzedmiotowe, gdyż gmina Zawady nie odprowadziła podatku VAT (skorzystała ze zwolnienia podatkowego) z tytułu zbycia w drodze wyłączenia nieruchomości przeznaczonych pod budowę infrastruktury drogowej. Wnioskowano o dołożenie należytej staranności przy zawieraniu umów, które mogą powodować powstanie zobowiązań pieniężnych, celem wyeliminowania sytuacji podpisywania umów o bezprzedmiotowym charakterze.

Burmistrz **Sejny** podpisał umowę z osobą fizyczną, określoną jako umowa zlecenia, na pełnienie funkcji Pełnomocnika ds. Rozwoju Podstrefy Sejny Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Jednakże do obowiązków zleceniobiorcy należało także m.in. opracowanie materiałów promujących podstrefę w Sejnach, opracowanie procedur partnerstwa publiczno-prywatnego w mieście Sejny, zaproponowanie 2 modelowych rozwiązań zastosowania PPP w mieście Sejny, opracowanie „mapy drogowej” uzyskania samowystarczalności energetycznej Miasta Sejny. Nie stwierdzono opracowania tych dokumentów. Wydatki poniesione w związku ze zleceniem pełnienia tej funkcji wyniosły 43.108,09 zł.

Rekomendowano egzekwowanie należytego udokumentowania realizacji przez wykonawcę obowiązków określonych w umowie, jeżeli sformułowano je w treści umowy w sposób przesądzający o powinnośi osiągnięcia konkretnego rezultatu.

W zakresie wydatków kontrolowano prawidłowość naliczenia odpisu na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych. Największy skutek finansowy stwierdzono w **Urzędzie Gminy Dobrzyniewo Duże** – polegał on na zaniżeniu odpisu o 1.185,66 zł i w **Urzędzie Gminy Jeleniewo**, gdzie o tą samą kwotę zawyżono odpis. Z kolei w **Urzędzie Gminy Jasionówka** zawyżenie odpisu wyniosło 574,48 zł.

Do kierowników jednostek zwrócono się o zwiększenie i zmniejszenie odpisu na ZFŚS ustalonego na rok, w którym odbywała się kontrola. Stosowne działania zostały podjęte.

Ustalenia kontroli w **mieście Brańsk** wykazały brak działań zapewniających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii na poziomie adekwatnym do środków pozyskiwanych przez miasto z tytułu wydawanych zezwoleń na sprzedaż alkoholu. Wydatki w rozdziale 85154 „Przeciwdziałanie alkoholizmowi” wyniosły w 2018 r. 46.477,10 zł, natomiast dochody z zezwoleń – 140.758,26 zł. Plan wydatków w rozdz. 85154 na 2018 r. wynosił aż 313.134 zł, z uwzględnieniem niewydatkowanych w latach poprzednich środków z opłat za zezwolenia. Nie poniesiono w 2018 r. żadnych wydatków na przeciwdziałanie narkomanii, na plan 5.000 zł.

Do Burmistrza zwrócono się o podjęcie działań zapewniających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii – wynikających z uchwalanych programów – na poziomie adekwatnym do środków pozyskiwanych przez miasto z tytułu wydawanych zezwoleń na sprzedaż alkoholu.

Analiza wydatków zakwalifikowanych jako poniesione w na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii w **gminie Zawady** wykazała, że zdecydowaną większość środków, które powinny być przeznaczone zgodnie z przepisami o wychowaniu w trzeźwości... na zadania określone Programem – 84% uzyskanych w 2018 r. dochodów z zezwoleń na sprzedaż alkoholu – pochłonęły w 2018 r. wydatki na wynagrodzenia członków Gminnej Komisji Profilaktyki. Jednocześnie nie podjęto działań w celu realizacji takich zadań ujętych w Programie jak np.: zorganizowanie wycieczki letniej, prowadzenie sportowych zajęć pozalekcyjnych, organizowanie warsztatów i przedstawień, utworzenie punktu konsultacyjnego. Ponadto stwierdzono finansowanie w ramach Programu 2 wyjazdów za kwoty 2.242 zł i 2.058 zł, których związek

z programem uzasadniano jedynie tym, że w ich trakcie członek GKPiRPA prowadził pogadankę o tematyce profilaktycznej; w zakresie jednego z wyjazdów nie ustalono dokąd i w jakim celu go zorganizowano.

Zwrócono się m.in. o zapewnienie realizacji wszystkich zadań merytorycznych przyjętych w Programie; podjęcie działań ograniczających zjawisko wydatkowania większości rocznych dochodów z opłat za zezwolenia na sprzedaż alkoholu na wynagrodzenia członków Gminnej Komisji, a także dokonywanie wydatków na przeciwdziałanie alkoholizmowi na podstawie dokumentacji zapewniającej możliwość ustalenia należytego związku między finansowanymi celami a realizacją zadań gminy z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi.

W zakresie wydatków na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w **gminie Dobrzyniewo Duże** stwierdzono zaniechanie wypłacenia kwoty 500 zł należnej sekretarzowi gminnej komisji. Zaległą kwotę wypłacono w trakcie czynności kontrolnych. Ponadto część wydatków nie zawierała opisu pozwalającego na jednoznaczne stwierdzenie, że dokonane wydatki mają rzeczywisty związek z realizacją zadań ujętych w Programie. Świadczyć miała o tym tylko dekretecja na fakturze. Dotyczy to m.in. wydatków na: zakup materiałów związanych z organizacją pielgrzymki czy zakup usługi gastronomicznej „na organizację wyjazdu grupy seniorów”.

Wnioskowano o dołożenie należytej staranności w zakresie opisywania dowodów księgowych dokumentujących wydatki sklasyfikowane w rozdz. 85154, mając na uwadze zapewnienie jednoznacznego wykazania ich związku z realizacją zadań zawartych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Wśród poniesionych przez **gminę Czyżew** wydatków ujętych jako dotyczące realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2018 r. stwierdzono, że niektóre nie wykazywały należytego związku z programem. Uwaga ta dotyczy wydatków na: usługę cateringową w wysokości 4.500 zł z opisem na fakturze „Integracyjne spotkanie wigilijne uczestników Klubu Senior +...” oraz na usługę gastronomiczną w wysokości 1.000 zł, który według załącznika do faktury i złożonych wyjaśnień poniesiono na „usługa gastronomiczna „100-lecie odzyskania niepodległości”, 45-lecie Koła Łowieckiego „Bażant” i wręczenie sztandaru” oraz transport młodzieży do Białowieży w wysokości 1.304,10 zł. Ani z samego charakteru zadań, ani z treści wystawionych faktur nie wynika dostateczny związek z realizacją Programu. Wyjaśnienia złożone w sprawie tych wydatków potwierdzają, że działania stricte profilaktyczne (wynikające tylko z wyjaśnień) nie generowały jako takie w praktyce żadnych kosztów.

Rekomendowano dokonywanie wydatków na przeciwdziałanie alkoholizmowi na podstawie dokumentacji zapewniającej możliwość ustalenia należytego związku między finansowanymi celami a realizacją zadań gminy z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi.

Badanie wydatków poniesionych w ramach realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2018 w **gminie Tykocin** wykazało, iż znalazło się w nim przedsięwzięcie określone wprost jako wspomaganie działalności KS „Orzeł” poprzez m.in. zakup sprzętu sportowego i opłacanie przejazdów na mecze. Wydatki na działalność KS „Orzeł” w 2018 r. ze środków na profilaktykę przeciwalkoholową wyniosły 25.964,73 zł, co stanowiło 25,82% wszystkich wydatków gminy sfinansowanych z opłat za zezwolenia na sprzedaż alkoholu. Jednocześnie klub ten nie ubiegał się o uzyskanie dotacji z budżetu gminy na dofinansowanie zadań publicznych z zakresu sportu. Zadaniem gminy nie jest pokrywanie kosztów bieżącego funkcjonowania stowarzyszeń, posiadające charakter podmiotowego finansowania. Podmiot niezaliczany do sektora finansów publicznych może otrzymywać z budżetu gminy środki wówczas, gdy realizuje zadanie publiczne oraz zwróci się o jego dofinansowanie.

Wnioskowano o zaprzestanie bezpośredniego finansowania z budżetu gminy funkcjonowania KS „Orzeł” wraz z przekazywaniem temu klubowi środków finansowych z budżetu w formie dotacji na realizację zadania publicznego, po ewentualnym wyłonieniu klubu jako beneficjenta dotacji.

Kontrola wydatków sklasyfikowanych jako poniesione na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w **gminie Dubicze Cerkiewne** wykazała, że zaliczono do nich wydatki opisane jako zakupy na rzecz honorowych dawców krwi w kwocie łącznej 140 zł, na podstawie not obciążeniowych ze sklepu Rossman, w tym 20 zł za doładowanie do karty. Z opisu dowodów księgowych nie wynikał dostateczny związek wydatków z programem. Związek ten uzasadniano dopiero w składanych wyjaśnieniach.

Wskazano na konieczność zaliczania do wydatków sklasyfikowanych jako sfinansowane z opłat za zezwolenia na sprzedaż alkoholu wyłącznie wydatków wykazujących należyty związek z zadaniami określonymi Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

W **gminie Zambrów** stwierdzono zawieranie przez Wójta umów zlecenia z pracownikiem GOPS będącym jednocześnie członkiem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na opracowanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, mimo że obowiązki w tym zakresie były pisemnie powierzone pracownikowi Urzędu Gminy. Na przykład za opracowanie programu na 2019 r. wydatkowano w ten sposób 1.400 zł, mimo że programy na 2018 i 2019 r. były praktycznie tożsame.

Wnioskowano o zaprzestanie odpłatnego zlecenia opracowania projektu Programu w sytuacji powierzenia pracownikowi Urzędu Gminy tego obowiązku zakresem czynności.

Kontrola zagadnień dotyczących realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przez **gminę Kleszczele** wykazała, że w 2018 r. nie były w ogóle zwoływane posiedzenia Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Ustalenie to wykazuje związek z faktem, że według Programu pracownikom Urzędu Miejskiego i jednostek podległych, będącym członkami Komisji, nie przysługuje żadne wynagrodzenie za udział w posiedzeniu Komisji.

Rekomendowano zapewnienie należytego funkcjonowania powołanej Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wraz z rozważeniem zasadności zawierania w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych postanowień odbierających części członków Komisji prawo do wynagrodzenia za udział w posiedzeniach.

Kontrola wydatków na diety radnych Rady **Powiatu Białostockiego** wykazała, że za listopad 2018 r. doszło do wypłaty niektórym radnym diet w pełnej miesięcznej wysokości, mimo że radni ci nie pełnili funkcji radnego przez część tego miesiąca – albo w związku z rozpoczęciem kadencji w dniu 22 listopada 2018 r. albo w związku z jej zakończeniem w tym dniu. Poszczególnym radnym wypłacono diety w zawyżonej wysokości, która wyniosła łącznie 19.400,32 zł.

Do Starosty zwrócono się o wyegzekwowanie od obecnych i byłych radnych Rady Powiatu zwrotu diet wypłaconych za listopad 2018 r. w kwocie zawyżonej.

Za posiedzenie Komisji Rewizyjnej i sesję Rady **Gminy Zawady** odbyte w dniu 15 maja 2018 r. wypłacono 6 radnym będącym członkami Komisji Rewizyjnej po dwie diety, mimo że uchwała regulująca ustalenie wysokości i zasady wypłacania diet radnym literalnie wskazuje, że w razie zbiegu sesji i posiedzeń komisji w tym samym dniu, radny otrzymuje tylko jedną dietę. Łącznie zawyżono wypłatę diet o 1.200 zł.

Wnioskowano o wyeliminowanie przypadków wypłacania radnym podwójnych diet oraz wyegzekwowanie zwrotu 200 zł od każdego z 6 radnych.

W **gminie Turośl** w listopadzie 2018 r. wypłacono – jako ustępującemu i nowo wybranemu Przewodniczącemu Rady Gminy (ta sama osoba) – poza należną dietą za pełnienie funkcji Przewodniczącego, dodatkowo dietę jako radnemu, tj. w kwocie 378 zł. W trakcie kontroli kwota ta została zwrócona.

W **Urzędzie Gminy Wiżajny** pracownikowi zatrudnionemu na stanowisku woźnego wystawiono polecenie wyjazdu służbowego, w którym: nie określono czasu odbywania podróży, jako miejsce podróży wskazano „teren Gminy Wiżajny” a jako jej cel - „nadzór nad remontem dróg gminnych”, mimo że zadanie to należy do obowiązków innego pracownika. Do rozliczenia delegacji pracownik załączył „Wykaz przejechanych kilometrów na terenie Gminy Wiżajny podczas nadzoru nad pracami remontowymi...”, z którego nie wynikało, gdzie odbywał podróże. Wydatek z tytułu zwrotu kosztów tak zleconej podróży wyniósł 896,24 zł.

Zalecono wystawianie pracownikom poleceń wyjazdu służbowego określających czas i miejsce podróży.

Zastępcy Wójta **Gminy Dobrzyniewo Duże** bezpodstawnie wypłacenie równowartość 90 euro (kwotę 387 zł), która miała odpowiadać zakupowi waluty na „potrzeby wyjazdu zagranicznego na Litwę”. Z rozliczenia kosztów nie wynikało, aby Zastępcę Wójta poniósł z tej kwoty jakiegokolwiek wydatki, które uzasadniałyby zwrot środków. Nie wypłacono natomiast należnej mu diety w wysokości 19,5 euro. Ogółem wypłatę zawyżono o 70,5

euro. Poinformowano o wyegzekwowaniu tej kwoty. Z kolei w **Starostwie Powiatowym w Białymstoku** w przyjętej do kontroli próbie zawyżono diety z tytułu podróży zagranicznych do Monachium i Grodna o równowartość 51,33 euro (370,52 zł). Zwrócono się o wyegzekwowanie tej kwoty od pracowników.

Pracownikowi **Urzędu Miejskiego w Suchowoli** wypłacano ryczałt za 300 km miesięcznie, mimo że zgodnie z umową przyznany limit kilometrów od dnia 1 kwietnia 2018 r. wynosił 150 km miesięcznie. Ryczałt wypłacono w wysokości zawyżonej łącznie o 1.812,09 zł brutto. W trakcie kontroli pracownik dokonał zwrotu nienależnie pobranego ryczałtu w kwocie 1.486,09 zł netto. Z kolei ryczałt za jazdy lokalne pobierany przez **Burmistrza Kleszczel** nie był opodatkowany podatkiem dochodowym od osób fizycznych. Zalecono opodatkowanie podatkiem dochodowym od osób fizycznych wypłacanego Burmistrzowi ryczałtu.

W zakresie wydatków ujętych w **Urzędzie Miejskim w Suchowoli** jako poniesione na promocję gminy stwierdzono m.in. wydatki na przewóz radnych Rady Miejskiej oraz usługę cateringu na kwotę 2.300 zł brutto, związaną z sesją inauguracyjną Rady Miejskiej. Wyjaśniono, że wydatek związany z sesją nie miał związku z promocją gminy. Z wyjaśnień wynika też, że zakwalifikowanie wydatku na usługę cateringową do wydatków na promocję gminy miało na celu uniknięcie wykazania wykonania wydatków w rozdz. 75022 „Rady gmin...” par. 4300 „Zakup usług pozostałych” z przekroczeniem limitu zawartego w planie finansowym.

Wskazano na obowiązek ponoszenia wydatków budżetu na cele wykazujące należyty związek z realizacją zadań publicznych, których finansowaniu miały te wydatki służyć według przyjętego sposobu ich sklasyfikowania, oraz w granicach limitów określonych w planie finansowym dla danego rodzaju wydatków.

Wśród wydatków ujętych jako poniesione na promocję **gminy Dobrzyniewo Duże** stwierdzono brak możliwości ustalenia konkretnych czynności realizowanych przez wykonawcę umowy z 6 kwietnia 2018 r. opiewającej na kwotę 5.000 zł, którą zlecono przygotowanie merytoryczne, organizację, dokumentację i przeprowadzenie w dniu 8 kwietnia 2018 r. Festynu Wielkanocnego Pogorzałki oraz Wielkanocnej Konferencji Kół Gospodyń Wiejskich w godzinach 14.00 – 18.00. Zacytowane zapisy umowy nie pozwalały na konkretne ustalenie obowiązków zleceniobiorcy. Upiękniał jedynie dwudniowy okres między zawarciem umowy a terminem jej wykonania, podczas gdy według złożonych wyjaśnień uzasadnieniem wynagrodzenia wykonawcy miało być m.in. „poniesienie kosztów zakupu produktów do przygotowania regionalnych potraw wielkanocnych przez koła gospodyń wiejskich” oraz całościowa organizacja konferencji. Załączone do wyjaśnienia sprawozdanie wykonawcy, opatrzone 4 zdjęciami (obowiązek sporządzenia sprawozdania nie był przewidziany umową) stanowi jedynie, że „Podczas konferencji, prezentowane były regionalne potrawy wielkanocne przygotowane przez koła gospodyń wiejskich.” Oprócz tego wymieniono nazwy 22 potraw. Treść sprawozdania nie dokumentuje zatem faktycznych czynności zleceniobiorcy, a przez to nie uzasadnia kwoty wypłaconego wynagrodzenia.

Zwrócono się o precyzyjne określanie i należyte dokumentowanie obowiązków przyjętych umową przez zleceniobiorców, pod kątem wykazania obiektywnej adekwatności wydatków budżetu z tytułu wypłacanego im wynagrodzenia do zleconych czynności, tj. realizacji wydatku zgodnie z zasadą określoną w art. 44 ust. 3 pkt 1 lit. a) ustawy o finansach publicznych.

Kontrola wydatków w **Urzędzie Gminy Wizna** wykazała naruszenie przez byłego Wójta obowiązku określonego w art. 54 ust. 6 ustawy o finansach publicznych. Skarbnik Gminy odmówiła zatwierdzenia faktury za zakup drukarki i zwróciła ją pracownikowi właściwemu merytorycznie. W piśmie skierowanym do Wójta Skarbnik wyraziła wątpliwości w zakresie sposobu wyłonienia dostawcy drukarki oraz jej ceny (na stronach internetowych sklepów ceny oferowane za identyczną drukarkę są znacznie niższe). Wskazała też w piśmie, że faktura została jej ponownie przekazana z adnotacją Wójta „proszę zapłacić”. Skarbnik postanowiła odmówić zatwierdzenia faktury. W takiej sytuacji Wójt obowiązany był do niezwłocznego zawiadomienia o tym w formie pisemnej Rady Gminy Wizna oraz Regionalnej Izby Obrachunkowej w Białymstoku. Wykonania tych obowiązków nie stwierdzono.

Wskazano na obowiązek zawiadamiania Rady Gminy oraz RIO w Białymstoku w przypadku odmowy podpisania dokumentu przez Skarbnika Gminy w trybie określonym przepisami art. 54 ust. 4-5 ustawy o finansach publicznych.

Kontrola w **Zakładzie Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Stawiskach** wykazała, że były Burmistrz zlecił Zakładowi wykonanie prac drogowych w ramach funduszu sołectkiego w 5 miejscowościach za kwotę 33.103,60 zł, co skutkowało poniesieniem przez Zakład wydatków na zakup pospółki do remontów dróg w kwocie 12.959,28 zł. Analizując dokumentację stwierdzono, że dostawcą pospółki był wykonawca, z którym były Burmistrz zawarł 30 grudnia 2016 r. umowę na dostawę pospółki do naprawy dróg gruntowych na terenie gminy obowiązującą w latach 2017-2018. Mimo obowiązywania umowy zawartej z Burmistrzem, przewidującej cenę 11 zł netto za tonę pospółki, Zakład płacił przy realizacji tego zlecenia za 1 tonę kwotę 12 zł netto. Kierownik Zakładu wyjaśnił, że zakupu pospółki dokonywał z wolnej ręki i nie miał wiedzy, że Urząd Miejski ma podpisaną umowę z tym samym dostawcą. Przyjęty przez byłego Burmistrza sposób realizacji zadania oraz brak należytego obiegu informacji spowodował bezzasadne wydatkowanie środków publicznych na kwotę 1.079,97 zł.

Do Burmistrza zwrócono się o zaniechanie zlecenia ZGKiM dostaw, robót i usług w tej części, w której ich realizacja wiąże się z dokonywaniem przez Zakład zamówień publicznych, na które Urząd Miejski posiada już wybranego wykonawcę.

W **gminie Ciechanowiec** stwierdzono nieprawidłowości dotyczące wymaganej statutami sołectw liczby osób niezbędnych dla ważności zebrań wiejskich podejmujących uchwały w sprawie przeznaczenia środków funduszu sołectkiego. Według statutów zebranie jest ważne, gdy wzięło w nim udział co najmniej 1/5 mieszkańców sołectwa. Możliwość skutecznego przeprowadzania zebrania w II terminie, mimo braku quorum, przewidziano tylko w przypadku zebrań wyborczych. W innych sprawach statuty nie przewidują przeprowadzenia zebrań bez względu na quorum. Z dokumentacji złożonej przez 15 sołectw w związku z uchwaleniem przeznaczenia funduszu na 2018 r. wynikało, że na zebraniach wiejskich, na których uchwalano wnioski, nie była obecna wymagana liczba mieszkańców. Zebrania tych sołectw nie były zatem władne do podejmowania ważnych uchwał, a więc uchwalenia przez nie wniosków w sprawie przeznaczenia środków funduszu, co naruszało art. 5 ust. 1 ustawy o funduszu sołectkim. Realizując wnioski, które nie były uchwalone przez prawomocne zebrania gmina poniosła wydatki zakwalifikowane do wykonanych w ramach funduszu sołectkiego w łącznej wysokości 159.725,70 zł, co odpowiadało uzyskanemu z budżetu państwa zwrotowi ich części w formie dotacji celowej na poziomie 45.628,84 zł. Wojewoda Podlaski wydał decyzję o zwrocie dotacji w tej kwocie.

Kontrola zagadnień dotyczących funduszu sołectkiego w **gminie Piątnica** wykazała m.in., że w przypadku 5 sołectw nie zrealizowano przedsięwzięć, mimo że wnioski tych sołectw zostały przyjęte do realizacji przez byłego Wójta, zaś we wniosku jednego z sołectw przeznaczono środki na dofinansowanie remontu zabytkowego kościoła w innej miejscowości za kwotę 13.433,82 zł. Wbrew ustawie o funduszu sołectkim wniosek sołectwa nie respektował wymogu zawierania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji na obszarze sołectwa a jednocześnie przedsięwzięcie to nie miało cech przedsięwzięcia wspólnego. W związku z ustaleniami kontroli, we wniosku do Wojewody Podlaskiego o zwrot części wydatków wykonanych w ramach funduszu za 2018 r., wydatki poniesione w ramach funduszu tego sołectwa nie zostały ujęte. W efekcie kwota dotacji wydatkowanej z budżetu państwa na rzecz gminy Piątnica tytułem zwrotu wydatków była niższa o 3.837,64 zł.

Na terenie **miasta Suwałki** działają 3 sołectwa. We wniosku złożonym przez jedno z sołectw łączny szacunkowy koszt zgłoszonego przedsięwzięcia sołectwo określiło na kwotę 20.692 zł, podczas gdy wysokość środków funduszu sołectkiego przypadających temu sołectwu wynosiła 20.162,30 zł. Szacowany przez sołectwo koszt planowanego przedsięwzięcia wskazanego we wniosku przekraczał zatem o 529,70 zł wysokość środków funduszu postawionych do dyspozycji sołectwa, zatem powinien zostać odrzucony. Na jego podstawie do wydatków poniesionych w ramach funduszu sołectkiego zaliczono kwotę w sprawozdaniu Rb-28S kwotę 20.162,30 zł. W wyniku kontroli we wniosku do PUW o zwrot w formie dotacji z budżetu państwa części poniesionych wydatków kwota ta nie została ujęta, co skutkowało zmniejszeniem dotacji dla miasta o 2.879,78 zł.

W **gminie Sidra** w zakresie funduszu sołectkiego przyjęto do realizacji wniosek sołectwa pomimo, iż nie spełniał on wymogów formalnych określonych przepisami ustawy o funduszu sołectkim – zawierał jedynie podpis sołtysa i wskazanie przedsięwzięcia. Brak uzasadnienia wniosku i oszacowania kosztów przedsięwzięcia. Załączone do wniosku protokół zebrania wiejskiego i uchwała zebrania wiejskiego nie zawierały natomiast żadnych

informacji umożliwiających ustalenie, czy zebranie wiejskie uchwaliło jakiekolwiek przedsięwzięcie, a zatem wniosek naruszał też art. 5 ust. 2 ustawy. Do dokumentacji załączono listę obecności podpisaną przez 12 osób. Druk uchwały zebrania został podpisany przez przewodniczącego zebrania i nie został wypełniony, podobnie jak protokół z zebrania. W przypadku 5 sołectw stwierdzono zaś, że do wniosku złożonego do Wojewody Podlaskiego zaliczono kwoty wydatkowane na realizację przedsięwzięć zgłoszonych przez sołectwa w wysokości wyższej niż kwota funduszu przypadająca tym sołectwom na podstawie przepisów art. 3 ust. 1 ustawy o funduszu sołeckim. Łącznie w przypadku tych sołectw do wydatków wykonanych w ramach funduszu zaliczono kwotę o 3.482,75 zł wyższą niż środki funduszu sołeckiego. Przyznany gminie Sidra zwrot z budżetu państwa części wydatków wykonanych w ramach funduszu powinien być w związku z tym niższy o 994,92 zł.

W **gminie Goniądz** przyjęto do realizacji wniosek sołectwa pomimo, iż nie spełniał on wymogów formalnych określonych przepisami art. 5 ust. 3 ustawy o funduszu sołeckim – zawierał jedynie podpis sołtysa oraz dwóch innych członków rady sołeckiej i wskazanie przedsięwzięcia „remont dróg” za szacunkową kwotę 20.905 zł. Brak uzasadnienia wniosku. Załączony do wniosku protokół zebrania wiejskiego pozostał w ogóle nie wypełniony; brak nawet podpisu. Do dokumentacji załączono jedynie listę obecności podpisaną przez 3 osoby, w tym sołtysa. Zarówno protokół z zebrania, jak i uchwała zebrania wiejskiego nie zawierały zatem żadnych informacji umożliwiających ustalenie, czy zebranie wiejskie uchwaliło jakiekolwiek przedsięwzięcie, a zatem wniosek naruszał też art. 5 ust. 2 ustawy. W ramach funduszu sołeckiego tego sołectwa wydatkowano w 2018 r. 20.891,55 zł. Ponadto przyjęto do realizacji, jako prawidłowy, wniosek sołectwa, który przewidywał „remont drogi na terenie sołectwa” za 12.000 zł oraz „inne przedsięwzięcia” za 749,43 zł (bliżej nie sprecyzowane). Wniosek ten dodatkowo nie zawierał uzasadnienia wymaganego przez art. 5 ust. 3 ustawy. Określenie przedsięwzięć we wniosku nie może polegać na użyciu sformułowania „inne przedsięwzięcia”, ponieważ nie wiadomo, jaką decyzję w sprawie przeznaczenia środków podjęło zebranie wiejskie.

Rekomendowano m.in. formalne odrzucanie wniosków sołectw niespełniających wymagań określonych ustawą o funduszu sołeckim, w tym niezawierających uzasadnienia czy niemających umocowania w odpowiedniej dokumentacji z zebrania wiejskiego, świadczącej o ich uchwaleniu przez zebranie.

W **gminie Zabłudów** w zakresie funduszu sołeckiego stwierdzono m.in., że uwzględniono zmianę wniosku sołectwa, która została zgłoszona przez sołtysa bez wykazania decyzji zebrania wiejskiego w tej sprawie oraz przyjęto do realizacji wnioski 3 sołectw obejmujące jako jedno z przedsięwzięć organizację imprez integracyjnych, bez bliższych szczegółów umożliwiających ustalenie związku z zadaniami gminy.

Wnioskowano o zobowiązanie sołtysów do protokołowania faktu przeprowadzenia zebrania wiejskiego w II terminie, przyjmowanie wyłącznie takich wniosków w sprawie zmiany wniosku określającego przeznaczenie funduszu sołeckiego, które zostały uchwalone przez zebranie wiejskie, a także zaprzestanie przyjmowania wniosków sołectw przewidujących przeznaczenie środków funduszu na realizację różnego rodzaju imprez integracyjnych oraz finansowania z budżetu gminy w ramach funduszu wydatków na takie cele – jeżeli sołectwo nie wykazało dostatecznego związku imprezy z realizacją zadań gminy.

W **gminie Miastkowo** przyjęto do realizacji wnioski 2 sołectw (na kwotę 17.239,42 zł i 13.236,60 zł) pomimo, iż nie spełniały one wymogów formalnych określonych przepisami art. 5 ust. 3 ustawy, tj. nie zawierały uzasadnienia.

Zalecono formalne odrzucanie wniosków sołectw niespełniających wymagań określonych ustawą o funduszu sołeckim, w tym niezawierających uzasadnienia.

6. W zakresie zamówień publicznych:

- nieokreślenie lub nieprawidłowe określenie wartości zamówienia – w 1 jednostce;
- naruszenie obowiązku zamieszczania ogłoszeń o zamówieniu i o zawarciu umowy - w 1 kontrolowanej jednostce;
- niewłaściwa specyfikacja istotnych warunków zamówienia (np. treść niekompletna lub niezgodna z przepisami ustawy) – w 2 kontrolowanych jednostkach;
- nieprawidłowości w zakresie warunków udziału w postępowaniu (np. niezamieszczenie w ogłoszeniu i specyfikacji warunków, opisu sposobu dokonywania oceny ich spełniania) - w 1 jednostce;
- nieprawidłowe określenie kryteriów oceny ofert - w 24 jednostkach kontrolowanych;

- nieprawidłowe określenie zasad wnoszenia wadium lub nieprawidłowości w zakresie zwrotu i zatrzymania wadium (np. nieterminowy zwrot, niezatrzymanie lub bezpodstawne zatrzymanie) - w 2 kontrolowanych jednostkach;
- nieprawidłowości w zakresie informowania o wynikach postępowania (w tym zawiadomienia o wyborze oferty, ofertach odrzuconych, wykonawcach wykluczonych z postępowania) - w 2 jednostkach;
- niesporządzenie lub nieprawidłowe sporządzenie protokołu postępowania - 1 1 jednostce kontrolowanej;
- nieprawidłowości przy ustalaniu, pobieraniu lub zwrocie zabezpieczenia należytego wykonania umowy - w 16 jednostkach kontrolowanych;
- wypłacenie wynagrodzenia za roboty, dostawy lub usługi bez potwierdzenia ich wykonania, protokołu odbioru - w 79 jednostkach kontrolowanych;
- wypłacanie wykonawcom robót, dostaw lub usług wynagrodzeń niezgodnie z umową - w 2 jednostkach;
- naruszenie postanowień umowy w zakresie dokumentowania zmian cen dostaw oraz potwierdzania jakości dostarczanych materiałów - w 2 jednostkach;
- nieprawidłowości przy sporządzeniu planu postępowań o udzielenie zamówień publicznych oraz sprawozdania o udzielonych zamówieniach publicznych - odpowiednio w 3 i 5 jednostkach;
- nieprawidłowości przy ustaleniu zasad funkcjonowania komisji przetargowej lub powierzeniu przez kierownika zamawiającego innym osobom czynności związanych z przygotowaniem i prowadzeniem postępowania - w 2 jednostkach kontrolowanych;
- złożenie oświadczeń z art. 17 ust. 2 ustawy Prawo zamówień publicznych przed otwarciem ofert - w 2 jednostkach kontrolowanych.

Przy udzielaniu zamówienia publicznego na kredyt przez **gminę Zabłudów** stwierdzono ograniczenie wagi kryterium ceny do 60% przy jednoczesnym przyznaniu wagi 40% niemającemu praktycznego znaczenia kryterium liczby dni, po której nastąpi uruchomienie kredytu. W konsekwencji stworzono potencjalną możliwość wyłonienia jako „najkorzystniejszej” oferty droższej w zakresie kosztów kredytu o 926.381 zł przy zaoferowaniu uruchomienia kredytu w ciągu 1 dnia, podczas gdy oferta tańsza o te kwoty przewidywałaby uruchomienie kredytu po 2 dniach (jako wyjściową cenę do obliczeń przyjęto podczas kontroli wartość szacunkową). Tak określona waga kryteriów nie zapewniała wyboru oferty najkorzystniejszej ani oszczędnego wydatkowania środków. W **gminie Gródek** tak samo skonstruowane warunki zamówienia skutkowałyby wyborem oferty udzielenia kredytu droższej o 390.000 zł z powodu zadeklarowania uruchomienia kredytu o 1 dzień wcześniej. Analogicznie błędne, niezapewniające wyboru oferty najkorzystniejszej, określenie kryteriów oceny stwierdzono w zamówieniu na kredyt długoterminowy do wysokości 7.629.208 zł zaciągany przez **gminę Piątnica** oraz na kredyty zaciągane przez **gminy Wiązajny i gminę Suchowola**.

Rekomendowano ustalanie kryteriów oceny ofert w postępowaniach na udzielenie kredytu w sposób zapewniający wybór oferty rzeczywiście najkorzystniejszej w rozumieniu przepisów Prawa zamówień publicznych.

W przetargu nieograniczonym na udzielenie i obsługę kredytu **miasta Grajewo** zastosowano jako kryteria oceny ofert: wysokość oprocentowania kredytu - waga 60% oraz wysokość prowizji przygotowawczej, obejmującej opłaty za rozpatrzenie wniosku - waga 40%. W przypadku zaproponowania przez wykonawcę zerowej prowizji oferta miała otrzymać maksymalną liczbę punktów - 40. Prowizja stanowiła zatem dodatkowe - oprócz ceny - kryterium, mimo że jest w istocie wartością mającą wpływ na wysokość łącznej ceny usługi będącej przedmiotem zamówienia. W świetle definicji ceny i najkorzystniejszej oferty prowizja stanowić może jedynie element składowy proponowanej ceny, a nie odrębne kryterium. Przyjęcie w specyfikacji tego typu kryterium oceny ofert nie zabezpiecza też wyboru oferty najkorzystniejszej, ponieważ sposób przyznawania punktacji w jego zakresie pozostawał w oderwaniu od rzeczywistej ekonomicznej korzyści wynikającej z różnic w wysokości prowizji względem różnic w wysokości oprocentowania, którego wagę przyjęto tylko jako niewiele wyższą.

Wnioskowano o zaprzestanie przyjmowania jako odrębnego kryterium oceny ofert wartości stanowiących w istocie składnik ceny za realizację przedmiotu zamówienia oraz uwzględnienie przy ustalaniu kryteriów oceny ofert, aby zapewniały one wybór oferty rzeczywiście najkorzystniejszej w rozumieniu przepisów Prawa zamówień publicznych.

Podobną sytuację – potencjalną możliwość wyboru oferty o istotnie wyższej cenie w zamian za dłuższy termin płatności faktury lub krótszy termin dostawy, który w praktyce nie miał istotnego znaczenia dla zamawiającego, a któremu przyznano wagę 40% przy ocenie ofert – stwierdzono w:

- **Zespole Obsługi Szkół w Turośli** w zakresie zamówienia na dostawę oleju opałowego, gdzie wagę 40% przyznano kryterium terminu dostawy wyrażonego w dniach roboczych;
- **Urządzie Gminy Wizna**, gdzie w przetargu na dostawę oleju opałowego kryterium termin dostawy przyznano wagę 30% (10% termin płatności faktury);
- **Urządzie Gminy Krasnopol i Urzędzie Miejskim w Suchowoli**, gdzie w przetargach na odbiór i zagospodarowania odpadów komunalnych wagę 40% przyznano kryterium terminu płatności faktury; przy czym konstrukcja punktacji za to kryterium w Urzędzie Miejskim w Suchowoli polegała na tym, że za termin 30 dni przyznawano 40 pkt, a za każdy krótszy, choćby o 1 dzień – 0 pkt. W efekcie potencjalnie możliwe było dokonanie wyboru oferty blisko trzykrotnie droższej z powodu zaoferowania terminu płatności w tańszej ofercie o 1 dzień krótszego;
- **Urządzie Gminy Jeleniewo**, gdzie kryterium terminu płatności faktury przyznano natomiast wagę 30% przy takim samym przedmiocie jak wyżej;
- **Urządzie Gminy Mały Płock**, gdzie w przetargu na dostawę z wyrównaniem kruszywa na bieżące utrzymanie dróg wagę 40% przyznano terminowi przystąpienia do dostawy (2, 3 lub 4 dni), a w przetargu na dostawę oleju opałowego – 20% przyznano terminowi dostawy jednorazowej (punktowano terminy co 12 godzin) i 20% terminowi płatności faktury. W efekcie wybrano na zakup oleju opałowego ofertę droższą o 3.940 zł z powodu oferowanego terminu dostawy 12 zamiast 24 godzin. Jednocześnie w umowach z wykonawcami każdego z zamówień nie zapewniono udokumentowania terminu zgłoszenia zapotrzebowania dostawy, mimo że jej czas stanowił kryterium oceny ofert o tak znaczącej wadze i doprowadził do wyboru droższej oferty na olej opałowy;
- **Urządzie Gminy Piątnica, Urzędzie Gminy Turośl i Urzędzie Gminy Sidra**, gdzie w przetargu na dostawę kruszywa na bieżące utrzymanie dróg wagę 40% przyznano terminowi dostawy (przy czym brak udokumentowania na moment zlecenia dostawy) oraz **Urzędzie Gminy Przerośl**, gdzie w przetargu na podobną dostawę wagę 40% przyznano terminowi płatności faktury; z kolei w **Urzędzie Miejskim w Goniądzu** wagę 40% przyznano kryterium terminu płatności faktury w postępowaniu na remont nawierzchni dróg gruntowych;
- **Urządzie Gminy Poświętne**, gdzie w przetargu na dowóz uczniów do szkół wagę 40% przyznano terminowi płatności faktury;
- **Urzędzie Miejskim w Zabłudowie**, gdzie w przetargu na odśnieżanie dróg wagę 40% przyznano „czasowi rozpoczęcia usługi”, przy czym nie zapewniono udokumentowania momentu zgłoszenia usługi, zatem kryterium to nie było w ogóle weryfikowane; analogicznie skonstruowano takie zamówienie w **Urzędzie Miasta Siemiatycze**;
- **Urządzie Gminy Turośl**, gdzie w przetargu na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych zamawiający określił jako pozacenowe kryteria: termin płatności faktury (waga 20%) oraz ekologiczne spotkania edukacyjne (waga 20%; deklarowana ilość przewidywanych spotkań wynosić miała maksymalnie 5 spotkań). Drugie kryterium miało w praktyce znaczący wpływ na kształtowanie się punktacji w postępowaniu. Tylko z uwagi na fakt, że jeden z oferentów zaproponował o ponad 400.000 zł tańszą ofertę (przy braku punktacji za „organizację spotkań ekologicznych”) doszło do wyboru jego oferty, a nie wyboru oferty o tyle droższej, w której wykonawca zaoferował, że zorganizuje 5 spotkań. Różnica w liczbie punktów wynosiła bowiem jedynie 3,40 pkt na korzyść oferty tańszej o 428.820,48 zł (cena ofert – 672.779,52 zł i 1.101.600 zł). Wynika stąd, że złożenie przez wykonawcę deklarującego przeprowadzenie spotkań ekologicznych oferty niewiele mniej droższej, mogło doprowadzić do wyłonienia jego oferty a jedyną korzyścią dla zamawiającego z tego tytułu byłoby jedynie zadeklarowane zorganizowanie spotkań. Cena realizacji umowy byłaby zaś o około 400.000 zł wyższa.

Wskazano na konieczność ustalania kryteriów oceny ofert w sposób zapewniający wybór oferty rzeczywiście najkorzystniejszej w rozumieniu przepisów Prawa zamówień publicznych.

W kontrolowanych jednostkach poczyniono szereg ustaleń wykazujących, że jako kryterium o wadze 40% przyjmowano przy robotach budowlanych okres gwarancji, w zakresie którego ani możliwy do zaproponowania okres (mający wynosić do 5 lat), ani jej wymagany zakres (skupiający się co do zasady wyłącznie na obowiązku usunięcia wad), nie wskazywały na możliwość uzyskania przez zamawiającego jakichkolwiek (lub jednoznacznych do ustalenia) korzyści względem określonych przepisami k.c. uprawnień z tytułu

rękojmi za wady nieruchomości, a co dopiero korzyści, które obiektywnie można byłoby uznać za rekompensujące ewentualną konieczność wyboru oferty droższej o znaczną kwotę, wynikającą z nadania temu kryterium wagi aż 40% (przy cenie 60%). Taki sposób konstruowania kryteriów stwierdzono w: **Urzędzie Gminy Jasionówka, Urzędzie Gminy Piątница, Urzędzie Gminy Poświętne, Urzędzie Gminy Wizna, Urzędzie Miejskim w Czyżewie, Urzędzie Gminy Miastkowo, Urzędzie Miejskim w Tykocinie**. Z kolei w **Urzędzie Miasta Brańsk** wynik postępowania potwierdził bezpośrednio nieprawidłowość tak określanego kryterium gwarancji. Stwierdzono bowiem, że oferta z ceną 1.488.300 zł i 36 miesiącami gwarancji otrzymała 51 punktów, zaś z ceną 1.997.188,24 zł i 60 miesiącami gwarancji – 77,80 punktów. Oferty tych wykonawców zajęły 2 i 3 miejsce w postępowaniu. Z ich porównania wynika, że oferta z ceną wyższą o 508.888,24 zł i 5-letnią gwarancją uzyskała znacznie wyższą liczbę punktów, niż oferta z ceną o tę kwotę tańszą i przewidującą gwarancję 3-letnią. Przy czym żadna z ofert nie zawierała okresu gwarancji, który wykraczałby poza określony k.c. 5-letni okres rękojmi za wady nieruchomości. W umowie z wykonawcą uprawnienia zamawiającego z gwarancji skupiały się jedynie na usuwaniu wad, czyli generalnie nie wykraczały poza istotę instytucji rękojmi za wady, przysługującej zamawiającemu z mocy k.c. przez okres 5 lat. Ponadto, w umowie z wykonawcą stwierdzono, że udzieli on zamawiającemu „rękojmi za wady na okres 36 miesięcy i gwarancji na okres 60 miesięcy”. Termin rękojmi przysługuje zamawiającemu z mocy prawa, a zatem nie można mówić o jej „udzielaniu”; był on też mniej korzystny niż przewidują to obowiązujące przepisy Kodeksu cywilnego, czyli 5 lat na wady nieruchomości. Trzyletni okres rękojmi obowiązywał dla wad budynku do dnia 25 grudnia 2014 r. Na trzyletni okres rękojmi powoływano się też w postępowaniach prowadzonych przez **Starostwa Powiatowe w Bielsku Podlaskim i Starostwa Powiatowe w Zambrowie** oraz **Urząd Gminy Dobrzyniewo Duże**.

Wskazywano na konieczność zwracania uwagi przy określaniu na etapie udzielania zamówień publicznych kwestii dotyczących okresu i warunków gwarancji (w szczególności gdy mają stanowić one kryterium oceny ofert), aby zapewniały one dla zamawiającego dodatkowe korzyści względem uprawnień z rękojmi wynikających wprost z przepisów k.c. Zwracano się też o zaniechania określania w postanowieniach umowy o wykonanie zamówienia publicznego postanowień odnoszących się do okresu rękojmi, które są mniej korzystne od gwarantowanych obowiązującymi przepisami prawa.

W postępowaniu na odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów komunalnych prowadzonym przez **Urząd Gminy Dubicze Cerkiewne** błędnie przyznano wykonawcy 20 pkt za aspekt środowiskowy stanowiący jedno z kryteriów oceny ofert, z wagą na poziomie 20%. Zamawiający wymagał dysponowania przez wykonawcę pojazdami spełniającymi co najmniej normy emisji spalin EURO 4. Z jedynej złożonej oferty wynikało, że pojazdy „spełniały co najmniej normę emisji spalin EURO 4” bez sprecyzowania czy spełniają tylko normę EURO 4 (za co przewidziano 0 pkt) czy też wyższą (za normę EURO 5). Informacja taka nie pozwalała na przyznanie jakiegokolwiek liczby punktów w zakresie tego kryterium, ponieważ wynikało z niej jedynie spełnienie wymogu.

Zalecono przyznawanie punktacji ofertom wykonawców zamówień publicznych zgodnie z wykazanymi przez wykonawcę okolicznościami mającymi wpływ na liczbę punktów w świetle postanowień specyfikacji istotnych warunków zamówienia.

W prowadzonym przez **Urząd Gminy Krasnopol** przetargu nieograniczonym na termomodernizację budynku komunalnego wadium ustalono w wysokości 10.000 zł (5,74% wartości zamówienia), podczas gdy zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych nie mogło być ono większe niż 3% wartości zamówienia (5.231 zł).

Zwrócono się o ustalanie wysokości wadium w wysokości nie większej niż 3% wartości zamówienia.

W postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego na odbieranie odpadów komunalnych na terenie **miasta Grajewo** stwierdzono m.in., że:

- w komisji przetargowej wyznaczono przewodniczącego oraz dwóch członków; nie został wyznaczony sekretarz komisji, wbrew podziałowi obowiązków określonego regulaminem pracy komisji przetargowej;
- warunkiem udziału w przetargu było wniesienie wadium w wysokości 20.000 zł; jeden z wykonawców nie wniósł wadium, pomimo tego oferta nie została odrzucona i była poddawana ocenie (jego oferta nie została wybrana);
- informacja o wyborze najkorzystniejszej oferty nie została opublikowana na stronie internetowej zamawiającego;

- Burmistrz oraz trzech członków komisji przetargowej złożyli oświadczenia, o których mowa w art. 17 ust. 2 Prawa zamówień publicznych, w dniu podpisania umowy; składanie takich oświadczeń ma znaczenie na etapie wykonywania czynności w postępowaniu, a nie na dzień podpisania umowy;

- z naruszeniem terminu opublikowano ogłoszenie o udzieleniu zamówienia publicznego w BZP.

4. Zwrócono się o wyeliminowania nieprawidłowości w kwestii stosowania przepisów Prawa zamówień publicznych wskazując szczegółowe rozwiązania w tym zakresie.

Nieterminowe publikowanie ogłoszeń o udzieleniu zamówienia publicznego na podstawie art. 95 ust. 1 Prawa zamówień publicznych, tj. po upływie 30 dni od zawarcia umowy, stwierdzono również w **Urzędzie Gminy Juchnowiec Kościelny** i w **Urzędzie Miejskim w Czyżewie**.

Wnioskowano o zamieszczanie w Biuletynie Zamówień Publicznych ogłoszenia o udzieleniu zamówienia z zachowaniem 30-dniowego terminu od dnia podpisania umowy.

W **Urzędzie Gminy Jasionówka** kontrola zgodności z przyjętymi procedurami postępowań o wartości poniżej 30.000 euro wykazała, że w dokumentacji postępowania na wyłonienie wykonawcy budowy sieci wodociągowej we wsi Jasionóweczka o wartości szacunkowej 128.500 zł brak wymaganego obowiązującym w Urzędzie regulaminem „Rozeznania cenowego”. Brak też dokumentacji potwierdzającej, w jaki sposób pozyskano złożone w postępowaniu oferty, tj. dowodów na zwrócenie się do wykonawców o ich złożenie, bądź na opublikowanie zaproszenia do składania ofert na stronie internetowej.

Wnioskowano o przestrzeganie ustalonych obowiązującymi w Urzędzie Gminy procedurami wewnętrznymi obowiązków w zakresie dokumentowania postępowania o udzielenie zamówienia publicznego o wartości poniżej 30.000 euro.

W postępowaniu o wartości poniżej 30.000 euro na dostawę paliw płynnych dla **miasta Brańsk** jako kryteria wyboru ofert przyjęto: cenę – waga 80% i rabat – waga 20%. Rabat nie jest tożsamy z ceną, lecz ma wpływ na wysokość ceny, jako wartości, którą zamawiający ma zapłacić wykonawcy. Przyjęcie w zapytaniu rabatu jako kryterium oceny ofert należy zatem uznać za bezpodstawne. Rabat może stanowić jedynie element wskazujący sposób ustalenia proponowanej przez wykonawcę ceny i umożliwiający następnie weryfikowanie zgodności z ofertą cen poszczególnych dostaw, a nie przedmiot odrębnej oceny. Ponadto oceniany w postępowaniu rabat miał być odnoszony do ceny zbytu na stacji paliw, czyli wartości ustalonej przez wykonawcę. Zarówno w zapytaniu, jak i w umowie nie zawarto jakichkolwiek postanowień określających sposób odnoszenia oferowanej ceny do obiektywnej wartości, jaką jest cena zbytu producenta i – w konsekwencji – stosowanej przez wykonawcę faktycznie marży/upustu od ceny producenta.

Wskazano na konieczność zaprzestania przyjmowania rabatu/upustu od ceny jako odrębnego od ceny kryterium oceny ofert oraz konstruowanie zasad ustalania cen ofertowych za paliwa poprzez odnoszenie ich do cen producentów paliw.

W **Przedszkolu Nr 4 w Suwałkach** badanie wyłaniania wykonawców zamówień publicznych o wartości poniżej 30.000 euro na dostawę żywności oraz chemii gospodarczej wykazało, że kryteriami oceny ofert były: cena (waga 40%) i jakość (np. zawartość mięsa w wyrobach oraz ocena organoleptyczna) – waga 60%. Okazana kontrolującemu specyfikacja istotnych warunków zamówienia nie została zatwierdzona przez dyrektora. Nie zawierała również wymienionych w niej załączników, tj. m.in. formularzy cenowych, wzorów oświadczeń wymaganych od wykonawców. Z okazanej dokumentacji postępowania wynikało, że wpłynęły oferty od 9 wykonawców. Większość wykonawców nie załączyła do swoich ofert ani oświadczeń ani podpisanych wzorów umów – wymaganych specyfikacją. Intendent w żaden sposób nie udokumentował daty i godziny wpływu ofert. W okazanej dokumentacji znajdowało się „Ogłoszenie o wyborze oferty” (brak daty sporządzenia i podpisu osoby sporządzającej; brak też podpisu Dyrektora jako kierownika zamawiającego zatwierdzającego wybór). Na podstawie okazanej dokumentacji nie można było stwierdzić, aby zamawiający przy ocenie ofert stosował kryteria wskazane w specyfikacji. Ponadto, z zawartego w specyfikacji opisu przydzielania punktów w kryterium jakości nie wynikało jasno, na jakiej podstawie zamawiający zamierzał przydzielać punkty w tym kryterium (tj. jaki parametr jakości ma podlegać ocenie i jaka liczba punktów miałyby być przyznana za spełnienie jakich warunków). „Ogłoszenie o wyborze oferty” również nie pozwalało na ustalenie, czym wykonawca kierował się dokonując wyboru ofert. Ponadto, nie został sporzą-

dzony protokół postępowania. Biorąc pod uwagę jedynie cenę przedstawioną w formularzu cenowym, w trzech przypadkach wybrano oferty droższe. W wyjaśnieniach powoływano, że o wyborze zadecydowała jakość i dotychczasowa współpraca. Wskazuje to, że przyjęte kryteria oceny ofert nie były stosowane w sposób sprawdzalny i obiektywny (w przypadku kryterium jakości nie było to nawet możliwe ze względu na brak zasad punktacji), co nakazuje przyjąć wniosek o pełnym subiektywizmie w wyborze dostawców. W wyniku sprawdzenia realizacji zamówienia stwierdzono nieprzestrzeganie cen wynikających z ofert, z pominięciem trybu ich ewentualnych zmian przewidzianym umową.

Dyrektorowi zalecono m.in. rzetelne organizowanie i przeprowadzanie postępowania w celu wyłonienia wykonawców; w tym celu m.in. określanie jego warunków (przedmiotu zamówienia i kryteriów oceny ofert) w sposób umożliwiający obiektywny wybór oferty najkorzystniejszej oraz sporządzanie dokumentacji poświadczającej należyte przebieg postępowania i jego wyniki.

W **Urzędzie Gminy Krasnopol** umową ze stycznia 2018 r. zlecono dostawę żwiru za cenę 44,28 zł/m³ brutto (wykonawcę wyłoniono w postępowaniu o wartości poniżej 30.000 euro. W okazanej kontrolującemu dokumentacji nie było dowodów wagowych, o których mowa w protokole odbioru robót. Dopiero w następstwie podjętych czynności kontrolnych pracownik przedłożył 68 dowodów wagowych z informacją, że odnalazł je w biurku. Wśród przedłożonych dowodów 6 było nieczytelnych (wyblakły wydruk), zaś 2 opatrzone były datą 6 dni po dacie wystawienia faktury. W dniu 21 marca 2018 r. wykonawca wystawił fakturę na kwotę 44.280 zł. Na odwrocie faktury pracownik zamieścił adnotację, że stwierdza prawidłowe wykonanie usługi. W fakturze wskazano dowóz 1.000 m³ żwiru na drogi, co w przeliczeniu na tony (zgodnie z umową 1 m³ = 1,8 tony) powinno wynosić 1.800 ton. Suma czytelnych dowodów wagowych wystawionych do 21 marca 2018 r, potwierdza, że dowieziony został żwir w ilości 1.588,60 t. Brak należytego udokumentowania na 211,40 t żwiru (przy czym 6 dowodów było nieczytelnych). Kolejne w 2018 r. postępowanie na żwirowanie dróg przeprowadzono w listopadzie 2018 r. Oszacowano wartości zamówienia na 60.000 zł, podczas gdy w poprzednim postępowaniu wyłoniono wykonawcę, który wykonał taki sam zakres dostaw za kwotę 44.280 zł brutto. Ustalono ponadto, że zaproszenie do złożenia oferty nie zostało skierowane do wykonawcy, który na podstawie postępowania ze stycznia 2018 r. wykonał podobną usługę za 44.280 zł brutto. W wyjaśnieniach uzasadniano to tym, że jakość wykonywanych usług nie była zadowalająca. Komisja w protokole z poprzedniego postępowania stwierdziła jednak, że usługa remontowa została wykonana prawidłowo, bez uwag i zastrzeżeń. W drugim postępowaniu wyłoniono ofertę za 54 zł/m³.

Wnioskowano o rzetelne dokumentowanie wykonania usługi żwirowania dróg, w tym w zakresie jakości wykonanych prac, mając na uwadze możliwość zweryfikowania ilości dostarczonego żwiru oraz potwierdzenia ewentualnych uwag zamawiającego co do sposobu wykonania zamówienia.

Kontrola zgodności dokumentacji robót budowlanych ze stanem faktycznym, przeprowadzona poprzez oględziny efektów wykonanych zadań w **gminie Ciechanowiec** wykazała:

- w zakresie drogi w m. Tworkowice, że faktyczna długość drogi wynosi 243,5 m, zaś w kosztorysie powykonawczym wyceniono drogę o długości 250 m, co daje różnicę 6,5 m. Łącznie za niewykonane roboty zapłacono wykonawcy kwotę 5.900,93 zł, który zwrócił ją w trakcie kontroli;

- w zakresie przebudowy drogi na odcinku Kobusy – Radziszewo Stare, że w kosztorysie powykonawczym wykazano słupki z rur stalowych sztuk 7 o wartości 2.800 zł netto. W wyniku oględzin drogi stwierdzono 2 słupki – brak 5 słupków o wartości 2.000 zł netto; w poz. 20 wskazano 6 znaków, zaś w poz. 21 jeden znak – łączna wartość 2.800 zł netto; faktycznie stwierdzono 3 znaki o wartości 1.200 zł netto – brak 4 znaków o wartości 1.600 zł netto. Łączna wartość brakujących słupków i znaków to kwota 4.428 zł brutto, która została wypłacona wykonawcy. Według wyjaśnień pracowników Urzędu Miejskiego podczas czynności odbiorowych, jak również podczas kontroli w terenie przez przedstawicieli Urzędu Marszałkowskiego w Białymstoku znaki drogowe w ilości wymaganej dokumentacją projektowo-kosztorysową były wbudowane (...) Rozważa się możliwość zawiadomienia o zaistniałej sytuacji organów ścigania.

Kontrola zgodności dokumentacji robót budowlanych ze stanem faktycznym w **gminie Kołaki Kościelne**, wykazała następujące rozbieżności w zakresie przebudowy drogi:

- w kosztorysie ujęto regulację zasuw i zaworów wodociągowych – 24 sztuki po 75 zł netto (wartości ogółem 1.800 zł); w wyniku oględzin stwierdzono 21 sztuk, co oznacza brak 3 sztuk o wartości 276,75 zł brutto;

- w kosztorysie ujęto humusowanie i obsianie skarp – 223,80 m² po 4,25 zł netto za 1m²; ogółem wartość – 1.170 zł brutto. Inspektor kontroli RIO w wyniku oględzin wysnuł wniosek o braku humusowania i obsiania skarp, czego efekt obrazują dołączone do protokołu oględzin zdjęcia. Obecny podczas oględzin inspektor ds. drogownictwa Urzędu Gminy odmówił podpisania protokołu oględzin wskazując jednak, że wykonawca zostanie wezwany do usunięcia usterki w ramach gwarancji. Ponadto w przypadku dwóch umów z inspektorami nadzoru stwierdzono brak dowodów (wpisów w dzienniku budowy) potwierdzających wymaganą umowami częstotliwość obecności inspektora nadzoru na budowie.

W odpowiedzi poinformowano, iż nie stwierdzono podstaw, aby dochodzić roszczeń z tytułu zmniejszonej ilości zasuw wodociągowych oraz, że wykonawca zostanie wezwany do usunięcia usterek w zakresie humusowania i obsiania skarp.

Poddając kontroli dokumentację dotyczącą budowy ul. Łąkowej wraz z wykonaniem kanalizacji deszczowej przez **Urząd Miejski w Czyżewie** stwierdzono, że przekazanie terenu budowy powinno nastąpić do 12 listopada 2017 r. a faktycznie miało miejsce dopiero w dniu 4 grudnia 2017 r. W zakresie robót „odwodnienie drenażem – pompowanie wody” w przedmiarach robót wykazano pompowanie wody z wykopu w łącznej ilości 962,96 m-g i wartości 2.628,88 zł netto. Wielkość tą powtórzono w kosztorysie ofertowym i powykonawczym wyceniając prace na kwotę 9.629,60 zł netto. Wykonanie pompowania wody nie zostało odnotowane w dzienniku budowy. Dyspozycja projektanta była następująca: „Uwaga 1! rzeczywisty czas pompowania należy podać w trakcie pompowania i zapisać w dzienniku budowy.” Projektant na pompowanie wody zadysponował 962,96 motogodzin pracy sprzętu, co daje 40,13. Tymczasem z dziennika budowy wynika, że roboty kanalizacyjne (tylko na tym etapie robót mogło wystąpić pompowanie) trwały od 4 do 15 grudnia 2017 r. a więc tylko przez 11 dni. W kosztorysie powykonawczym ujęto: „Pompy przeponowe z napędem indywidualnym kpl. – 2”. W przypadku zaś przebudowy stadionu w Czyżewie stwierdzono rozbieżności w dokumentacji budowy boiska, bowiem głębokość posadowienia fundamentów pod słupki ogrodzenia powinna wynosić 80 cm według opisu do projektu, w projekcie wykonawczym (rysunek) głębokość ta ma wynosić 120 cm, zaś w przedmiarze określono ją na 130 cm – taką głębokość wskazał wykonawca w kosztorysie ofertowym i powykonawczym. Faktyczna głębokość to 120 cm. Wartościowo różnica między 130 cm a 120 cm to kwota 531,79 zł brutto.

W odpowiedzi poinformowano, iż zobowiązano pracowników do należytego udokumentowania, poprzez dokonywanie wpisów w dzienniku budowy, wszystkich zdarzeń zachodzących w procesie inwestycyjnym mających wpływ na wynagrodzenie wykonawcy, w tym zwłaszcza robót zanikowych, a także do wyegzekwowanie od wykonawcy robót związanych z przebudową stadionu kwoty 531,79 zł.

Z kolei oględziny przebudowy drogi w **gminie Zambrów** wykazały brak dwóch słupków pod znaki drogowe oraz niezgodność średnicy słupków z dokumentacją. W wyniku kontroli wykonawca zwrócił gminie kwotę 638,86 zł.

W § 3 ust. 3 i 4 umowy zawartej przez **Urząd Miejski w Czyżewie** na przebudowę stadionu przewidziano postanowienia, według których maksymalnie wynagrodzenie wykonawcy nie przekroczy 115% wynagrodzenia oraz że aneks do umowy zostanie zawarty w przypadku gdyby wynagrodzenie wykonawcy przekroczyło 115%, (tj. kwotę 697.348,09 zł). Jednocześnie przywołano w tych postanowieniach umowy art. 144 ust. 1 pkt 6 Prawa zamówień publicznych. Umowa przewidywała więc, iż bez dokonania jej pisemnej zmiany można wypłacić wykonawcy wynagrodzenie wyższe o 90.958,45 zł od wynikającego z oferty. Postanowienie takie było sprzeczne z zasadą pisemności umów w sprawie zamówień publicznych określoną w art. 139 ust. 2 Prawa zamówień publicznych. Przywołany w umowie przepis ustawy wyznacza zakres wartości dopuszczalnych zmian umowy a nie próg wartościowy, poniżej którego można modyfikować wynagrodzenie wykonawcy bez zmiany umowy. Jednocześnie umową bezpodstawnie przewidziano, że w przypadku zmiany wynagrodzenia o wartość ponad 15% wartości umowy pierwotnej należy zawrzeć aneks do umowy, podczas gdy według przywołanego w umowie art. 144 ust. 1 pkt 6 ustawy, powyżej tej wartości zmiana nie jest w ogóle dopuszczona tym przepisem.

Burmistrzowi rekomendowano zaprzestanie zawierania w treści umowy o wykonanie zamówienia publicznego postanowień przewidujących możliwość zaniechania jej pisemnych

zmian, jako rzekomo mających uzasadnienie w treści art. 144 ust. 1 pkt 6 Prawa zamówień publicznych.

W Starostwie Powiatowym w Zambrowie:

- zawarto umowę z wykonawcą, mimo nieustanowienia zabezpieczenia należytego wykonania umowy; w umowie zaś potwierdzono rzekome wniesienie pełnego zabezpieczenia (zostało ustanowione w okresie późniejszym);
- bezpodstawnie aż do 17 stycznia 2019 r. przetrzymywano wadium w wysokości 20.000 zł wniesione przez wykonawcę, z którym w dniu 10 października 2018 r. zawarto umowę;
- w wyniku oględzin drogi względem kosztorysu powykonawczego stwierdzono brak 2 słupków i dwóch znaków drogowych, a pozostałe słupki posiadały zaniżoną średnicę; w trakcie kontroli wykonawca wstawił 2 brakujące znaki oraz zwrócił oszacowaną różnicę wartości w zakresie średnicy słupków wynoszącą 560,88 zł;
- aneksowano wstecznie termin realizacji umów na wykonanie dokumentacji robót, już po upływie terminu ich wykonania (m.in. aneksem z 24 września 2018 r. wydłużono termin realizacji umowy, która zgodnie z aneksem z dnia 4 października 2017 r. ustalała termin wykonania zamówienia na 15 maja 2018 r.);
- w przypadku dwóch umów zawartych na wykonanie dokumentacji robót zamawiający wypłacił wykonawcy drugie transze wynagrodzenia, wynoszące 9.225 zł i 16.051,50 zł, pomimo że umowy te przewidywały dokonanie płatności dopiero po uzyskaniu ostatecznych decyzji o pozwoleniach na budowę. Zamawiający tymczasem zrezygnował z ubiegania się o te decyzje; w przypadku innej umowy, przewidującej taki sam warunek wypłaty ostatniej transzy wynagrodzenia, wykonawcy wypłacono 27 lutego 2018 r. kwotę 35.590,05 zł, pomimo, iż decyzja o pozwoleniu na budowę uprawomocniła się 30 listopada 2018 r.

Wnioskowano m.in. o egzekwowanie od wykonawcy zamówienia publicznego obowiązku terminowego wnoszenia zabezpieczenia należytego wykonania umowy, zwracanie wykonawcy wadium w terminie, zaniechanie praktyki wstecznego aneksowania umów, których termin realizacji już upłynął oraz przestrzeganie określonych umowami na wykonanie dokumentacji zasad wypłacania poszczególnych transz wynagrodzenia.

W zakresie zamówienia na realizację usługi odśnieżania dróg zleconego przez **Urząd Gminy Zawady** stwierdzono, że:

- w specyfikacji zastrzeżono obowiązek posiadania ciągnika o określonych parametrach technicznych; wykonawcy 2 części zamówienia nie dostarczyli wymaganych potwierdzeń, mimo czego ich wybrano i podpisano z nimi umowy;
- wypłatę wynagrodzenia uzależniono od oświadczenia, że wykonawca usługę wykonał osobiście lub oświadczenia podwykonawców, że za prace zrealizowane przez nich wypłacił im wynagrodzenie - żaden z wykonawców nie dołączał do faktur takiego oświadczenia;
- zastrzeżono, że warunkiem zapłaty faktury będzie przedłożenie, zaakceptowanego przez zlecającego, zestawienia wykonanych odśnieżeń według wzoru. Tymczasem jeden z wykonawców do 3 faktur nie załączył zestawienia odcinków odśnieżonych dróg, pomimo czego faktury zostały zatwierdzone przez pracowników Urzędu oraz wypłacono na ich podstawie 4.464,63 zł. Jeden z wykonawców do faktury na kwotę 5.481,31 zł załączył zestawienie odśnieżonych dróg, które nie potwierdzało danych zawartych na fakturze oraz zawierało błędy rachunkowe. W efekcie wypłacono kwotę 1.643,92 zł, która nie miała uzasadnienia w załączonym do faktury zestawieniu wykonanych prac. W złożonych wyjaśnieniach pracownik Urzędu powoływał istnienie różnego rodzaju niesprawdzalnych obiektywnie okoliczności, jako usprawiedliwienie dla stwierdzonych, ewidentnych zaniedbań w zakresie kontroli wewnętrznej.

Do Wójta zwrócono się m.in. o: egzekwowanie od wykonawców spełnienia warunków udziału w postępowaniu do określonych jako wymagane przy udzielaniu zamówień publicznych o wartości poniżej 30.000 euro, dokonywanie wydatków wyłącznie po udokumentowaniu przez wykonawcę realizacji zamówienia oraz sposobu ustalenia ceny zgodnie z zasadami określonymi umową, a także rozważenie obciążenia wykonawców lub odpowiedzialnych pracowników Urzędu Gminy kwotami 4.464,63 zł i 1.643,92 zł odpowiadającymi poniesionym z budżetu gminy wydatkom za nieudokumentowane a objęte fakturami wykonanie usługi odśnieżania.

W wyniku kontroli wydatków poniesionych przez **miasto Grajewo** na remont chodników stwierdzono, że pomimo niewykonania wszystkich robót wynikających z umowy zadanie zostało odebrane a należność została zapłacona jak za całość wykonanych prac. W dniu 30 listopada 2018 r. został sporządzony protokół końcowego odbioru wykonania remontu chodnika oraz kosztorys powykonawczy opiewający na kwotę brutto 18.495 zł, wyższą od ceny ofertowej o 409 zł. Wykonanie dodatkowych robót przedstawiono w dokumentacji. W protokole przedstawiciel Urzędu Miasta stwierdził, że „Roboty zostały wykonane zgodnie z zawartą umową w wyznaczonym terminie. Jakość robót dobra. Ze względu na niesprzyjające warunki pogodowe, remont nawierzchni z mieszanek mineralno-bitumicznych zostanie wykonany w terminie do dnia 31.12.2018 r.”. Zapis ten wskazuje, że faktycznie nie był to odbiór końcowy, gdyż część prac pozostała do wykonania w późniejszym terminie. Mimo tego w dniu 30 listopada 2018 r. wykonawca wystawił fakturę na kwotę 18.495,77 zł brutto, która została opłacona 12 grudnia 2018 r. Kwota z faktury obejmowała też należność za prace pozostałe do wykonania (nawierzchnie z mieszanek mineralno-bitumicznych). Koszt prac, które nie były wykonane a objęte fakturą wyniósł 1.015,61 zł.

Zalecono wypłacanie wynagrodzenia wykonawcom robót budowlanych wyłącznie za roboty wykonane i udokumentowane protokołem odbioru.

W **Urzędzie Gminy Sidra** w treści rocznego sprawozdania o udzielonych zamówieniach publicznych nie wykazano ani wartości ani liczby zamówień publicznych udzielonych z wyłączeniem procedur określonych ustawą, mimo że tego rodzaju zamówienia były przez Urząd Gminy udzielane. Nieprawidłowe wykazywanie danych w tym sprawozdaniu stwierdzono też m.in. w **Urzędzie Gminy Turośl**.

Wnioskowano o prawidłowe sporządzanie sprawozdania o udzielonych zamówieniach.

W **Urzędzie Gminy Zambrów** stwierdzono, że termin realizacji przebudowy drogi w m. Szeligi-Leśnica został przesunięty aneksami o 2 miesiące, a dodatkowo zwiększona została wysokość wynagrodzenia o kwotę 40.824,32 zł. W polisie ubezpieczeniowej stanowiącej zabezpieczenie należytego wykonania umowy zmiany zapewniające należyte zabezpieczenie interesów zamawiającego uwzględniono dopiero w czasie kontroli.

W wyniku kontroli stwierdzano nieprawidłowości dotyczące przechowywania i rozliczania z wykonawcami zamówień publicznych kwot zabezpieczenia należytego wykonania umowy i odsetek od nich naliczonych:

- bezpodstawne przetrzymywanie kwot zabezpieczeń: w **Urzędzie Miasta Brańsk** w wysokości 10.983,47 zł (zwrócono w wyniku zaleceń pokontrolnych), w **Urzędzie Gminy Wiżajny** w kwocie 9.145,17 zł (zwrócono w wyniku zaleceń pokontrolnych), w **Urzędzie Gminy Jasionówka** w wysokości 5.838,01 zł (poinformowano o podjęciu działań w celu dokonania zwrotu), w **Urzędzie Gminy Korycin** w kwocie 10.983,19 zł (zwrócono w trakcie czynności kontrolnych), w **Urzędzie Miejskim w Czyżewie** w kwocie 6.104,91 zł (3.311,98 zł zwrócono w trakcie kontroli), w **Starostwie Powiatowym w Białymstoku** w kwocie 10.969,35 zł (zwrócono w wyniku kontroli);
- przechowywanie na rachunku sum depozytowych niezwróconych odsetek: w **Urzędzie Miasta Grajewo** na kwotę 29.331,41 zł, które zostały naliczone do 2015 r., ponieważ po tej dacie zabezpieczenia i wadła były już prawidłowo zwracane – z odsetkami, w **Urzędzie Miejskim w Czyżewie** w wysokości 5.053,34 zł, w **Urzędzie Gminy Kołaki Kościelne** w kwocie 1.745,93 zł, w **Urzędzie Gminy Zambrów** w kwocie 1.612,98 zł, w **Urzędzie Gminy Wiżajny** w wysokości 600,42 zł, w **Urzędzie Gminy Turośl** w kwocie 505,12 zł, w **Urzędzie Miejskim w Goniądzu** w wysokości 1.933,42 zł (które powinny być zaliczone do dochodów budżetu, ponieważ ponoszone ze środków budżetu koszty prowadzenia rachunku depozytów były wyższe od naliczanych odsetek);
- przechowywanie wniesionych przez wykonawców zabezpieczeń na nieoprocentowanych rachunkach bankowych w: **Urzędzie Gminy Korycin, Urzędzie Gminy Piątnica, Urzędzie Gminy Miastkowo, Urzędzie Miejskim w Tykocinie**.

Zalecono: zaniechanie bezpodstawnego przetrzymywania zabezpieczeń należytego wykonania umowy wraz z niezwłocznym zwrotem tych zabezpieczeń; ustalenie środków depozytowych, od których zostały naliczone odsetki przechowywane na rachunku depozytowym oraz dokonanie zwrotu odsetek podmiotom, które wniosły te środki, zaś w przypadku braku możliwości zwrotu (ze względu np. na niestnienie podmiotu uprawnionego do odbioru środków) dokonanie przelewu tych środków na dochody budżetu oraz przechowy-

wanie wnoszonych w pieniądzu wadiów i zabezpieczeń należytego wykonania umów w sprawie zamówień publicznych na oprocentowanym rachunku bankowym.

7. W zakresie rozliczenia otrzymanych i udzielonych dotacji:

- niezgodne z przepisami prawa, w tym z naruszeniem zasad i trybu, procedowanie przy udzielaniu dotacji podmiotom niezaliczonym do sektora finansów publicznych, w tym na prowadzenie szkół przez podmioty inne niż j.s.t. – nieprawidłowości tego rodzaju stwierdzono w 8 kontrolowanych jednostkach;
- nieprawidłowości przy udzielaniu dotacji podmiotom zaliczanym do sektora finansów publicznych, w tym polegające na niepodejmowaniu przez organ stanowiący odrębnej uchwały określającej pomoc finansową lub rzeczową innej jednostce samorządu terytorialnego – w 6 jednostkach kontrolowanych;
- nierozliczanie lub nieprawidłowe rozliczanie dotacji udzielonych podmiotom niezaliczanym i zaliczanym do sektora finansów publicznych – odpowiednio w 3 i 2 jednostkach;
- wykorzystywanie dotacji celowych niezgodnie z przeznaczeniem - w 1 jednostce kontrolowanej;
- nierozliczenie lub nieprawidłowe rozliczenie otrzymanych dotacji - w 1 jednostce kontrolowanej;
- nieprawidłowości w zakresie zwrotu podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej – w 5 gminach;
- nierealizowanie obowiązku przedkładania organowi stanowiącemu oraz niepublikowanie w BIP sprawozdania z realizacji programu współpracy jst z organizacjami pozarządowymi – w 1 gminie;
- niepublikowanie w BIP informacji wskazanych w art. 46 ust. 1 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych - w 1 gminie.

Szereg nieprawidłowości wykazała kontrola udzielenia przez **gminę Zawady** dotacji stowarzyszeniu na prowadzenie szkoły publicznej z oddziałem przedszkolnym. W ich wyniku stwierdzono w szczególności, że:

- zaniechano ogłoszenia w BIP gminy Zawady informacji o podstawowej kwocie dotacji, statystycznej liczbie uczniów i jej aktualizacji oraz o wskaźniku zwiększającym – na 2018 i 2019 r.;
- informacje przedkładane co miesiąc przez podmiot dotowany zawierały wzajemnie wykluczające się dane w kontekście dat urodzenia uczniów i klas, do których oni uczęszczali (np. uczniowie urodzeni w 2010 r. byli podawani jako uczęszczający do kl. 0, zamiast do kl. II lub III);
- dotację na ucznia szkoły na 2018 r. ustalono bez przemnożenia wskaźnikiem zwiększającym, zaś wskaźnik zwiększający na 2019 r. dla gminy (wynoszący 1,321) został wyliczony niezgodnie z przepisami. Przy jego obliczaniu nie uwzględniono pozycji Dp_{L-1}. Wyliczony przez kontrolującego wskaźnik zwiększający na 2019 r. powinien wynosić 1,303, a nie 1,321;
- dotację na ucznia szkoły podstawowej na 2018 r. zaniżono także wskutek pominięcia dwóch dodatkowych uczniów w roku szkolnym 2018/2019 wskazanych w informacjach przedkładanych przez organ prowadzący;
- aktualizacji kwoty dotacji na ucznia szkoły, w wyniku zmiany kwoty przewidzianej w części oświatowej subwencji, dokonano z naruszeniem art. 43 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 pkt 1 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych;
- nie zastosowano metody przekazywania dotacji po aktualizacji na ucznia szkoły podstawowej, wynikającej ze zmiany kwoty przewidzianej w części oświatowej subwencji ogólnej;
- stawkę dotacji obowiązującą od czerwca 2018 r. na 1 dziecko w oddziale przedszkolnym wyliczono w sposób nie mający związku z przepisami art. 12 ust. 2 i art. 18 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych, co szczegółowo opisano w wystąpieniu pokontrolnym.

Resumując, ustalone zaniżenie dotacji na ucznia szkoły podstawowej za 2018 r. łącznie wyniosło 17.656,78 zł, natomiast zawyżenie dotacji na dziecko w oddziale przedszkolnym stanowiło 49.576,85 zł. Po skompensowaniu zawyżenie dotacji dla stowarzyszenia wynosiło 31.920,07 zł. Sprawy dotyczące obliczania i rozliczania tego rodzaju dotacji nie zostały pisemnie powierzone żadnemu pracownikowi Urzędu Gminy.

W wystąpieniu pokontrolnym zwrócono się m.in. o rozważenie podjęcia działań w celu rozliczenia ze stowarzyszeniem ustalonych podczas kontroli kwot dotacji zawyżonych za 2018 r.; Wójtowi wskazano także szereg szczegółowych rozwiązań mających skutkować usunięciem nieprawidłowości w zakresie udzielania dotacji.

W ogłoszeniach o konkursach organizowanych przez **Starostwo Powiatowe w Białymstoku** w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego... nie wskazano progu procentowego uprawniającego do otrzymania dotacji, jak również wzoru, według którego ustalano wskaźniki procentowe poszczególnych ofert. Dane o wymaganej punktacji (ponad 30 pkt) i wskaźniku procentowym (ponad 60%) zamieszczono wyłącznie w protokołach z posiedzenia komisji. Ponadto z warunków konkursu wynikało, że oferent ma obowiązek wniesienia wkładu własnego w wysokości co najmniej 30% całkowitego kosztu zadania, z czego wkład finansowy musi wynosić co najmniej 15%. Budziło to wątpliwość, czy wkład finansowy ma stanowić co najmniej 15% całego kosztu zadania czy 15% wkładu własnego. Według wyjaśnień miał on stanowić 15% całego kosztu zadania. W praktyce stwierdzono jednak, że oceniano i punktowano 2 oferty, w których udział wkładu finansowego w całym koszcie zadania wynosił odpowiednio 13,2% i 8,4% wartości zadania.

Wnioskowano m.in. o sprecyzowanie podawanych do publicznej wiadomości warunków konkursu w zakresie wskazania, której wartości co najmniej 15% ma stanowić wkład finansowy oferenta oraz o zobowiązanie członków komisji konkursowej do dokonywania oceny ofert (spełniania warunków) z należytym uwzględnieniem przyjętych zasad.

Były **Wójt Gminy Piątnica** udzielił klubowi sportowemu dotacji w wysokości 10.000 zł w trybie „uproszczonym” uregulowanym w art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego..., który może być zastosowany m.in. wówczas gdy zadanie publiczne ma być realizowane w okresie nie dłuższym niż 90 dni. Z umowy wynikał termin poniesienia wydatków z dotacji wynoszący 98 dni.

Wskazano na konieczność udzielania dotacji w trybie przepisów art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego... wyłącznie wówczas, gdy zadanie publiczne ma być realizowane w okresie nie dłuższym niż 90 dni.

Z budżetu **gminy Kołaki Kościelne** dotacje otrzymały w 2018 r. m.in.: stowarzyszenie w wysokości 2.000 zł oraz Lokalna Grupa Działania w wysokości 6.000 zł. Od podmiotów tych nie egzekwowano przedłożenia rozliczenia dotacji do końca stycznia 2019 r. Dopiero w kwietniu 2019 r., na wniosek kontrolującego, wyegzekwowano rozliczenia dotacji od tych podmiotów.

Zalecono egzekwowanie od podmiotów dotowanych przedkładania rozliczenia otrzymanej dotacji.

Kontrola udzielania przez **gminę Dobrzyniewo Duże** dotacji na finansowanie zadań w zakresie wspierania rozwoju sportu wykazała, że zgodnie z zasadami uchwalonymi przez Radę Gminy udzielona dotacja może być przeznaczona na finansowanie kosztów obsługi zadania stanowiących maksymalnie 6% dofinansowania. Dotacji udzielono w wysokości 15.000 zł; w ofercie na przedmiotowe koszty przeznaczono 10,7%. Limit kosztów obsługi został przekroczony o 607,89 zł; gmina nie wniosła uwag do rozliczenia dotacji.

Zwrócono się o rzetelne weryfikowanie zgodności wniosków złożonych w postępowaniach o udzielenie dotacji z wymogami określonymi obowiązującą uchwałą Rady Gminy.

Kontrola dotacji przekazanej przez **miasto Grajewo** dla powiatu grajewskiego w kwocie 21.974 zł na dofinansowanie części kosztów rehabilitacji w Warsztacie Terapii Zajęciowej w Grajewie, nieobjętej dofinansowaniem ze środków PFRON wykazała, że w dniu 11 stycznia 2019 r. Starostwo poinformowało Burmistrza, iż otrzymaną pomoc wydatkowano w pełnej wysokości. Do pisma dołączono kserokopię rocznego sprawozdania z wykorzystania dotacji podmiotowej otrzymanej przez WTZ od powiatu grajewskiego w kwocie 110.640 zł (w skład której wchodziła m.in. pomoc przekazana przez miasto Grajewo) złożonego przez kierownika WTZ. Z przedstawionej dokumentacji wynikał brak podstawowej informacji istotnej dla rozliczenia dotacji udzielonej z budżetu miasta powiatowi, tj. informacji o liczbie osób z Grajewa uczestniczących w zajęciach. Dokument rozliczeniowy nie był bowiem dokumentem sporządzonym przez powiat, lecz przez WTZ jako beneficjenta dotacji z powiatu.

Wnioskowano o egzekwowanie od powiatu przedkładania rozliczenia otrzymanej dotacji, które będzie odnosiło się również do ilości osób uczestniczących w zajęciach w ciągu całego roku.

Kontrola prawidłowości rozliczenia dotacji celowej udzielonej z budżetu **powiatu białostockiego** dla SPZOZ w Łapach na podstawie umowy z dnia 30 stycznia 2018 r. z przeznaczeniem na budowę budynku szpitala wykazała sfinansowanie przez SPZOZ wydatków poniesionych przed datą zawarcia umowy na kwotę łączną 593.753,07 zł. Wydatki

dotyczyły faktury wystawionej dla SP ZOZ w Łapach w dniu 3 stycznia 2018 r., dokumentującej poniesienie wydatków odebranych protokolarnie 30 grudnia 2017 r. Zgodnie z umową dotacji zawartą pomiędzy szpitalem a powiatem rozliczeniu podlegały nakłady poniesione przez dotowanego w okresie od dnia zawarcia umowy (od 30 stycznia) do 31 grudnia 2018 r. Stwierdzono, że błędnie została skonstruowana umowa, ponieważ w WPF powiatu przewidziano wieloletnie, ciągłe finansowanie z budżetu tej inwestycji.

Zwrócono się o uwzględnianie w treści umów o udzielenie dotacji na inwestycję posiadającą charakter przedsięwzięcia wieloletniego postanowień zapewniających ciągłość finansowania dotowanego celu w poszczególnych latach objętych finansowaniem.

Badając dokumentację dotyczącą udzielenia przez **gminę Sidra** pomocy finansowej powiatowi sokólskiemu stwierdzono, że udzielenie pomocy w kwocie 1.603.671 zł nie było poprzedzone uchwałą Rady Gminy podjętą na podstawie art. 216 ust. 2 pkt 5 ustawy o finansach publicznych. Dotację przelano na rachunek powiatu 17 grudnia 2018 r., podczas gdy rozliczenie zadania wraz z wymaganą dokumentacją wpłynęło do Urzędu Gminy 24 stycznia 2019 r. Według umowy dotacja miała być przekazana powiatowi w terminie 14 dni od dnia końcowego odbioru zadania i przekazania dokumentów rozliczeniowych, nie później niż do 28 grudnia 2018 r. Z umowy nie wynikało zatem jednoznacznie, w jaki sposób mają zostać przez gminę przekazane środki – czy do 28 grudnia czy po przedstawieniu przez powiat dokumentacji rozliczeniowej. Z dokumentacji wynikało, że odbiór miał miejsce 14 grudnia 2018 r., zaś faktury zostały opłacone 21 grudnia 2018 r. Istniała zatem możliwość przekazania przez powiat tych dokumentów gminie do 28 grudnia 2018 r. Podpisywanie umów w sprawie pomocy finansowej powiatowi, mimo braku odpowiedniej uchwały organu stanowiącego wymaganą ustawą o finansach publicznych stwierdzono też w **gminie Suchowola** i **gminie Miastkowo**.

Zalecono zawieranie w umowach w sprawie udzielenia pomocy jednoznacznych postanowień w kwestii podstawy przekazania dotacji i przekazywanie dotacji po uzyskaniu wymaganej umową dokumentacji, a także udzielanie pomocy finansowej innym jednostkom samorządu terytorialnego na podstawie uchwały Rady Gminy w tej sprawie, jak tego wymaga art. 216 ust. 2 pkt 5 ustawy o finansach publicznych.

Kontrola zagadnień związanych ze zwrotem dla rolników podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego w **Urzędzie Gminy Krasnopol** wykazała przypadek zawyżenia wypłaty o kwotę 119,79 zł – do obliczenia ilości paliwa przyjęto 162,62 litry, podczas gdy wartość ta była ceną w złotych, na którą opiewała faktura, a nie ilością litrów paliwa zakupionego na jej podstawie. Gmina zwróciła dotację w wysokości 119,79 zł do PUW. Z kolei w dwóch przypadkach nie było należytego udokumentowania wypłaty na łączną kwotę 85,52 zł z powodu nieczytelności faktur.

Wnioskowano m.in. o zapewnienie czytelności dokumentów stanowiących podstawę zwrotu podatku akcyzowego przez okres ich przechowywania.

Kontrola tego zagadnienia w **Urzędzie Gminy Piątek** wykazała natomiast, że wnioskodawca oświadczył, iż jest posiadaczem użytków rolnych o powierzchni 13,09 ha, natomiast decyzją ustanowiono zwrot podatku akcyzowego za 17,0900 ha. Wyjaśniono, że powierzchnia we wniosku nie uwzględniała gruntów dzierżawionych przez wnioskodawcę i przedstawiono umowę dzierżawy zawartą przez wnioskodawcę w 2014 r. na 4,09 ha. Wystąpiła zatem niezgodność między wnioskiem a decyzją.

Rekomendowano wydawanie decyzji zgodnie z danymi wynikającymi z wniosku o zwrot złożonego przez producenta rolnego w zakresie powierzchni posiadanych przez niego użytków rolnych.

8. W zakresie długu publicznego, przychodów i rozchodów budżetu:

- nierzetelne (niemające oparcia w rzeczywistych stanach faktycznych oraz obowiązującej dokumentacji) prognozowanie danych w wieloletniej prognozie finansowej – nieprawidłowość tego rodzaju stwierdzono w 4 kontrolowanych gminach;
- zaciągnięcie zobowiązania zaliczanego do długu ponad potrzeby wynikające z konieczności opłacenia wydatków i sfinansowania rozchodów - w 3 kontrolowanych gminach;
- nieprawidłowości w zakresie udzielonych pożyczek - w 1 gminie.

Z analizy harmonogramów spłat określonych w aktualnych na dzień kontroli umowach kredytowych i pożyczkowych **gminy Juchnowiec Kościelny** wynikało, że przypadające do spłaty w 2019 r. raty kapitałowe wynosiły 2.102.434 zł i były o 83.333 zł wyższe od planowanych rozchodów. W związku z ustaleniami kontroli zostały przedstawione Ra-

dzie Gminy projekty uchwał w sprawie zmian rozchodów w planie budżetu na 2019 r. i w WPF na lata 2019-2030, które zostały przyjęte na sesji w dniu 18 czerwca 2019 r.

Analiza wieloletniej prognozy finansowej **powiatu białostockiego** w wersji aktualnej w czasie przeprowadzania kontroli wykazała, że w poz. 5.1. w zakresie spłat rat kapitałowych kredytów i pożyczek wykazano kwoty w wysokościach rozbieżnych z zawartymi umowami. Na lata 2020-2028 zaniżono kwoty rozchodów po 328 zł w każdym roku, zaś na lata 2029-2032 zawiżono je o 672 zł w każdym roku; z kolei na 2033 r. zawiżono planowane rozchody o 264 zł. Nieprawidłowe kwoty wykazano również w zakresie planowanych przychodów ze spłat pożyczek udzielonych z budżetu powiatu. W świetle postanowień obowiązujących w tym czasie umów pożyczek zaniżono przychody planowane na 2020 r. o kwotę 100.000 zł, zawiżono przychody na 2021 r. o 125.000 zł, zaś w latach 2023-2030 zaniżono przychody o 125.000 zł w każdym roku.

Wnioskowano o zapewnienie zgodności rozchodów prognozowanych w poszczególnych latach z aktualnymi harmonogramami spłaty zaciągniętych zobowiązań finansowych oraz dostosowanie przychodów prognozowanych w poszczególnych latach do aktualnych harmonogramów spłaty pożyczek udzielonych z budżetu powiatu.

Zaciągnięty przez **gminę Juchnowiec Kościelny** 12 grudnia 2018 r. kredyt w kwocie 5.000.000 zł oraz wyemitowane na podstawie umowy z 14 grudnia 2018 r. obligacje w kwocie 4.000.000 zł miały być przeznaczone na sfinansowanie planowanego deficytu budżetowego. Planowany na 2018 r. deficyt wynosił 25.562.529 zł i miał być pokryty nadwyżką z lat ubiegłych i wolnymi środkami w wysokości 13.062.529 oraz zobowiązaniami finansowymi w kwocie 12.500.000 zł. W rzeczywistości budżet gminy za 2018 r. zamknął się deficytem w wysokości 12.936.809,21 zł, który mógł być pokryty w całości nadwyżką z lat ubiegłych i wolnymi środkami. W związku z tym wpływy z zaciągniętych w 2018 r. kredytów i pożyczek oraz wyemitowanych obligacji w łącznej kwocie 11.297.000 zł zwiększyły jedynie stan wolnych środków wynoszący na koniec 2018 r. wysokość 11.422.719,99 zł. Rzeczywisty wynik budżetu za 2018 r. nie wymagał zaciągania tego rodzaju zobowiązań. Wskazuje to na brak należytej rzetelności monitorowania konieczności poniesienia zaplanowanych na 2018 r. wydatków. Należyte działania w tym zakresie powinny skutkować wnioskiem o braku potrzeby zaciągnięcia przez gminę w grudniu 2018 r. zobowiązań w łącznej wysokości 9.000.000 zł.

Podobną nieprawidłowość stwierdzono w **gminie Dobrzyniewo Duże**. Wykonanie budżetu za 2018 r. zamknęło się deficytem w wysokości 793.526,31 zł, podczas gdy planowany w budżecie deficyt wynosił 4.841.758 zł (wykonano niższy o 4.048.231,69 zł od planu). W budżecie zaplanowano kredyt w wysokości 3.500.000 zł na pokrycie planowanego deficytu. W dniu 28 grudnia 2018 r. została podpisana umowa kredytu w wysokości 3.500.000 zł, mimo że potrzeby pożyczkowe budżetu gminy w 2018 r., wynikające z faktycznej realizacji budżetu, nie uzasadniały zaciągania tego kredytu. Efektem jego zaciągnięcia było jedynie powstanie na koniec 2018 r. salda środków na rachunku budżetu w wysokości 5.769.493,18 zł. Zawartych w wyjaśnieniach twierdzeń Wójta o zabezpieczeniu tym kredytem płatności w 2019 r. nie poświadczą kształt budżetu gminy na 2019 r., w którym rozdysponowywane były wolne środki w wysokości 2.394.652 zł (z posiadanej w 2019 r. sumy 5.081.904,53 zł) a oprócz tego przewidziano do zaciągnięcia kolejny kredyt w wysokości 2.450.000 zł.

Z kolei w **powiecie zambrowskim** uruchomiono w dniu 27 grudnia 2018 r. transzę kredytu w pełnej wysokości przewidzianej uchwałą budżetową, tj. 6.950.000 zł, podczas gdy faktyczne wykonanie budżetu powiatu za 2018 r. zamknęło się deficytem mniejszym od planu o 2.143.499,41 zł. Zaciągnięcie kredytu w pełnej wysokości było zbędne. W konsekwencji powstała konieczność ponoszenia z budżetu kosztów obsługi zadłużenia, które nie było wykorzystane na finansowanie budżetu.

Rekomendowano dołożenie większej staranności w zakresie monitorowania faktycznej realizacji budżetu gminy pod kątem zasadności zaciągania zobowiązań finansowych mających służyć sfinansowaniu planowanego deficytu.

9. W zakresie spraw majątkowych:

- nieprzestrzeganie regulacji określających tryb sprzedaży nieruchomości, w szczególności zasady upublicznienia sprzedaży, sposób przeprowadzania przetargów na zbycie nieruchomości – nieprawidłowości tego rodzaju stwierdzono w 12 jednostkach;
- nieprzestrzeganie przepisów prawa dotyczących oddawania nieruchomości w użytkowanie wieczyste, w szczególności w zakresie stawek i aktualizowania opłat – w 9 jednostkach;

- nieprzestrzeganie przepisów prawa przy innym niż sprzedaż i użytkowanie wieczyste rozdysonowaniu mienia (najem, dzierżawa, trwałe zarząd, itp.) – w 26 jednostkach;
- niesporządzenie lub nieprawidłowe sporządzenie planu wykorzystania zasobu nieruchomości – w 4 kontrolowanych gminach;
- niepodjęcie uchwały w sprawie wieloletniego programu gospodarowania zasobem mieszkaniowym – w 5 kontrolowanych gminach;
- niepodjęcie uchwały określającej zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy - w 3 kontrolowanych gminach;
- niepodjęcie lub niedostosowanie do obowiązujących przepisów uchwały w sprawie zasad gospodarowania nieruchomościami – w 2 kontrolowanej gminie;
- wykonywanie zarządu mieniem bez zachowania szczególnej staranności wymaganej przepisem art. 50 ustawy o samorządzie gminnym – w 9 jednostkach.

W niektórych gminach stwierdzono brak podstawowych dokumentów określających zasady gospodarowania nieruchomościami, tj.:

- planu wykorzystania gminnego zasobu nieruchomości - **gmina Kołaki Kościelne** (Wójt wprowadził go w trakcie kontroli), **gmina Zawady, gmina Tykocin, miasto Brańsk**,
- wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy - **Gmina Dubicze Cerkiewne, miasto Brańsk, miasto Sejny, gmina Miastkowo, gmina Zabłudów**,
- zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy - gmina Korycin, gmina Suchowola,
- uchwały w sprawie zasad nabywania, zbywania i obciążania nieruchomości oraz ich wdzierżawiania i wynajmowania na okres dłuższy niż 3 lata lub na czas nieoznaczony - **gmina Wiązajny** (na brak przedmiotowej regulacji zwracano uwagę przy ostatnich czterech kompleksowych kontrolach gospodarki finansowej gminy).

Wójtów i burmistrzów zobowiązano do opracowania planów wykorzystania gminnych zasobów nieruchomości oraz opracowania i przedłożenia radom gmin projektów stosownych uchwał.

Kontrola dochodów ze sprzedaży nieruchomości w **gminie Kołaki Kościelne** wykazała m.in., że wszystkie przetargi, na podstawie których zawarto 5 skontrolowanych transakcji zbycia odbyły się w dniu 9 listopada 2017 r. Określono je w dokumentacji (ogłoszeniu, protokołach) jako „drugie przetargi ustne nieograniczone”. Nieruchomości te były wcześniej przedmiotem przetargu, zakończonego wynikiem negatywnym w dniu 28 lutego 2017 r. Kontrola wykazała, że nie były to „drugie przetargi” w rozumieniu przepisów art. 39 ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami, ponieważ nie były przeprowadzone w czasie nie dłuższym niż 6 miesięcy, licząc od dnia zamknięcia przetargu zakończonego wynikiem negatywnym. W stwierdzonym stanie od zamknięcia pierwszego przetargu do czasu ogłoszenia kolejnego przetargu (9 października 2017 r.) minęło ponad 7 miesięcy a do czasu jego przeprowadzenia ponad 8 miesięcy. Analiza cen wywoławczych nieruchomości w „drugim” przetargu z dnia 9 listopada 2017 r. wykazała, że w dwóch przypadkach – mimo że nie było to drugi przetarg – cenę wywoławczą obniżono poniżej wartości z operatu, aczkolwiek nieznacznie (o 273 zł i 3 zł).

W zaleceniach pokontrolnych wnioskowano o organizowanie przetargu na zbycie nieruchomości jako drugiego przetargu z obniżoną ceną wywoławczą wyłącznie wówczas, gdy termin przeprowadzenia tego przetargu nie będzie przypadał później niż 6 miesięcy od dnia zamknięcia poprzedniego przetargu zakończonego wynikiem negatywnym.

Nieprawidłowości w zakresie sprzedaży nieruchomości w **gminie Krasnopol** polegały w szczególności na: podaniu w ogłoszeniu o przetargu nieprawidłowej powierzchni nieruchomości; ustaleniu ceny w II przetargu na sprzedaż lokalu mieszkalnego z podaniem, że do ceny wylicytowanej zostanie doliczony podatek VAT, podczas gdy sprzedaż ta nie podlegała obciążeniu podatkiem VAT; nieprawidłowym ustalaniu wysokości minimalnego postąpienia; zaniechaniu pisemnego powiadomienia wyłonionych nabywców o miejscu i terminie zawarcia umowy sprzedaży; wyznaczaniu nieprawidłowego terminu wniesienia wadium; pobieraniu od nabywców – i to jedynie w niektórych postępowaniach – dodatkowej opłaty mającej rekompensować gminie poniesione koszty wyceny nieruchomości (w wyniku kontroli zwrócono dwóm nabywcom kwoty 450 zł i 300 zł).

Zwrócono się o wyeliminowanie nieprawidłowości w zakresie zbywania nieruchomości wskazując szczegółowe rozwiązania w tym zakresie.

Kontrola realizacji dochodów ze sprzedaży nieruchomości w **gminie Korycin** wykazała m.in., że przy ustalaniu ceny sprzedaży (w drodze rokowań) działki wykorzystano operat szacunkowy, którego termin ważności minął, zaś 2 działki sprzedano w drodze ro-

kowań (o czym świadczą spisane protokoły) bez zachowania trybu określonego w rozdziale 6 „Rokowania po drugim przetargu” rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 września 2004 r. w sprawie sposobu i trybu przeprowadzania przetargów... W szczególności brak ogłoszenia o rokowaniach, określającego termin i miejsce składania pisemnych zgłoszeń.

Wnioskowano o ustalanie cen zbycia na podstawie aktualnych operatów szacunkowych oraz przeprowadzanie rokowań na zbycie nieruchomości z zachowaniem trybu określonego przepisami rozdziału 6 „Rokowania po drugim przetargu” rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 września 2004 r.

W toku badania dochodów ze sprzedaży nieruchomości w **gminie Piątница** stwierdzono m.in., że w trakcie prowadzonej w 2018 r. procedury sprzedaży 2 nieruchomości nie sporządzono wykazów nieruchomości przeznaczonych do sprzedaży, mimo że poprzednie przetargi na sprzedaż tych nieruchomości miały miejsce w 2013 r. i 2016 r. Ponadto wyciąg z ogłoszenia o przetargu na sprzedaż nieruchomości o cenie wywoławczej ustalonej na 52.000 zł nie został zamieszczony w prasie o zasięgu obejmującym co najmniej powiat.

Wskazano na konieczność poprzedzania ogłoszenia o przetargu sporządzeniem i upublicznieniem wykazu nieruchomości przeznaczonych do sprzedaży oraz publikowania wyciągu z ogłoszenia o przetargu na sprzedaż nieruchomości, której cena wywoławcza jest wyższa niż równowartość 10.000 euro, w prasie o zasięgu obejmującym co najmniej powiat, na terenie którego położona jest zbywana nieruchomość, ukazującej się nie rzadziej niż raz w tygodniu.

W **gminie Turośl** m.in. informacja o zamieszczeniu wykazu nieruchomości przeznaczonych do sprzedaży nie została ogłoszona w prasie lokalnej o zasięgu obejmującym co najmniej powiat, w wykazie nieruchomości przeznaczonych do zbycia nie określono terminu do złożenia wniosku przez osoby, którym przysługuje pierwszeństwo w nabyciu nieruchomości, nieprawidłowo określono termin wniesienia wadium, przyjęto nieprawidłowe postąpienie i nie podano do publicznej wiadomości informacji o wyniku przetargu. Ponadto kontrola wykazała, że dopuszczono do przetargu uczestnika, który wniósł wadium po terminie wyznaczonym w ogłoszeniu.

Zwrócono się o wyeliminowanie nieprawidłowości w zakresie zbywania nieruchomości wskazując szczegółowe rozwiązania w tym zakresie.

W **mieście Brańsk** w zakresie sprzedaży 2 nieruchomości stwierdzono: publikowanie ogłoszenia o przetargu przed upływem 6 tygodni od upublicznienia wykazu, zaniechanie opublikowania wyciągu z ogłoszenia o przetargu na sprzedaż nieruchomości o cenie wywoławczej przekraczającej 10.000 euro w prasie o zasięgu obejmującym co najmniej powiat, brak dokumentacji świadczącej o formalnym powołaniu komisji przetargowej.

Zwrócono się o wyeliminowanie nieprawidłowości w zakresie zbywania nieruchomości wskazując szczegółowe rozwiązania w tym zakresie.

Wójt **Gminy Mały Płock** zawierał bez zgody Rady Gminy kolejne umowy najmu i dzierżawy z tymi samymi podmiotami na okres do 3 lat, w sytuacji gdy łączny czas trwania najmu przekraczał 3 lata. Ponadto Wójt udzielał zgody na zawieranie kolejnych umów najmu na okres do 3 lat dyrektorowi Gimnazjum, sam nie będąc upoważnionym do zawierania tego typu umów.

Do Wójta zwrócono się o zawieranie wyłącznie za zgodą Rady Gminy umów najmu i dzierżawy nieruchomości na okres do 3 lat, w wyniku których łączny czas trwania stosunku najmu lub dzierżawy z danym podmiotem będzie przekraczał 3 lata oraz zaniechanie wyrażania przez zgody na zawieranie umów najmu i dzierżawy przez kierowników jednostek organizacyjnych, jeżeli umowy na warunkach będących przedmiotem zgody nie mogą być zawarte bez zgody Rady Gminy.

W **gminie Zambrów** nie stwierdzono decyzji ustanawiających trwałe zarząd nieruchomości na rzecz szkół podstawowych w Starym Laskowcu i w Starym Skarżynie. Mimo to w księgach tych szkół ujęte były nieruchomości.

Wójta zobowiązano do wydanie decyzji ustanawiających trwałe zarząd nieruchomości na rzecz szkół.

Gmina Korycin w dniu 1 marca 2018 r. ogłosiła sprzedaż drewna opałowego pozyskanego w ramach zabiegów gospodarczych w ilości ok 200 m³. W odpowiedzi na ogłoszenie wpłynęły oferty na zakup łącznie 51,09 m³ drewna. Wynika stąd, iż powinno pozostać ok. 149 m³ niesprzedanego drewna. Natomiast według danych arkusza spisu z natury z dnia 31 grudnia 2018 r. na stanie na ten dzień znajdowało się drewno opałowe w ilości 80 m³ wycenione po 93 zł za m³ – wartość przyjęta do wyceny wskazywała, że jest to część drewna zakupionego po tej cenie w 2014 r. w ilości 320 m³, która pozostała w związku z wymianą pieców na ekogroszek w następnych latach. W ramach wyjaśnień co do prowadzenia ewidencji ilościowej drewna opałowego oraz wyniku inwentaryzacji drewna (80 m³), w kontekście informacji wynikających z przetargu, poinformowano m.in., iż nie jest prowadzona ewidencja ilościowa drewna opałowego. Do wyniku inwentaryzacji nie było doliczone drewno pozyskane z pasów drogowych oraz terenów zieleni (około 69 m³), na które nie jest prowadzona ewidencja ze względu, iż stanowią one odpady zielone i inne. W kontekście wyjaśnienia zwrócono uwagę, że sprzedaż dotyczyła drewna „opałowego”, pozyskanego w ramach zabiegów gospodarczych a nie „odpadów zielonych i innych”. Ponadto, gdyby przyjąć, iż drewno pozyskane w ramach zabiegów gospodarczych stanowią odpady zielone i inne, to jego ilość pozostała na stanie jednostki po dokonanej sprzedaży winna wynosić ok. 149 m³, a nie, jak wskazano w wyjaśnieniu, ok. 69 m³. Dokumentacja nie pozwalała na stwierdzenie rzeczywistej ilości i rodzaju posiadanego przez gminę drewna, co świadczy o braku należytego funkcjonowania kontrola zarządczej w tym obszarze. W świetle dokumentacji wątpliwa jest też rzetelność przeprowadzonej inwentaryzacji.

Zwrócono się o założenie ewidencji posiadanego drewna opałowego oraz poprzeczenie założenia ewidencji rzetelną inwentaryzacją, którą zostanie objęte całe posiadane drewno opałowe.

W **Urzędzie Gminy Zawady** nabywane w 2018 r. materiały do remontów dróg (destrukta asfaltowy i pospółka żwirowa za kwotę 73.062 zł) odnoszono w koszty w momencie zakupu i bezpośrednio wbudowywano. Fakt fizycznego zużycia lub wbudowania materiałów na konkretnych drogach nie był dokumentowany ani formalnie nadzorowany ze strony Urzędu. Na fakturach znajdowały się jedynie autoryzacje z opisem np. „faktura zgodna z opisem; żwir został nawieziony na drogi gminne” czy „destrukta dostarczono na remont dróg gminnych; faktura zgodna z opisem”. W badanej jednostce nie ustanowiono procedur w zakresie wykonania i odbioru robót dokonywanych z zakupionych materiałów. Według przepisów wewnętrznych Urzędu za zorganizowanie obrotu materiałami gospodarczymi odpowiedzialny jest wyznaczony pracownik. Jak wynika z ustaleń kontroli, kwestie te wynikały z zakresu czynności nadanego pracownikowi będącemu w latach ubiegłych kierownikiem Referatu Inwestycji, Rolnictwa... W dniu 12 marca 2012 r. Wójt odwołał tego pracownika z funkcji kierownika Referatu i zatrudnił na stanowisku inspektora ds. inwestycji..., nie nadając jednocześnie nowego zakresu czynności. Od 2012 r. żadnemu z pracowników nie powierzono zatem formalnie obowiązków w opisywanym zakresie.

Zalecono wprowadzenie procedur zapewniających należyte dokumentowanie i kontrolę procesów wykonania i odbioru prac realizowanych z zakupionych przez gminę materiałów budowlanych.

Analiza realizowanego przez **gminę Sidra** w ramach funduszu sołectkiego przedsięwzięcia „Budowa budynku gospodarczego w Racewie” wykazała, że nabywane w 2017 i 2018 r. materiały (łącznie koszt 23.738,50 zł) odnoszono w koszty w momencie zakupu i składowano w sołectwie przy braku formalnego ich przekazania przez Urząd Gminy. Fakt ich fizycznego zużycia lub wbudowania nie był w żaden sposób dokumentowany ani formalnie nadzorowany ze strony Urzędu. Nie stwierdzono jednocześnie, aby w badanej jednostce ustanowiono procedury w zakresie wykonania i odbioru robót dokonywanych z zakupionych materiałów, z uwzględnieniem opisu, kto i kiedy wykonywał roboty z tych materiałów i czy zostały one faktycznie wbudowane. Stanu materiałów na koniec poszczególnych lat nie inwentaryzowano. Do dnia kontroli zadanie nie zostało rozliczone i nadal figurowało na saldzie inwestycji rozpoczętych.

Zwrócono się o wdrożenie procedur kontroli procesów wykonania i odbioru prac realizowanych z zakupionych przez gminę materiałów budowlanych.

Nabywane w 2018 r. przez **Urząd Miejski w Goniądzu** materiały do budowy chodników za 47.809,81 zł odnoszono w koszty w momencie zakupu, pomimo, że według przepisów wewnętrznych powinny stanowić zapasy ewidencjonowane na koncie 310 „Materiały”. W trakcie kontroli okazano trzy protokoły wbudowania materiałów z dnia 31 grudnia 2018 r. Potwierdzono w nich wbudowanie materiałów na kwotę 22.212,97 zł. Okazano po-

nadto oświadczenie Burmistrza z dnia 31 grudnia 2018 r., iż pozostałe materiały zakupione na potrzeby przebudowy chodników „zostały złożone na zamkniętym terenie działek gminnych z przeznaczeniem na wbudowanie w roku 2019.” Wynika stąd, iż na koniec 2018 r. zakupione i niewbudowane materiały posiadały łącznie wartość 25.596,84 zł, zaniechano jednakże ich zinwentaryzowania na koniec 2018 r.

Wnioskowano o ujmowanie wartości materiałów budowlanych na koncie 310 w momencie zakupu oraz przeprowadzanie na ostatni dzień każdego roku inwentaryzacji materiałów budowlanych spisanych w koszty w momencie zakupu (nieobjętych ewidencją na koncie 310).

Urząd Miasta Sejny ponosił wydatki na wymianę stolarki okiennej w wynajmowanych lokalach mieszkalnych. Zarządzeniem Burmistrza ustalono, że zakłada się dofinansowanie wymiany stolarki przez najemców w wysokości do 50% kosztów oraz, że „użytkownicy mieszkania mają prawo dokonać wymiany stolarki okiennej wyłącznie po uzyskaniu zgody Burmistrza Miasta Sejny”, a na pisemny wniosek miasto może zwrócić wnioskodawcy część poniesionych kosztów. Zarządzenie w żadnym miejscu nie odwołuje się do przepisów ustawy o ochronie praw lokatorów..., zgodnie z którą dokonywanie napraw lokalu, napraw lub wymiany m.in. stolarki okiennej i drzwiowej obciąża wynajmującego. Treść zarządzenia wykazuje oczywistą sprzeczność z przepisami ustawy, ponieważ zobowiązuje najemców do dokonywania wymiany stolarki okiennej, tj. realizacji obowiązku spoczywającego na mocy ustawy na mieście oraz do ponoszenia kosztów realizacji tego obowiązku.

Burmistrzowi rekomendowano uchylenie zarządzenia określającego zasady postępowania na okoliczność wymiany stolarki okiennej w zasobie mieszkaniowym miasta Sejny, a także zaniechanie przerzucania na najemców lokali mieszkalnych obowiązków w zakresie wymiany stolarki okiennej, spoczywających zgodnie z ustawą o ochronie praw lokatorów... na mieście jako wynajmującym.

Gmina Ciechanowiec posiadała udziały w Banku Spółdzielczym w Ciechanowcu o wartości 7.000 zł. Utrzymywanie ich posiadania nie wykazywało związku z realizacją zadań gminy. W związku ze zmianami w obsadzie stanowisk kierowniczych w Urzędzie Miejskim nie ustalono przesłanek nabycia tych udziałów w 1997 r. Burmistrz nie podał, jaki jest cel utrzymywania udziałów. W odpowiedzi na zalecenia poinformowano o podpisaniu w listopadzie 2019 r. deklaracji wypowiedzających wniesione udziały.

Kontrola dokumentacji eksploatacji samochodu służbowego w **Urzędzie Gminy Dobrzyniewo Duże** wykazała m.in.: brak karty drogowej za styczeń 2018 r.; brak związku między tankowaniami wpisanymi w kartach drogowych a danymi z faktur zakupu; nie odnotowywanie niektórych przejazdów i tankowań w kartach drogowych pojazdu za okres maj-grudzień 2018 r. (np. według faktury tankowano w dniu 7 maja 2018 r. 26,23 l paliwa zaś według karty drogowej wyjazdu w samochodem służbowym w dniu 7 maja 2018 r. i takiego tankowania w ogóle nie było); brak ciągłości w przebiegach pojazdu odnotowywanych w miesięcznych kartach drogowych – brak odnotowanych wpisów na 157 km w listopadzie 2018 r.; brak comiesięcznych kart kontroli zużycia paliwa za okres maj-grudzień 2018 r.; wielokrotne korzystanie, głównie przez Zastępcę Wójta z samochodu bez wystawionego polecenia wyjazdu służbowego. Z „rozliczenia” paliwa za okres maj-grudzień 2018 r. wynikała „oszczędność” według normy w ilości 76,86 l paliwa, której powstanie jest efektem nieprzedkładania faktur za tankowanie pojazdu. Należy przy tym podkreślić, że „oszczędność” na poziomie 76,86 l jest wartością ustaloną w wyniku działań kontrolujących. W okazanym „rozliczeniu” widniała bowiem ilość 262,7 l, co było wynikiem nieposiadania przez pracownika rozliczającego karty drogowe kserokopii 5 faktur za paliwo ujętych w ewidencji księgowej (co ustalono podczas kontroli), z których wynikał zakup 185,84 l paliwa. Sposób wypełniania kart drogowych i prowadzenia rozliczeń nie pozwala na przyjęcie racjonalnego założenia wykluczającego występowanie nadużyć w zakresie gospodarowania pojazdem.

Zwrócono się o podjęcie zdecydowanych działań skutkujących usunięciem nieprawidłowości w zakresie ewidencji i kontroli zużycia paliwa wskazując szczegółowe rozwiązania w tym zakresie.

Kontrola dokumentów poświadczających eksploatację samochodu służbowego w **Urzędzie Gminy Korycin** wykazała m.in.: brak związku między datami tankowania wpisanymi w kartach drogowych a danymi dowodów WZ i wielokrotne korzystanie z samochodu służbowego bez wystawionego polecenia wyjazdu służbowego (delegacji). Stwierdzono też rozbieżności danych między kartą drogową z 21 czerwca 2018 r. a rejestrem delegacji.

Zgodnie z danymi tej karty samochód był używany przez pracownika w dniach 21-22 czerwca 2018 r. – m.in. w związku z wyjazdem służbowym do Grajewa (w dniu 22 czerwca 2018 r. w godzinach 9.00 – 13.30 /od 10.00 do 12.30 – czas wykonywania innej pracy). Natomiast analiza rejestru delegacji wykazała, że pracownikowi temu wystawiono 21 czerwca 2018 r. delegację na wyjazd w dniu 22 czerwca 2018 r. do Białegostoku samochodem prywatnym. W rachunku kosztów podróży pracownik rozliczył podróż z 22 czerwca 2018 r. następująco: wyjazd Korycin godz. 8.00, przyjazd Białystok godz. 8.50, wyjazd Białystok godz. 9.30, przyjazd Korycin godz. 10.20 (samochód prywatny). Wynika stąd, że któryś z dokumentów dotyczących 22 czerwca 2018 r. zawierał nieprawdziwe dane. Nie stwierdzono też, aby wypełnione karty drogowe były objęte jakąkolwiek kontrolą.

Wójtowi wskazano szereg szczegółowych rozwiązań mających skutkować usunięciem nieprawidłowości w zakresie prowadzenia kart drogowych i dokonywania rozliczeń paliwa.

W **Urzędzie Miasta Grajewa** stwierdzono brak procedur dotyczących wydawania, wypełniania i rozliczania kart drogowych oraz brak formalnie ustalonych norm zużycia paliwa. Nie prowadzono ewidencji wydanych kart drogowych; nikt formalnie nie wydawał kart drogowych. Do kontroli przedstawiono dokument „Rozliczenie paliwa i przejechanych kilometrów (...) za rok 2018”. Rozliczenie było niepodpisane, niezatwierdzone, zawierało m.in. ilości zatankowanego paliwa – ilość wykazana w styczniu 2018 r. była niższa o 34,4 litra od zakupów.

Zwrócono się o zapewnienie niezwłocznego usunięcia nieprawidłowości w zakresie prowadzenia kart drogowych i rozliczania zużycia paliwa, w szczególności poprzez kompleksowe unormowanie zasad gospodarowania pojazdami.

Kontrola kart drogowych oraz rozliczenia paliwa w **Urzędzie Gminy Krasnopol** wykazała, m.in.: stosowanie do ustalania stanu paliwa jego zużycia normatywnego, zamiast rzeczywistego; podniesienie z 8 l na 10l/100 km normy zużycia paliwa dla samochodu jedynie na podstawie notatki służbowej pracownika; niezamieszczani w niektórych kartach drogowych szeregu informacji istotnych dla ustalenia i zweryfikowania sposobu jego wykorzystywania (np. podpisu osoby wystawiającej, podpisu osoby, która obliczyła wyniki zużycia paliwa, godzin wyjazdu i powrotu); rozliczaniu paliwa i wystawianiu kart przez pracownika, który nie miał tych zadań powierzonych zakresem czynności.

Zwrócono się o podjęcie działań skutkujących usunięciem nieprawidłowości w zakresie ewidencji i kontroli zużycia paliwa wskazując szczegółowe rozwiązania w tym zakresie.

W **Starostwie Powiatowym w Białymstoku** stwierdzono brak przewidzianych procedurami wewnętrznymi czynności, jakie powinny by podjęte w celu wyjaśnienia wykazanego przepału paliwa w ilości 11,9 l., tj. złożenia przez kierowcę pisemnego wyjaśnienia w sprawie przekroczenia normy zużycia paliwa do oceny Sekretarza Powiatu.

Wnioskowano o zobowiązanie pracowników wskazanych przepisami wewnętrznymi do przestrzegania procedury wyjaśniania przepałów paliwa względem obowiązującej normy.

W zakresie realizacji przez **Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Stawiskach** zadań dotyczących dostarczania wody stwierdzono, że straty wody w 2018 r. osiągnęły – według sprawozdania M-06 – poziom 30% ogółu pozyskanej wody, tj. 110,4 dam³. W złożonych wyjaśnieniach stan ten uzasadniano błędami urządzeń pomiarowych, tj. wodomierzy mierzących ilość wody pobranej z ujęć oraz wodomierzy u odbiorców.

Do kierownika zwrócono się o podjęcie efektywnych działań minimalizujących straty wody oraz zapewnienie należytego funkcjonowania urządzeń pomiarowych.

W sprawozdaniu M-06 sporządzonym przez **Urząd Gminy Kołaki Kościelne** stwierdzono, że nie wykazano żadnych strat wody, mimo że m.in. informowano o 12 awariach wodociągu, które muszą wiązać się w praktyce ze stratami wody. Z kolei w rubryce sprawozdania „woda pobrana na własne cele technologiczne” wykazano 99,3 dcm³, co odpowiada wartości 270.096 zł netto. Wyjaśniono, że „W skutek niedopatrzania wartości te nie były rejestrowane i wpisywane w w/w pozycję.”

Zalecono prawidłowe sporządzanie sprawozdań M-06 w zakresie strat wody.

10. W zakresie rozliczeń jednostek organizacyjnych z budżetem j.s.t.:

- nieegzekwowanie od kierowników jednostek organizacyjnych obowiązku przedkładania sprawozdań lub ustawowo wymaganych informacji o przebiegu wykonania planu finansowego - w 1 kontrolowanej gminie;
- niepodjęcie uchwały określającej zasady ustalania i przekazywania zakładom budżetowym z budżetu gminy środków finansowych wynikających z rozliczenia podatku VAT, pomimo złej kondycji finansowej zakładu - w 2 gminach;
- niedoszacowanie przez organy gminy kwoty dotacji na pierwsze wyposażenie w środki obrotowe skutkujące ujemnymi stanami środków obrotowych oraz wykorzystywaniem dotacji otrzymanych na inwestycje niezgodnie z przeznaczeniem - w 1 kontrolowanej gminie;
- zaniechanie przekazania zakładowi budżetowemu środków finansowych wynikających z rozliczenia podatku VAT, pomimo podjęcia uchwały określającej zasady ich ustalania i przekazywania - w 1 kontrolowanej gminie.

W ramach kontroli wydatków na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na 2018 r. w **gminie Jasionówka** ustalono m.in., że do wydatków w rozdz. 85154 „Przeciwdziałanie alkoholizmowi” par. 4300 „Zakup usług pozostałych” zaliczono kwotę 5.000 zł, która została przelana na rachunek Gminnego Ośrodka Kultury Sportu i Turystyki w Jasionówce na podstawie noty księgowej z opisem „na warsztaty orkiestra - gok”. Jak wynika z ustaleń kontroli, nie ma dowodów poświadczających przeznaczenie przez GOKSiT przelanej z budżetu kwoty na realizację programu przeciwdziałania alkoholizmowi. Brak takiej dokumentacji poświadczyła Skarbnik Gminy w pisemnym oświadczeniu. Nie potwierdzono zatem, na co konkretnie zostały wydatkowane środki przelane instytucji kultury z budżetu w kwocie 5.000 zł. Wskazuje to na przekazanie z budżetu środków na bieżącą działalność GOKSiT poza dotacją podmiotową, z dodatkowym naruszeniem art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości...

Wnioskowano o zaprzestanie przekazywania instytucji kultury środków przeznaczonych przez nią na działalność bieżącą poza dotacją podmiotową określoną uchwałą budżetową.

Na podstawie umowy zawartej z Gminnym Centrum Kultury w **gminie Dobrzyńsko Duże** w dniu 16 sierpnia 2018 r. przekazano z budżetu gminy dotację na finansowanie realizacji „Dożynek Gminnych” w 2018 r. w wysokości 50.000 zł. Wydatek z tego tytułu został błędnie ujęty w budżecie gminy jako dotacja podmiotowa (par. 2480), mimo że stanowił dotację celową.

Zwrócono się o ujemowanie w uchwale budżetowej dotacji udzielanej instytucji kultury na podstawie umowy dotyczącej realizacji konkretnego celu jako dotacji celowej a nie jako dotacji podmiotowej.

Podczas kontroli **gminy Jeleniewo** badaniu poddano prawidłowość rozliczania się Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Jeleniewie z otrzymanej dotacji przedmiotowej, w świetle zarządzenia Wójta w sprawie przyznawania, przekazywania i rozliczania dotacji przedmiotowych... Kierownik Zakładu złożył do Urzędu Gminy rozliczenie z otrzymanej dotacji przedmiotowej za 2018 r., przedstawiając w nim jedynie kwoty wykorzystanej dotacji z podziałem na poszczególne usługi. Przedkładanie rozliczenia dotacji w formie tabelarycznej wskazanej zarządzeniem było jest respektowane przez ZGKiM. Praktykowana była jedynie forma opisowa, z której nie wynikały wszystkie informacje istotne dla rzeczywistego rozliczenia dotacji, tj. jednostka miary, ilość sprzedanych wyrobów i usług, stawka dotacji, dotacja należna, dotacja otrzymana.

Wójtowi zalecono egzekwowanie od ZGKiM w Jeleniewie obowiązku rozliczania się z dotacji przedmiotowej według szczegółowości określonej wydanym przez niego zarządzeniem.

W zakresie dotacji przedmiotowej udzielonej ZGKiM z budżetu **gminy Tykocin** stwierdzono, że nie została określona przez Burmistrza szczegółowość rozliczenia tej dotacji.

Rekomendowano określenie szczegółowości rozliczenia dotacji przedmiotowej udzielanej ZGKiM w Tykocinie.

Analiza rozliczeń budżetu **gminy Gródek** z Komunalnym Zakładem Budżetowym z tytułu dotacji przedmiotowej wykazała, że zakład przekazał roczne rozliczenie dotacji za 2018 r., z którego wynikała ilość odebranych ścieków uzasadniająca przekazanie Zakładowi dotacji w kwocie wyższej o 1.521,29 zł od przekazanej. Mimo tego kierownik Zakładu

w pozycji „Różnica do przekazania” rozliczenia wpisał kwotę 0 zł; kwota 1.521,29 zł nie została przekazana KZB.

Wnioskowano o rozliczenie z KZB kwoty 1.521,29 zł, o którą zaniżono dotację przedmiotową za 2018 r.

W **gminie Tykocin** w zakresie operacji związanych z centralnym rozliczeniem podatku VAT w części dotyczącej Gminnego Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Tykocinie (zakładu budżetowego gminy) stwierdzono, że z rachunku budżetu nie przekazywano zakładowi środków pieniężnych w przypadku wystąpienia w deklaracjach częściowych zakładu nadwyżki podatku naliczonego nad należnym. O zsumowane kwoty nadwyżki wynikające z deklaracji za poszczególne miesiące pomniejszono w praktyce podatek VAT podlegający zapłacie do urzędu skarbowego w części dotyczącej zakładu, wynikający z deklaracji częściowych zakładu za inne miesiące. Nie miało to umocowania w uchwale Rady Miejskiej w Tykocinie w sprawie wprowadzenia zasad ustalania i przekazywania z budżetu środków finansowych wynikających z rozliczenia podatku VAT. Stosowana metoda rozliczeń z zakładem powinna wynikać z uchwały Rady Miejskiej.

Wnioskowano o przekazywanie GZGKiM środków pieniężnych odpowiadających nadwyżce podatku naliczonego nad należnym za dany miesiąc na zasadach określonych uchwałą Nr XXVI/180/2017 Rady Miejskiej w Tykocinie z dnia 27 stycznia 2017 r.

Jak wynika z ustaleń kompleksowej kontroli **miasta Siemiatycze**, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Siemiatyczach (jednostka budżetowa miasta) posiadała w trwałym zarządzie nieruchomości, za które nie wносиła opłat rocznych. Zwolnienie z opłat rocznych wynikało z decyzji Zarządu Miasta Nr 2/99 z dnia 21 lipca 1999 r. ustanawiającej trwały zarząd na rzecz MOSiR nieruchomości, na których znajduje się zalew, stadion, amfiteatr, przyległe tereny wypoczynkowe. Możliwość całkowitego zwolnienia z opłaty nieruchomości oddanych w trwały zarząd na tego rodzaju cele nie została stworzona przepisami prawa.

Wskazano na konieczność dokonania zmiany decyzji ustanawiających trwały zarząd nieruchomościami na rzecz MOSIR poprzez ustalenie w ich treści należnej opłaty.

Łącznie wymiar finansowy stwierdzonych w trakcie kontroli nieprawidłowości¹ wyniósł 387.530 tys. zł, z tego²:

- uszczuplenia środków publicznych – 2.463 tys. zł;
- kwoty uzyskane z naruszeniem prawa – 926 tys. zł;
- kwoty wydatkowane z naruszeniem prawa – 3.877 tys. zł;
- kwoty wydatkowe w następstwie działań niezgodnych z prawem – 135 tys. zł;
- kwoty wydatkowane niegospodarnie, niecelowo lub nierzetelnie – 1.371 tys. zł;
- kwoty odpowiadające nierzetelnym danym w ewidencji księgowej lub sprawozdawczości – 340.807 tys. zł;
- inne nieprawidłowości w wymiarze finansowym – 37.951 tys. zł.

Wskazania wymaga, iż niejednokrotnie dokonanie zwymiarowania stwierdzonych nieprawidłowości nie było możliwe w związku z zaniechaniem podejmowania przez kontrolowane jednostki określonych działań i brakiem odpowiedniej dokumentacji umożliwiającej dokonanie stosownych wyliczeń. Dotyczy to w szczególności uszczuplenia środków publicznych z tytułu należności podatkowych – niejednokrotnie kontrolowane organy podatkowe nie były w posiadaniu deklaracji i informacji podatkowych lub stosownych ich korekt, które winny stanowić podstawę ustalania kwot zobowiązań podatkowych.

5. Postępowanie pokontrolne

W celu wyeliminowania ujawnionych nieprawidłowości i zapobieżenia występowaniu ich w przyszłości do organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego lub kierowników jednostek organizacyjnych wystosowano 65 wystąpień pokontrolnych, których przedmiotem były stwierdzone nieprawidłowości, zawierające łącznie 2.135 szczegółowych wniosków pokontrolnych (z tego w wyniku kontroli kompleksowych jednostek samorządu terytorialnego wystosowano 1.849 wniosków pokontrolnych, kontroli problemowych – 230 wniosków pokontrolnych, kontroli doraźnych – 56 wniosków pokontrolnych). Podczas 2 kontroli doraźnych (Szkoła Podstawowa w Korycinie, Szkoła Podstawowa w Jeleniewie)

¹ Ewidencja rezultatów finansowych kontroli prowadzona jest zgodnie z definicją tego pojęcia, zawartą w „Glosariuszu terminów dotyczących kontroli i audytu w administracji publicznej”.

² Kwota wyliczona za pomocą programu komputerowego do ewidencjonowania kontroli przeprowadzonych przez regionalne izby obrachunkowe i stwierdzonych nieprawidłowości.

przeprowadzonych w zakresie prawidłowości ustalenia danych na potrzeby sporządzenia sprawozdania z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli, nie stwierdzono nieprawidłowości. Do kierowników tych jednostek wystosowano na podstawie ustaleń kontroli pisma informujące o braku nieprawidłowości.

W 3 przypadkach, uzasadnionych charakterem ustaleń kontroli w podległych i nadzorowanych jednostkach organizacyjnych (Szkoła Podstawowa w Zawadach, Gminny Ośrodek Kultury w Goniądzu oraz Zespół Obsługi Szkół w Turośli), skierowano do organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego odrębne pisma mające na celu zapewnienie eliminacji stwierdzonych nieprawidłowości. Do wiadomości organów wykonawczych przekazywano też wszystkie wystąpienia pokontrolne kierowane do podległych i nadzorowanych jednostek. Ponadto, w związku z ustaleniami poczynionymi w trakcie 2 kontroli (Zespół Obsługi Placówek Oświatowych w Małym Płocku, Biuro Obsługi Szkół Samorządowych w Suchowoli) skierowano odrębne pisma wskazujące nieprawidłowości i działania w celu ich wyeliminowania do dyrektorów szkół obsługiwanych przez kontrolowaną jednostkę. W przypadku kontroli w Przedszkolu Nr 4 z Oddziałem Integracyjnym w Suwałkach wystosowano na podstawie poczynionych ustaleń pismo do jednostki (CUW w Suwałkach), której od 1 stycznia 2020 r. powierzono prowadzenie obsługi Przedszkola Nr 4.

W wyniku ustaleń kontroli dotyczących nieprawidłowości w zakresie danych stanowiących podstawę naliczenia części wyrównawczej subwencji korektę sprawozdania Rb-PDP sporządziło 6 gmin (Ciechanowiec, Dobrzyniewo Duże, Dubicze Cerkiewne, Kleszczele, Wiczna, Zabłudów). Korekty zostały przekazane Ministrowi Finansów.

W trakcie kontroli zweryfikowanych zostało 6 sygnalizacji i zawiadomień o nieprawidłowościach dotyczących działalności j.s.t. i ich jednostek organizacyjnych.

W związku z działalnością kontrolną na podstawie 8 wniosków o udostępnienie informacji publicznej udzielono informacji zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej.

Na podstawie ustaleń kontroli dotyczących prawidłowości określania przeznaczenia środków funduszu sołectkiego oraz ponoszenia wydatków w ramach funduszu sołectkiego RIO w Białymstoku skierowała 1 zawiadomienie do Wojewody Podlaskiego o stwierdzonych nieprawidłowościach, które w ocenie Izby powinny skutkować zmniejszeniem dotacji otrzymanej przez gminę Ciechanowiec tytułem zwrotu części wydatków wykonanych w ramach funduszu sołectkiego w 2018 r. o 45.628,84 zł. W wyniku działań podjętych przez Izbę gmina zwróciła do budżetu państwa otrzymaną dotację w wysokości 45.628,84 zł.

Regionalna Izba Obrachunkowa w Białymstoku przekazała także do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego Departament Europejskiego Funduszu Społecznego, w wyniku problemowej kontroli gospodarki finansowej Szkoły Podstawowej w Krasnopolu, dokumentację dotyczącą wynagrodzenia za sprawowanie funkcji koordynatora projektów realizowanych przez Szkołę, finansowanych ze środków EFS w ramach RPOWP na lata 2014-2020, ze wskazaniem na niejednoznaczność dokumentacji w zakresie jej rzetelności. Zwrócono się jednocześnie o poinformowanie RIO w Białymstoku o ewentualnym efekcie podjętych działań w tym zakresie. Informacji zwrotnej nie otrzymano.

W wyniku przeprowadzonych w okresie sprawozdawczym kontroli kierowano także zawiadomienia do rzecznika dyscypliny finansów publicznych o czynach noszących znamiona naruszenia dyscypliny finansów publicznych. Łącznie złożono 18 zawiadomień, w których wskazano na 30 czynów naruszenia dyscypliny finansów publicznych (w 8 złożonych zawiadomieniach wskazano na więcej niż jeden czyn z katalogu zawartego w przepisach ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych). Zawinienie czynów przypisano w zawiadomieniach, na podstawie ustaleń kontroli, łącznie 27 osobom.

W zawiadomieniach wskazywano na:

- niesporządzenie lub nieprzekazanie w terminie sprawozdania z wykonania procesów gromadzenia środków publicznych i ich rozdysponowania albo wykazanie w tym sprawozdaniu danych niezgodnych z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej, tj. czyny określone przepisami art. 18 pkt 2 ustawy (9 przypadków);
- dokonanie wydatku ze środków publicznych bez upoważnienia albo z przekroczeniem zakresu upoważnienia lub z naruszeniem przepisów dotyczących dokonywania poszczególnych rodzajów wydatków, tj. czyny wskazane w art. 11 ustawy (6 przypadków);
- nienależyte dokonanie przez głównego księgowego wstępnej kontroli zgodności operacji gospodarczej lub finansowej z planem finansowym powodujące dokonanie wydatku z przekroczeniem kwoty wydatków ustalonej w planie finansowym, tj. czyn określony w art. 18b pkt 1 ustawy (5 przypadków);

- zaciągnięcie zobowiązania z przekroczeniem upoważnienia, tj. czyn określony w art. 15 ustawy (3 przypadki);
- zaniechanie przeprowadzenia lub rozliczenia inwentaryzacji albo przeprowadzenie lub rozliczenie inwentaryzacji w sposób niezgodny z przepisami ustawy o rachunkowości, tj. czyny określone przepisami art. 18 pkt 1 ustawy (3 przypadki);
- nienależyte dokonanie przez głównego księgowego wstępnej kontroli zgodności operacji gospodarczej lub finansowej z planem finansowym powodujące zaciągnięcie zobowiązania niemieszczącego się w planie finansowym, tj. czyn określony w art. 18b pkt 2 ustawy (1 przypadek);
- przekazanie i udzielenie dotacji z naruszeniem zasad i trybu jej przekazywania i udzielania, tj. czyn z art. 8 pkt 1 ustawy (1 przypadek);
- przeznaczenie dochodów uzyskiwanych przez jednostkę budżetową na wydatki ponoszone w tej jednostce, tj. czyn określony w art. 7 ustawy (1 przypadek);
- zaniechanie prowadzenia audytu wewnętrznego w jednostce sektora finansów publicznych do tego zobowiązanej, wskutek niezatrudnienia audytora wewnętrznego albo niezawierania umowy z usługodawcą z naruszeniem art. 274 ust. 3 ustawy o finansach publicznych, tj. czyn określony w art. 18a ustawy (1 przypadek).

Do 2 wniosków pokontrolnych wydanych w wyniku kontroli przeprowadzonych w okresie sprawozdawczym 1 jednostka skierowała do Kolegium Izby zastrzeżenia w trybie określonym w art. 9 ust. 3 i 4 ustawy o r.i.o. Kolegium postanowiło o oddaleniu zastrzeżeń.

Do dnia przyjęcia sprawozdania informację o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych, zawartych w 63 wystąpieniach pokontrolnych zawierających takie wnioski (w wyniku 2 kontroli nie wydano bowiem wniosków), złożyły 62 jednostki kontrolowane (w 1 przypadku w dacie sporządzenia sprawozdania informacja jeszcze nie wpłynęła). W związku z analizą informacji o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych do 3 jednostek zwrócono się o dodatkowe wyjaśnienia co do sposobu realizacji zaleceń.

Badanie sposobu wykonania wniosków pokontrolnych jest stałym elementem kontroli kompleksowych jednostek samorządu terytorialnego, a także kolejnych kontroli problemowych prowadzonych przez Izbę Obrachunkową w danej jednostce organizacyjnej. Prowadzone w tym obszarze, w okresie sprawozdawczym, czynności kontrolne wykazały, że w 16 jednostkach nie zrealizowano w pełni zaleceń wydanych przez Izbę Obrachunkową w wyniku poprzednich kontroli. W tych przypadkach z reguły kierownictwo badanych jednostek obierało niedbały lub nieskuteczny sposób wykonania przekazanych rekomendacji, który nie przyczyniał się w należyтым stopniu do wyeliminowania nieprawidłowości w prowadzeniu gospodarki finansowej. Niekiedy stan taki skutkował utrwalaniem praktyki działań niezgodnych z prawem. W szczególnie jaskrawych przypadkach dalszego utrzymywania stanu sprzecznego z prawem informowano organy wykonawcze j.s.t. o ewentualności zwrócenia się przez Izbę do Wojewody o wezwanie do zaprzestania naruszeń ustaw.

W związku z przyjęciem przez jednostki kontrolowane do realizacji wniosków pokontrolnych zmierzających do usunięcia nieprawidłowości i usprawnienia badanej działalności, lub też działaniami podjętymi w związku z ustaleniami kontroli jeszcze w trakcie jej trwania, uzyskano korzyści finansowe³, według stanu na dzień sporządzenia sprawozdania, w łącznej kwocie 1.580 tys. zł, z tego⁴:

- oszczędności uzyskane w wyniku działań kontrolnych – 1 tys. zł;
- pożytki finansowe w postaci należnych środków publicznych lub innych składników aktywów – 1.075 tys. zł;
- inne nieutracone pożytki finansowe – 84 tys. zł;
- oszczędności lub pożytki finansowe innych podmiotów – 420 tys. zł.

Ponadto w 2019 r. Ministerstwo Finansów przekazało do RIO w Białymstoku decyzję, którą zmniejszyło gminie Łapy część wyrównawczą subwencji ogólnej na 2019 rok o kwotę 2.748 zł. Podstawą wydania decyzji była korekta sprawozdania o podstawowych do-

³ Ewidencja rezultatów finansowych kontroli prowadzona jest zgodnie z definicją tego pojęcia, zawartą w „Glosariuszu terminów dotyczących kontroli i audytu w administracji publicznej”.

⁴ Kwoty bez zaokrągleń wynikających z programu komputerowego do ewidencjonowania kontroli przeprowadzonych przez regionalne izby obrachunkowe i stwierdzonych nieprawidłowości.

chodach podatkowych, sporządzona przez gminę na podstawie kontroli kompleksowej przeprowadzonej przez RIO w Białymstoku w 2018 r.

Dodać też należy, że przedstawione, zwymiarowane kwoty korzyści finansowych nie oddają w pełni efektów pozytywnego oddziaływania kontroli. W wielu przypadkach badane jednostki zobowiązywały się bowiem w informacjach o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych do wyeliminowania nieprawidłowości także w przyszłej ich działalności, m.in. do usprawnienia poboru środków publicznych, zaniechania poboru środków z naruszeniem prawa i interesów obywateli, zaniechania ponoszenia wydatków nielegalnych, prawidłowego zorganizowania oraz wzmożenia kontroli zarządczej.

WYKAZ JEDNOSTEK KONTROLOWANYCH W 2019 ROKU

1. Miasto Suwałki
2. Powiat Białostocki
3. Powiat Bielski
4. Powiat Zambrowski
5. Miasto Brańsk
6. Miasto Grajewo
7. Miasto Siemiatycze
8. Miasto Sejny
9. Miasto i Gmina Ciechanowiec
10. Miasto i Gmina Czyżew
11. Miasto i Gmina Goniądz
12. Miasto i Gmina Kleszczele
13. Miasto i Gmina Suchowola
14. Miasto i Gmina Tykocin
15. Miasto i Gmina Zabłudów
16. Gmina Dobrzyniewo Duże
17. Gmina Dubicze Cerkiewne
18. Gmina Gródek
19. Gmina Jasionówka
20. Gmina Jeleniewo
21. Gmina Juchnowiec Kościelny
22. Gmina Korycin
23. Gmina Kołaki Kościelne
24. Gmina Krasnopol
25. Gmina Mały Płock
26. Gmina Miastkowo
27. Gmina Nowe Piekuty
28. Gmina Nowy Dwór
29. Gmina Piątnica
30. Gmina Poświętne
31. Gmina Przerośl
32. Gmina Sidra
33. Gmina Turośl
34. Gmina Wizna
35. Gmina Wiżajny
36. Gmina Zambrów
37. Gmina Zawady
38. Biuro Obsługi Szkół Samorządowych w Suchowoli
39. Centrum Usług Samorządowych w Piątnicy
40. Gminne Biuro Obsługi Szkół w Sidrze
41. Gminny Ośrodek Kultury w Goniądzu
42. I Liceum Ogólnokształcące w Bielsku Podlaskim
43. I Liceum Ogólnokształcące w Łapach
44. Przedszkole Nr 4 w Suwałkach
45. Szkoła Muzyczna I stopnia w Siemiatyczach
46. Szkoła Podstawowa w Ciechanowcu
47. Szkoła Podstawowa Nr 4 w Grajewie
48. Szkoła Podstawowa w Gródku
49. Szkoła Podstawowa w Jeleniewie
50. Szkoła Podstawowa w Kleszczelach

51. Szkoła Podstawowa w Kołakach Kościelnych
52. Szkoła Podstawowa w Korycinie
53. Szkoła Podstawowa w Krasnopolu
54. Szkoła Podstawowa w Poświętnem
55. Szkoła Podstawowa w Przerośli
56. Szkoła Podstawowa Nr 1 w Siemiatyczach
57. Szkoła Podstawowa w Zawadach
58. Zakład Gospodarki Komunalnej w Juchnowcu Kościelnym
59. Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Stawiskach
60. Zespół Obsługi Placówek Oświatowych w Małym Płocku
61. Zespół Obsługi Szkół Gminy Turośl
62. Zespół Szkół w Brańsku
63. Zespół Szkół Ogólnokształcących w Zambrowie
64. Zespół Szkół i Przedszkola w Tykocinie
65. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Wiźnie

III. DZIAŁALNOŚĆ NADZORCZA, OPINIODAWCZA, BADANIE SPRAWOZDAŃ

1. Działalność Kolegium Izby

Kolegium zbadało łącznie **6048** uchwał i zarządzeń organów gmin, powiatów, województwa samorządowego, związków międzygminnych i związku powiatowego, z tego:

- **139** uchwał budżetowych (dotyczących zarówno budżetów na rok 2019, jak i podjętych w grudniu uchwał w sprawie budżetu na 2020 r.),
- **3386** w sprawie zmian w budżetach,
- **844** w sprawie wieloletniej prognozy finansowej i jej zmian,
- **135** uchwał organów stanowiących w sprawie absolutorium (3 gminy nie podjęły uchwał w sprawie absolutorium za 2018 rok),
- **8** w sprawie procedury uchwalania budżetu,
- **94** w sprawie zaciągania pożyczek i kredytów długoterminowych,
- **19** w sprawie zaciągania krótkoterminowych pożyczek i kredytów,
- **4** w sprawie udzielania poręczeń,
- **342** w sprawie określenia zakresu i zasad przyznawania dotacji z budżetu j.s.t., w tym w sprawie udzielenia pomocy finansowej,
- **24** w sprawie emisji obligacji oraz określania zasad ich zbywania, nabywania i wykupu przez organ wykonawczy,
- **3** w sprawie zobowiązań w zakresie podejmowania inwestycji i remontów o wartości przekraczającej granicę ustaloną corocznie przez organ stanowiący,
- **10** w sprawie udzielania pożyczek z budżetu j.s.t.,
- **516** dotyczących podatków i opłat lokalnych, w tym **231** w sprawie opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- oraz **524** uchwał i zarządzeń w innych sprawach finansowych.

W wyniku tych badań Kolegium podjęło:

- **239** uchwał, w których wskazało na naruszenie prawa, w tym:
 - **148** stwierdzających nieistotne naruszenie prawa,
 - **50** stwierdzających nieważność w części,
 - **23** stwierdzające nieważność w całości.
- w **5809** uchwałach nie stwierdzono naruszenia prawa,

Informacja o uchwałach i zarządzeniach organów jednostek samorządu terytorialnego, związków międzygminnych i powiatowych zbadanych w 2019 r. przez RIO w Białymstoku

Uchwały i zarządzenia w zakresie spraw finansowych dotyczące:	Ogółem w 2019 r.	bez naruszenia prawa	z naruszeniem prawa	z tego:					
				z nieistotnym naruszeniem prawa	wszczęte postępowania umorzono	nieważne	z tego:		inne rozstrzygnięcia
							nieważne w części	nieważne w całości	
budżetu	139	128	11	7	4	0	0	0	0
zmian budżetu	3 386	3 289	97	81	1	15	12	3	0
wieloletniej prognozy finansowej i zmian	844	807	37	27	4	6	0	6	0
procedury uchwalania budżetu	8	8	0	0	0	0	0	0	0
emitowania obligacji oraz określania zasad ich zbywania, nabywania i wykupu przez organ wykonawczy	24	23	1	0	0	1	1	0	0
zobowiązań w zakresie podejmowania inwestycji i remontów o wartości przekraczającej granicę ustaloną corocznie przez organ stanowiący	3	3	0	0	0	0	0	0	0
zaciągania długoterminowych pożyczek i kredytów	94	91	3	1	0	2	0	2	0
udzielania pożyczek	10	10	0	0	0	0	0	0	0
udzielania poręczeń	4	4	0	0	0	0	0	0	0
zaciągania krótkoterminowych pożyczek i kredytów	19	19	0	0	0	0	0	0	0
zasad i zakresu przyznawania dotacji z budżetu jednostki samorządu terytorialnego	342	332	10	2	1	7	4	3	0
podatków i opłat lokalnych	516	447	69	25	7	36	29	7	1
w tym:	231	179	52	17	7	28	21	7	0
opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi	135	135	0	0	0	0	0	0	0
absolutorium	135	135	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe uchwały i zarządzenia	524	516	11	5	0	6	4	2	0
Ogółem	6 048	5 809	239	148	17	73	50	23	1

**Najistotniejsze lub najczęściej występujące nieprawidłowości stwierdzone przez Kolegium
w badanych uchwałach i zarządzeniach:**

A. w sprawie budżetu:

- przeznaczenie wpływów z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na wydatki nie związane z realizacją zadań określonych ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, co stanowi naruszenie art. 6r ust. 1aa ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w związku z art. 42 ust. 2 i art. 212 ust. 1 pkt 8 u.f.p.,
- wykazanie w treści uchwały kwot wydatków bieżących i majątkowych niezgodnie z planem dochodów i wydatków po zmianach,
- wykazanie w treści normatywnej oraz w załączniku do uchwały błędnej łącznej kwoty przychodów,
- wykazanie w załączniku do uchwały błędnej łącznej kwoty rozchodów,
- wykazanie w treści normatywnej uchwały wyższej kwoty wydatków na pokrycie kosztów systemu gospodarowania odpadami komunalnymi niż ujęta w planie wydatków budżetowych w rozdziale 90002,
- błędne zaklasyfikowanie rodzajowe wydatków,
- ustalenie nieprawidłowego limitu zobowiązań z tytułu pożyczek i kredytów zaciąganych na spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań, co stanowi naruszenie art. 212 ust. 1 pkt 6 w zw. z art. 89 ust. 1 pkt 3 u.f.p.;

B. w sprawie zmian w budżecie:

- rozdysonowanie przez organ wykonawczy środków z rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na wydatki gminy, co stanowi naruszenie art. 7 ust. 3 o dochodach jednostek samorządu oraz art. 257 pkt 2 u.f.p.,
- wykazanie w załączniku, przedstawiającym udzielane z budżetu dotacje, innej kwoty dotacji podmiotowej, niż wykazana w planie wydatków budżetowych, co stanowi naruszenie art. 214 pkt 1 i art. 215 ust. 2 u.f.p.,
- ustalenie błędnych limitów zobowiązań w zakresie finansowania planowanego deficytu budżetowego Gminy, co stanowi naruszenie art. 212 ust. 1 pkt 6 u.f.p.,
- niedostosowanie do zmian w budżecie limitu zobowiązań z tytułu pożyczek i kredytów zaciąganych na spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań, co stanowi naruszenie art. 212 ust. 1 pkt 6 w zw. z art. 89 ust. 1 pkt 3 u.f.p.,
- ustalenie błędnej kwoty upoważnienia dla Burmistrza do zaciągania kredytów i pożyczek na sfinansowanie planowanego deficytu budżetu, co stanowi naruszenie art. 212 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 89 ust. 1 pkt 2 u.f.p.,
- określenie w treści uchwały kwot dochodów bieżących i majątkowych oraz kwot wydatków bieżących i majątkowych niezgodnie z planem dochodów i wydatków po zmianach,
- niedostosowanie załącznika w sprawie dotacji udzielanych z budżetu gminy do planu wydatków budżetu po zmianach, co stanowi naruszenie art. 214 pkt 1 u.f.p.,
- zmiana przeznaczenia części środków pochodzących z dotacji na zadania zlecone i przeznaczenie ich na zadania własne, co stanowi naruszenie art. 237 w zw. z art. 127 ust. 1 pkt 1 lit. a,
- błędne określenie kwoty planowanego deficytu oraz wysokości źródeł jego pokrycia, co stanowi naruszenie art. 212 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 4 ust. 2 u.f.p.,
- brak wyodrębnienia w planie dochodów budżetu gminy dochodów w podziale na bieżące i majątkowe, co stanowi naruszenie art. 235 ust. 1 u.f.p.,
- brak wyodrębnienia w planie wydatków budżetu gminy wydatków w podziale na zadania własne i zlecone, co jest sprzeczne z art. 237 u.f.p.,
- nieokreślenie limitu zobowiązań z tytułu planowanej emisji obligacji, co jest sprzeczne z art. 212 ust. 1 pkt 6 u.f.p.,
- brak określenia w treści uchwały wysokości nadwyżki budżetowej oraz jej przeznaczenia w związku z dokonanymi zmianami w budżecie, co stanowi naruszenie art. 212 ust. 1 pkt 3 u.f.p.,

- rozdysponowanie rezerwy na zarządzanie kryzysowe niezgodnie z przeznaczeniem, co stanowi naruszenie art. 26 ust. 4 ustawy o zarządzaniu kryzysowym;

C. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej i jej zmian:

- niewykazanie bądź wykazanie zawyżonego limitu zobowiązań w załączniku przedsięwzięć WPF, co stanowi naruszenie art. 226 ust. 3 pkt 5 u.f.p.,
- niepełne rozdysponowanie prognozowanej nadwyżki budżetowej lub brak wskazania jej przeznaczenia, co stanowi naruszenie art. 226 ust. 1 pkt 4 u.f.p.,
- błędne określenie wysokości kwoty długu, co stanowi naruszenie art. 226 ust. 1 pkt 6 u.f.p.
- niewykazanie w wydatków na obsługę długu, co jest sprzeczne z art. 226 ust. 1 pkt 1 i pkt 6 w związku z art. 243 ust.1 u.f.p.,
- brak objaśnień przyjętych wielkości w zakresie dochodów bieżących oraz dochodów ze sprzedaży majątku, co narusza art. 226 ust. 2a u.f.p., oraz prowadzi do niezachowania wymogu realistyczności, o którym mowa w art. 226 ust. 1,
- błędne określenie rat spłat rozchodów w okresie na jaki sporządzono WPF,
- wykazanie błędnego limitu wydatków w wykazie przedsięwzięć, co stanowi naruszenie art. 226 ust. 3 pkt 4 u.f.p.;

D. w sprawie emitowania obligacji oraz określenia zasad ich zbywania, nabywania i wykupu przez organ wykonawczy:

- uchwała podjęta z naruszeniem art. 32 ust. 2 ustawy o obligacjach w związku z określeniem celu emisji obligacji niemającym uzasadnienia w uchwale budżetowej Gminy na 2019 rok;

E. w sprawie zasad przyznawania dotacji dla podmiotów niezaliczonych do sektora finansów publicznych:

- brak zgłoszenia projektu uchwały Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz ministrowi właściwemu do spraw rolnictwa, co narusza art. 7 ust. 3 oraz ust. 3a ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej,
- brak określenia terminu udzielania pomocy de minimis oraz pomocy de minimis w rolnictwie na podstawie Uchwały zgodnie z czasem obowiązywania rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. U. UE L 352 z dnia 24 grudnia 2013 r.) oraz rozporządzenia Komisji (UE) Nr 1408/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis w sektorze rolnym (Dz. U. UE L 352/9 z dnia 24 grudnia 2013 r.),
- wprowadzenie w uchwale zapisów niedookreślonych oraz pojęcia prawnie niezdefiniowanego,
- brak wskazania w uchwale terminu przekazania dotacji podmiotowi dotowanemu,
- uregulowanie w uchwale przesłanek zwrotu dotacji, co wykracza poza kompetencje Rady,
- brak określenia terminów przekazywania części miesięcznych dotacji podmiotom prowadzącym żłobek, co stanowi naruszenie art. 60 ust. 2 o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3;

F. w sprawie podatków i opłat lokalnych:

- określenie rocznych stawek podatku od środków transportowych w wysokości wyższej niż przewidziane Obwieszczeniem Ministra Finansów z dnia 25 lipca 2018 r. w sprawie górnych granic stawek kwotowych podatków i opłat lokalnych na rok 2019 (M.P. poz. 745),
- wprowadzeniu w uchwale zwolnień o charakterze podmiotowo-przedmiotowym, co stanowi naruszenie art. 7 ust. 3 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych,

- brak zapisu o wprowadzeniu opłaty targowej, co pozostaje w sprzeczności z postanowieniami art. 15 ust. 1 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych w zw. z zasadami prawidłowej legislacji,
- nieokreślenie terminu płatności opłaty targowej oraz nieokreślenie stawek opłaty targowej, co narusza art. 19 pkt 1 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych,
- nieokreślenie inkasentów w sołectwach;

G. w sprawie opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi:

- ustalenie stawki opłaty od gospodarstwa domowego przekraczającej maksymalną stawkę opłaty określoną w art. 6k ust. 2a pkt 4 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w związku z Obwieszczeniem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 27 marca 2018 r. w sprawie przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem w 2017 r. (M.P. z dnia 29 marca 2018 r. poz. 328),
- wprowadzenie we wzorze deklaracji oświadczenia o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych zawartych w deklaracji na potrzeby funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, co pozostaje w sprzeczności z postanowieniami art. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz.Urz. UE L.2016.119.1),
- podwyższenie stawek opłaty o charakterze rocznym w trakcie trwania roku podatkowego dotyczących gospodarowania odpadami komunalnymi dla nieruchomości, na których znajdują się domki letniskowe lub innych nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, wykorzystywanych jedynie przez część roku, co stanowi naruszenie art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. w zw. z art. 6j ust. 3b ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
- nieokreślenie warunków i trybu składania deklaracji za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej, co narusza art. 6n ust. 1 pkt 2 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych,
- określenie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, który nie daje możliwości prawidłowego obliczenia opłaty, co narusza art. 6n ust. 1 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych,
- brak uchwalenia stawki opłaty podwyższonej za gospodarowanie odpadami komunalnymi, jeżeli właściciel nieruchomości nie wypełnia obowiązku zbierania odpadów komunalnych w sposób selektywny,
- brak wprowadzenia zwolnienia częściowego z opłaty, o którym mowa w art. 6k ust. 4a ustawy o podatkach i opłatach lokalnych,
- zawarcie w deklaracji zapisów bezprzedmiotowych i sprzecznych z art. 6i ust. 1 pkt 1 u.c.z.p.
- wskazanie błędnego terminu złożenia deklaracji, w przypadku gdy nastąpiły zmiany w deklaracji;

W 2019 roku Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Białymstoku nie ustalało budżetów jednostkom samorządu terytorialnego.

W 2019 roku do tutejszej Izby nie wpłynęły powiadomienia od skarbników jst o dokonaniu kontrasygnaty na pisemne polecenie zwierzchnika.

W 2019 roku 3 gminy nie podjęły uchwał w sprawie absolutorium:

- Miasto i Gmina Michałowo
- Miasto i Gmina Suraz
- Gmina Zawady

Wskazane gminy nie podjęły uchwał ze względu na brak wymaganej bezwzględnej większości głosów.

Regionalna Izba Obrachunkowa w Białymstoku w 2019 roku nie sporządzała raportów o stanie gospodarki finansowej jednostki samorządu terytorialnego.

2. Działalność składów orzekających

Składy orzekające w 2019 roku wydały łącznie **1104** opinie, w tym dotyczące:

- projektów uchwał budżetowych – **138**
- projektów uchwał o wieloletnich prognozach finansowych – **138**
- możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego w projekcie uchwały budżetowej – **95**
- prawidłowości planowanej kwoty długu - **122**
- możliwości sfinansowania deficytu w uchwale budżetowej – **86**
- możliwości spłaty pożyczek lub kredytów przez j.s.t. – **102**
- możliwości wykupu papierów wartościowych – **9**
- wniosków komisji rewizyjnych rad gmin (związków gmin, sejmiku) w sprawie absolutorium – **138**
- informacji o przebiegu wykonania budżetu za I półrocze - **138**
- sprawozdań rocznych z wykonania budżetu j.s.t. – **138**

W 2019 roku nie wydano żadnej opinii o programach postępowania naprawczego.

W ramach wydanych opinii wystąpiły:

- **794** pozytywne,
- **224** pozytywne z uwagami,
- **61** pozytywnych z zastrzeżeniami,
- **25** negatywnych.

Jednostki samorządu terytorialnego, w stosunku do których wydano negatywne opinie:

- O projektach uchwał budżetowych:

*Gmina Narew
Powiat Hajnowski
Gmina Białowieża
Gmina Brańsk
Gmina Gródek
Gmina Jedwabne*

- O projektach uchwał o wieloletnich prognozach finansowych:

*Gmina Narew
Powiat Hajnowski
Gmina Białowieża
Gmina Przerośl
Gmina Brańsk
Gmina Gródek
Gmina Jedwabne*

- O możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego w projekcie uchwały budżetowej:

*Gmina Narew
Powiat Hajnowski
Gmina Białowieża
Gmina Gródek
Gmina Jedwabne*

- O możliwości sfinansowania deficytu w uchwale budżetowej:

*Gmina Grabowo
Gmina Sokoły*

- O prawidłowości planowanej kwoty długu:

Miasto i Gmina Dąbrowa Białostocka
Gmina Grabowo
Gmina Sokoły

- O możliwości spłaty kredytów i pożyczek:

Gmina Jedwabne

Uwagi i zastrzeżenia (istotniejsze lub najczęściej występujące) w poszczególnych opiniach składów orzekających:

A. W opiniach o projektach uchwał budżetowych jst:

- brak zachowania reguły wydatkowej określonej w art. 242 ustawy o finansach publicznych oraz przeznaczenie kredytu długoterminowego na zrównoważenie sekcji bieżącej budżetu, co stoi w sprzeczności z dyspozycją art. 89 ust.1 pkt 2 w zw. z art. 242 ufp;
- w latach przyszłych istnieje ryzyko niespełnienia relacji określonej w art. 243 ust. 1 ufp;
- brak realistyczności prognozy kwoty długu w świetle art. 226 ufp;
- przychody pochodzące z tytułu wolnych środków będą możliwe do zaangażowania w budżecie roku 2020, o ile deficyt budżetowy na koniec roku 2019 nie przekroczy zakładanej wysokości;
- niewłaściwe określenie wysokości limitu zobowiązań na sfinansowanie planowanego deficytu;
- zaniżona kwota rezerwy na zarządzanie kryzysowe (art. 26 ust. 4 ustawy o zarządzaniu kryzysowym);
- nadwyżka operacyjna określona na poziomie wyższym niż wskazują na to dane historyczne;
- w załączniku Limity wydatków na zadania i zakupy inwestycyjne wskazano błędny rok realizacji zadania;
- dla wypełnienia założeń w kwestii projektowanej spłaty długu konieczne jest zachowanie dyscypliny w wykonaniu budżetu na 2020 rok i budżetów na lata kolejne, w szczególności w zakresie odpowiedniego wypracowywania nadwyżek operacyjnych budżetów.

B. W opiniach o projektach uchwał o wieloletnich prognozach finansowych:

- brak zachowania reguły określonej w art. 242 ufp;
- przekroczenie w latach przyszłych indywidualnego wskaźnika spłat zobowiązań dłużnych wynikającego z art. 243 ust. 1 ufp;
- w latach przyszłych istnieje ryzyko niespełnienia relacji określonej w art. 243 ust. 1 ufp;
- brak realistyczności prognozy kwoty długu w świetle art. 226 ufp;
- w budżecie roku 2020 zaangażowano przychody pochodzące z tytułu wolnych środków w kwocie wyższej niż to wynika z bilansu z wykonania budżetu Gminy za 2018 rok, jak również z przewidywanego wykonania roku 2019 określonego w przedłożonym projekcie wieloletniej prognozy finansowej;
- niewykonanie dochodów ze sprzedaży majątku planowanych w roku 2020 i 2021, nawet przy założeniu wykonania innych wielkości budżetowych w zakładanych wysokościach skutkować będzie naruszeniem w 2022 roku;
- nie wykazano zadłużenia, którego spłata dokona się z wydatków budżetu;
- rozbieżność pomiędzy wpf a budżetem w zakresie wykazanych przychodów;
- w wykazie przedsięwzięć określono limity wydatków w poszczególnych latach, które są niezgodne z okresem realizacji przedsięwzięć.

C. W opiniach o możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego w projekcie uchwały budżetowej (art. 246 ust. 1 ufp):

- w budżecie roku 2020 zaangażowano przychody pochodzące z tytułu wolnych środków w kwocie wyższej niż to wynika z bilansu z wykonania budżetu Gminy za 2018 rok oraz z przewidywanego wykonania za rok 2019 określonego w przedłożonym projekcie wieloletniej prognozy finansowej;
- w celu wypełnienia założeń w kwestii projektowanej spłaty długu konieczne jest zachowanie dyscypliny w wykonaniu budżetu na 2020 rok i budżetów na lata kolejne, w szczególności w zakresie odpowiedniego wypracowywania nadwyżek operacyjnych budżetów;
- przewidywany wzrost zadłużenia gminy, powinien być poprzedzony wnikliwą analizą potrzeb inwestycyjnych, z uwzględnieniem finansowych i pozafinansowych czynników ryzyka w zakresie możliwości spłaty planowanego do zaciągnięcia zadłużenia;

D. W opiniach o prawidłowości planowanej kwoty długu (art. 230 ust. 4 ufp):

- rozchody zaplanowane w wieloletniej prognozie finansowej gminy nie są zgodne z umowami zawartymi z bankami oraz z terminami wykupu wyemitowanych obligacji wynikającymi z uchwał rady;
- istnieje konieczność stałego, wnikliwego monitorowania przez gminę realizacji założeń określanych w wieloletniej prognozie finansowej celem urzeczywistnienia zakładanych wartości, w tym osiągnięcia prognozowanych wskaźników obsługi długu warunkowanych przede wszystkim odpowiednimi wynikami operacyjnymi budżetów; niewykonanie wartości istotnych z punktu widzenia ustalania dopuszczalnych w poszczególnych latach wskaźników spłaty zobowiązań w wysokościach co najmniej założonych może w sposób istotny zagrozić prawidłowości uchwalania i wykonywania budżetów w następnych latach;
- spełnienie relacji, o której mowa w art. 243 ustawy o finansach publicznych, w latach objętych prognozą, obarczone jest bardzo dużym ryzykiem.

E. W opiniach o możliwości sfinansowania deficytu w uchwale budżetowej (art. 246 ust. 3 ufp):

- należy uaktualnić przewidywane wykonanie za rok 2018 wykazane w wieloletniej prognozie finansowej, bowiem z wykazanych wartości wynika, iż maksymalna kwota nadwyżki z lat ubiegłych możliwa do wprowadzenia w budżecie roku 2019 jest niższa niż przewidywany na koniec 2018 roku deficyt budżetowy określony w uchwale w sprawie zmian w budżecie na rok 2018. Warunkiem wykonania budżetu roku 2019 przedstawionego w uchwałach jest faktyczne zamknięcie roku 2018 niższym niż planowany deficytem budżetowym;
- prognozowana gospodarka finansowa gminy na lata 2020-2024 opiera się na nierealistycznych wielkościach w odniesieniu do kwot rozchodów, długu, kosztów jego obsługi oraz wartości indywidualnego wskaźnika spłaty zadłużenia.

F. W opiniach o możliwości spłaty kredytów lub pożyczek:

- przekroczenie przez organ wykonawczy limitu zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek zaciąganych na sfinansowanie planowanego deficytu budżetowego i upoważnienia określonego przez Radę;
- wskaźnik spłaty rat kapitałowych wraz z odsetkami, o którym mowa w art. 243 u.o.f.p. została ustalony na poziomie zbliżonym do maksymalnego dopuszczalnego wskaźnika;
- uwagi dotyczące stałego, wnikliwego monitorowania założeń określanych w WPF pod kątem faktycznej ich realizacji;
- konieczność utrzymania dyscypliny w wykonywaniu budżetów w poszczególnych latach, głównie w odniesieniu do osiągania odpowiednich poziomów nadwyżek operacyjnych, ze względu na wskaźnik z art. 243 ufp;
- niezrealizowanie dochodów ze sprzedaży majątku w wysokościach ujętych w prognozie może wpłynąć negatywnie na kształtowanie się relacji z art. 243 u.f.p. w latach przyszłych.

G. W opiniach o możliwości wykupu papierów wartościowych:

- prognozowane wartości nadwyżek operacyjnych w kolejnych latach nie mają oparcia w dotychczasowym wykonaniu części bieżącej budżetów i mogą być trudne w realizacji.

H. W opiniach o przedłożonych wnioskach komisji rewizyjnych w sprawie absolutorium:

- wniosek nie spełnia wymogów określonych w art. 18a ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Nie zawiera oceny sformułowanej przez Komisję Rewizyjną, z której wynikałoby czy Wójtowi można udzielić absolutorium. W piśmie nie zawarto jasno sformułowanego wniosku o udzielenie bądź nieudzielenie absolutorium. Ponadto złożone dokumenty nie zawierają informacji o przeprowadzeniu głosowania w sprawie udzielenia bądź nieudzielenia absolutorium Wójtowi, ani wyniku tegoż głosowania.

I. W opiniach o informacjach o przebiegu wykonania budżetu za I półrocze:

- analiza danych zawartych w sprawozdaniach Rb-27S oraz Rb-N wskazuje, iż nastąpił wzrost należności wymagalnych. W informacji opisowej nie odniesiono się do działań podejmowanych w celu windykacji należności. Gmina powinna zintensyfikować działania zmierzające do wyegzekwowania zaległych kwot;
- wystąpiło niskie wykonanie planowanych dochodów i wydatków majątkowych (w części opisowej brak wyjaśnień w zakresie przyczyn niskiego wykonania).

J. W opiniach o sprawozdaniach z wykonania budżetu:

- wykazano niskie wykonanie dochodów ze sprzedaży majątku, a w części opisowej sprawozdania nie zawarto wyjaśnień w tym zakresie;
- wykazano niskie wykonanie dochodów i wydatków majątkowych gminy;
- wykazano niskie wykonanie planu wydatków budżetowych w rozdziałach 85153 oraz 85154, które prowadzi do kumulacji niewykorzystanych środków z tytułu opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych;
- jak wynika z przedłożonej sprawozdawczości, na koniec 2018 roku wystąpiły zobowiązania wymagalne. Skład Orzekający zwrócił uwagę, iż zgodnie z brzmieniem art. 44 ust. 3 pkt 3 ustawy o finansach publicznych (j.t. Dz. U. z 2019 r. poz. 869, ze zm.), wydatki publiczne winny być dokonywane w wysokościach i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań. W części opisowej sprawozdania z wykonania budżetu oraz w sprawozdaniu Rb-Z nie zawarto wyjaśnień w zakresie powstałych zobowiązań wymagalnych.

Opinie Składów Orzekających wydane w 2019 roku publikowane są na stronie www.bip.bialystok.rio.gov.pl w zakładce "Działalność opiniodawcza", pod pozycją "Treść opinii – uchwały Składów Orzekających 2019".

W 2019 roku żadna jednostka samorządu terytorialnego województwa podlaskiego nie odwołała się od opinii składów orzekających.

3. Sprawozdania jednostek samorządu terytorialnego

3.1. Do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Białymstoku w 2019 roku wpłynęło w systemie BeSTi@:

- **5166** sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań w zakresie operacji finansowych jst (w tym 788 korekt), które zostały zbadane pod względem formalno-rachunkowym:
 - sprawozdania Rb-27S z wykonania planu dochodów budżetowych;
 - sprawozdania Rb-28S z wykonania planu wydatków budżetowych;
 - sprawozdania Rb-NWS z wykonania planu wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego;
 - sprawozdania Rb-NDS o nadwyżce/deficycie;
 - sprawozdania Rb-N o stanie należności;
 - sprawozdania Rb-UN uzupełniającego o stanie należności;
 - sprawozdania Rb-Z o stanie zobowiązań wg tytułów dłużnych oraz gwarancji i poręczeń;
 - sprawozdania Rb-UZ uzupełniającego o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych;
 - sprawozdania Rb-ST o stanie środków na rachunkach bankowych;
 - sprawozdania Rb-30S z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych;
 - sprawozdania Rb-34S z wykonania dochodów i wydatków na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych;
 - sprawozdania Rb-PDP z wykonania dochodów podatkowych;
 - **3224** sprawozdań budżetowych (wraz z korektami), które zostały przedłożone do wiadomości:
 - Rb-27ZZ z wykonania planu dochodów związanych z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami,
 - Rb-50 o dotacjach/wydatkach związanych z wykonywaniem zadań zleconych,
 - Sp-1 w zakresie podatku od nieruchomości, podatku rolnego i podatku leśnego;
 - **142** bilanse skonsolidowane (w tym 4 korekty);
 - **832** sprawozdań finansowych (w tym 142 korekty, również za lata ubiegłe); znaczący wzrost sprawozdań finansowych w odniesieniu do roku ubiegłego nastąpił w związku z tym, że jednostki samorządu terytorialnego po raz pierwszy sporządzały i przekazywały do izb informacje dodatkowe za 2018 rok (wpłynęło 219 takich informacji, w tym 81 korekt).

3.2. Do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Białymstoku w 2019 roku wpłynęło:

- **2920** sprawozdań samorządowych osób prawnych w zakresie operacji finansowych (łącznie z korektami):
 - 1170 sprawozdań Rb-N o stanie należności;
 - 301 sprawozdań Rb-UN uzupełniającego o stanie należności;
 - 1152 sprawozdania Rb-Z o stanie zobowiązań wg tytułów dłużnych oraz gwarancji i poręczeń;
 - 297 sprawozdań Rb-UZ uzupełniającego o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych.

Ponadto jednostki samorządu terytorialnego przedłożyły **145** sprawozdań z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w szkołach prowadzonych w jst, w tym 12 korekt oraz **80** sprawozdań o zaległościach przedsiębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych.

3.3. Nieprawidłowości (istotniejsze lub najczęściej występujące) stwierdzone w badanych sprawozdaniach budżetowych:

- w sprawozdaniu Rb-27S błędnie wykazywano dochody z subwencji (§2920);
- niezgodność danych wykazanych w sprawozdaniu Rb-27S w zakresie dochodów budżetowych pobieranych przez urzędy skarbowe na rzecz jst w kolumnach „Należności”,

„Dochody wykonane” i „zaległości netto” z danymi wykazanymi w informacjach zamieszczonych na stronie internetowej Ministerstwa Finansów;

- niezgodność danych wykazanych w sprawozdaniu Rb-27S w zakresie udziałów jst w podatku dochodowym od osób fizycznych (w kolumnach „Należności”, „Dochody wykonane”) z danymi wykazanymi w informacjach zamieszczonych na stronie internetowej Ministerstwa Finansów;
- wykazywanie zaangażowania wydatków w nieprawidłowej wysokości;
- błędnie wykazana kwota wolnych środków w sprawozdaniu Rb-NDS w pozycji D 15, w kolumnie wykonanie;
- błędnie wypełniana część E 5 w sprawozdaniu Rb-NDS;
- brak bilansowania wierszy w Rb-27 S;
- stan środków pieniężnych w bilansie z wykonania budżetu nie równa się stanowi środków na rachunku budżetu w Rb-ST.

3.4. Nieprawidłowości (istotniejsze lub najczęściej występujące) stwierdzone w badanych sprawozdaniach w zakresie operacji finansowych:

- błędnie podano nazwę jednostki sprawozdawczej w sprawozdaniach zbiorczych (wykazano np. Urząd Gminy X, a należało wykazać Gmina X),
- błędnie podany numer REGON,
- błędnie podany numer kwartału bądź błędnie podany rok, którego dotyczy dane sprawozdanie,
- w sprawozdaniu Rb-N błędnie wypełniana kolumna „banki” wiersz N3.1 „gotówka” oraz kolumna „grupa III” wiersze: N3.2 „depozyty na żądanie” i N3.3 „depozyty terminowe”;
- błędnie wypełniona część F w Rb-Z;
- Rb-Z niezgodne z Rb-UZ;
- błędne wykazywanie kwot w części C4 sprawozdania Rb-UZ.

3.5. W 2019 roku do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Białymstoku nie wpłynął żaden wniosek o przyznanie części rekompensującej subwencji ogólnej na wyrównanie ubytku dochodów w specjalnych strefach ekonomicznych.

IV. DZIAŁALNOŚĆ SZKOLENIOWA, INFORMACYJNA, DORADCZA.

1. Działalność szkoleniowa organizowana przez Izbę

W 2019 r. Regionalna Izba Obrachunkowa w Białymstoku zorganizowała, w oparciu o Ramowy Plan Pracy RIO w Białymstoku, następujące szkolenia:

1.1. W dniach **12-13 lutego 2019 roku** odbyło się szkolenie dla organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego, którego tematem było:

- „Wykonywanie przez rio funkcji kontrolnej wobec jednostek samorządu terytorialnego”,
- „Wybrane zagadnienia z zakresu zamówień publicznych”,
- „Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych” – wybrane zagadnienia”.

W szkoleniu uczestniczyło 111 osób.

1.2. W dniach **4-5 czerwca 2019 roku oraz 6-7 czerwca 2019 roku** odbyły się szkolenia w podziale na dwie grupy dla skarbników jst, na tematy:

- „Wybrane obowiązki Beneficjenta wynikające z rozporządzeń unijnych oraz umowy”, o dofinansowanie w perspektywie 2014-2020 (trwałość, dochodowość, pomoc publiczna)
- „Wprowadzanie zmian w projekcie i umowie o dofinansowanie”,
- „Kwalifikowalność wydatków w projektach UE 2014-2020 (ocena kwalifikowalności wydatku, zasada faktycznego poniesienia wydatku, zakaz podwójnego finansowania wydatków)”,
- „Najważniejsze zmiany w kwalifikowalności wydatków planowane od 2 sierpnia 2019 r.”,
- „Zmiany w procedurze wyboru wykonawców planowane od sierpnia 2019 r.”,
- „Zmiany w ustawie o finansach publicznych, procedura absolutoryjna w świetle regulacji ustawy o samorządzie gminnym”.

W szkoleniu uczestniczyło łącznie 107 osób.

1.3. W dniu **10 września 2019 roku** odbyło się szkolenie przeznaczone dla pracowników gminnych organów podatkowych, którego tematem było:

- „Umarzanie zaległości podatkowych przez organy wykonawcze gmin”

W szkoleniu uczestniczyło 39 osób.

1.4. W dniu **21 października 2019 roku** odbyło się szkolenie skierowane do pracowników gminnych organów podatkowych, którego tematem były:

- „Podatki i opłaty lokalne 2020 r. Uchwały podatkowe, zmiany w przepisach, bieżące problemy”.

W szkoleniu uczestniczyło 46 osób.

1.5. W dniach **23-24 października 2019 roku oraz 24-25 października 2019 roku** odbyły się szkolenia w podziale na dwie grupy dla skarbników jst, na tematy:

- „ Opłata za przedszkole i wyżywienie w przedszkolu - praktyka i teoria”,

- „Zagadnienia związane z działalnością kontrolną RIO w Białymstoku”,

- „Projekt budżetu na 2020 rok oraz projekt Wieloletniej Prognozy Finansowej”

W szkoleniu uczestniczyły łącznie 134 osoby.

Wykładowcami byli: Z-ca Dyrektora Departamentu Rozwoju Regionalnego w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podlaskiego, specjalista od zagadnień związanych z gospodarką finansową jednostek samorządu terytorialnego i zamówień publicznych w jednostkach samorządu terytorialnego – Przewodniczący Regionalnej Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych przy Regionalnej Izbie Obrachunkowej w Krakowie, Naczelnik Wydziału Kontroli Gospodarki Finansowej oraz Naczelnicy Wydziału Informacji i Szkoleń Regionalnej Izby Obrachunkowej w Białymstoku, profesor w Katedrze Prawa Podatkowego na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, Członek Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Białymstoku, inspektor Wydziału Kontroli Regionalnej Izby Obrachunkowej w Białymstoku, praktyk i teoretyk w dziedzinie prawa finansowego, a szczególnie dochodów jednostek samorządu terytorialnego, procedur podatkowych i egzekucji należności na rzecz jednostek samorządu terytorialnego.

Pracownicy RIO uczestniczyli w szkoleniach, które objęły następujące tematy:

- ustawa o finansach publicznych,
- Wieloletnia Prognoza Finansowa,
- sprawozdawczość budżetowa oraz w zakresie operacji finansowych,
- ustawa o podatkach i opłatach lokalnych,
- opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- ochrona danych osobowych,
- ochrona informacji niejawnych,
- inne ustawy i rozporządzenia związane z realizacją gospodarki finansowej jst,
- prawo pracy, BHP,
- standardy i metodyka kontroli, - omówienie kontroli koordynowanych - technika pisania projektów wystąpień pokontrolnych,
- nauka obsługi programów komputerowych(w tym e-nadzór, lex, Besti@).

Ponadto, pracownicy tutejszej Izby brali udział w szkoleniach organizowanych dla skarbników i innych pracowników jst.

2. Działalność informacyjno - instruktażowo – doradcza

W 2019 roku Regionalna Izba Obrachunkowa udzieliła 40 odpowiedzi na zapytania prawne dotyczące problematyki: podatków i opłat lokalnych (5), zasad i formy finansowania zadań jst (18), zasad gospodarowania mieniem komunalnym (1), pracowników samorządowych (4), oświaty (3), leasingu operacyjnego (1), inne (8).

Treść wyjaśnień publikowana jest na stronie www.bip.bialystok.rio.gov.pl w zakładce „wyjaśnienia RIO Białystok w sprawach dotyczących stosowania przepisów o finansach publicznych”.

Prowadzenie działalności informacyjnej przez izbę polegało również na udzielaniu ustnych wyjaśnień na zapytania kierowane przez jst.

W 2019 roku RIO w Białymstoku udostępniała informacje publiczne na wniosek zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej. Izba udostępniała wnioskowane dane w formie wskazanej przez podmioty w pismach oraz odsyłała do materiałów zamieszczonych na stronach BIP. W sytuacji, gdy Izba nie posiadała informacji o której mowa we wniosku, właściwe podmioty były o tym zawiadamiane.

Przedmiot wniosków prezentuje tabela poniżej.

Wyszczególnienie:	Przedmiot	Liczba wniosków
Wnioski złożone przez osoby fizyczne		19
a) działalności nadzorczej	1. udostępnienie protokołów z posiedzeń Kolegium RIO odnośnie rozstrzygnięć wydawanych przez Członka Kolegium w sprawie jednej z jst; 2. informacja na temat daty wpływu do tut. Izby pięciu zarządzeń jednej z jst; 3. informacja na temat rozstrzygnięć nadzorczych (wraz z uzasadnieniem) dotyczące instytucji inicjatywy lokalnej (uregulowanej w rozdziale 2a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie) zapadłe od początku 2010 r. do dnia 29.10.2019 r.	3
b) działalności opiniodawczej	1. wniosek o przesłanie opinii RIO o projekcie uchwały budżetowej Miasta Białegostoku na 2006 r. oraz opinii RIO w sprawie wykonania budżetu Miasta Białegostoku za 2006 r.	1
c) działalności kontrolnej	1. zapytanie o działania pokontrolne odnośnie kontroli kompleksowej w gminie wiejskiej oraz pytania dotyczące przeprowadzonych czynności kontrolnych przez inspektorów kontroli; 2. prośba o udostępnienie informacji dotyczącej planu kontroli RIO dotyczącej gminy wiejskiej; 3. prośba o udostępnienie w formie elektronicznej protokołu kompleksowej kontroli w gminie wiejskiej; 4. prośba o udostępnienie w formie elektronicznej wybranych załączników do protokołu kontroli kompleksowej gminy wiejskiej; 5. prośba o udostępnienie informacji jakie zadania ustawowe wykonują Regionalne Izby Obrachunkowe wraz z prośbą o podanie organu nadzoru nad działalnością Izby;	7

	<p>6. prośba o udostępnienie informacji dotyczącej kontroli funduszu sołeckiego w gminie wiejskiej;</p> <p>7. prośba o udostępnienie protokołu kontroli szkoły podstawowej;</p>	
d) sprawozdawczości	<p>1. informacja na temat: dochodów majątkowych, dochodów ogółem, dochodów własnych, podatków i opłat lokalnych, dochodów z pit, dochodów z cit, subwencji ogólnej, dotacji, środków z UE, wydatków ogółem, wydatków majątkowych (inwestycyjnych), wydatków bieżących, wydatków na transport i łączność, wydatków na oświatę i wychowanie, wydatków na gospodarkę mieszkaniową, wydatków na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska, wydatków na ochronę zdrowia, wydatków na politykę społeczną, wydatków na odsetki, zadłużenia jst, jednostek samorządu terytorialnego województwa podlaskiego w latach 2002-2017;</p> <p>2. informacja na temat wydatków ogółem, wydatków majątkowych ogółem, wydatków majątkowych w ramach realizowanych programów UE (w tym refundowanych ze środków UE) dla wszystkich jst ogółem oraz w rozbiciu na gminy (miejskie, wiejsko-miejskie, wiejskie), powiaty, miasta na prawach powiatu, województwa samorządowe w latach 2003-2018;</p> <p>3. informacja na temat dochodów, wydatków, nadwyżki operacyjnej, wynik budżetu, zadłużenie, skumulowany wynik budżetu w jst woj. podlaskiego;</p> <p>4. informacja na temat danych z bilansów w wykonania budżetów jst za lata 2012-2018 tj. suma aktywów budżetu, rezerwa na niewygasające wydatki, wynik na operacjach niekasowych i skumulowany wynik budżetu;</p>	4
e) pozostałe	<p>1. informacja na temat posiadania przez Gminę Poświętne otwartych rachunków oszczędnościowych bądź lokat,</p> <p>2. informacja na temat BIP prowadzonego przez RIO w Białymstoku: Czy prowadzi? Jak tak to pod jakim adresem internetowym? Z usług jakiego dostawcy BIP RIO w Białymstoku korzysta (www.nbip.pl, www.bip.edu.pl czy inny)? Jakie są umowne okresy świadczenia tej usługi i jaka jest wartość tej umowy? Ile wniosków wpłynęło o udzieleni informacji publicznej (na ile udzielono odpowiedzi wraz z odpowiedziami, na ile udzielono odpowiedzi odmownych, liczbę wniosków na którą nie udzielono odpowiedzi, liczbę postępowań sądowych w związku z wnioskami o udzielenie informacji publicznej)? Dane za lata 2017-2019. Czy instytucja planuje zmianę dostawcy usług BIP? Jakie elementy będą istotne przy zmianie dostawcy BIP. Czy pracownicy RIO w Białymstoku w ostatnich latach byli szkoleni w zakresie dostępu do informacji publicznej/prowadzenia BIP?; 3. informacja w sprawie pytań jst wraz z odpowiedziami RIO w Białymstoku dotyczącymi udzielania dotacji w trybie ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych;</p>	4

	4. informacja na temat: przychodów i rozchodów w walucie obcej, wydatków/przychodów w walucie polskiej, ale uzależnione od kursów walutowych, w jaki sposób jst nabywają/zbywają waluty obce, czy któraś z jst podejmuje kroki w kierunku zarządzania ryzykiem walutowym, czy któraś z jst prowadziła analizy potencjalnych strat jakie są generowane poprzez wahania kursów walutowych, oraz z jakimi bankami jst podpisują umowy na utrzymanie rachunków bankowych i jako pochodna tego - najczęściej dokonują transakcji walutowych?;	
Wnioski złożone przez inne podmioty		6
a) działalności kontrolnej	Klub Radnych Gminy Trzcianne "Aktywni" - prośba o kserokopie protokołu kontroli kompleksowej gminy wiejskiej;	1
b) sprawozdawczości	1. Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej - informacja na temat wydatków na szkolenia poszczególnych gmin, powiatów oraz województwa w województwie podlaskim ujętych w § 4700 (z wyszczególnieniem działów, rozdziałów i 4-tej cyfry); 2. Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP Zarząd Oddziału Wojewódzkiego Województwa Podlaskiego- dane dotyczące wydatków na OSP w 2018 r.	2
c) pozostałe	1. portalsamorzadowy.pl - informacja dotycząca wyników ankiety dotyczącej stanu zadłużenia jst w parobankach na dzień 31.12.2018 r. w woj. Podlaskim.; 2. Krajowy Związek Rolników Kółek i Organizacji Rolniczych - informacja dotycząca ilości płatników podatku rolnego, dochodowego z działów specjalnej produkcji rolnej w poszczególnych jst woj. podlaskiego; 3. Wydawnictwo Podatkowe GOFIN sp. z o.o. - informacja na temat wyjaśnień udzielonych przez Izbę w sprawach dotyczących stosowania przepisów o finansach publicznych w okresie od 1.01.2019 oraz pism i interpretacji dotyczących finansów publicznych kierowanych do Izby przez ministerstwa i inne urzędy centralne;	3

W 2019 roku RIO w Białymstoku nie wydawała decyzji w sprawie odmowy udostępnienia informacji publicznej.

3. Współpracę RIO w Białymstoku z organami państwa i innymi instytucjami w 2019 r. obrazuje poniższa tabela.

Dane zleceńdawcy	Sprawa (temat)	Krótka charakterystyka sprawy oraz sposobu jej załatwienia
Posel na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej	Prośba o udzielenie informacji	Prośba dotyczyła przesłania wyników działalności kontrolnej i nadzorczej w zakresie wydatkowania przez JST środków uzyskanych z opłat z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w latach 2016-2018. W odpowiedzi poinformowano, że zagadnienie o którym mowa w piśmie Pani Posel znajdowało się w większości programów kompleksowych kontroli gospodarki finansowej gmin przeprowadzonych przez Regionalną Izbę Obrachunkową w Białymstoku oraz podano przykłady nieprawidłowości jakie Izba wykryła podczas kontroli danego zagadnienia.
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji	Przekazanie informacji	MSWiA przesłało do wiadomości pismo dotyczące działalności spółki BMB Group ze Szczecina oraz możliwego zagrożenia dla interesów ekonomicznych jst. W ślad za pismem Izba poinformowała jednostki samorządu terytorialnego Województwa Podlaskiego o działalności ww. spółki oraz zwróciła uwagę na konieczność zachowania szczególnej ostrożności we współpracy z podmiotami oferującymi emisje obligacji.
Minister Finansów	Przekazanie informacji	W piśmie otrzymanym z Ministerstwa wskazywano przykłady zapisów uchwał podatkowych, które budziły wątpliwości co do zgodności z przepisami Konstytucji, ustaw podatkowych i zasad prawidłowej legislacji.
Minister Finansów	Prośba o udzielenie informacji	Informacja dotyczyła wysokości zobowiązań zaciąganych przez JST, które wykazują ekonomiczne podobieństwo do kredytu lub pożyczki (ale nimi nie są w prawnym znaczeniu tego słowa), zobowiązań zaciąganych w instytucjach parabankowych (na dzień 31 grudnia 2018 r.), oraz JST które zostały wezwane przez Kolegium RIO do opracowania i uchwalenia programu postępowania naprawczego. W celu uzyskania danych RIO w Białymstoku wystąpiła do JST województwa podlaskiego o wypełnienie przygotowanych ankiet, a uzyskane w ten sposób informacje zostały wysłane do Ministerstwa. Jednocześnie RIO poinformowała, że Kolegium nie wzywało JST do opracowywania programów postępowania naprawczego.
Minister Finansów	Prośba o udzielenie informacji	W związku z koniecznością oszacowania wielkości pożyczek udzielanych z budżetu państwa w ramach postępowania naprawczego lub ostrożnościowego Ministerstwo wystąpiło o wskazanie JST, które zostały wezwane do opracowania programu naprawczego oraz które przyjęły program ostrożnościowy, a także wskazania możliwej skali nowych przypadków postępowań naprawczych i ostrożnościowych. RIO w Białymstoku poinformowała że nie wzywała żadnej jednostki do opracowania programu postępowania naprawczego oraz że żadna z jednostek nie przekazała

		uchwały w sprawie przyjęcia programu ostrożnościowego do nadzoru. Jednocześnie powiadomiła, że nie przewiduje sytuacji krytycznych skutkujących koniecznością wzywania do opracowania programu naprawczego lub zaciągania pożyczek z budżetu państwa.
Minister Finansów	Prośba o zajęcie stanowiska	W związku z otrzymaniem przez Ministerstwo korekty sprawozdania Rb-PDP z wykonania dochodów podatkowych za 2017 r. Gminy Zabłudów, Ministerstwo wystąpiło z prośbą o przekazanie stanowiska Izby dotyczącego prawidłowości jej sporządzenia. W odpowiedzi RIO poinformowała, że skorygowanie danych było uzasadnione ze względu na stan faktyczny stanowiący podstawę korekty.
Regionalna Izba Obrachunkowa w Białymstoku	Dane do sprawozdania z działalności RIO i wykonania budżetu przez JST w 2018 r.	Prośba do Izb Obrachunkowych o przekazanie informacji dotyczących działalności informacyjnej oraz szkoleniowej izb, a także informacji o programach postępowania naprawczego.
Regionalna Izba Obrachunkowa w Poznaniu	Dane do sprawozdania z działalności RIO i wykonania budżetu przez JST w 2018 r.	Informacja dotyczyła działalności RIO w zakresie obsługi rzeczników dyscypliny finansów publicznych i rko, skarg do WSA, rozpatrywania skarg i wniosków, udzielania informacji oraz kontroli sprawozdań budżetowych, wniosków o subwencję rekompensującą utracone dochody oraz sprawozdań w zakresie operacji finansowych.
Regionalna Izba Obrachunkowa w Rzeszowie	Dane do sprawozdania z działalności RIO i wykonania budżetu przez JST w 2018 r.	Informacja dotyczyła przesłania w formie elektronicznej raportów o stanie gospodarki finansowej JST. W odpowiedzi na pismo wskazano że RIO w Białymstoku nie sporządzała raportów na ten temat.
Regionalna Izba Obrachunkowa w Szczecinie	Dane do sprawozdania z działalności RIO i wykonania budżetu przez JST w 2018 r.	Informacja dotyczyła wyników badania nadzorczego uchwał i zarządzeń JST.
Regionalna Izba Obrachunkowa we Wrocławiu	Dane do sprawozdania z działalności RIO i wykonania budżetu przez JST w 2018 r.	Informacja dotyczyła działalności opiniodawczej w 2018 r. wraz z udostępnieniem kopii negatywnych opinii oraz opinii o programie postępowania naprawczego i uchwalę w sprawie nieudzielenia absolutorium.
Regionalna Izba Obrachunkowa w Olsztynie	Dane do sprawozdania z działalności RIO i wykonania budżetu przez JST w 2018 r.	Informacja dotyczyła współpracy Izby z organami państwa i innymi instytucjami oraz nieprawidłowości w zakresie naliczania subwencji i rozliczeń dotacji celowych.
Regionalna Izba Obrachunkowa w Zielonej Górze	Dane do sprawozdania z działalności RIO i wykonania budżetu przez JST w 2018 r.	Informacja dotyczyła ilości uchwał o wydatkach niewygasających, uchwał i zarządzeń o blokowaniu planowanych wydatków, liczby i terminów przekładanych projektów budżetu, terminów uchwalania budżetów oraz wykonania budżetu przez RIO, zatrudnienia, płac i kwalifikacji pracowników RIO.
Regionalna Izba Obrachunkowa w Katowicach	Dane do sprawozdania z działalności RIO i wykonania budżetu przez JST w 2018 r.	Informacja dotyczyła związków międzygminnych i związków powiatów oraz związków powiatowo-gminnych.

Komenda Wojewódzka Policji w Białymstoku Wydział do walki z Korupcją	Prośba o udzielenie informacji	Komenda Wojewódzka wystąpiła z prośbą o udzielenie informacji czy Burmistrz Moniek zwracał się do RIO w Białymstoku z wnioskiem o wyrażenie opinii o możliwości spłaty kredytu długoterminowego i przekazanie jaki był wynik opiniowania. W odpowiedzi Izba wskazała, że ze względu na termin wpływu zarządzenia w sprawie zaciągnięcia kredytu (29 grudnia) oraz zasadę roczności budżetu jest Skład Orzekający odmówił wydania wnioskowanej opinii.
Podlaski Urząd Wojewódzki w Białymstoku	Prośba o zajęcie stanowiska	W związku z pismem Burmistrza Łap w sprawie umorzenia dotacji Podlaski Urząd Wojewódzki wystąpił o zajęcie stanowiska w sprawie sytuacji finansowej Gminy Łapy i możliwości finansowych w zakresie spłaty zaległości. W odpowiedzi RIO przesłała stosowne dane.
Prezes Regionalnej Izby w Łodzi	Prośba o przesłanie orzeczeń	Prośba dotyczyła przesłania orzeczeń Kolegium lub wyroków sądu administracyjnego celem publikacji w Orzecznictwie w Sprawach Samorządowych. W odpowiedzi RIO w Białymstoku przesłała Uchwały Kolegium.
Podlaski Urząd Wojewódzki w Białymstoku	Przekazanie informacji	PUW przekazał do wiadomości RIO informację otrzymaną z Ministerstwa Infrastruktury, że w BIP Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie znajduje się wykładnia przepisów ustawy o dochodach jest i ustawy o Funduszu Dróg Samorządowych. W następstwie Regionalna Izba Obrachunkowa w Białymstoku przesłała jednostkom samorządu terytorialnego Województwa Podlaskiego swoją interpretację wyżej wymienionych przepisów.
CBA Departament Postępowań Kontrolnych	Przekazanie anonimowej sygnalizacji	CBA przekazało anonimową sygnalizację mieszkańców Zambrowa o wykonywaniu remontu szpitala powiatowego w Zambrowie przez firmę radnego powiatu zambrowskiego. Poinformowano CBA, że sprawa dotyczy oceny prawidłowości wykonywania mandatu przez radnego powiatu, co nie należy do uprawnień regionalnych izb obrachunkowych.
CBA Departament Postępowań Kontrolnych	Przekazanie anonimowej sygnalizacji	CBA przekazało anonimową sygnalizację mieszkańców wsi dotyczącą działań podejmowanych przez Wójta Gminy Wysokie Mazowieckie w zakresie sprzedaży placu i budynku byłej Szkoły Podstawowej. Poinformowano CBA o objęciu kwestii podniesionych w sygnalizacji, w zakresie mieszczącym się w kompetencjach ustawowych Izby, podczas najbliższej kontroli w 2020 r.
Komenda Powiatowa Policji w Grajewie	Prośba o udzielenie informacji	Komenda Powiatowa wystąpiła z prośbą o udzielenie informacji dotyczącej działań pokontrolnych podjętych w stosunku do MiG Mońki. W odpowiedzi poinformowano KPP o dostępności wystąpienia pokontrolnego skierowanego do Burmistrza Moniek na stronie BIP w Białymstoku.
Prokuratura Rejonowa Białystok-Północ w Białymstoku	Prośba o dokumentację	Prośba o dokumentację problemowej kontroli przeprowadzonej w Medycznym Studium /zawodowym Nr 2 w Białymstoku. Przekazano kserokopię dokumentacji kontrolnej.
Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Białymstoku	Przekazanie informacji	Izba Administracji Skarbowej przekazuje do RIO w Białymstoku wyniki audytów przeprowadzonych przez IAS w jednostkach samorządu terytorialnego, z prośbą o zawiadomienie o sposobie wykorzystania przez RIO informacji z audytu lub o przyczynach ich nie

		wykorzystania. W odpowiedziach Regionalna Izba Obrachunkowa poinformowała, że otrzymane informacje będą brane pod uwagę przy opracowaniu programów kontroli kompleksowych. W 2019 roku wystosowano w tej sprawie 4 pisma.
Centralne Biuro Antykorupcyjne w Białymstoku	Prośba o udzielenie informacji	CBA wystąpiło z prośbą o udzielenie informacji, czy Regionalna Izba Obrachunkowa w Białymstoku przeprowadzała kontrolę wydatkowania środków finansowych w latach 2014-2018 przez gminę Narewka oraz o przesłanie protokołu z tej kontroli. W odpowiedzi przekazano płytę zawierającą treść protokołu kompleksowej kontroli gospodarki finansowej gminy Narewka przeprowadzonej przez RIO wraz z wystąpieniem pokontrolnym.
Komenda Powiatowa Policji w Grajewie	Prośba o udzielenie informacji	Komenda Powiatowa Policji wystąpiła z prośbą o informację czy nieprawidłowości, które zostały stwierdzone przez inspektorów RIO w Białymstoku podczas kontroli w Urzędzie Miejskim w Mońkach miały wpływ na finanse gminy. W odpowiedzi na pismo poinformowano, że kwestia ewentualnego wpływu faktu niesporządzenia ksiąg rachunkowych Urzędu Miejskiego w Mońkach za lata 2015 i 2016 na zagadnienia wskazane w piśmie nie była przedmiotem analizy RIO w Białymstoku, a zakres stwierdzonych przez izbę nierzetelności oraz braku możliwości ustalenia pochodzenia części danych wynikających ze sprawozdawczości finansowej Urzędu został przedstawiony w wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Burmistrza Moniek.
Główny Rzecznik Dyscypliny Finansów Publicznych	Wniosek o przeprowadzenie kontroli	Główny Rzecznik Dyscypliny Finansów Publicznych wystąpił z wnioskiem o przeprowadzenie kontroli prawidłowości wydatków na wypłatę wynagrodzeń nauczycieli za czas strajku Odpowiadając na pismo poinformowano, że zagadnienia te zostaną objęte przez RIO w Białymstoku w ramach realizacji obowiązku kontroli osiągnięcia przez poszczególne jednostki samorządu terytorialnego wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli. Przekazano jednocześnie informację o wynikach kontroli przeprowadzonej w: Zespole Szkół w Brańsku, SP w Kleszczelach, SP Nr 1 w Siemiatyczach, GBOS w Sidrze.
Centralne Biuro Antykorupcyjne w Białymstoku	Przekazanie do wiadomości	Przyjęto do wiadomości zawiadomienie dotyczące m.in.. nieprawidłowości w naliczaniu podatku na budynki gospodarcze przez starostę suwalskiego
Centralne Biuro Antykorupcyjne w Białymstoku	Przekazanie do wiadomości	Przyjęto do wiadomości pismo zawierające informację o wystąpieniu nieprawidłowości w gminie Narewka m.in.. w związku z niewłaściwym gospodarowaniem środkami przez ZS w Narewce oraz stratami finansowymi generowanymi przez Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Siemianówce
Komenda Powiatowa Policji w Mońkach	Prośba o dokumentację	Komenda Powiatowa Policji wystąpiła o kserokopię protokołu gminy Trzcianne. W odpowiedzi na prośbę przesłano kserokopię dokumentacji kontrolnej wraz z kserokopią zawiadomienia skierowanego do Rzecznika Dyscypliny Finansów Publicznych właściwego w sprawach rozpoznawanych przez RKO przy RIO w Białymstoku i odpowiedź na zawiadomienie.

4. Rozpatrywanie skarg i wniosków

Do RIO w Białymstoku w 2019 r. wpłynęło 21 skarg i wniosków na działalność organów jst:

A) 8 na działalność organu stanowiącego związanych z podejmowaniem uchwał będących w nadzorze tutejszej Izby,

Zarzuty dotyczyły:

a) naruszenia trybu podejmowania uchwał (5):

- składy komisji Rady, które opiniowały projekt budżetu działały bezprawnie (Wojewoda stwierdził nieważność uchwał w sprawie powołania składów Komisji);
- na sesji, na której przyjęto budżet nie były odczytane opinie i uchwały z posiedzenia Komisji Budżetowej i Rewizyjnej;
- na sesji przeprowadzono dwa razy głosowanie nad tą samą uchwałą;
- na sesji, po przedstawieniu wyniku głosowania, 2 radnych zmieniło zdanie co do swojego głosowania, ale nie zgodzono się na powtórne głosowanie nad tą samą uchwałą;
- zmian w budżecie dokonano na podstawie zmienionego wniosku sołectwa, wniosek ten został podjęty na zebraniu w sobotę a nie w niedzielę, jak nakazuje Statut Sołectwa;

b) wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi

(3):

- w trzech przypadkach skarżono rażący wzrost stawek opłaty za gospodarowanie odpadami.

b) 11 na działalność organu wykonawczego:

- wniosek radnych o przeprowadzenie kontroli w sprawie liczby godzin ponadwymiarowych przyznanych Dyrektorowi Przedszkola w gminie miejskiej,
- wniosek o zbadanie kwestii dotyczących zamiaru wykorzystania przez Burmistrza gminy miejskiej środków z RPOWP,
- wniosek o zbadanie zgodności z prawem działań Wójta gminy;
- wniosek o kontrolę działalności komendanta straży miejskiej miasta na prawach powiatu,
- wniosek o zbadanie zagadnienia umorzenia przez burmistrza gminy miejsko-wiejskiej wynikających z umowy kar za nieterminowe wykonanie inwestycji przez firmę prywatną,
- wniosek o kontrolę działań burmistrza gminy miejskiej,
- wniosek o kontrolę obciążania przez Wójta gminy wiejskiej wnioskodawcy pisma kosztami wyceny nabytej przez niego nieruchomości, prośba o kontrolę działań kierowników jednostek organizacyjnych gminy,
- wniosek o kontrolę prawidłowości ponoszenia kosztów podróży służbowych przez kierownika i pozostałych pracowników GOPS gminy wiejskiej,
- wniosek o kontrole działań wójta gminy wiejskiej (zweryfikowanie wyjaśnień złożonych przez Wójta inspektorom RIO, prośba o kontrolę bilingów telefonicznych z telefonu służbowego Wójta,
- sygnalizacja dot. dyrektora szkoły w gminie wiejskiej,
- sygnalizacja o podejrzeniu niegospodarności i przekroczenia uprawnień Burmistrza gminy miejskiej.

Ponadto 2 wnioski zostały przekazane zgodnie z właściwością innym organom.

Skargi i wnioski na działalność organów jst kierowane były najczęściej przez osoby fizyczne i radnych.

5. Skargi na rozstrzygnięcia nadzorcze do WSA i NSA

W 2019 roku ani Wojewódzki Sąd Administracyjny w Białymstoku ani Naczelny Sąd Administracyjny nie rozpatrywały skarg na rozstrzygnięcia nadzorcze Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Białymstoku.

6. Biuletyn Informacji Publicznej

Regionalna Izba Obrachunkowa w Białymstoku w 2019 roku udostępniała następujące informacje publiczne na podstawie ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej poprzez zamieszczanie ich w Biuletynie Informacji Publicznej:

- dane adresowe, wykaz telefonów, skład osobowy kolegium, skład osobowy Regionalnej Komisji Orzekającej;
- ramowy plan pracy RIO na 2019 r.;
- przeprowadzone szkolenia w 2018 roku;
- ramowy plan szkoleń na 2019 rok;
- sprawozdanie z wykonania ramowego planu pracy izby;
- ustawy i rozporządzenia dotyczące samorządu terytorialnego;
- informacje o konkursach;
- rozstrzygnięcia Kolegium;
- protokoły posiedzeń Kolegium;
- treść opinii - uchwały Składów Orzekających;
- wystąpienia pokontrolne;
- zastrzeżenia do wniosków pokontrolnych;
- uchwały Kolegium RIO w sprawie rozpatrzenia zastrzeżeń;
- treść wyjaśnień z art. 13 pkt 11 ustawy o RIO;
- petycje;
- oferty przetargowe.

V. DZIAŁALNOŚĆ OBSŁUGOWO-ADMINISTRACYJNA I TECHNICZNA

Odnośnie zadań z tego zakresu, objętych ramowym planem pracy, w 2019 roku, między innymi:

- zapewniono obsługę administracyjną i prawną dla działającej przy RIO w Białymstoku Regionalnej Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych oraz Rzecznika Dyscypliny Finansów Publicznych,
- prowadzono fundusz socjalny, sprawy kadrowe i inne osobowe,
- przeprowadzano instalację i optymalizację obsługi i wykorzystania nowego sprzętu komputerowego oraz nadzór techniczny nad sprzętem,
- wymieniono 2 serwery,
- wymieniono oświetlenie w pomieszczeniach pracowniczych,
- wdrażano nowe oprogramowanie komputerowe oraz aktualizację oprogramowania już wykorzystywanego w RIO (m.in. sprawozdania z wykonania budżetów j.s.t., systemy wykorzystywane przez WKGF, wdrożono e-nadzór),
- przeprowadzano okresowy audyt legalności oprogramowania używanego w Izbie,
- przeprowadzano instruktaż pracowników RIO w dziedzinie obsługi i korzystania ze sprzętu komputerowego i oprogramowania,
- przygotowywano i przekazywano elektronicznie do publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego rozstrzygnięcia nadzorcze w zakresie prawa miejscowego jst,
- prowadzono nadzór nad kontami pocztowymi domeny bl.jst.net.pl wykorzystywanymi przez jst województwa podlaskiego oraz nad kontami pocztowymi domeny białystok.rio.gov.pl,
- prowadzono nadzór i obsługę nad serwisem www.bialystok.rio.gov.pl oraz elektroniczną skrzynką podawczą,
- prowadzono nadzór nad infrastrukturą biurową i budynkami,
- przeprowadzono remont parkingu,
- przeniesiono siedzibę zespołu zamiejscowego w Łomży do nowej lokalizacji,
- obsługiwano serwis BIP,
- wykonywano analizy na podstawie danych z WKGF przy wykorzystaniu pakietu ACL.

łymstoku

Załącznik nr 2

do Uchwały Nr III/20
Kolegium RIO w Bia-

z dnia 23 marca 2020 r.

**Sprawozdanie z wykonania budżetu
Regionalnej Izby Obrachunkowej w Białymstoku
za 2019 r.**

1. Omówienie wykonania dochodów budżetowych.

Wykonanie dochodów w Regionalnej Izbie Obrachunkowej w Białymstoku przedstawia tabela Nr 1.(w tys. zł)

L.p.	Wyszczególnienie	2018	2019		5:4
		Wykonanie	Plan	Wykonanie	%
		w zł			%
/	2	3	4	5	6
	Część (nr i nazwa) 80 Regionalne izby obrachunkowe				
1.	Dział (nr i nazwa) 750 Regionalne izby obrachunkowe	159	108	144	133,3
1.1.	Rozdział (nr i nazwa) 75015 Regionalne izby obrachunkowe	159	108	144	133,3
1.1.1	Paragraf (nr i nazwa) 0690 Wpływy z różnych opłat	4	0	20	
1.1.2	Paragraf (nr i nazwa) 0750 Dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa jst lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze	58	58	58	100
1.1.3	Paragraf (nr i nazwa) 0830 Wpływy z usług	97	50	51	102
1.1.4	Paragraf (nr i nazwa) 0870 Wpływy ze sprzedaży składników majątkowych		0	15	

Dochody w budżecie na 2019r. planowane były w wysokości 108 tys. zł.
Wykonano 144 zł, tj. 133,3% planu.

Na tę kwotę składają się:

- 20,0 tys. zł - koszty postępowania Regionalnej Komisji Orzekającej d/s naruszenia dyscypliny finansów Publicznych,
- 58,0 tys. zł - czynsz za wynajem pomieszczeń biurowych,
- 51,0 tys. zł - za szkolenia ,
- 15,0 tys. zł - sprzedaż składników majątkowych (sprzedano samochód służbowy).

Kwota 20,0 tys. zł w § 0690 są to dochody związane z funkcjonowaniem Regionalnej Komisji Orzekającej (kary i koszty postępowania Regionalnej Komisji Regionalnej Komisji Orzekającej d/s naruszenia dyscypliny finansów publicznych). Na etapie planowania nie ma możliwości określenia wysokości dochodów z tego tytułu, ponieważ nie wiadomo, ile wpłynie wniosków do Regionalnej Komisji Orzekającej i jak one będą rozstrzygnięte.

W 2019 r. zorganizowano 5 szkoleń.

Wszystkie należności, które wpłynęły na konto dochodów, zostały w terminach określonych w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 15 stycznia 2014 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa (Dz. U. z 2016r. poz. 69) przekazane do Ministerstwa Finansów.

2. Omówienie wykonania planu wydatków.

Plan wydatków w Regionalnej Izbie Obrachunkowej w Białymstoku na 2019 r. wg ustawy budżetowej wynosi 6.095 tys. zł. Plan i wykonanie przedstawia tabela Nr 2. (w tys. zł)

Tabela Nr 2

L.p.	Wyszczególnienie	2018	2019			
		Wykonanie	Ustawa	Plan po zmianach	Wykonanie	6:5
		w zł				
1	2	3	4	5	6	7
1.	Dział (nr i nazwa) 750 Regionalne izby obrachunkowe	5.910	6.095	6.095	6.094	100
1.1.	Rozdział (nr i nazwa) 75015 Regionalne izby obrachunkowe	5.910	6.095	6.095	6.094	100
1.1.1	Dotacje	0	0	0	0	0
1.1.2	Świadczenia na rzecz osób fizycznych	5	6	44	44	100
1.1.3	Wydatki bieżące ogółem, w tym:	5.831	6.037	5.977	5.976	99,98
1.1.3.1	- wynagrodzenia	4.136	4.227	4.226	4.226	100
1.1.3.2	- pochodne od wynagrodzeń	734	800	751	751	100
1.1.3.3	- pozostałe wydatki bieżące	961	1.010	1.000	999	99,99
1.1.4	Wydatki majątkowe:	74	52	74	74	100
a	paragraf (nr i nazwa) 6060 wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżet-	74	52	74	74	100

	towych					
b	paragraf (nr i nazwa)					
1.1.5	Współfinansowanie projektów z udziałem środków UE	0	0	0	0	0
1.1.5.1	Program operacyjny (nazwa), w tym:					
1.1.5.1.1	Dotacje					
1.1.5.1.2	Wydatki bieżące ogółem, w tym:					
a)	- wynagrodzenia					
b)	- pochodne od wynagrodzeń					
c)	- pozostałe wydatki bieżące					
1.1.5.1.3	Wydatki majątkowe					
a)	paragraf (nr i nazwa)					
b)	paragraf (nr i nazwa)					

Wykonanie wydatków w § 3020 - świadczenia na rzecz osób fizycznych – 44 tys. zł, tj. 100%. Wydatki w tym paragrafie dotyczą w szczególności:

- dofinansowania zakupu szkielek korekcyjnych pracowników w związku z pracą przy monitorach komputerów,
- zakupu odzieży ochronnej i roboczej pracownikom fizycznym,
- ekwiwalentu za pranie odzieży roboczej.
- w roku bieżącym w miesiącu marcu, w związku ze śmiercią Pana Prezesa, wypłacono odprawę pośmiertną. Został zmieniony plan finansowy, w tym paragrafie i stąd takie wykonanie.

W 2019 r. wydatkowano 6.094 tys. zł, tj. 100% planu. Wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń stanowią 81,7 % wydatków ogółem.

W roku bieżącym wypłacono 8 nagród jubileuszowych na kwotę 101 tys. zł oraz ekwiwalent za urlop w wysokości 44 tys. zł.

Wynagrodzenia za 2019 r. zostały zrealizowane w wysokości 3.955 tys. zł na plan po zmianach 3.955 zł, tj. 100 % planu.

Inne wydatki, które stanowią wysoki wskaźnik wykonania planu, to między innymi:

- 153 tys. zł - ryczałty członków RKO i wynagrodzenia za udział w posiedzeniach RKO ds. naruszenia dyscypliny finansów publicznych, ryczałt nieetatowych członków kolegium oraz umowy zlecenia
- 195 tys. zł - wydatki dotyczące delegacji służbowych inspektorów kontroli i pozostałych pracowników,
- 35 tys. zł - opłaty za centralne ogrzewanie,
- 17 tys. zł - opłaty za energię elektryczną,
- 52 tys. zł - dozór mienia Białostok i monitoring Suwałki,
- 20 tys. zł - czynsz za wynajem pomieszczeń w Zespole w Łomży
- 81 tys. zł - odpisy na ZFŚS,
- 6 tys. zł - paliwo.

Pozostałe wydatki związane są z bieżącym utrzymaniem Izby (podatek od nieruchomości, ubezpieczenie mienia i samochodów, opłaty za wodę i ścieki, wywóz odpadów, przesyłki, nadzór autorski, zakup środków czystości, materiałów biurowych i niezbędnego sprzętu, naprawy samochodów służbowych i sprzętu biurowego itp.).

Ilość środków na wydatki bieżące jest bardzo ograniczona i zmuszeni jesteśmy do ciągłego oszczędzania.

Wydatki majątkowe:

§ 6060

plan po zmianach
wykonanie

- 74 tys. zł

- 74 tys. zł

Zakupiono serwer wraz z oprogramowaniem do obsługi bazy danych jst i elektro-
niczny nadzór nad aktami prawnymi.

Został zmieniony plan wydatków na 2019 r. przez Ministerstwo Spraw Wewnętrz-
nych i Administracji. W związku ze śmiercią Pana Prezesa wypłaciliśmy odprawę pośmiert-
ną. W § 3020 plan na 2019 r. wynosił tylko 6.000 zł. Ponadto dokonano zmiany § 6060
dotyczącego wydatków majątkowych. Planowane w roku bieżącym wydatki majątkowe w
wysokości 52.000 zł miały być przeznaczone na zakup komputerów i sprzętu towarzyszą-
cego. W ciągu roku wystąpiła konieczność zakupu serwera do obsługi bazy danych jst. Fir-
ma Sputnik obsługująca serwer, który jest na stanie Izby odmówiła wsparcia ze względu
na przestarzały sprzęt. Ponadto wystąpiła konieczność wdrożenia systemu e-Nadzór. Sys-
tem e-Nadzór pozwala na realizację procesu nadzoru prawnego nad aktami, jak i pełne
zarządzanie oraz szczegółowe raportowanie w związku z realizowanym procesem nadzoru.
Zwiększono także § 4170. W roku ubiegłym rozstrzygnięto 25 spraw, a do końca br. – 50
spraw.

Regionalna Izba Obrachunkowa w Białymstoku zobowiązana jest do dokonywania
wpłat na PFRON, które obciążają wydatki na wynagrodzenia. Na etapie planowania § 4140
/PFRON/ nie występuje. W roku bieżącym wypłaciliśmy 8 nagród jubileuszowych na kwotę
102.000,00 zł. Od wypłat tych nie nalicza się składek ZUS. Mniejsze zapotrzebowanie wy-
stąpiło w tym roku na szkolenie pracowników. Zaplanowano określoną kwotę na remont
pomieszczeń w Zespole w Łomży, w związku z koniecznością zmiany siedziby Zespołu. Po
przeprowadzonych negocjacjach otrzymaliśmy od Prezydenta Łomży pomieszczenia już
wyremontowane. Większe natomiast zapotrzebowanie wystąpi w grupie wydatków bieżą-
cych jednostki.

W roku bieżącym pozostałe środki trwałe, które zniszczyły się i nie nadają się do dalszego
użytkowania zostały skasowane, stąd też oszczędności w § 4430 dot. Ubezpieczenia mie-
nia.

Skorygowano Fundusz Świadczeń Socjalnych do rzeczywistej przeciętnej liczby za-
trudnionych. Powstały niewielkie oszczędności w § 4700 dot. Szkoleń pracowników. Więk-
sze zapotrzebowanie natomiast wystąpiło w § 4410 dot. delegacji służbowych inspektorów
kontroli, ponieważ w roku bieżącym przeprowadzono 17 kontroli doraźnych poza planem, a
część kontroli kompleksowych przeprowadzane były w odległych jednostkach co zwiększyło
wydatki.

Na koniec okresu sprawozdawczego wystąpiły zobowiązania w wysokości 325 tys.
zł. dotyczyły dodatkowego wynagrodzenia za 2019 rok i Funduszu Pracy.

Regionalna Izba Obrachunkowa w Białymstoku nie realizowała projektu z udziałem
środków Unii Europejskiej.

Procedury kontroli, o których mowa w art.68 ustawy o finansach publicznych, usta-
lone zostały zarządzeniem Prezesa Izby Nr 4/09. Wszystkie wydatki realizowane były
zgodnie z planowanym przeznaczeniem, w sposób celowy, rzetelny i oszczędny. Wstępna
ocena celowości wydatków dokonywana była na etapie sporządzania projektu planu finan-
sowego, jak również w trakcie roku budżetowego. Rodzaje i kwoty wydatków ustalane były
w oparciu o analizę wykonania budżetu za ubiegły rok.

Każdorazowo przeprowadzana była ocena celowości zaciągania zobowiązań i doko-
nywania wydatków w ramach posiadanych środków na dany cel przez upoważnione osoby.

Dokonywana była również wstępna kontrola zgodności operacji finansowych z pla-
nem finansowym oraz z harmonogramem dochodów i wydatków, a także kompletności i
rzetelności dokumentów dotyczących wspomnianych operacji.

Na wyodrębnione dla RIO zadania odnośnie nadzoru nad działalnością jednostek
samorządu terytorialnego w zakresie spraw finansowych, którego celem było badanie le-
galności samorządu oraz eliminacja występujących nieprawidłowości – za 2019 r., Regio-
nalna Izba Obrachunkowa w Białymstoku wydatkowała ogółem 6.094 tys. zł .

Dla osiągnięcia założonego celu Izba badała legalność uchwał i zarządzeń, przepro-
wadzała kontrole gospodarki finansowej, wydawała opinie, badała sprawozdawczość, a
także prowadziła działalność szkoleniową i instruktazową.